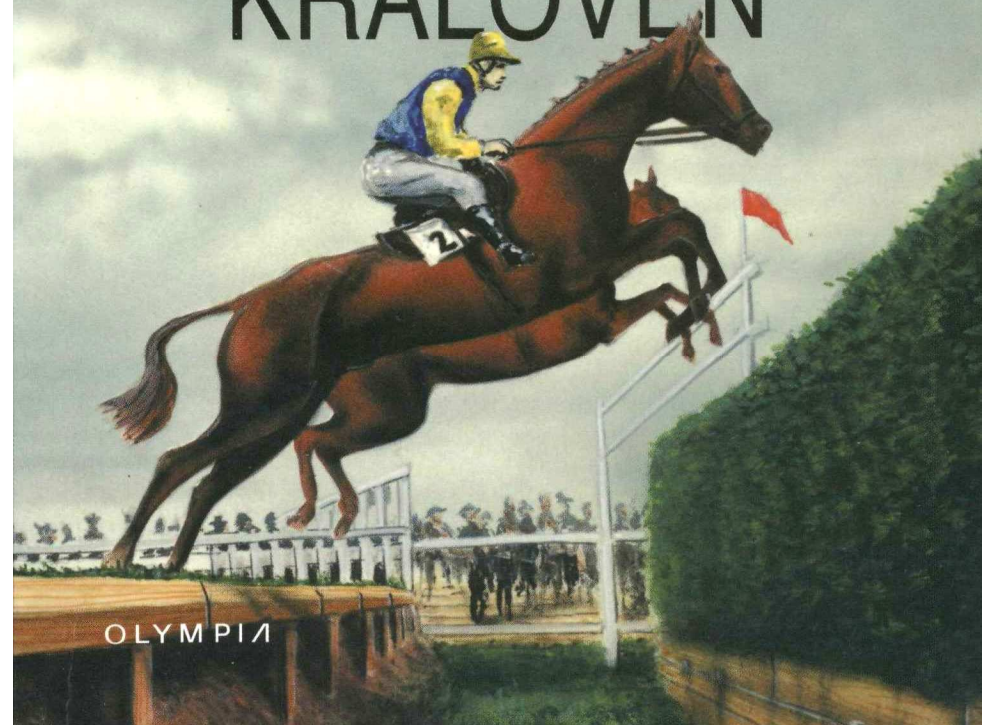

NOČNÍ
MŮRA

DICK FRANCIS

NOČNÍ MŮRY

SPORT
KRÁLOVEN

OLYMPIA

DICK FRANCIS

NOČNÍ MŮRY SPORT KRÁLOVEN

Přeložila Jaroslava Moserová-Davidová

OLYMPIA
PRAHA

NOČNÍ MŮRA/NIGHTMARE
MRKEV PRO RYZÁKA/CARROT FOR A CHESTNUT
DAR Z NEBES/THE GIFT
DEN PRO SMOLAŘE/THE DAY OF THE LOSERS
SPORT KRÁLOVEN/THE SPORT OF THE QUEENS

© Dick Francis, 1974, 1970, 1973, 1977, 1957
Translation © Jaroslava Moserová-Davidová, 1982, 1998
Jacket Illustration © Martin Zhouf, 1998

The Sport of Queens
First published in Great Britain by Michael Joseph Ltd,
London, 1957

ISBN 80-7033-512-2

Jednou za měsíc zajížděl Martin Retsov k hřebčínů až na samém konci své oblasti. Když z hřebčína před večerem odjížděl, narazil konečně na Johnnyho Dukea. Stál u silnice, ruku zdviženou poněkud nejistě, asi zaváhal, když uviděl Retsovův vůz.

Martin energicky dojel až těsně k němu a prudce zabrzdil, divže se mu nezablokovala kola. Otevřel dvířka a rychle vystoupil. Na to, jak byl statný, se pohyboval nesmírně hbitě a úsporně. V ruce držel revolver. „Nasedni,“ zavelel.

Johnny Duke se zadíval na ústí hlavně mířící mu na břicho a zbledl. Pracně polkl a poslechl. Zvolna nasedl do vozu.

„Já vám ty prachy vrátím,“ sliboval úzkostlivě, když se Martin Retsov posadil vedle něho. Hlaveň revolveru směřovala k podlaze, ale oba muži věděli velmi dobře, že může rychle zamířit jinam.

„Měl bych tě předat policii,“ řekl Martin Retsov.

Mladík mlčky potřásl hlavou.

„Nebo bys mi mohl prokázat menší službu.“

Mladík se zadíval do Retsovových přivřených očí a viditelně se zachvěl.

„Má to bejt vydírání?“ zeptal se.

„Za práci ti zaplatím, pokud budeš k čemu.“

„Co jako bych měl dělat?“

„Krást koně,“ řekl Martin Retsov.

Měl to naplánováno velmi pečlivě, jako za starých časů, když pracoval s otcem. Koupil starý transportní box pro dva koně, aby ho jako kupce nikdo nedohonil, podobně koupil tažné auto, a oba dopravní prostředky schoval v jedné uzavřené garáži ve městě. Velký transportní box, s jakým jezdili s otcem, Retsov nechtěl, protože má velká kola, stejná, jaká ho v noci strašila. Ostatně, Retsov si nebyl jistý, jestli jeho učeň bude vhodný pro dlouhodobý projekt. Rozhodl se, že to s ním zkusí na něčem menším, a pak se uvidí, jestli s ním bude chtít pracovat jako se stálým společníkem.

Johnny Duke jeho nabídku zajímavého zaměstnání přijal s širokým úsměvem. Ulevilo se mu.

„Jasně, krást koně dokážu. Který?“

„Tady to nebude nijak snadné, jak hřebčíny, tak dostihové stáje mají dobré nebezpečnostní zařízení,“ řekl Retsov. Neřekl, jak dobře je zná, ne nadarmo je už tři roky všude pilně studuje.

Martin Retsov vzdal své povolání tři roky po otcově smrti. K úspěšnému podnikání potřeboval společníka, ale partnera tak zkušeného a šikovného, jako byl jeho otec, těžko najde. Martin Retsov prostudoval stav svého konta a svých investic a v závěru usoudil, že neuškodí, vstoupí-li na čas do prospěšného zaměstnaneckého poměru s pravidelným platem. Zařadí nižší rychlost, vyplní volný čas a počká si, až mu život nabídne vhodného náhradníka.

Za jediný den dorazil dostatečně daleko od míst, k nimž ho vázaly nevídané vzpomínky, které ho však při jeho putování provázely. Nedokázal je zahnat, jako se člověk nedokáže zbavit hluboce zakořeněného zvyku. Zaměstnal ho podnik na výrobu krmiva pro plnokrevník[^] Thoroughbred Foodstuffs, s. r. o., jako obchodního cestujícího, na měsíční zkušební dobu. Když se pak ode-všud, kamkoli' zajel, objednávky začaly jen hrnout, získal stálé místo. Martin Retsov ted uvolněně sedával za volantem služebního vozu a projížděl svou novou oblastí, navštěvoval hřebčíny i dostihové stáje a přesvědčoval vedoucí, že granule Thoroughbred Foodstuffs sice možná nejsou o moc lepší než jiné obdobné produkty, ale že zaručeně nejsou horší.

Na zákazníky působil dobře. Statný třicátník blížící se čtyřicítce, přísná tvář, přivřené oči s tmavými řasami. Nepodobal se obchodním cestujícím, dychtivým a usměvavým, s vemlouvavým hlasem. Zákazníci sahalí po perech a šekových knížkách především proto, že se nevídaným způsobem vyznal v koních. Dokázal je správně odhadnout jediným pohledem, dovedl utrousit dobrou radu, aniž by očekával zasloužené díky. Proto si s ním každý rád potřásl rukou.

„Předpokládám, že jste to zkusili s šetrným kováním,“ řekl třeba jako mimochodem. Nebo: „S vitaminem B 12 by to možná s těmi kostmi vypadalo líp.“ Když do takových stájí zase přijel, vítali ho už jako přítele, kterému je možno důvěřovat. .

Byl úspěšný, vedl si dobře.

Dobře se mu však nevedlo. Neměl klidný spánek. Pokud usnul,

budila ho noční můra, rozbušilo se mu srdce a zpotil se ledovým potem. Vždy se mu zdálo totéž, i když pokaždé jakoby z jiného

pohledu - zdálo se mu o nečekané smrti jeho otce. Někdy viděl jen jeho tvář, z úst mu prýštila krev, ale ještě mluvil. Jindy viděl kolo, veliké kolo s hrubým, nelítostným vzorkem, zakusujícím se do měkké tkáně otcova vzdušného břicha.

Někdy jako by se ve snu ocitl v otcově těle, jako by sám padal pod kola plně naloženého transportního boxu, jako by kola drtila jeho samého a jeho vlastní život se tříštil v okamžiku strašlivé bolesti. Méně často se mu zjevovala tvář toho druhého člověka, toho v tmavém obleku, tvrdého a neúprosného. Ten člověk stál a nečinně přihlížel, jak Martinův otec umírá. Nepomohl mu, nepronesl ani jediné slovo útěchy.

Martin Retsov den co den, každé ráno ze sebe ve sprše smýval lepkavý pot a marně si přál smýt ze svého podvědomí to, co chtěl zapomenout. Každý den odložil noční vzpomínky, jakmile usedl za volant, a myslel jenom na budoucnost. Byl při tom, když hřbata přicházela na svět, viděl je dozrávat, sledoval jejich osudy na dražbách i po nich. Dokázal by odříkat původ, úspěchy a neúspěchy, výkon a osud všech koní, se kterými se při své práci pro firmu setkal, líp než jejich trenéři.

Za necelé tři roky se seznámil s mnoha lidmi - přátelé však získat neuměl. Znal všechny koně v celé oblasti i v širším okolí, i ty zakoupené odjinud. Ze všech obchodních cestujících firmy byl nejlepší. Noční můra už ho taky netrápila tak často.

Jednou na jaře, bylo kvečeru, vzal do vozu Johnnyho Dukea, dvacetiletého stopaře, hubeného, vysokého světlavého mladíka v džínách, staré kožené bundě, s plnou brašnou. Martin Retsov byl ten den ve velkorysé náladě. Považoval mladíka za studenta na prázdninách a uvolil se, že ho svezou asi šedesát kilometrů do nejbližšího města.

„Neviděli jsme se už někde?“ zeptal se váhavě, zatímco se mladík usazoval vedle něj.

„To těžko.“

„Ale...“ Retsov se zamyslel. „Jo, určitě už jsem vás viděl, může to být tak jeden, možná dva dny. Kde jsem vás mohl vidět?“

Mladík si dal s odpovědí na čas. Pak řekl: „Stopuju na týhle silnici často, možná jste mě viděl stopovat.“

Martin Retsov několikrát přikývl. „Jo, jo, to bude nejspíš ono.“ Pohodlně se usadil. Těšilo ho, že se vyřešila malá, bezvýznamná

hádanka. Rád věděl, na čem je. „Jo, určitě to bude ono,“ dodal. „Viděl jsem vás na týhle silnici, a ne jednou.“

Mladík přisvědčil a poznamenal, jak je rád, že ho Martin svezou, protože spěchá na schůzku se svojí slečnou.

„Já jinak stopaře neberu,“ řekl Retsov a s pobavením si pomyslel, že za ty poslední tři roky nejspíš změkl.

V pohodě ujížděli dál. Míjeli bílý plot rozlehlých výběhů jednoho úspěšného hřebčína. Martin přeletěl zkušeným okem po skupině koní, pasoucích se na mladé jarní trávě. Závěry svých pozorování si nechal pro sebe.

„Stejně je to zvláštní,“ řekl Johnny Duke, „člověk nevidí plnokrevníka, aby to byl strakoš...“

„Vy se vyznáte v koních?“ zeptal se Martin Retsov překvapeně.

„Jasně, já mezi nima vyrůstal.“

Martin se mladíka zeptal jak a kde, ale ten odpověděl vyhýbavě, prý se doma neshodl, a tak jaksi narychlo odešel. Prý o tom nerad mluví. Martin Retsov se usmál. Vysadil Johnnyho ve městě a pokračoval v cestě. Přestal se usmívat, teprve když zastavil u čerpací stanice, kde se chystal natankovat. Ztratil náladu tak rychle jako investoři, když začnou klesat akcie.

Johnny Duke mu ukradl náprsní tašku. Retsov míval tašku vždy ve vnitřní kapse saka, ale protože vůz byl dobře vytápěný, hodil sako na zadní sedadlo. Vybavil si, že Johnny Duke si tam dozadu položil svou brašnu, a že než vysedl, naklonil se přes opěradlo, aby si brašnu podal. Retsovova přísná tvář zkameněla do podoby, jakou jeho zákazníci nikdy nespatri. Oči se mu zúžily a byly mrazivé jako led. Nešlo mu o ukradené peníze, byla to malá částka, cítil se však potupený a poskvrněný.

V dalších dnech projížděl po okolí a stopaře hledal. Vybavovaly se mu podrobnosti ze společné jízdy. Jak zaváhal, když se ho Martin zeptal, jestli se už někde nesetkali, jak nechtěl říct, odkud pochází, s jakou snadností se zmocnil jeho náprsní tašky.

Martin Retsov mladíka zatvrzele, cíleně hledal, ale bez úspěchu. Po dvou nebo třech týdnech se smířil se skutečností, že se mladý muž nejspíš přesunul do jiné oblasti, někam, kde po něm žádná rozzuřená oběť zatvrzele nepátrá.

dál bylo vidět světla aut, ale sem hluk provozu doléhal jen tlumeně. Martin Retsov čekal, až se ve tmě rozkouká. Pak lehce položil mladšímu muži ruku na rameno.

„Tudy,“ řekl. Mluvil tiše, sotva slyšitelným šepem, a když vykročil po travnaté krajnici, nebylo jeho kroky slyšet. Johnny Duke ho následoval. Obdivoval staršího muže, jak rychle a neslyšně se pohybuje.

„Kde jsme?“ zašeptal. „Pro čí koně jedem?“

„To ti může být jedno.“

Došli k vrátkům na petlici a na visací zámek. S hasákem a pilkou na železo to snadno zvládli. Protáhli se brankou na pastvinu. Martin tiše zapískal svůdným cikánským hvizdem.

Vytáhl z kapsy hrst krmných granulí své nynější firmy a tiše zavolal do tmy.

„Tak pojd', holka, pojd' k nám.“

Ozvalo se slabé zaržání a bylo slyšet, jak se něco ve tmě pohybuje. Pak se zvolna, tázavě blížily, šly za lidským hlasem. Snědly hrudky, které jim člověk podal, a nijak se nebránily, když je oba muži vzali za stájovou ohlávku.

„Jdi napřed,“ pobídl Martin Retsov šepem Johnnyho Dukea. „Půjdu hned za tebou.“

Šly ochotně, dvě velké klisny, obtěžkané čtyřnohým bohatstvím. Prošly brankou a kráčely po cestě k transportnímu boxu.

Je to jednoduché jak nic, pomyslel si Martin Retsov, jde jen o to vědět, po čem jít.

Johnny Duke zavedl svou klisnu do boxu a uvázal ji.

V tu chvíli ožila noční můra. Rozsvítla se světla a Martina Retsova, přivyklého tmě, zcela oslnila. Pak proti němu vystoupil ten člověk. Tentýž, kterého znal ze snů. Tvrdá, neúprosná tvář, tmavá uniforma, vysoká hodnost.

„Martine Retsove, ve jménu zákona vás zatýkám...“

Martin Retsov ho ani neposlouchal. V hlavě mu vířily myšlenky. To snad nemůže být pravda. Tenhle zákazník by ho určitě nikdy nepodrazil. Nikdy.

Policisté mu klisnu vzali. Ani se nebránil. Připevnili mu na zápěstí pouta.

„Jak to, že jste tady?“ zeptal se.

Předal Johnnymu Dukeovi seznam věcí, které je třeba koupit, a nějaké peníze. O dva dny později už si společně prohlíželi nový hasák a pilku na železo.

„Nemáme času nazbyt,“ poznamenal Retsov. „Jdeme na to zítra večer.“

„Tak brzo?“

Martin se usmál.

„Bereme dvě březí chovné klisny, jedna už je na rozsypání. Musíme ji dostat tam, kde ji chceme mít, včas.“

Johnny Duke se na něj dlouze, nechápavě zadíval.

„Proč nejdeme po rychlejších, osvědčenějších dostihovejch?“

„Protože jsou snadno k poznání, na určení totožnosti stačí tetování, registrace. S hříbětem je to jinačí, teda s čerstvě narozeným hříbětem. Hříbata se jen tak jedno od druhého nerozeznají. Vezmu teda vynikající březí klisnu, připuštěnou špičkovým hřebcem, odvezu ji někam daleko, a na konci cesty ji prodám majiteli nebo trenérovi, který mi za hříbě s prvotřídním původem rád zaplatí zlomek toho, co by za ně dal při dražbách.“

Na chvíli se odmlčel, ale hned pokračoval.

„Urozené hříbě se hned po narození vymění za jiné, tuctové, a tetuje se a registruje místo něj. Nový majitel dobře ví, co získal, takže hříbě nechá běhat dostihy jen krátce a honem s ním do chovu. Někteří z mých starých zákazníků na tom vydělali celé miliony. Já dostávám malé procento ze zisku.“

Johnny Duke poslouchal s otevřenými ústy.

„Tohle není běžná krádež,“ pokračoval Martin Retsov skoro pyšně. „Tohle je skoro, jako by člověk kradl Monu Lisu.“

„Co se s těma klisnama děje pak? A co se stane s tím obyčejným hříbětem?“

„Někteří z mých zákazníků mají svědomí. Když mě o to požádají, tak za malý poplatek klisnu se hříbětem naložím a někde je vypustím do pole. Pokud je majitel pole poctivý, zjistí si totožnost klisny a pošle ji domů, jejímu majiteli.“

Johnny Duke se nezeptal, co se stane, když zákazník svědomí nemá. Jen mlčky polkl.

„A to vy už fakt máte kupce pro ty dvě, co máme zejtra večer naložit?“ zeptal se pak.

„Samožřejmě, přece bych nekradl Leonarda da Vinci jen tak, na kšeft.“ Martin Retsov se při tom pomýšlení dal do smíchu, až se mu bílé zuby zablýskaly. „Až ty klisny naložíme, řeknu ti, kam s nima pojedíš. Pojedeš sám a přivezeš mi peníze.“

Johnny Duke se znovu zatvářil překvapeně.

„Vy si myslíte, že je na mě takový spolehnutí?“ zeptal se.

„To se teprve uvidí.“

Následující večer, když se začalo šerit, zajeli pro nový tahač a připraveni k němu dopravní box. Martin Retsov měl co dělat, aby se s vlekem na malém dvorku před garáží otočil. Johnny mu chtěl couvání ulehčit a běžel mu za vlek ukazovat, kolik mu ještě zbývá místa.

„Vypadni odtamtud,“ vyštkl Martin. „Okamžitě odtamtud vypadni!“

Vystoupil z vozu a Johnny viděl, že se celý třese.

„Já chtěl jen...“

„Nikdy nechod' za box, nikdy! Slyšíš?“

„Jo, dobrý, dobrý, jak chcete.“

Martin Retsov se několikrát zhluboka nadýchl a otřel si dlaně o kalhoty. To, jak se rozčilil, ho vylekalo. Ta hrůza neztratila za poslední tři roky nic ze své ukratnosti. Martina dokonce napadlo, jestli by nebylo lepší celý plán vzdát, když tak snadno ztrácí nervy. Možná své povolání opustil na tři roky právě proto, že se ve skrytu duše bál se k němu vrátit.

Olízl si rty. Srdce už mu tolik nebušilo. Ne, tentokrát na něho nikdo číhat nebude, nepadne s kradenými koňmi do léčky. Tehdy ho policii udal jeho zákazník, ale tentokrát nic takového nehrozí. Jeho dnešní klient od Martina v minulosti už koupil tři hříbata a byl celý šťastný, že se mu naskytla možnost získat další dvě.

Martin Retsov nasedl znovu za volant a Johnny Duke se opět usadil vedle něho.

„Co se děje?“ zeptal se Johnny.

„Byl jsem kdysi svědkem jedné nehody. Jistý člověk spadl pod kola dopravního boxu.“

„Aha.“

Martin Retsov stiskl rty. Podrobnosti oné události byly nesdělitelné, ale v myšlenkách ho ustavičně a neúprosně pronásledovaly.

Léčka, do které padli. Jak se náhle rozsvítily policejní reflektory, než otec stačil nastoupit do bezpečí kabiny. On musel o kus zacouvat, aby mohl zamířit do jediné mezery mezi policejními vozy a plotem. Zařadil zpátečku, šlápl na plyn, zacouval... Nikdy nezapomene na otcův výkřik, nikdy.

Jediný krátký výkřik. Vyskočil z kabiny a viděl, jak se kolo zařizlo do otcova těla, jak otec umírá a z úst mu prýští krev... Viděl toho člověka, toho policistu, jak se na umírajícího nehnutě a nečinně dívá.

„Pomozte mu!“ křičel tehdy Martin zoufale.

„Pomozte mu vy!“

Martin skočil nazpět do kabiny, smrtelně vyděšený. V okamžiku, kdy sahal ztuhlou rukou na řadič páku, věděl, že jeho otec už nežije.

Byl mrtvý, už pro něho nemohl nic udělat. Nikdo mu nemohl pomoci.

Sjel s boxem z rozdrceného těla a ujížděl dál. To policisté nečekali. Uháněl rychlostí sto deset kilometrů za hodinu a než ho dohonili, vozu se zbavil a utekl do lesů.

Na policii nevěděli, jak se jmenuje, protože svým zákazníkům moudře jméno neříkal. Policisté ho viděli jen v onom krátkém, vypjatém okamžiku, a to jim nestačilo. Tak se ukázalo, že utéct a zůstat nepoznán bylo ze všeho nejlehčí.

Nikdy nezapomene tvář policisty, který otce pozoroval. Starší důstojník, vyšší hodnost, velitelský typ. Vídal ho ve snech až příliš často...

Martin Retsov ze sebe setřásl vzpomínky na minulost a soustředil se na chystanou loupež. Doufal, že se dostaví ono známé, příjemné vzrušení a napětí, že se mu zrychlí tep, těšil se na ten stav očekávání, ale necítil nakonec nic. Připadal si starý.

Ozval se Johnny Duke: „Tak abychom na to šli, ne? Jinak je do svítání nestačíme dovézt na místo.“

Martin Retsov neochotně přikývl a rozhodl se za oba pro akci.

O půl hodiny později už zajížděli na tmavou úzkou vedlejší silnici. Martin zaplašil stíny z duše a chystal se na další půlhodinu s chladnou hlavou, věčně.

Tiše vystoupili z vozu a spustili rampu boxu. Obklopila je noc - ozývaly se jen drobné zvuky, lehké poryvy větru, a nad hlavou se mezi plujícími oblaky třpytily hvězdy. Na hlavní silnici o necelý kilometr

To snad nemůže být pravda, pomyslel si rozháraně, i když slýchal vyprávění o tom, jak se lidem udělalo špatně ze strachu, ale nebral to vážně, nevěřil tomu. To se přece stát nemůže. V tuto chvíli však začínal věřit, že to možné je.

Zoufale napjal svaly. Bolest v útrokách pomalu ustupovala. Na celém těle ho polil studený pot a v ústech měl sucho.

V domě byla tma. Nahoře v patře za tmavými okny se světlými záclonami spal ve strohé ložnici Artur Morrison, trenér čtyřiceti tří koní stojících dole ve stájích. Morrison měl vždy lehký spánek, stájníci dokonce říkali, že má sluch ostřejší než hlídací psi.

Chick se přinutil otočit zády k oknům a vykročil na dvůr, na deset nebezpečných kroků k ryzákovu stání.

Kdyby se šéf vzbudil, kdyby ho viděl... Páni, pomyslel si zoufale, nečekal jsem, že to bude takové... Přece šlo jen o to jít a dát jednomu kostnatému ryzákovi mrkev. Ale teď měl strach, cítil se provinilý a tísnil ho pocit zrady. Všechny tyto pocity se jaksi vyhnuly jeho domýšlivé nadřazenosti, obešly ji a zjitřily mu nervy.

Co je na té mrkvi špatného? Nebyla přepůlená a nacpaná drogami, nebyla ani vydlabaná, ani z ní nemohl vytáhnout stopku natě, držela pevně. Prostě to byla prachobyčejná mrkev, taková, jakou máma vařívá v hrnci. Obyčejná mrkev, kterou přece lidi koním běžně dávají. Nebyla mladá, oranžová, ani stará a dřevna-tá, prostě běžná, obyčejná mrkev.

Jenže to má háček. Když vás osloví cizí člověk a požádá vás, abyste uprostřed noci dal určitému koni jednu určitou mrkev a slíbí vám za to tolik peněz, na kolik by člověk jinak dělal půl roku... Jen tak obyčejná mrkev taky nebývá pečlivě zabalená do polyetylénu a uložená v úhledné krabici, a nepředává ji cizí člověk v autě ve městě ležícím deset kilometrů od stájí s tím, že mrkev je třeba nabídnout ryzákovi, který má za jedenáct hodin běžet v důležitém překážkovém dostihu jako favorit.

Než stačil ujít oněch deset kroků k ryzákovu stání, zatočila se Chickovi hlava z toho, jak zadržoval dech. Snažil se nezakašlat, nevzdychat, neulevit si zaskučením. Zpocenými prsty pomalu, se strachem, odsunoval závoru.

Za dne otvíral a zavíral závory rychlým, jistým, nacvičeným pohybem. Teď, v noci, ve tmě, se třásl křečovitým napětím, jak zvolna závoru ztuhlými prsty uvolňoval.

„Už vás hledáme skoro tři roky,“ řekl policista. „Našli jsme vás před několika týdny. Od té chvíle vás nepřetržitě sledujeme, protože jsme proti vám neměli žádné důkazy.“

Johnny Duke vyšel z boxu. Martin Retsov si pomyslel, jak je kruté, že mladíka chytily už při jeho první akci.

Policista se přiblížil k Johnnymu. Tvářil se spokojeně.

Nenesl pouta. Poplácal Johnnyho po zádech a řekl: „Dobrá práce, seržant Dukeu.“

MRKEV PRO RYZÁKA

Chick stál s mrkví v ruce a potil se. Měl pocit, jako by se vznášel, jako by ani nestál na zemi, v hlavě mu hučelo, v uších bušil tep a žaludek se mu svíral úzkostnou bolestí.

Dělalo se mu zle. Ze zrady.

Do svítání zbývala necelá hodina. Bylo chladné ráno. Syrový, vířivý vítr se chystal k prudšímu závanu a těžká kupovitá mračna bojovala tvrdě s prvními paprsky světla. Z úhledných stání ve stájích lemujících dvůr se občas ozval náraz kopyta do dřevěné stěny, zarachotil řetěz, zaznělo odfrknutí vlhkých nozder podrážděných prachem ze sena.

Chick se zpozdil. O celé dvě hodiny. Přikázali mu, aby ve čtyři hodiny ráno dal mrkev kostnatému ryzákovi, ale ve čtyři lilo jako z konve. V takhle prudkém dešti se člověk během chvilky promočí na kůži a Chick se bál, že by těžko komu vysvětloval, jak je možné, že je promoklý ve čtyři ráno. Usoudil, že bude lepší, když počká, až přestane pršet, to snad nemůže být velká chyba. Jestli to udělá ve čtyři nebo v šest, co na tom. Chick byl přesvědčený, že všechno ví sám nejlíp.

Chick byl věčně nespokojený, hubený devatenáctiletý mladík, jistý si tím, že mu život zůstává něco dlužen. Jako dítě byl protivný, hádavý, a jako mladík útočný, nesnášenlivý. Výsledný stav věčné nevraživosti a nesouhlasu se vším určovaly jeho myšlení v dospělosti a následně mu bránily v úspěchu. Chick by s tímto posudkem jistě nesouhlasil, ale když se všechno uváží, Chick v zásadě nesouhlasil s ničím. Chick byl vždy nejchytřejší.

Nečekal, že se strach může projevit tak silnými tělesnými pocity. Až dosud autoritou zásadně pohrdal (a vyšší místa ho až dosud nikdy neklepla přes prsty). Koní se nebál, protože mezi nimi vyrostl, ba narodil se mezi nimi, a jak vyrůstal, naučil se s nadřazenou lehkostí ovládat všechny čtyrnožce. Pevně věřil, že není na světě lepší jezdec, než je on sám. Byl to omyl.

Ustrašeně se zadíval přes rameno. Bolestné svírání v žaludku ještě zesílilo.

jen tehdy, když si sám mohl určit podmínky. Artur Morrison si ho proto vážil. Společnými silami docílili ti dva už mnoha vítězství.

Ne že by Chick měl Toddyho Morrisona nerad, i když věřil, že mu Toddy stojí v cestě. Artur Morrison totiž občas nechal Chicka jet koně, kterého Toddy jet nemohl, protože měl jiné závazky, nebo kvůli váze. Chick se o zbytky z bohatého Toddyho stolu dělil s dalšími dvěma nebo třema jezdci, kteří byli stejně schopní jako on. Tomu ovšem Chick nevěřil. Navzdory všemu nikdy nepocítil vůči Toddymu zášť. Toddyho totiž člověk těžko mohl nenávidět, i když měl proč, Toddy byl prostě takový, že to nešlo. Chicka do té chvíle vůbec nenapadlo, že si s důsledky osudové mrkve bude muset poradit právě Toddy. Zajímaly ho jen peníze ve vlastní kapse. V tu chvíli však už litoval, že koně nejede jiný jezdec. Kéž by ho jel kdokoli jiný, jenom ne Toddy.

Když se tak díval na Morrisona a Toddyho, jak si ustaraně prohlízejí koně, uvědomil si Chick najednou, že vlastně nikdy, ani ve snu nepočítal s tím, že by kůň v dostihu skutečně startoval. Přece mu ten cizí člověk jasně řekl, že kůň bude v takovém stavu, že nebude moct startovat.

Přece bych se do toho jinak vůbec nepouštěl, nalhával si Chick, to bych neudělal. Jet nadopovaného steeplera je příliš o strach, to bych přece Toddymu neudělal. Nemůžu za to, že přece jenom toho nadopovaného koně pojede, za to může ten idiot veterinář, že mu to nedošlo. Může za to ten cizí chlap, tvrdil přece, že kůň nebude schopný startu...

Pak si Chick s leknutím uvědomil, že s mrkví přišel o dvě hodiny později, než měl. Kdyby koni tu mrkev Skrmil včas, droga by nejspíš zabrala víc a veterinář by to rozpoznal...

Chick tuto nepříjemnou teorii rychle od sebe odvrhl s tím, že přece každý kůň reaguje jinak a že nikdo nemůže tušit, jak a kdy který kůň na drogu zareaguje. Opakoval si stále, že mu přece ten cizí chlap slíbil, že kůň startovat nebude - ačkoli mu ten člověk nic podobného nesliboval. Ten člověk byl v tu chvíli na závodišti, velmi spokojený s průběhem události, a už se těšil, kolik na tom vydělá.

Zazvonil zvon na znamení, že jezdci mají jít do sedel. Chick zaťal v kapsách ruce v pěsti a snažil se nemyslet na to, co se může stát jezdci, který letí přes překážky rychlostí padesát kilometrů za hodinu na

Konečně byla závora volná. Zaskřípalo to jen sotva slyšitelně. Horní dvířka se otevřela bez jediného zavržení.

Chick se zhluboka nadechl, bylo to skoro zaúpení. Zuby měl pevně stisknuté. Žaludek se mu znovu křečovitě sevřel. Pokusil se vzchopit. Natáhl ruku před sebe, do tmy stání. Měl strach.

Ryzák spal, podřimoval vestoje. Jak se však otevřela dvířka stání, závan vzduchu rozechvěl jemné chmýří na jeho chřípí. Zvědavě se probudil. Cítil mrkev, cítil pach člověka i lidského strachu.

„Tak pojd, kamaráde, pojd, no tak!“ šeptal Chick zoufale.

Kůň zvolna otočil hlavu směrem k mrkvi a pak se konečně dal do pohybu. Vzal si měkkými rty mrkev z Chickovy dlaně a začal ji pomalu chroustat. Když polkl poslední drobkou rozmělněné mrkve, natáhl hlavu pro další. Žádná další nebyla. Světlý čtverec otevřených horních dvířek zmizel, dvířka se opět zavřela a závora tiše zapadla. Zbyla jen stopa pachu člověka a chuti mrkve. I ty koni rychle vyprchaly z hlavy. Otočil se znovu zadkem ke dvíř-kám, protože tak vždy stával, a po jedné, možná po dvou minutách pokrčil pravou zadní tak, že se dotýkala země jen hranou kopyta, a znovu se ponořil do dřímoty.

Tekuté narkotikum, kterým mrkev předtím nasýtila injekční stříkačka, se začalo z natrávených částíček mrkve zvolna uvolňovat do krevního řečiště. Byl to pomalý, pozvolný proces. Nastoupil s dvouhodinovým zpožděním.

Artur Morrison stál na dvoře svých stájí a sledoval, jak jeho lidé nakládají ryzáka do transportního boxu, který ho měl odvézt na závodiště. Přihlížel přísně, už ze zvyku, a nedával nijak najevo uspokojení, které přitom cítil. Ryzák byl ze všech jeho koní nejlepší. Často vítězil, těšil se oblibě dostihového publika a přinášel stájím peníze i slávu. Velký překážkový dostih v Cheltenhamu byl podle propozic jak šitý na ryzákovu míru, a navíc byl Morrison přímo mistr v dokonalé přípravě koně na určitý dostih. Nikdo nepočítal s tím, že by ryzáka někdo mohl porazit. Všichni bookmakeři ho tipovali jako favorita a brali sázky opatrně jen šest ku čtyřem. Morrison se ovládl, jen oči mu zazářily, a když jeho lidé zavřeli dveře boxu a těžký vůz se dal do pohybu, ven ze dvora, Morrison se nepatrně usmál.

Aby dal viditelně najevo své pocity, bylo neobvyklé. Za běžných okolností se tvářil soustředěně a přísně. Díky tomu byl jako trenér výborný a jako člověk málo oblíbený. Byl si toho sám dobře vědom, ale úspěch pro něho znamenal mnohem víc než popularita, a upřímně pohrdal těmi, kdo si vážili náklonnosti jiných víc než úspěchu.

Chick stál na odlehlé straně dvora a také přihlížel, jak koně nakládají. Tvářil se otráveně, jako vždy. Morrison se zamračil. Ten kluk je nešťastí, pomyslel si. Věčně nespokojený, drzý, hrabivý, lačný peněz. Morrison nepovažoval za správné, když to mladí lidé mají příliš snadné, věřil, že trocha strádání může mladému člověku jedinečně prospět. Podstatné bylo, že se Morrisonova a Chickova představa hranice strádání velmi významně lišily.

Chick se zaškaredil a ustrašeně se zadíval na Morrisona. Špatné svědomí ho tížilo jako balvan. Netušil, co s koněm je, kdyby to věděl, nedopustil by, aby ho vezli ke startu. Kůň se mu zdál být normální, naprosto normální. Třeba na té mrkvi nebylo opravdu nic špatného... Třeba mu dali omylem jinou, nebo...

Chick se kolem sebe neklidně rozhlédl. Dobře věděl, že se pokouší něco si nalhávat. Kůň vypadal, jako by byl v pořádku, ale v pořádku nebyl.

Artur Morrison sedlal koně před startem. Chick stál o několik kroků dál, neklidný a rozčilený. Snažil se skrýt v davu lidí, sledujících sedláni favorita. Před ryzákovým boxem bylo víc diváků, než bylo obvyklé, a bookmakeři ještě na poslední chvíli krátili poměr sázek. Morrison se tvářil soustředěně, ale za jeho nepřístupným výrazem se skrývala klíčící obava. Utáhl obříšník, zkontroloval přezky. V tu chvíli si uvědomil, že začíná mít strach. S koněm něco není v pořádku. Netančil, nepodupával, nepohazo-val hlavou, nereagoval na okolí, přestože jindy vystupoval před publikem jako divadelní hvězda. Určitě se necítí dobře, a jestliže se necítí dobře, nemůže zvítězit.

Morrison stiskl rty. Pokud kůň nemůže zvítězit, bylo by lepší, kdyby vůbec nestartoval. Jestli neuspěje jako horký favorit při současném poměru sázek, bude to nebetyčná ostuda. Příliš velká pohroma. Ztráta důvěry a cti, tím spíš, že koně pojede Morrisonův nejstarší syn Toddy. Noviny je oba roztrhají na kusy.

Morrison dospěl k rozhodnutí. Poslal pro veterináře.

Podle pravidel, platných v Anglii, jakmile trenér start koně potvrdí, může ho pak v posledních čtyřiceti pěti minutách před startem odhlásit pouze na doporučení veterináře.

Cheltenhamský veterinář se dostavil, koně prohlédl a po dohodě s Morrisone m ho odvedl stranou, do boxu. Změřil zvířeti teplotu.

„Teplotu má normální,“ ubezpečil Morrisona.

„Mně se nějak nelíbí.“

„Nic jsem na něm nenašel.“

„V pořádku není,“ trval na svém Morrison.

Veterinář našpulil rty a zavrtěl hlavou. Neshledal nic, co by vybočovalo z normálního nálezu a dobře věděl, že kdyby dal pokyn k odhlášení favorita bez náležitého podkladu, mohlo by se mu to vymstít. Navíc to byl dnes odpoledne už třetí návrh na odhlášení. Oba předchozí návrhy zamítl a nevěděl důvod, proč by nezamítl i tento, kůň není v horším stavu než předcházející dvě zvířata.

„Bude muset běžet,“ řekl veterinář energicky. Dospěl k rozhodnutí.

Morrison zuřil. Šel pro rozhodčího. Rozhodčí přišel, koně prohlédl, vyslechl veterináře a potvrdil, že kůň startovat musí, ať se to Morrisonovi líbí nebo ne. Pokud se ovšem Morrison nerozhodne uvalit na nepřítomného majitele koně vysokou pokutu.

S tváří jako vytesanou z mramoru dokončil Morrison sedláni a vyslal stájníka, aby koně odvedl do padoku, kde ho nadšeně vítalo laické dostihové publikum. Moudřejší zasvěcenci si koně řádně prohlédli a rychle šli změnit sázky.

Chick se zachvěl strachy. Viděl, jak kůň přichází, a poprvé zalitoval toho, čeho se dopustil. Ten pitomý veterinář! Copak nevidí, na co kouká? Idiot. Ať už to dopadne jak chce, bude to vina toho pitomého veterináře. Ten ponese odpovědnost, to je přece jasné. Je to zločinec, když nechá běžet koně, kterému kouká z očí, jak je nadopovaný.

Toddy Morrison se přidružil ke svému otci a společně s ním se ustaraně díval, jak kůň netečně bloumá kolem padoku. Toddy byl zkušený profesionální jezdec, bylo mu už skoro třicet a na život se díval s velkorysostí, jakou jeho otec postrádal. Měl ovšem po otci pevnou vůli, a právě její zásluhou se od otce a rodiny v osmnácti letech odpoutal a začal jezdit pro jiné trenéry. Koně v péči svého otce jezdil

zastává názor, že když je možnost něco menším podfukem trhnout, tak proč to neudělat? Dostihové sázení škrtily daně..., člověk musel koukat, jak by nejlíp přišel k nějaké té libře... Nejlepší způsob jak si rychle nahrabat, byla odjakživa jistota, že člověk nebude muset nic vyplácet na horkého favorita.

Dole u startu sáhl startér na páku a pásky prudce vylétly do vzduchu. Toddy rychle stiskl svému koni žebra. Komentátor ze svých výšin na střeše tribuny okamžitě spustil:

„Koně vybíhají od startu... Na špici v tuto chvíli grošák...“

Artur Morrison a Chick přihlíželi s napětím, oběma bušila srdce s rozdílnými pocity. Harry Buskins zavřel oči a modlil se.

Toddy se rychle propracoval mezi tři vedoucí koně. Ryzák cválal udatně, táhl za uzdu a rytmicky bušil kopyty o zem. Běží dobře, pomyslel si Toddy, jako stroj.

K první překážce chybělo už jen sto yardů, rychle se blížila. Toddy zkušeným okem odhadl vzdálenost i to, že krok koně dobře vychází. Soustředil se na skok a dal koni pokyn k odrazu. Kůň vůbec nezareagoval. Nic. Nestáhl svaly, nezapřel sílu do zadku k odskoku, ani nezkrátil krok, nezaváhal, nesnažil se překážce vyhnout. V jediném okamžiku leknutí si Toddy uvědomil, že ho čeká naprostá a neodvratná pohroma.

Ryzák vecválal přímo do široké, přes metr vysoké pevné překážky z březového proutí. Náraz byl tak prudký, že to na tribunách zašumělo zděšením. Kůň se přes překážku řítí v přemetu, nohama sekal do vzduchu. Toddy vyletěl ze sedla na zem, kůň se skulil přes něj.

Chickovi se zdálo, že svět ztratil barvy, že zešedl. Motala se mu hlava, až na omdlení. Ach Bože, dobrý Bože, Toddy!

Ryzák se vyhrabal na nohy a cválal dál. Běžel za ostatními koňmi ke druhé překážce, mohutným, nezadržitelným tryskem.

Na druhou překážku narazil stejně slepou silou jako na první.

Diváci sborově zaúpěli. Zase přemet, roztažené nohy, hřmotný pád. Kůň se však opět rychle sebral, prudce vstal a cválal dál.

Proběhl vytrvalým, odhodlaným tryskem kolem tribun. Třmeny vlály ve větru, sedlo prázdné. Kůň měl pěnu u huby a tmavé skvrny na potem zvlhlé srsti. Tam, kde se dráha stáčela doleva, cválal ryzák přímo vpřed, až narazil do bariéry na zevní straně dráhy. Do břevna narazil hrudí tak prudce, že prasklo ve dvě. Kůň se znovu svalil na zem

nadopovaném koni. Chickova tělesná schránka se znovu ozvala. Cítil, jak mu po zádech teče pot a jak mu tep buší v uších.

Co kdybych to řekl, napadlo ho, co kdybych vběhnul doprostřed padoku a zakřičel na Toddyho, ať koně nejede, že nebude schopný jít přes překážky, že určitě padne, že Toddyho možná zabije, protože není schopný normálně reagovat.

Co kdyby to opravdu řekl... Jak by se na něj asi dívali...

Ne, raději si to ani nepředstavoval, tolik opovržení by při své přehnané sebelásce nesnesl. Nesnesl by bouři, jaká by se na něho snesla. Možná by to tím ani neskončilo. I kdyby jim všechno řekl a Toddyho tak zachránil, mohli by ho udat na policii, byli by toho schopni. Skončil by za katrem, za mřížemi. Ne, to mu přece nemůžou udělat, jemu přece ne! Tu radost jim neudělá! Kdyby mu líp platili, nemusel brát prachy od toho cizího chlapa. Artur Morrison si za všechno může sám.

Toddy bude muset jet, nějak to dopadne. Kůň vlastně nevypadá tak zle, možná je dobře, že dostal mrkev o dvě hodiny později, že ještě nestačila nadělat dost škody. A to byla jeho, Chickova zásluha, on se zasloužil o to, že droga se do zvířete dostala pozdě a že se vlastně dohromady nic nestane. Ryzák sice nevyhraje, ale Toddy z toho vyvázne dobře. Samozřejmě, že to bude právě tak.

Jezdci se vyšvihli do sedel, mezi nimi i Toddy. Zahlédl v davu Chicka a krátce mu zamával.

Chick byl rozpolcený, chtělo se mu křičet pravdu a současně se jí děsil, byl jako mezi mlýnskými kameny.

Toddy vzal do rukou otěže, mlaskl a vedl ryzáka váhavě na dráhu. Mrzelo ho, že kůň není ve formě, ale strach neměl. Ani jeho, ani Artura Morrisona nenapadlo, že by kůň mohl být nadopovaný.

Když cválal ke startu, stál Toddy ve třmenech. V duchu si opakoval, jak hodlá jet, musel změnit taktiku, věděl, že teď nemůže u svého koně počítat s žádnou rezervou. Bude velmi těžké zvítězit. Škoda. Chick se za Toddym díval. Nedokázal se rozhodnout, zda má či nemá promluvit, a rozhodující okamžik minul. Když Toddy odjel, odlepil se Chick z místa a s nohama jak z olova odešel na tribunu, dívat se na dostih. Ve všech koutech mozku nacházel sebeospra-vedlnění. Pocit zahanbení se sice snažil prorazit houštinou sebelásky, ale Chick

ho dovedně zaháněl. Měli ho líp platit. Můžou si za to oni, on za nic nemůže.

Myslel na svazek bankovek, které mu ten cizí člověk dal za to, že mrkev koni nabídne. Peníze předem. Ten cizí chlap mu na rozdíl od jiných důvěřoval. Chick se tehdy zamkl do koupelny a peníze přepočítal. Dvakrát. Bylo to tři sta liber, přesně jak ten člověk slíbil. V životě neměl tolik peněz pohromadě, nikdy... Možná už taky nikdy tolik peněz najednou mít nebude. Kdyby řekl Arturu Morrisonovi a Toddymu pravdu o té mrkvi, musel by ty peníze odevzdat...

Nebylo snadné vymyslet, kam by ty peníze schoval, protože tři sta liber v librových bankovkách byl pěkný balík. Nechtěl, aby peníze našla matka, až se mu bude hrabat ve věcech, jak měla ve zvyku. Vyřešil tu obtíž na přechodnou dobu, schoval peníze do barevné plechovky od bonbonů, kterou už léta používal jako krabici na kartáče k čištění bot. Přikryl peníze hadrem a uložil plechovku zpět na polici ve svém pokoji, tam, kde vždy stála. Uvažoval o tom, jak později uloží peníze na bezpečnější místo. Taky musí opatrně utrácet - kdyby se jen tak sebral a šel si koupit auto, kdekdo by se divil. Už dlouho chtěl mít auto..., teď by si ho mohl dovolit... Ne, to nebylo fér. Měli ho líp platit..., aby si mohl našetřit na auto...

Nahoře na tribuně vyhrazené pro trenéry a jezdce chytl Chicka za ruku malý člověk s vášnivýma očima. Už chvíli na Chicka mluvil, než ho mladík začal vnímat.

„...jste tady, jak vidím, a nic teď nemáte. Pojedete ho?“

„Co?“ zeptal se Chick zmateně.

„Jestli pojedete mého koně v novačkách,“ malý člověk už byl podrážděný. „Pokud ale nechcete...“

„To jsem neřek,“ zamumlal Chick. „Zeptejte se šéfa, jestli řekne, že můžu, tak pojedu.“

Malý člověk přešel tribunu. Mířil za Arturem Morrisonem, který v tu chvíli soustředěně dalekohledem sledoval ryzáka. Malý člověk se na něj obrátil se svou žádostí.

„Cože? Chick? Jistě, může pro vás jet, když chcete.“

Morrison věnoval malému muži asi dvě vteřiny pozornosti. Pak zas jako by přirostl k dalekohledu.

Cizí muž, trenér, vysvětloval: „Můj žokej měl v prvním dostihu pád a v novačkách startuje moc koní, o jezdce je bída. Zahlídl jsem

náhodou toho vašeho mladýho, tak jsem si mu řek jen tak, v tu chvíli mě to prostě napadlo.“

„Jistě,“ přikývl Morrison nepřítomně. „Je slušný jezdec, ale moc od něj očekávat nemůžete.“

Morrison viděl, že ryzák vůbec nemá pružný krok. Napadlo ho, jestli nekašle.

Cizí trenér řekl: „Můj kůň stejně nevyhraje, jen sbírá zkušenosti.“

„Dobře, dobře, tak se s Chickem domluvte.“

V celé řadě stájí koně v poslední době kašlou, pomyslel si Artur Morrison. Smůla, když už ryzák musel chytit infekci, nemohl si na to vybrat horší dobu.

Chick by za jiných okolností nabídku neplánované jízdy uvítal, samozřejmě s povýšenou blahosklonností, ale v tu chvíli byl tak nesoustředěný, že malý trenér zalitoval, že ho vůbec oslovil. Chick měl myšlenky jen pro ryzáka.

Ten se v tu chvíli celkem spořádaně řadil u startu. Všechno je v pořádku, namlouval si Chick. Všechno bude v pořádku. Samozřejmě. Zbytečně si z toho dělal hlavu.

Start byl kus nalevo od tribun. Po dvou překážkách se pak dráha stáčela na levou ruku. Protože se běžely překážky, vybíhali koně od startovní pásky, ne z boxů, ani se nelosovalo o zařazení. Toddy se tedy zařadil k bariéře, aby si trať co nejvíc zkrátil.

Bookmakeři dole u dráhy snižovali kurs, někteří šli dokonce až na pari. Na ryzákovi, jak kolem nich proklusal ke startu, bylo vidět, že není v obvyklé formě. Bookmakeři si začínali dělat naděje. Očekávali tvrdý den, ale jestli ryzák dostih projede, vydělají na tom. Jeden z nich vydělá celé jmění. Kdyby ryzák zvítězil, ten jistý by celé jmění prohrál.

Alexander McGrant (firma založená v roce 1898), pravým jménem Harry Buskins, podobnou fintu uskutečnil už dvakrát. Roztáhl prsty a se zálibou si je prohlížel. Ani trochu se nezachvěly. Taková věc je vždycky riskantní, pomyslel si, ten kluk, co ho podplatil, se mohl na poslední chvíli podělat a mohl to vzdát. Risk je zisk. Však si byl tentokrát tím klukem dost jistý. Když si člověk vybere nadutého, ješitného, ukřivděného spratka, nemá to chybu. S těmi to jde jak po másle. Vždycky.

Harry Buskins z londýnského West Endu byl středního věku a typ člověka, kterému rozdíl mezi dobrem a zlem nikdy nebyl jasný a který

První proutěnka ležela ve stejné rovině jako první steeplová překážka a Chick se zcela nesmyslně vylekal, že ji jeho kůň neuvidí a neskočí. Místo aby se koni věnoval, zaměstnával ho strach, že třeba taky dostal mrkev. Zoufale se snažil sám sebe přesvědčit, to že není možné. Přece není možné, že by sám jel nadopovaného koně, to by nebylo fér. Proč by to vlastně nebylo fér? Protože..., protože...

Kůň se přes první proutěnku dostal jen tak tak, uhodil se o její dřevěnou kostru a na dopadu se zarazil. Malý trenér začal klít.

Chick uchopil pevněji otěže, ale kůň nedokázal bez pořádného vedení udržet přímý krok, neuměl se rozhodnout. Potřeboval mít v sedle sebejistého a rozumného jezdce, který by mu dodal sebedůvěru a naučil ho udržovat rovnováhu a rytmus. Potřeboval jezdce, který by ho správně navedl na překážku a po doskoku srovnal. Koni chyběly zkušenosti, neměl ještě odhad a potreboval jezdce, který by mu tyto nedostatky vynahradil.

Chick by to za jiných okolností zvládl, kdyby se o to trochu snažil. Dělal se mu však špatně od žaludku a mozek měl uvláčený starostmi, jeho tělesná dovednost se vytratila. Přitom si namlouval, že nikdy nebyl tak dobrý, jako právě v tuhle chvíli.

Na druhé proutěnce v duchu viděl, jak se ryzák točil v přemetu, a v oblouku chtě nechtě zabloudil očima k proražené bariéře.

Další dvě překážky ani nevnímal. Prostě se pod ním jen tak mihly. Udržel se v sedle jen podvědomě a po tvářích mu stékaly slzy, protekly za ochranné brýle a uletěly s větrem.

Nezkušený skokan byl vystrašený a bezradný. Blížila se další překážka. Pole proletělo a smetlo jeden oddíl plůtku tak, že zůstal viset šikmo nad zemí. Chickův kůň vyčkával až do poslední chvíle na nějaký pokyn ze sedla, ale když žádný nepřicházel, zmateně se rozhodl jít přes poražený oddíl, protože se mu to zdálo nejsnadnější.

Na tribuně bylo Arturu Morrisonovi i malému trenérovi jasné, že Chick se vůbec nesnažil koně na překážku navést. Kůň doskočil do povaleného proutí a katapultoval Chicka ze sedla.

Pud sebezáchovy měl Chickovi správně kázat, aby se stočil ve vzduchu před dopadem do klubíčka, jenže v tu chvíli jaksi nepůsobil. Chick proletěl vzduchem roztažený, napjatý, a stačil si ještě pomyslet, že ten idiot trenér koně špatně připravil, to zvíře přece nemá ani ponětí, jak by šlo na skok.

a znovu se zdvihl. Tentokrát však neodcválal, po několika bolestných krocích zůstal stát.

Vzadu u překážky se nad Toddym ustaraně skláněli zdravotníci od první pomoci. Artur Morrison vyběhl z tribun a nevěděl kam dřív, zda za synem nebo za koněm. Pod Chickem se podlomila kolena. Sedl si bezmocně na betonové schody. Dole, mezi bookmakery, si Harry Buskins po prvním pocitu radosti začal lámat hlavu, jestli Chick skutečně bude mlčet, i kdyby se ukázalo, že je Toddy vážně zraněný.

Artur Morrison šel za synem. Toddy ztratil po pádu vědomí a měl vyražený dech, jak se přes něj kůň překulil. Než k němu otec došel, začal se probírat. Jakmile Artur Morrison uviděl, že se ležící jezdec začíná pohybovat, otočil se prudce na patě a zamířil ke koni. Přece nemůže dát před Toddym najevo, jaký o něj má strach. V synových očích by tím utrpěla jeho vážnost.

Ryzák stál trpělivě vedle pobožené bariéry. Tupou bolest v rameni a to, že na levou přední nemůže přenést váhu, skoro nevnímal. Artur Morrison ke koni došel ve stejném okamžiku jako veterinář. Morrison se na veterináře rozzuřeně podíval.

„Řekl jste, že může startovat. Majitel se zblázní, až tohle uslyší.“

Morrison se vši silou snažil přemáhat nezkrotný hněv nad krutostí osudu. Ryzák nebyl jen tak nějaký kůň, byl nejlepší ze všech, které kdy trénoval, jeho zásluhou se vyšplhal na žebříčku vítězů do výše, jaké už asi nikdy nedosáhne.

„Vypadal, že je v pořádku,“ bránil se chabě veterinář.

„Chci, abyste nechal udělat dopingový test,“ prohlásil zasmušile Morrison.

„Má zlomenou lopatku, budeme ho muset utratit.“

„To vím taky, mám přece oči. Stejně ale chci, abyste mu nechal udělat dopingové testy, napřed mu naberte krev. Kdyby byl jen nemocný, nikdy by se takhle nechoval.“

Veterinář neochotně krev na laboratorní testy nabral. Pak vzal veterinární pistoli a namířil na koňův pomatený mozek. Z nejlepšího koně, jakého kdy Artur Morrison ve stájích měl, zůstalo pouze jméno v knihách. Natrávenou, jedovatou mrkev odtáhli s mrtvým zvířetem, ale její jed ještě zdaleka nepřestal působit.

Chickovi trvalo dobrých patnáct minut, než pochopil, že Toddy žije a kůň je mrtvý. Do té chvíle se cítil mizerně a hlavu měl jako ve víru. Zpočátku se to zdálo tak snadné, stačilo skrmit ryzákovi jednu mrkev. Nevěřil, že by mrkev mohla zapůsobit tak silně. Ani ve snu si neuměl představit, že by se mu z takové věci mohlo udělat tolik zle.

Jakmile zjistil, že Toddy nemá nic zlámaného a že se mu vrátilo vědomí, pocit silné tělesné nevůle rázem začal ustupovat. Když se po jeho boku náhle objevil malý trenér, aby mu připomněl, že už by měl být v šatně a oblékat se na start v nováčcích, cítil se už natolik dobře, že hodlal jet, i když litoval, že se k tomu vůbec uvázal.

V šatně Chick zapomněl říct šatnáři o lehké závodní sedlo i o ochranný pás. Sám si zapomněl uvázat nákrčník a chystal se jet s rozvázaným, s vlajícími konci. Zapomněl si sundat hodinky. Šatnář ho musel na všechno upozornit. Myslel si, že jezdec je nejspíš opilý.

Kdyby nováček proutěnkář, kterého měl Chick jet, závodil s ryzákem, nepředhlonil by ho, ani kdyby vyjel o den dřív. Mladý, nezkušený, nedoučený, neskrýval v sobě žádnou zlatou žílu, čekající na odhalení. Patřil mezi takové, kteří jezdí dostihy bez valných výsledků tak dlouho, až to jejich majitele přestane bavit.

Chick se vůbec nenamáhal něco si o koni zjistit. Myslel na jiné věci a knihu formy ani neotevřel, jinak by ho nulové výsledky přece jen varovaly. Nechal se vyhodit do sedla, aniž by poslouchal pokyny malého trenéra, který mu nepřestával radit.

No co, pojedu podle situace, pomyslel si. Podle situace. Nač poslouchat hloupé rady, když má v hlavě závažnější věci!

Cestou z vážnice prošel kolem Artura Morrisona. Ten se lhostejně zadíval na jeho barvy a utrousil: „...aha. Koukej to příliš nezvorat...“

Morrison ještě stále uvažoval o tom, do jaké míry se jeho budoucnost změní teď, když už ryzák nežije. Nepovšiml si, jak se na něho Chick zaškaredil.

To je celý on, pomyslel si Chick, celý on, to je typické. Vždycky mě podceňoval, myslí si, že všechno pohnojím, že nic nedokážu. Kdyby mi dal šanci, kdyby mě líp platil... Nikdy bych... Ne, neudělal bych to.

Chick cestou ke startu stále myslel na Morrisonovu nelichotivou poznámku, jako by slova „koukej to příliš nezvorat“ byla paradoxně ospravedlněním toho, co udělal. Propast viny, která se pod ním

otvírala, byla příliš hluboká a bolestná. Chytal se zoufale každé ospravedlňující lži.

Harry Buskins zaznamenal, že Chick jede v nováčcích, a oddechl si. Kluk je v pořádku, bude mlčet. Pro jistotu ale sbalil podvodně vydělané peníze, opustil pro ten den svoje stanoviště a vydal se domů. Kolegům řekl, že se necítí dobře. Taky že se dobře necítil. V duchu ho pronásledovala vzpomínka na to, jak se kůň bezhlavě řítí přímo do překážek, jako by je neviděl. Musel být slepý. Vynikající překážkář poznal, že je na dostihové trati a že se běží dostih. Nevěděl, že není v pořádku. Cválal, protože to byl jeho úkol, protože věděl, že na dráze má cválat tryskem. Velký kůň s velkým srdcem.

Harry Buskins si setřel pot z čela. Koni jistě nabrali krev na dopingové testy, pomyslel si, za daných okolností určitě. V minulosti žádná z jeho nadopovaných obětí podobně nezareagovala. Možná volil nesprávnou dávku, nebo si špatně spočítal časování. Člověk nikdy neví, jak to u kterého koně proběhne. Doping bývá nevypočitatelný.

Nalil si skleničku whisky. Teď už se mu prsty třásl. Když se trochu uklidnil, rozhodl se, že jestli mu to tentokrát ještě projde, spokojí se s tím, co sklídil, a už s mrkvemi přestane. Ne, už nebude pokoušet osud.

Chick se na startu zařadil do středu pole, přestože mu předtím trenér radil, aby zůstal na zevním okraji dráhy, aby to měl jeho nezkušený partner snadnější, až půjde přes první plůtky. Chick si trenérovu radu nepamatoval, protože neposlouchal, a i kdyby poslouchal, co mu trenér říká, stejně by si počínal podle svého, ze zásady nepřijímal rady, vždycky v opozici Chick myslel na Toddyho, jak se před hodinou chystal na start na stejném místě, aniž tušil, že jeho kůň překážky neuvidí. Netušil, že droga může koně oslepit. Copak to mohl tušit? Zdálo se to tak nesmyslné. Možná, že to bylo jinak, kůň možná překážku viděl, ale byl tak zmatený a omámený, že mu mozek nenapověděl, aby přes překážku skočil. Nemohl být doopravdy slepý.

Chick se při tom pomyšlení zpotil a dočista zapomněl zkontrolovat, jestli kůň má po jízdě ke startu dostatečně utažený obříšník. Když startovní pásky vylétly do vzduchu, byl tak ponořený do černých myšlenek, že zůstal viset. Malý trenér na tribuně nespokojeně zamlaskal a Artur Morrison obrátil oči v sloup.

DAR Z NEBES

Probral se k vědomí o hodnou chvíli později. Ležel v malé místnosti na vysoké posteli. Kdesi svítilo tlumené světlo. Necítil žádnou bolest, necítil vůbec nic. Mozek jako by se mu v hlavě vznášel a hlava jako by se taky vznášela v prostoru.

Po delší době došel k přesvědčení, že umřel. Přijal tu myšlenku klidně, byl za to sám na sebe hrdý. Za další hodnou chvíli si uvědomil, že žije. Hlavu měl v něčem sevřenou a upevněnou, nemohl s ní pohnout.

Zamžikal a olízl si rty, aby se přesvědčil, že aspoň něčím dokáže pohnout. Nevěděl, co se vlastně stalo. Myšlenky se mu zmateně a velmi zvolna motaly v hlavě. Zamlženo. Klid.

Pak se konečně rozpomněl na mrkev pro ryzáka i na svůj pád.

„Budete v pořádku,“ řekl někdo. „Nedělejte si starosti, mladý muži, to se spraví.“

„Nemůžu se hýbat!“

„To se spraví,“ utěšovali ho.

„Nic necítím... Nic. Necítím nohy...“ Propadal panice. „Necítím ruce, nemůžu..., nemůžu hnout rukama.“ Křičel strachy, oči vytřeštěné.

„Nebojte se, to časem přejde, chce to jen čas. Budete v pořádku, to se všechno časem spraví.“

Nevěřil jim. Dali mu injekci, aby se zklidnil. Bodnutí necítil. Slyšel sám sebe křičet, že nic necítí.

Když se znovu probral, věděl už s jistotou, že si zlomil vaz.

Po čtyřech dnech za ním přišel Artur Morrison. Přinesl mu šest čerstvých vajec a láhev čerstvě vymačkané pomerančové šťávy. Stál nad nehybným tělem se sádrovým krunýřem na krku, hlavě a ramenech.

„Tak co, Chicku? Mohlo to dopadnout hůř, co?“ promluvil rozpačitě.

Chick uštěpačně odsekl: „To jsem rád, že to tak berete.“

Morrison se ovládl. „Řekli mi, že mícha není přerušená, jen těžce zhmožděná, a že do roka se ti hybnost z větší části vrátí. Cit prý se ti vrátí co nevidět.“

„Říkají, říkají! Já jim nevěřím.“

„Časem uvěříš, budeš muset.“

Morrison byl už z Chicka podrážděný.

Chick neodpověděl a Morrison marně lovil v hlavě nějaký nápad, o čem by mohl po těch deset minut před důstojným odchodem mluvit. Když už za tím chlapcem přišel, sluší se přece, aby s ním promluvil, nemůže mlčet, něco musí říct. Začal tedy o tom, co mu nejvíc leželo na srdci.

„Dnes ráno nám přišly výsledky dopingových testů. Věděl jsi o tom, že jsme nechali odebrat vzorky na testy? Jak víš, museli jsme koně nechat utratit. Dnes ráno nám přišly výsledky. Pozitivní... Představ si, jsou pozitivní! Ryzák v sobě měl spoustu nějaké drogy s dlouhým jménem. Majitel spustil pochopitelně obrovský povyk. Samozřejmě, že jsem se začal vyptávat všech lidí ve stájích, jakmile jsem se o dopování dozvěděl, ale nikdo samozřejmě o ničem neví. Bože, vědět tak, kdo to má na svědomí, vlastníma rukama bych ho uškrtil!“

Hlas se mu třásl hněvem, který jím cloumal už po celý den.

Pak ho napadlo, že Chicka nejspíš při jeho povaze zajímá výhradně jeho vlastní zdraví a cizí starosti jsou mu lhostejné. Artur Morrison si zhluboka vzdychl. Je pravda, že Chick má teď svých starostí dost, těžko od něj očekávat, že mu bude ležet na srdci ryzákův osud. Byl bledý a vypadal křehce.

Do místnosti tiše vstoupil lékař, který Chicka prohlížel desetkrát za den. Potrásl si s Morrisonem rukou.

„Vyvíjí se to dobře,“ řekl, „výborně.“

„Blbost,“ odsekl Chick.

Doktor stiskl rty. Ovládl se a neřekl, že Chick je nejprotivnější, nejobtížnější pacient v celé nemocnici.

„Jistě, je to pro něho těžké,“ řekl. „Mohlo to však dopadnout ještě hůř. Sice to potrvá dlouho, ale naučí se všechno, uvidíte, zvládne to, chce to jen čas.“

„Budu jako mimino,“ vyhrkl Chick.

Ano, zase jako dítě, pomyslel si Artur Morrison. No, třeba se jeho výchova podruhé vydaří líp.

„Má štěstí, že má tak dobré rodinné zázemí, až ho propustíme,“ řekl lékař.

Chick pomyslel na matku, věčně krájející do hrnce mrkev. Bude muset tu mrkev jíst. Věděl, že to nedokáže.

A co s těmi penězi, nacpanými do plechovky na čištění bot? Bude na tu plechovku vidět z postele, nebude moct zapomenout. Navíc se může stát, že se máma do té plechovky podívá. Nedovedl si představit, že se bude muset vrátit domů. Bude muset. Neměl na vybranou. Přál si zemřít.

Artur Morrison si těžce povzdechl a přijal nové břímě na svá bedra s vyrovnaností sobě vlastní.

„Jistě,“ řekl. „Může se vrátit domů ke své matce a ke mně. Vždy bude mít nás, my, jeho rodiče, se o něho vždy postaráme.“

Mezi novináři, trenéry, jezdci, chovateli, majiteli a jejich ženami a slečnami se Fred stále pohyboval jako ryba ve vodě. Ještě před večeří do sebe hodil čtyři dvojité whisky s ledem a během večeře a dlouhých slavnostních proslovů to pilně přikrmoval. Když chtěl v půl jedenácté vstát od stolu, zjistil, že ho nohy neposlouchají.

Překvapilo ho to. Dokud seděl, ani si neuvědomoval, kolik toho vypil, jazyk mu sloužil stejně jako ostatním a myslelo mu to taky dobře. Jakmile se však postavil, nohy se mu podlomily. Rychle si zase sedl. Odhodlal se vstát až o hodnou chvíli později, když už většina hostů odešla.

„Asi jsem to trochu přehnal,“ usmál se jako sám sobě na omluvu.

Ploužil se od židle k židli, místy se držel zdi, až se dostal ke dveřím. Klopýtal chodbou, potom přes halu a z haly dál skleněnými dveřmi ven. Zdvíhal nohy, jako by šel do neviditelných schodů.

V chladném květnovém vzduchu to bylo ještě horší. Jako by se pod ním houpala zem. Stočil se v polokruhu do strany a místo aby zamířil k zaparkovaným vozům a taxíkům, vpotácel se přímo do cihlové zdi u vjezdu. Náraz ho zabolet a omráčil. Opřel se oběma dlaněmi o zeď, hlavu opřel o ruce a marně se snažil rozpomenout, kde vlastně je.

Marius Tollman a Piper Boles neviděli Freda Collyera odcházet. Vyšli krátce po něm, stejnou cestou. Povídali si o běžných věcech, dělali běžná gesta, jako dva lidé, kteří se náhodně během večera sešli. Nikdo by na nich nepoznal, že si předtím po celou večeři vyměňovali významné pohledy a že oba celou tu dobu mysleli jen a jen na společný rozhovor na konci večera.

V zemi, ve které povolání bookmakera neodporuje zákonu, se z Maria Tollmana mohl stát ctihodný občan. Měl však takové nadání k nepravostem a uměl se přitom pohybovat tak rychle, že by se za jeho hbité nohy nestyděl ani Muhammad Ali. Zahájil svou kariéru dovedně: půjčoval na sázky těm, z kterých se časem stanou mocní dostihového světa, v době, kdy byli ještě mladí a bláhoví. Když pak došli k moci, Maria nikdy za nic nestíhali. Třeba říct, že Marius měl neuvěřitelný nos, a muže na vzestupu rozpoznal líp než budoucího čtyřnohého favorita.

Rannímu letadlu, směřujícímu z letiště La Guardia do Louisvillu, chybělo k cíli ještě dvacet minut. Fred Collyer vytáhl z kapsy účetní blok a začal si vypisovat výdaje.

Jízdné taxíkem na letiště - patnáct dolarů.

Co na tom, že ho soused, který byl zaměstnaný na Long Islandu, dovezl od domu až na letiště. Trocha vynalézavosti pokud jde o výdaje Fredovi vydělávala skoro polovinu (nezdaněnou) toho, co mu list Manhattan Star platil za fakta, která ve svém sloupku každé pondělí uváděl.

Občerstvení během cesty - pět dolarů.

Pohoštění osob poskytujících informace - šest dolarů padesát.

Aby se přiblížil pravdě, objednal si od letušky ještě jeden dvojitý bourbon a pozdvíhl skleničku na pozdrav sousedovi přes uličku, majiteli druhořadé klisničky, která právě začínala svoji turfo-vou kariéru.

Další Kentucky Derby. V duchu se mu promítaly nejbližší dny jako starý, poškrábaný film. Ráno co ráno se potáhne do stájí ve velkých stodolách, bude donekonečna listovat v knihách formy a snažit se uhádnout, co bude. Zase se bude dívat na nic neříkající tréninkové cvaly, vyslechne obvyklé drby, bude poslouchat stejné hloupé vtipy od stejných hloupých trenérů a žokejů, co si rádi pouštějí hubu na špacír.

Žhavé nadšení, se kterým psával svůj sloupek v dobách čerstvě poté, co na něj uzavřel smlouvu, dávno vymizelo. Schopnost duševního vypětí, čich pro zajímavou zprávu tam, kde ji jiní netuší, cit, kterým dokázal odlišit smyšlenku od skutečnosti, to všechno kdysi měl. To všechno se časem vytratilo. Místo exkluzivních reportáží posílal do svého listu věci předžvýkané jinými novináři, dvakrát dokonce neposlal nic.

Bylo mu čtyřicet šest. Pil.

Šéf sportovní rubriky listu Manhattan Star ve své funkcionalistické newyorské kanceláři našpulil nad poslední reportáží Freda Collyera rty. Skoro litoval, že ho poslal na Kentucky Derby.

Ten člověk je už vyřízený, pomyslel si. Škoda. Škoda, že pije a nedokáže se ovládnout. Psát a současně pít nelze. Nejdřív člověk musí psát, pak teprve pít. Pak se člověk může zpít třeba do nemoty, jistě. Ale teprve až pak!

Pomyslel si, že dřív nebo později se bude muset s Fredem rozloučit. Asi se měl začít rozhlížet po někom, kdo by Freda nahradil, už tehdy, před celými týdny, kdy se Fred poprvé dostavil do redakce úplně namol, zlitý tak, že se prsty nestrefil ani na klávesnici psacího stroje. Přitom ten člověk míval takové nadání, takový nos pro zajímavou zprávu, plus umění odvyprávět ji živě, aby každého zaujala, aby slova přímo křičela z listů novin a zaryla se každému do paměti.

Ted' Fredovi zůstala už jen dobrá pověst, dobré jméno. Techniku neztratil, ale osobitost zmizela.

Sportovní redaktor potřásl nad Fredovým článkem hlavou a výstřižek odložil. Za posledních šest týdnů Fred už dvakrát nedokázal napsat vůbec nic. V obou případech, kdy marně čekali, až se telefonicky ohlásí, sloupek jakž takž zalátali a Collyera pod text podepsali. Zmeškat dvakrát uzávěrku je neodpuštělné, pokud se to stane i po třetí, bude konec. Na vedení si stěžovali čím dál tím hlasitěji, že si Fred účtuje příliš mnoho na výdaje. Kdyby tušili, že si dvakrát účtoval, aniž by co dodal, žádné sentimentální vzpomínky na zašlou slávu by ho nezachránily.

Varoval jsem ho, pomyslel si sportovní redaktor neklidně. Řekl jsem mu, že to tentokrát musí být Něco, bomba, jako kdysi. A řekl jsem mu, že tohle Kentucky Derby musí patřit mezi jeho nejlepší věci.

Fred Collyer se zapsal v hotelu, ve kterém mu redakce zamluvila pokoj, a hodil do sebe tři skleničky dopoledního životabudiče z láhve, kterou si přivezl v aktovce. Varování šéfa sportovní rubriky pustil z hlavy, byl si skálopevně jistý, že dokáže napsat lepší reportáž než kdokoli jiný z branže, ať už střízlivý, nebo napitý, pokud ovšem narazí na něco, co za to stojí. V poslední době však bylo pramálo toho, co by za psaní stálo.

K Churchill Downs jel taxíkem. (Cestou si zapsal: jízdné taxíkem - čtyři dolary padesát, ale taxikáři zaplatil jen dva dolary sedmdesát pět.)

Závodíště vypadalo tři dny před derby úpravně, svěže a Vyčkávavě. Jasně rudé tulipány směřovaly svými květy svorně vzhůru k nebi a

zelená tráva zářila jako čerstvě vyčištěný koberec. Fred Collyer to neviděl. Vyjel výtahem na střechní tribunu a vyšplhal se po větrech bičovaných schodech do zasklené kabiny pro tisk na předním okraji střechy.

V místnosti sedělo několik mužů u psacích strojů. Psali zítřejší zprávy. Několik reportérů dokonce stálo venku, sledovali první dostih. Ostatní se soustředili na hlavní program dne, to jest na drby o derby.

Fred Collyer si koupil u primitivního baru pivo v plechovce a šel si s ním sednout na své místo, kde měl i jmenovku. Cestou se zdravil se známými, se kterými se pravidelně setkával na závodních od Saratogy až po Hollywood Park. Fred se věčně stěhoval z hotelu do hotelu a od chvíle, kdy Sylvie odmítla dál trpět jeho věčnou nepřítomností a pití a odjela s dětmi za matkou do Nebrasky, byl jako vykořeněný. Cítil se doma jen na závodních, v místnostech vyhrazených tisku. Tam se cítil dobře, tam si ho jak se sluší vážili. Neuvědomoval si, že obdiv, který kdysi budil, se zvolna mění v dobromyslný soucit.

Seděl uvolněně na své židli a četl si kopie zpráv tiskových agentur.

„Trenér Harbourne Cressie hlásí, že Pincer Movement má po dnešních dlouhých cvalech obě přední v pořádku.“

„Veterinář John Beaver popírá, že by měl Salad Bowl včera večer zvýšenou teplotu. Hovoří za majitelku paní L. Hicksovou.“

Skvělé, pomyslel si Fred, opravdu skvělé. Zprávy, které něco vyvracejí, žádné zprávy nejsou, i když jde o koně, startující v Kentucky Derby.

Zůstal v orlím hnízdě pro tisk celé odpoledne. Popíjel pivo, bavil se o tom a o onom s kolegy, s fotografy i rozhlasovými reportéry. Občas se nesoustředěně zadíval na obrazovku průmyslové televize, občas vyšel ven na terasu a díval se na lidské hemžení hluboko dole. Nemá smysl, abych se tam cpal, pomyslel si, jako kdysi, je zbytečné snažit se promluvit s lidmi přímo. Všichni zajímaví lidé a zajímavé novinky nakonec dojdou nahoru a člověk se dozví všechno najednou, ve velkých dávkách.

Na konci odpoledne přijal nabídku kolegy, který ho zavezl pronajatým autem do města (jízdné taxíkem - čtyři dolary padesát) a večer se vydal na výroční večeři Asociace dostihových zpravodajů, když se předtím v hotelovém pokoji řádně premedikoval bourbonem. Lidé, tísnící se ve velkém sále, ho přátelsky vítali.

Marius myslel na těch deset tisíc, které musí do sobotního dobrodružství vložit. Ještě se nerozhodl, jestli pošle hlášku některé organizované skupině, aby do toho taky něco vložila, nebo jestli ponese riziko i zisk z celého podniku sám. Pracně se usadil v křesle. Věděl velmi dobře, jak snadno se perfektně upletený plán může rozplést.

Blisters Schultz si dělal starosti se svým podnikáním, které v poslední době trpělo vážnou recesí.

Blisters Schultz se živil jako kapsář. Znechucovaly ho platební karty. Za dobrých starých časů, když ho dědeček vyučil, nosili chlapi nacpané prkenice v zadní kapse kalhot, krásně se jim tam rýsovaly, krásně byly vidět. V současné době ale všechno pokazili násilníci, co lidi přepadávali a mlátili. Lidi u sebe nosili už jen pár dolarů, a to ještě různě postrkaných po kapsách na zip.

Blisters už žil padesát a tři roky a z toho čtyřicet pět let jako zloděj. Několikrát skončil na kratší dobu za mřížemi, ale to byla obyčejná smůla a ta mu nezabránila v dalších drobných krádežích, jakmile se dostal na svobodu. Před časem se zkusil živit poctivě, ale nebavilo ho to, nesnášel pravidelnou pracovní dobu ani práci jako takovou. Po šesti týdnech z dobře placeného místa utekl a vděčně se vrátil do staré nejistoty. Když se mu podařilo ukrást dva dolary, těšilo ho to víc, než když si jich poctivě vydělal deset.

Když chce člověk na závodišti otočit pořádný balík, musí si vyhlídnout svazky bankovek předtím, než je majitel prosází, nebo se musí nalepit na většího výherce hned u výplatního okénka. V obou případech to znamenalo motat se kolem sázkové kanceláře s otevřenýma očima. Většina policistů na závodišti však už bohužel tenhle způsob podnikání znala, což dokazoval ten nepěkný zvyk, že policajti stáli a dívali se po lidech, co tam jen tak stojí a dívali se.

Blisters měl za sebou těžký týden. Nejslibnější náprsní taška, za kterou dlouho šel, obsahovala víc pornografie než peněz. Blisters na sex moc nebyl, slabý úlovek ho znechutil.

Během prvních dvou dostihových dní získal jen dvacet tři dolary, ale z toho jich pět našel na schodišti. Za skromný pokoj v Louisvillu platil osm dolarů za noc a když si spočítal, co dá za dopravu a jídlo, usoudil, že bude muset otočit tak tři stovky, aby se mu vůbec cesta na dostihy vyplatila.

Oba muži prošli skleněnými dveřmi a zastavili se před nimi, ve světle dopadajícím z haly. Marius se nikdy s nikým nedomlouval v temných koutech, aby nebudil podezření.

„Tak co, přistoupili na to všichni?“ zeptal se, ruce v kapsách, břicho jako měch.

Piper Boles si pomalu zapálil cigaretu, zadíval se na hvězdné nebe a zhluboka se nadechl kouře.

„Jo,“ odpověděl.

„Koho jste vybrali?“

„Amberezzia.“

„Toho ne! Není dost dobrý,“ namítl Marius.

Piper Boles znovu zatáhl z cigarety. Měl hlad. Do zítřka se musí dostat na devětašedesát kilo, proto měl v žaludku jen malý steak. Neměl rád otlělé lidi, zvlášť pak neměl rád bohaté otlce. Sám vkládal úspory do nemovitostí a akcií. V osmatřiceti letech už mu tělesné odříkání dělalo potíže, roky hladovění ho odpuzovaly, čím byl starší, tím hůř snášel hlad. Proto v poslední době ze zoufalství zvažoval takové možnosti snadného výdělku, jakými by dřív pohrdal.

„Zato je rovnej,“ řekl. „Musí to být Amberezzio.“

Marius chvíli přemýšlel, moc se mu to nezdálo, ale nakonec přikývl.

„Dobře,“ řekl, „bude to Amberezzio.“

Piper Boles se chystal k odchodu. Žokej, který chce jezdit jako dvojka pro tak slavné stáje, jako jsou Somerset Farms, by se neměl dlouho zdržovat ve společnosti bookmakera Maria Tollmana.

Marius viděl, že se Piper chce vzdálit, a řekl jakoby nic: „Nezvažoval jste malou diverzi s Crinkle Cutem?“

Piper Boles váhal.

„Bylo by to drahé,“ řekl.

„Samozřejmě,“ Marius ochotně přikývl. „Další tisíc? Co říkáte?“

„Použité bankovky, polovičku předem.“

„Jistě.“

Piper Boles zaplašil výčitky svědomí a odhodil poslední zbytky své cti.

„Dobře,“ řekl a odešel k vozu klidným krokem, jako by neměl nervy na prasknutí.

Fred Collyer vyslechl každé slovo rozhovoru a dobře věděl, aniž by se musel dívat, že jeden z mužů je Marius Tollman. Jeho vznešený bostonský akcent každý snadno rozpoznal. Fred pochopil i to, že Marius chystá nějaký podvod, a zpráva o takovém podvodu by v jeho sloupku vypadala hezky. V zamlžené hlavě mu bylo jasné, že by si měl zjistit, s kým Tollman mluvil. Hlasy zněly kdesi za jeho zády, proto usoudil, že by se měl kousek vrátit.

Ztratil však pojem času a než se odlepil od zdi a než se mu podařilo zamířit na správnou stranu, byli oba muži pryč.

„Hajzlové!“ postěžoval si do noci. Jiný pozdní chodec ho zaslechl, slitoval se a dovedl ho k taxíku. Fredovi se podařilo dorazit do hotelového pokoje o trochu dřív, než padl.

Od chvíle startu z La Guardie vypil šest piv, čtyři brandy, jednu dvojitou skotskou (omylem) a skoro tři litry bourbonu.

Druhý den se vzbudil v jedenáct. Nechtěl uvěřit svým očím, když se podíval na hodinky.

Jedenáct!

Promeškal prohlídku stájí i tréninkové cvaly.

Zamrazilo ho. Tím to však nekončilo. Když se chtěl posadit, začal se s ním točit celý pokoj a v hlavě mu krutě bušilo. Odhodil přikrývku a zjistil, že spal oblečený, i v botách. Nedokázal si vzpomenout, jak se včera v noci do postele dostal a co předcházelo.

Odpotácel se do koupelny. Když se podíval do zrcadla, vypadal jako strašidlo, vrásčitý, oči zarudlé, zestárlý. Kocovinu už měl nesčíslněkrát, ale tentokrát to bylo jiné. Nejen že se cítil mizerně, měl navíc mrazivý pocit hrozcíci neodvratné pohromy.

Teprve když si svlékl sako, košili a kalhoty, když se zul a lehl si znovu do zvalené postele, teprve pak si uvědomil, co ho straší.

S leknutím si uvědomil, že vskutku vůbec neví, jak se dostal do hotelu, že si z celého večera nepamatuje skoro nic. Vybavil si útržky hovoru z počátku večera, pamatoval si, že seděl u stolu z jedné strany protivného novináře z Baltimore Sun, z druhé měl důstojnou paní chovatelku z Lexingtonu. Ani jednoho, ani druhou neměl v lásce. Od hlavního chodu, smaženého kuřete, už si nevybavoval zhola nic.

Věděl, že alkohol může způsobit okno, ale myslel si, že se to stává jenom notorikům. On, Fred Collyer, přece alkoholik nebyl. Jistě, občas

se napije, no, někdy trochu víc. Dokázal by ale kdykoli s pitím přestat. Samozřejmě, že by to dokázal.

Ležel na posteli a potil se. Děsila ho myšlenka, že po jednom okně může přijít další a další, až nakonec uvidí na zdi růžové pantery. Vybavilo se mu varování šéfa sportovní rubriky a vzpomněl si s nepříjemným pocitem, že už dvakrát zmeškal uzávěrku. Poprvé dostal strach o své místo. Během pěti minut si však dokázal namluvit, že jeho, Freda Collyera, nikdy nevyhodí. Ale potom si pro jistotu slíbil, že dokud nenapiše reportáž o Kentucky Derby, raději nebude pít. To odhodlání mu dodalo pocit svatého sebeuspokojení. Aspoň o to líp snášel nepříjemné tělesné pocity, třes a kruté bolesti hlavy, které ho provázely po celý den.

Na závodisti Churchill Downs pronásledovaly starosti tři jiné muže. Piper Boles pobídl koně do startovního boxu a nepřestával myslet na to, co mu řekl George Highbury, trenér stájí Somerset Farms, když zjistil, že Piper váží bezmála o kilo víc, než vážit měl. George Highbury se ovšem choval povýšeně ke všem jezdcům, ať vítězili nebo prohrávali.

Když se Piper začal omlouvat, zarazil ho: „Nechte si ty řeči. Včera jste byl na večeři Asociace, tak se nedivte.“

Piper Boles zavzpomínal na hladový večer, kdy seděl při jediném martini, a řekl, že ráno strávil hodnou dobu v páře.

Highbury se zamračil.

„Koukejte se zdržet dnes večer a zítra jídla, pokud chcete jet v derby Crinkle Cuta.“

Piper Boles si velice přál jet Crinkle Cuta v Kentucky Derby. Se sklopenýma očima pokorně přikývl a otráveně se vyhoupl do sedla.

Výhrůžka, že by mohl přijít o jízdu v derby, ho nezocelila, naopak, ztratil soustředění a zůstal na startu viset. Pak šel na prvním úseku dráhy příliš rychle, propracoval se na třetí místo, v oblouku příliš vyjel a ve finiši ztratil rychlost. Skončil šestý. Zkušený, nadprůměrný jezdec! Měl špatný den.

Marius Tollman na tribuně odložil dalekohled a potřásl hlavou. Pokud Piper Boles nedokáže zajet líp, když má šanci zvítězit, jak si poradí, až bude chtít s Crinkle Cutem prohrát!

Blisters Schultz si olízl rty. Znal toho tlustého člověka od vidění a věděl dobře, že má na svém tučném těle určitě poschováváno tolik peněz, kolik by Schultzovi vystačilo na celé léto. Marius Tollman určitě nechodí na závodiště bez peněz.

Blisters se ploužil nenápadně za tím obtlouklým člověkem, ale ze dvou důvodů váhal. Za prvé, Tollman byl starý a zkušený, a jen tak by se okrást nedal. Za druhé, bylo obecně známo, že má spojení v kruzích organizovaného zločinu. Pokud u sebe má peníze nějakého gangu, spálil by si Blisters pěkně prsty, kdyby se mu je pokusil ukrást.

Blisters se tedy neochotně od své kořisti odpoutal a vrátil se mezi davu do stinného zátíší za hlavní tribunou. Ve dvanáct hodin sedmáct minut se vmísil do hloučku lidí, čekajících na výtah.

Ve dvanáct osmáct otočil náprsní tašku Freda Collyera.

Marius Tollman nosil peníze v rafinovaných pouzdrech v podpaží. V davu si je držel pevně při těle, ze strachu před kapsáři. Až přijde čas, zajde k tolika sázkovým okénkům, ke kolika stihne, a nenápadně rozdělí vsazené peníze. Piperu Bolesovi se chystal dát polovinu tiketů (plus zbývajících pět set dolarů v použitých bankovkách), ostatní si hodlal nechat.

Bude to krásná žeň, říkal si spokojeně. Klidně by si to mohl někdy zopakovat.

Koupil si limonádu a vlídně se usmál na slečnu oplývající bohatým poprsím a nedostatkem studu.

Slunce pozlatilo den. Úvodní dostihy probíhaly jeden za druhým. Publikum jezdce povzbuzovalo a jezdci ze sebe ve finiši vydávali vše, i když šlo jen o krátké výstupy před hlavním představením, před Kentucky Derby, před vyvrcholením, před devátým dostihem.

V šatně jezdců se Piper převlékal do barev Crinkle Cuta. Začal se potit. Jak se dostih blížil, přál si čím dál tím víc, aby to bylo jako jindy, obyčejné, jednoduché derby. Četl si Financial Times na uklidnění.

Fred Collyer zjistil, že přišel o náprsní tašku, teprve v okamžiku, kdy chtěl v místnosti pro tisk zaplatit pivo. Sakroval, prohledal všechny kapsy, obrátil všechno v místnosti vzhůru nohama a pak si od Claye Petrovitche půjčil klíče od toho pronajatého auta a šel dolů na parkoviště. Po marném hledání se celý vzteklý vrátil na tribunu. V duchu proklínal toho zatraceného hajzla, co mu prkenici otočil.

Byl ale věčný optimista, a proto se těšil na derby. V den, kdy se poběží Kentucky Derby, přijedou velké davu lidí, a on určitě shrábne víc.

Soukromá prohibice Freda Collyera vydržela do pátku. Když se vzbudil, cítil se už líp. Odjel na Churchill Downs taxíkem v půl osmé a cestou si vypisoval výlohy. Pro včerejšek si spoustu položek vymyslel, usoudil, že by nebylo dobré, kdyby v redakci věděli, že celý den strávil v posteli, polomrtvý po opíci. Ještě několik položek přidal, bourbon je drahý a od neděle už zase bude smět pít.

Zděšení z alkoholického okna ho brzo přešlo, protože si během dne vybavil řadu podrobností, které se určitě odehrály až po smaženém kuřeti. Jak se dostal od večere do hotelu, to ještě stále nevěděl, ale už ho to nestrašilo. Chvilími sice měl pocit, že zapomíná na něco důležitého, ale vždy si to vymluvil. Kdyby to bylo opravdu důležité, tak by se mu to přece vybavilo!

Když dojel ke stájím, skupinky novinářů už se shlukovaly kolem nejnadanějších koní, startujících v Kentucky Derby.

Fred Collyer pomalu došel ke kroužku kolem Harbourn Cressieho. Jeden z kolegů mu uvolnil místo, aniž se zmínil o Fredově včerejší nepřítomnosti. To Freda uklidnilo. Ať už ve středu večer dělal cokoli, ostudu si nevysloužil.

Všichni vytáhli notesy. Harbourne Cressie, zkušený, zvyklý na zájem tisku, mluvil pomalu a po každé větě se odmlčel, aby si to všichni stačili zapsat. Měl publicitu rád.

„Pincer Movement včera dobře žral, dnes dopoledne je klidný. Podle mého na něj Salad Bowl nestačí, leda že by v sobotu byla dráha ve špatném stavu.“

Všichni se usmívali. Nebe bylo modré, slunce zářilo a předpověď na sobotu byla dobrá.

Fred Collyer poslouchal nesoustředěně. To všechno už přece všichni slyšeli. Přece je to jedno.

O dvě stodoly dál se utvořila skupinka kolem Cressieho soupeře. Tam trenér vyprávěl okolostojícím, že jeho Salad Bowl uteče Pincer Movementovi, ať je dráha v jakémkoli stavu.

Kolem George Highburyho postávalo míň novinářů, o Crinkle Cutovi toho moc navypřáčet nemohl. Jak Salad Bowl, tak Pincer

Movement nad jeho hřibětem při různých příležitostech zvítězili, a odlišný výsledek lze v Kentucky Derby těžko očekávat.

Páteční odpoledne strávil Fred Collyer v místnosti pro tisk a statečně odmítl dvě piva zdarma. *(Pohoštění majitelů na závodišti - dvacet dva dolary.)*

Piper Boles zajel tvrdý finiš v šestém dostihu, byl druhý o krátkou hlavu a málem pak omdlel hladem a slabostí v místnosti pro jezdce.

George Highbury to netušil. Neochotně vzal na vědomí, že se Bolesovi podařilo srazit váhu, a potvrdil, že zítra v Kentucky Derby pojede Crinkle Cuta.

Kamarádi Pipera Bolese odvedli na pohovku do odpočívárny a úzkostlivě se ho vyptávali, jestli plán na zítřek ještě platí. Piper Boles přikývl.

„Jasně,“ zašeptal. „Do puntíku.“

Marius Tollman s úlevou zaznamenal, že Boles zajel dobře. Rozhodl se však, že do svého plánu zasvětit společníky, aby se na něm podíleli a pomohli mu nést riziko.

Blistersu Schultzovi se podařilo otočit dvě náprsní tašky. V jedné bylo čtrnáct, v druhé dvaadvacet dolarů. O deset dolarů přišel na sázce v posledním, desátém dostihu.

Pincer Movement, Salad Bowl a Crinkle Cut vykukovali z dvířek stání pod dohledem uniformovaných a ozbrojených strážců. S napjatými, chvějícími se svaly sledovali, jak ostatní koně odcházejí na dráhu. Všichni tři by nejraději šli s nimi, ale věděli, že jejich chvíle ještě nenadešla.

Sobotní ráno, jasné a slunečné.

Na Churchill Downs proudily tisícíhlavé davy, dychtivé, plné očekávání, samý hovor, v pestrém oblečení. Lidé si kupovali mátovou limonádu v upomínkových sklenicích, procházeli branou, po trávníku, a četli si poslední zprávy o obou favoritech, všude bylo slyšet jména Pincer Movement a Salad Bowl. A všichni v duchu snili o tom, jak si vsadí na outsidera a jak ten zvítězí při padesáti ku jedné.

Blisters Schultz splášil málo peněz, jen taktak na zaplacení hotelového účtu, ale doufal, že znovu získá sebedůvěru mezi davem.

Drobný, vrásčitý obličej měl ustaraný až běda a dlouhé, zlodějské prsty se mu v kapsách svíraly a rozvíraly.

Piper Boles si ke snídani povolil jen jedno vejce. Těch pět set dolarů v použitých jednolibrových bankovkách, které mu včera večer doručili, se rozhodl vrazit do spolehlivých akcií. Stejně hodlal naložit s penězi, které doufal získat před koncem dnešního dne (zákonně i protizákonně). Pokud mu to odpoledne opravdu vyjde, pomyslel si, pak nevidí důvod, proč stejný manévr nezopakovat, až se to bude hodit, dokonce i později, až už přestane sám jezdit. Neuvědomil si, že od váhavé, neochotné nepoctivosti přešel k přirozené, trvalé ztrátě cti.

Marius Tollman strávil ono ráno u telefonu. Volal různým známým a sliboval jim zisk. Přátelé jeho nabídku přijali. Mariovi Tollmanovi se značně ulevilo, rázem byl veselejší a měl pružnější krok. Zašel o několik bloků od domova ke spolehlivému gentlemanovi, který mu odpočítal deset tisíc dolarů v neidentifikovatelných bankovkách.

Fred Collyer měl chuť se napít. Jedna sklenička mi přece neuškodí, pomyslel si. Naopak, povzbudí mě, postaví na nohy. Přece když si dá ráno jednu malou skleničku, stejně dokáže večer napsat dobrou reportáž. Jednu jedinou skleničku, než se vydá na dostihy, tu by mu určitě jeho redakce nevyčetla, tím spíš ne, že včera vůbec o bar nezavadil. Šel si lehnout už v devět. Zdržet se pití po celý večer vyžadovalo nemalé úsilí a za to si tu jednu dnešní skleničku poctivě zasloužil.

Předtím, ve středu večer však dopil láhev, kterou si s sebou přivezl do Louisvillu. Teď vytáhl náprsní tašku, aby se podíval, kolik má na hotovosti. Padesát tři dolary. To mu bohatě postačí, má na běžné výdaje i na skleničku před odchodem, a na celou láhev na potom.

Sešel dolů, kde mu kolega Clay Petrovitch zase nabídl, že ho sveze na Churchill Downs vozem, který si najal u Hertze. Fred se proto rozhodl skleničku odložit na později a cestou na závodiště na sebe byl hrdý.

Blisters Schultz se potuloval mezi skupinkami diváků za tribunou. Zahlédl Maria Tollmana, stojícího na slunci. Stál v mírném záklo-nu, váhu na patách, aby vyvážil své mohutné břicho. V horku pracně dýchal.

Blisters Schultz utratil peníze Freda Collyera na dva párky v rohlíku, jednu mátovou limonádu a pět neúspěšných sázek. Jako aktiva získal tři další náprsní tašky a jednu dámskou kabelku. Celkový zisk - devadesát čtyři dolary. Zasmušile se rozhodl, že to pro ten den zabalí a příští rok už na Kentucky Derby nepojede.

Marius Tollman supěl od jednoho výplatního okénka ke druhému, zatímco si rozhodčí předvolali jezdce všech koní, kteří se zapletli do hromadné srážky.

Diváci už byli unavení, ztráceli náladu, a mnozí z nich už odcházeli. Kapely odpochovaly, majitelé stánků balili zboží. Pincer Movementa vyfotografovali fotografové už asi po tisíci. Koně startující v desátém, posledním, nejmíní zajímavém dostihu, přicházeli od stájí.

Piper Boles čekal před místností rozhodčích, až ho zavolají. Marius Tollman vyslal své nejspolehlivější posly, aby doručili jeho balíčky. Piper Boles si balíček strčil do kapsy, a pak čelil rozhodčím s bravurou, za kterou by si zasloužil Oscara.

Fred Collyer složil hlavu do dlaní a snažil se na všechno rozpomenout. Možná, že by pomohla sklenička. Diverze... Crinkle Cut... Amberezzio.

Rychle se vzpřímil. Amberezzio! Co to sakra znamená? Musí to být Amberezzio.

Ohlédl se přes opěradlo židle: „Clayi, znáš nějakýho koně, co se jmenuje Amberezzio?“

Clay zavrtěl holou hlavou. „V životě jsem to jméno neslyšel.“

Fred Collyer se vyptával na Amberezzia dalších kolegů, až se konečně dočkal odpovědi. „Amberezzio není kůň, je to učeň.“

Musí to být... bude to Amberezzio... je rovnej...

Fred Collyer vstal tak prudce, až porazil židli. Do uzávěrky na poslední dostih zbývala jen jediná minuta.

„Půjč mi dvacku,“ požádal Claye.

Clay věděl o tom, že Fred přišel o náprsní tašku, a ochotně sahal pro peníze.

„Prosím tě dělej!“ pobízel ho Fred.

„Dobrý, dobrý.“ Clay podal Fredovi dvacet dolarů a znovu se sklonil nad psacím strojem.

Představoval si, že to musel být zkušený kapsář, patrně starší, protože mladí zloději se spoléhali spíš na hrubou sílu než na dovednost.

V nesnázích se neocitl, protože větší hotovost nepotřeboval. Domů ho zaveze Clay Petrovitch, hotelový účet zaplatí redakce a letenka na něho čeká v bezpečí, v zásuvce prádelníku v jeho pokoji. Stačí, když si od Petrovitche nebo od jiného z kolegů půjčí dvacet dolarů, s tím vyjde.

Jak jel nahoru výtahem, pomyslel si, že ztráta peněz byla skoro jako boží prst. Je bez peněz, bude bez pití.

Díky Blistersu Schultzovi vydržel Fred Collyer ve stavu střízlivém po celé odpoledne.

Pincer Movementa, Salad Bowla a Crinkle Cuta dovedli ze stájí tunelem pod parkovištěm na dráhu před hlavní tribunou. Všichni tři koně šli klidně, plynulým krokem. Byli zvyklí na zájem veřejnosti a věděli, že je to hlavní teprve čeká. Pohled na hrdiny dne zahnal dostihové publikum k sázkovým kancelářím jako hejno pestrobarevných ryb.

Piper Boles šel s ostatními jezdci k ostatním drátem oplocenému prostranství, kde v jednotlivých boxech postávali u koní trenéři a majitelé. Piper měl pocit, jako by se mu to všechno zdálo, nemohl uvěřit, že on, v zásadě poctivý žokej, přistoupil na zmaření řádného průběhu Kentucky Derby.

George Highbury mu už asi popadesáté opakoval pokyny, na kterých se už dohodli. Piper Boles vážně přikyvoval, jako by se pokyny opravdu chtěl do písmene řídit. Ve skutečnosti vůbec neposlouchal. Nevnímal ani bresknou hudbu kapely a zpěv, když koně vyváděli na dráhu. Píseň „Můj domov v Kentucky“ davy dojímala, a kdekdo vytáhl kapesník. Piper Boles nehnul brvou.

Prošli padokem, dolů po dráze, kroužili před startem, zajeli do startovních boxů. Piper měl stále pocit, že se mu to všechno zdá. Teprve v okamžiku, kdy se na tvářích všech jezdců objevilo napětí, si uvědomil skutečnost. Srdce se mu prudce rozbušilo a v hlavě se mu roztočila kolečka naplno.

Ted to přijde, pomyslel si, v příštích šedesáti vteřinách si vydělám tisíc dolarů. Pak dostanu další.

Nasadil si ochranné brýle, vzal do rukou otěže a bič. Pincer Movementa měl po pravici, Salad Bowla po levici. Když se startovní boxy otevřely, okamžitě přenesl váhu dopředu a postavil se ve třmenech s hlavou skoro nad hlavou koně.

Když poprvé míjel tribuny, snažil se udržet ve středu pole, co možná nenápadný. V oblouku zůstal mezi ostatními a jen se vezl. Svých tisíc dolarů si vydělal na odlehlé části dráhy, když jel na desáté pozici mezi dvaceti šesti startujícími.

Jen on sám věděl, jinak nikdo neměl tušení, jak se vlastně věci sběhly. Jen on věděl, že záपěstím prudce zkrátil levou otěž a stiskl koně pravou nohou. Tryskem cválající kůň uposlechl pokyn, zabočil ostře doleva a vrazil do souběžně cválajícího koně.

Byl to Salad Bowl. Ten se zapotácel, vrazil do dalšího koně, vzepjal se, ztratil rovnováhu a padl. Dva další koně spadli přes něho.

Piper Boles se ani neohlédl. Náraz a vybočení ho stály několik pozic, které by Crinkle Cut nestačil nahnat ani za těch nejpříznivějších okolností. Pak už jel Piper přesně podle instrukcí a po tvrdém finiši přišel dvanáctý.

Jen hrstka diváků ze všech sto čtyřiceti tisíc viděla jasně, co se odehrálo na vzdáleném úseku dráhy. Davy publika a budovy v oválu dráhy bránily ve výhledu nejen lidem, stojícím pod tribunou, ale i divákům na tribuně. Jenom novináři ze svého orlího hnízda viděli vše a ihned vyslali rychlé posly, aby zjistili další podrobnosti. V místnosti pro tisk to hučelo jako ve včelím úle.

Fred Collyer se díval z terasy na fotografie, zvětčující Pincer Movementa. Trpce si pomyslel, že žádného z nich nenapadlo vyfotografovat druhého favorita, válejícího se v prachu, Salad Bowl nebyl terčem pozornosti jediného aparátu. Fred se díval, jak vítěznému koni kladou na šíji podkovu z rudých růží, jak se slavnostně udílejí trofeje. Pak se vrátil do místnosti pro tisk a díval se v televizi na zpomalený záznam dostihu. Chvilí záznam pouštěli úplně zvolna, chvíli pozadu, z různých úhlů, chvílemi ho nechali znehybnět do „mrtvolky“.

„Koukej...,“ Clay Petrovitch ukazoval na obrazovku Fredovi přes rameno. „Koukej, zavinil to Crinkle Cut. Vidíš..., vrazil do Salad Bowla... teď! Koukej! Crinkle Cut to zamíchal na betla!“

Fred přešel ke svému místu, sedl si a zadíval se na psací stroj. Crinkle Cut. Něco by o tom koni měl vědět... Pět minut se snažil soustředit, ale nic si nevybavil.

Do místnosti pro tisk pronikaly různé podrobnosti a údajné výroky. Žádný z koní ani z jezdců neutrpěl zranění. Rozhodčí nevěděli co dřív, zahajovali šetření a pouštěli si záznamy dostihu znovu a znovu. Piper Boles neočekával, že by někoho diskvalifikovali, protože při Kentucky Derby se tvrdá jízda tradičně přehlížela. Piper Boles údajně prohlásil: „Crinkle Cut najednou bočil. Nečekal jsem to, nedokázal jsem kolizi se Salad Bowlem zabránit.“ Mnoho lidí mu uvěřilo.

Fred Collyer si pomyslel, že neuškodí, když napíše pár odstavců. Čím dřív začne psát, tím dřív bude moct začít pít. A že tu první skleničku opravdu potřeboval. Uši nastražené, aby mu neunikly nejnovější informace, sepsal kulometnou rychlostí reportáž o něčem, co sotva viděl. Když si text po sobě četl, zjistil, že jako první větu zaznamenal: „Diverze Crinkle Cuta se stala po dostihu středem všeobecné pozornosti.“

Diverze Crinkle Cuta? To přece napsat nechtěl... Tedy ne doslova... Zamračil se. V hlavě mu zněla další nesmyslná slova. Začal psát. „Bylo by to drahé... samozřejmě... další tisíc? Co říkáte? Použité bankovky, polovičku předem.“

Nechápavě se zadíval na to, co napsal. To jsem si musel vymyslet! Nebo se mi to zdálo... Bud jedno nebo druhé.

Zdálo se mu to, určitě, už se mu to začínalo vybavovat. Zdál se mu sen o dvou chlapech, jak chystají dostihový podvod. Jeden z nich byl Marius Tollman, který sípěl cosi o diverzi s Crinkle Cutem.

Fred Collyer se při tom pomyšlení usmál a uklidnil se. Vzápětí si však uvědomil, že to vůbec nebyl sen. Opravdu slyšel, jak Marius Tollman chystá s Piperem Bolesem incident s Crinkle Cutem. Zapomněl na ten rozhovor, protože byl opilý a měl okno. No, žádné neštěstí, pomyslel si neklidně, teď jsem se přece na všechno rozpomněl, tak co?

Ne, všechno se mu nevybavilo. Jestliže Crinkle Cut měl od něčeho odvést pozornost, pak od čeho? Možná, že si to ještě vybaví, když chvilku počká.

DEN PRO SMOLAŘE

Fred vzal program a prodíral se davy diskutujícími o derby k sázkovému okénku kousek za místností pro tisk. Listoval v programu... Desátý dostih, favorit Homeward Bound, osm startujících... Rychle přečetl seznam, až našel, co hledal.

Phillip Amberezzio jel koně, jehož jméno Fred Collyer v životě neslyšel.

„Dvacet na vítěze, číslo šest,“ řekl rychle a převzal tikety jen vteřinu předtím, než se okénko zavřelo. Fred se trochu roztřásl a prodíral se davem zpět na terasu pro tisk. Na poslední dostih se díval sám, jako jediný novinář.

Že to ti žokejové umějí, pomyslel si s obdivem. Skvělé! Člověk by to neviděl, kdyby o tom nevěděl. Obklopili Amberezziova koně, pečlivě ho vedli a v pravou chvíli pole rozdělili, aby měl před sebou dobrý výhled. Amberezzio zvítězil o celou délku. Ostatní jezdci mávali ve finiši biči, jako by bojovali o život.

Fred Collyer se rozesmál. Ten chudák, jak-on-se-jmenuje, si nejspíš myslí, zeje skvělý, když přivedl do cíle jako vítěze úplného outsidera a nechal za sebou ostatní jako smečku bezmocných štekajících psů.

Vrátil se do místnosti pro tisk a zjistil, že se všeobecná pozornost soustředila na Harbourn Cressieho, který s sebou nahoru přivedl majitele a jezdce Pincer Movementa. Fred Collyer si poctivě zapsal několik výroků, ale myslel přitom na jinou historku, na dar z nebes.

Budu na to muset opatrně, pomyslel si. Musím se tentokrát vytáhnout, nesmím nikoho obvinít, ale musím dát jasně najevo, že je na místě šetření.

Vzbudily se jeho staré instinkty, byl vzrušený. Ano, napíše článek doma v hotelu, v klidu. Takovou věc nemůže přece psát, když se mu všichni ostatní reportéři můžou dívat přes rameno.

Dole v šatně pro jezdce rozdal Piper Boles diskrétně tikety od Maria Tollmana. Každý ze sedmi „neúspěšných“, kteří startovali v desátém dostihu, dostal tikety v hodnotě pěti set dolarů, Piper Boles v hodnotě jednoho tisíce. Každý z jezdců pověřil následně svoji ženu nebo slečnu, ať jde výhru vyzvednout. Některé z dam by Blisters Schultz snadno obral, ale byl už bohužel na cestě domů.

Peníze Maria Tollmana sice poměr na Amberezzia snížily, ale stejně se vyplácelo dvanáct ku jedné. Marius Tollman supěl od okénka

k okénku a sbíral své výhry po malých kouscích. Všechny peníze se mu do podpažních pouzder nevešly, takže si část bankovek musel nastrkat po kapsách. Škoda, že už Blisters odjel.

Fred Collyer si vyzvedl svůj svazek bankovek a vrátil půjčených dvacet dolarů Petrovitchovi.

„Když jsi dostal dobrej tip, mohls mi to říct,“ zlobil se Petrovitch. V duchu si přitom představil, kolik si asi Fred naučtuje na výlohách za jízdy na závodiště, které mu Clay poskytoval zdarma.

„To nebyl tip, to byla jen inspirace.“ Nemohl Clayovi říct, co ho inspirovalo, protože psal pro konkurenční noviny. „Pozvu tě cestou domů na skleničku.“

„To bych taky prosil!“

Fred Collyer vzápětí svých slov, vyřčených bez rozmýšlení, litoval. Uvědomil si, že nechtěl začít pít, dokud nebude mít dopsáno. No, jedna sklenička... Už se napít moc potřeboval, připadalo mu, že od poslední střeďeční skleničky uplynula celá věčnost.

Oba novináři odešli společně s posledními zbytky publika. Závodiště vypadalo na konci dne unaveně a neúpravně. Na zemi se povalovaly zašlapané rudé lístky tulipánů a rostlinám zbývaly jen nahé stonky s holými bliznami, hledící bezradně k nebi. Trávníky byly podupané, zasedlé od špíny a poseté odpadky.

Fred Collyer to nevnímal, myslel jen na to, co má, na peníze v kapse a na historku v hlavě. To pomyšlení krásně hrálo.

Zasloužím si skleničku na oslavu, řekl si. Koupím Clayovi skleničku jako poděkování, a možná ještě jednu na oslavu. Přece se stane jen zřídkakdy, aby člověku věci takhle vycházely.

Zastavili se na skleničku. První dvojité whisky projela Fredu Collyerovi žilami jako oheň suchým klestem. Po druhé skleničce se cítil skvěle.

„Budeme muset jít,“ řekl Clayovi. „Musím dopsat reportáž.“

„Hele, dáme si ještě jednu, teď je to na mně.“

„Radši už ne,“ bránil se Fred šlechetně.

„Neblbni!“

Clay objednal další pití. Fred Collyer byl mírně nesvůj, když do sebe házel třetí skleničku. Ale co, pořád dokáže psát líp než kdokoli jiný. Jasně.

Po třetí skleničce odešli. Fred Collyer si koupil litr bourbonu na potom, až bude mít dopsáno. V hotelovém pokoji si pak z láhve lokl jen malý doušek a sedl k psacímu stroji.

Slova se mu nechtěla řadit. Šestkrát špatně začal a papír zmuchlal a zahodil. Nalil si trochu bourbonu do skleničky na čištění zubů. Marius Tollman, Crinkle Cut, Piper Boles, Amberezzio...

Ba ne, nebude to jednoduché. Znovu se napil. Neubráníl se.

Za takovou reportáž by mu měl šéf sportovní rubriky zvýšit plat, nebo by měl přinejmenším přestat zpochybňovat Fredovy výdaje.

Znovu se napil.

Piper Boles si vydělal tisíc dolarů tím, že narazil do Salad Bowla. Sakra, jak tohle napsat, aniž by se dopustil urážky na cti?

Znovu se napil.

Jezdci, startující v desátém dostihu, se domluvili na tom, že nechají zvítězit jediného poctivého. Jak sakra tohle napsat?

Znovu se napil.

Jak rozhodčí, tak tisk se soustředili na pohromu v Kentucky Derby a desátý dostih ignorovali. Rozhodčí nebudou rádi, když jim to připomene.

Znovu se napil. A znovu. A znovu.

Měl zavolat do redakce a nadiktovat text do deseti hodin ráno. Když přišlo ráno a udeřila desátá, spal jako dřevo a chrápal. Ležel na posteli oblečený, prázdná láhev od bourbonu na podlaze. Vyhrané bankovky, které se v noci snažil spočítat, mu ležely na hrudi.

Uštvaný člověk za okénkem bankovky přepočítal, podal mu sázenky a sotva se na něho podíval.

„Další,“ řekl a zaměřil se na člověka, který stál za Glennem.

Jednoduchý jako facka, říkal si Austin a byl sám se sebou velmi spokojený. Sázenky strčil do kapsy. Padesát na číslo dvanáct, na vítěze. Nemá smysl vyhazovat peníze na pořadí, to říkal vždycky. Tedy, aby bylo jasné, odhadnout formu uměl dobře, taky na to byl patřičně pyšný.

V dostihu měl určitě nejlepší šanci třetí favorizovaný, Haunted House, a lepšího žokeje než Springwooda by člověk těžko hledal, to je přece jasná věc. Austin se spokojeně vydal znovu k baru a dal si ještě jedno pivo.

Jerry Springwood mezitím v šatně úspěšně maskoval jak svou kocovinu, tak strach. Ostatní trpěli obvyklým vzrušením a napětím, jakým trpí každý před Velkou národní. Byli nesoustředění, měli sucho v ústech a z obvyklého proudu drsného žertování zbyl jen tenký pramínek.

Dvakrát přes Bechet's Brook, říkal si Jerry zoufale, Canal Turn, Chair, jak se s tím proboha vyrovnám?

Vedení Jockey Clubu právě hostilo při obědě skupinu významných zahraničních návštěvníků, když je z konzumace jehněčí pečené vyrušil vrchní komisař Crispin.

Sklonil se k hlavnímu stevardovi a pošeptal mu do ucha: „Potřebuju s vámi naléhavě mluvit, pane,“ řekl.

Sir William Westerland přelétl očima bohatství prýmků na policistově tmavomodré uniformě.

„Vy jste zde velitelem?“

„Ano, pane. Mohl bych s vámi prosím hovořit o samotě?“

„Jestliže je to bezpodmínečně nutné, tak asi ano.“ Sir William tedy vstal, zarmouceně se ohlédl na nedojedený pokrm a odvedl policistu na terasu u soukromých místností na hlavní tribuně. Oba muži se krčili v chladném vzduchu, kolem nich zněl hluk a šum přicházejících diváků a křik bookmakerů, ohlašujících kursy pro první dostih.

„Jedná se o birminghamskou bankovní loupež, pane.“

„Ale to je přece rok stará záležitost,“ protestoval sir Westerland.

„Jenomže sledované zcizené bankovky byly zajištěny právě zde, dnes, přímo na závodišti.“

Vyrazil na Velkou národní se třemi sty liber v kapse, trochu provinilý, trochu vzdorný a odhodlaný.

Austin Dartmouth Glenn si velmi dobře uvědomoval svou přísahu, že bankovky nepustí do oběhu předčasně.

Přikázali mu, aby počkal aspoň pět let. Za pět let už všechno usne a několikamilionová loupež už bude patřit dávné minulosti.

To už prý bude policie honit jiné padouchy a čísla série kradených bankovek budou na vybledlých, dávno vyřazených seznamech.

Za pět let bude smět bez obav utratit svých patnáct tisíc, které mu zaplatili za to, že dopomohl šéfovi akce k útěku z vězení. Šéf tehdy potřeboval být na svobodě.

To je všechno krásné, říkal si Austin zasmušile, jak se díval z okna vlaku. Co ale inflace? Co když za pět let nebude mít těch patnáct tisíc ani cenu papíru, na kterém jsou bankovky vytištěné? Za pět let se taky může měna změnit, pětilibrovky třeba budou vypadat úplně jinak a ty staré už nebude možné vyměnit. Austin kdysi slyšel o tom, jak si jeden nešťastný kasař kdysi odseděl dvanáct let a když se vrátil domů a vyhrabal svou skrýš, měl v ní samé úplně vybledlé, staré a neplatné bankovky.

Ta představa! Že člověk tak dlouho sedí a nezbude mu nic než nepoužitelný papír, vhodný nanejvýš do sběru.

Austin Glenn stáhl soucítění. Ne, tak tohle ne, to se jemu nesmí stát!

Lístek na vlak zaplatil Austin normálními penězi, stejně jako pivo, balíčky se sendviči a Sporting Life.

Nebezpečných tři sta liber měl poschovávaných ve vnitřní kapse saka a nehodlal s nimi vyrukovat, dokud se neponoří do anonymních davů dostihového závodiště v Aintree.

Přece nejsem padlej na hlavu, říkal si, balíček krásných, šustivých, nových pětilibrových bankovek by musel každému připadat zvláštní. Když jsou ale pěkně zmuchlané a ušpiněné (nejdřív si za tím účelem umazal ruce), když jsou zamíchané, takže čísla série nejdou po sobě, nikdo je prohlížet nebude.

Hřbetem ruky si otřel z úst pěnu od piva. Šlachovitý čtyřicátník s dobře upravenými, řídkými černými vlasy, nejistýma očima a nemístně sebevědomým chováním.

Život strávený na hranici zákona ho zásobil zástupy podobných známých a vložil mu do paměti mnoho podrobných a užitečných informací o tom, jak získávat úplatky, aniž by si člověk o ně přímo řekl.

Austina lidé neměli zvlášť rádi, ale on nebyl přecitlivělý a snad si to ani neuvědomoval.

V tomtéž vlaku, v jednom z předních vagónů, seděl Jerry Springwood a potil se. Potil se ze tří důvodů. Za prvé byl zvyklý se pohybovat venku na volném vzduchu a ve vagónu bylo horko, za druhé následkem přílišného požívání alkoholu a užívání sexu vyrazil do Aintree pozdě a riskoval, že nedorazí-li na místo včas, přijde o práci. Nejvíce ze všeho se ale Jerry potil strachy.

Ve čtyřiceti letech náhle ztratil odvahu, ale snažil se navzdory tomu dál působit jako překážkový žokej v naději, že na něm lidé nepoznají, že má strach. Ty tam byly ty časy, kdy jezdil s úplně chladnou hlavou a kdy nějakou tu bouli bral jako drobnou nepříjemnost.

Už celé měsíce putoval na dostihy se strachem. Cestou si představoval, jak mu z těla budou trčet zlomené konce kostí, jak bude mít rozdrčený obličej nebo přeraženou páteř..., představoval si bolest.

Celé měsíce už nedokázal riskovat to, co kdysi ani za riziko nepokládal.

Celé měsíce nedokázal pobídnout koně do úzké mezery, i když to byla jistá cesta k vítězství. Před překážkami vždycky hleděl koně srovnat, místo aby ho popohnal.

Jezdecká dovednost, která ho vynesla na špici, mu sloužila jako kouřová clona kiksů, a jeho dlouhodobá dobrá pověst podpírala tvrzení, jimiž trenérům a majitelům vysvětloval příčiny neúspěchu.

Jen opravdoví znalci viděli rozpad Jerryho osobnosti, a ti si to většinou nechali pro sebe. Jen málokterý z nich řekl, co si myslí.

Když si velká divácká obec prohlížela seznam přihlášených na Velkou národní a hledala inspiraci, jméno starého osvědčeného

Jerryho Springwooda působilo nesporně příznivě při hodnocení šancí Haunted House jako třetího favorizovaného koně.

Jerry se zasmušile díval na míjející krajinu za oknem. Před rokem, říkal si, by mě určitě ani nenapadlo strávit noc před velkým dostihem v Londýně na večírku.

Před rokem by večer před dostihem byl už přímo v Aintree, vypil by nanejvýš dvě piva, šel by si brzy lehnout a spal by zaručeně sám. Ani ve snu by ho nenapadlo v pátek odpoledne po dostizích vyrazit dolů na jih, namazat se a pak se vyspat s holkou, kterou ani pořádně neznal (lépe řečeno znal ji přesně tři hodiny).

Před rokem ovšem ještě nebylo třeba, aby vyháněl z hlavy pomyšlení na sobotní maratón; tehdy se na to odpoledne těšil, s nadšením, rozčilením, vervou i nadějí.

Proboha, co se to se mnou najednou stalo? říkal si zoufale.

Byl menší, ale statný, měl husté hnědé vlasy, zapadlé oči a zploštělý nos po nevídaném přistání obličejem na zemi. Syn farmáře, rozuměl si se zvířaty a díky minulým úspěchům se uměl dobře pohybovat i mezi lidmi. Lidé měli většinou Jerryho Springwooda rádi, ale on byl příliš skromný a snad si to ani neuvědomoval.

Na dostihové závodiště v Aintree proudily veselé davy, naplněné nadějí a dychtivostí, s kapsami naplněnými penězi. Austin vytáhl první „horkou“ pětilibrovku u pokladny a spokojeně pozoroval, jak mizí v anonymitě hromadícího se vstupného u vchodu.

U baru, kde se tísnila spousta diváků, hladce rozměnil další bankovku. Třetí rozměnil u stánku, kde se prodávaly letáky o formě přihlášených koní.

Jen ať se prachy točí, jako provaz na šibenici, říkal si s černým humorem. Přece nebudu čekat pět let.

U totalizátoru otevírali hodinu před prvním dostihem, a to už lidé mohli sázet na Velkou národní, protože po druhém dostihu už by se na všechny zájemce nedostalo, pokud si chtěli vsadit na třetí, hlavní dostih.

Když si šel vsadit na svou naději Austin, stála už před okénky dlouhá fronta. Mnoho lidí vědělo ze zkušenosti, že je třeba vyřídít sázky co nejdříve, pokud si chtějí zajistit slušné místo na tribuně.

Austin si stoupl do kratší fronty u okénka, kde se sázelo pět liber. Napsal si na program, co bude chtít. Když přišel na řadu, řekl: „Padesát na vítěze, číslo dvanáct.“ Odpočítal pětilibrovky bez jediného mrknutí.

„Pokud ale vrchnímu komisaři nevyjdeme vstříc, jak nám bude, až vybuchne další banka a další nevinní lidé přijdou o život? Budeme vědět, že jsme tomu možná mohli zabránit.“

Všichni přítomní čekali, co Westerland navrhne.

Jerry Springwood jako by měl místo hlavy nafouknutý balon, vznášející se kdesi mimo jeho neposlušné, neschopné tělo. Když se ozvala výzva: „Jezdci do padoku,“ ještě stále marně uvažoval o tom, jak by unikl. Bylo to zlé, byl příliš známý.

Jak utéct? opakoval si stále. Jak se dostat z brány, chytit taxík, když všichni vědí, že mám jít do padoku a že mám jet Haunted House?

Co kdybych jako omdlel? Co kdyby se mi jako udělalo zle?

Podvědomě vyšel s ostatními ven. Jeho duch se bránil, ale olověné nohy ho nesly za ostatními.

Stál v padoku, sucho v ústech, oči ho pálily jako dvě žhavé jámy v bolavé hlavě. Rozčilené, nervózní předstartovní klábosení trenéra a majitele nevnímal.

Nemůžu, nemůžu, prostě to nejde.

Jak tam stál ve svém soukromém pekle, přistoupil k němu hlavní stevard Jockey Clubu, sir William Westerland.

„Na slovíčko, Jerry.“

Jerry se na něho tupě zadíval, oči jako skleněné kamínky. Sir William Westerland takový pohled znal, viděl ho u jiných a dobře věděl, co věští. Tušil, že nic dobrého nemůže očekávat.

Ačkoli vrchní komisař Crispin dělal co mohl, všichni rozhodčí se bez zaváhání přiklonili k názoru hlavního stevarda. Výsledek Velké národní není možné předem zmanipulovat, ani tehdy ne, jde-li o polapení vrahů.

Westerland došel k závěru, že taková věc je nejen nemožná, ale též neproveditelná. Policii nezbyvá nic jiného než si hlídat další dostihy, hlídat líp, třeba se podaří rybu chytit, až popluje znovu k totalizátoru.

Westerland si ale řekl, že neuškodí, zajde-li za Jerryem a popřeje mu úspěch. Ted mu ovšem bylo jasné, že Crispin a jeho lidé nemají šanci. Žádný jezdec, ochromený strachem, nemůže vyhrát Velkou národní.

Ti, kdo si na Haunted House vsadili, budou muset být rádi, pokud jejich kuň vydrží jeden a půl míle, než to jeho jezdec vzdá, než ho nechá vybočit z dráhy nebo než ho zastaví před překážkou.

Westerland se zamračil. Víc už nepotřeboval slyšet. Loupež, při které se lupičům zdařilo rozbít údajně nedobytný trezor, ukončit přes tři a půl milionu liber a s brutálním násilím uniknout, měla širší společenskou odezvu než vítězství a smrt admirála Nelsona v bitvě u Trafalgaru.

Výbuch trezoru a přilehlé obvodní zdi způsobil smrt čtyř mužů a malého chlapce. Na útěku pak ještě zločinci zastřelili dvě ženy a dva mladé policisty.

Na místo přijeli těsně po výbuchu hasičským vozem a vrhli se do trosek budovy, „bezpečně zajistili“ obsah trezoru a klidně bez překážek se svou kořistí odjeli.

V poslední chvíli se snažil zadržet policista na obchůzce, kterému se to nezdálo. Odpověděli salvou z kulometu.

Podařilo se identifikovat, chytit a soudit jen jednoho z lupičů. Dostal třicet let a seděl přesně třicet dní. Pak se mu zdařilo neuvěřitelným způsobem z vězení utéct. Proto bylo prvořadým cílem celého policejního aparátu polapit uprchlého vězně a dostat jeho společníky.

„Je to první stopa, kterou jsme zachytili po celých dlouhých měsících,“ vysvětloval Crispin důrazně a vážně. „Kdyby se nám podařilo zadržet toho člověka, který sem s těmi sledovanými bankovkami přijel...“

Westerland se zadíval dolů, na tisíce návštěvníků.

„To se mi zdá dost beznadějně...“

„Tak úplně ne,“ Crispin potřásl šedivějící hlavou. „Jedna šikovná dívka u totalizátoru poznala jednu z bankovek. Pak se jich našlo ještě devět. A jeden z pokladníků u okénka si vzpomněl, že prodal za padesát liber sázenky člověku, který platil pětilibrovými bankovkami. Prý se mu na pohmat zdály nové, ačkoli byly ušpiněné a pomačkané.“

„Stejně...“

„Taky si vzpomněl, že ten člověk vsadil všechno na jediného koně a na výhru, a to je při Velké národní dost neobvyklé.“

„Na kterého koně?“

„Na Haunted House, pane. Jestliže Haunted House vyhraje, náš člověk si půjde pro výhru za padesát vítězných sázenek a budeme ho mít.“

„Ano, ale co když Haunted House nezvítězí?“ namítl Westerland.

Crispin se na něj upřeně zadíval.

„My si přejeme, aby zvítězil. A od vás žádáme, abyste to zařídil. Abyste předem zmanipuloval výsledek Velké národní.“

Dole na prostranství před sázkovým střediskem Austin Darmouth Glenn předal dvě sledované bankovky jednomu z bookmakerů. Ten peníze zmuchlal a ve spěchu strčil do brašny, aniž se na ně podíval. Deset liber na Spotted Tulipa, na vítězství, při poměru osm ku jedné.

Ve zmatku, ruchu a lomozu posledních pěti minut před prvním dostihem se Austin prodral nahoru na tribunu, aby měl co nejlepší vyhlídku na své čtyřnohé investice. Byl sám se sebou velmi spokojený.

V šatně si Jerry Springwood váhavě natahoval bílé kalhoty a nemotorně si zapínal knoflíky červeno-bíle pružovaného dresu.

Nezadržitelně propadal panice, minutu od minuty cítil silnější nutkání sebrat se a utéct. Nebyl schopný myslet, soustředit se, když na něho někdo promluvil, tak doslova nevnímal.

Třásl se mu ruce. Byla mu zima. Ještě hodinu, ještě celou hodinu musí nějak přežít, než se donutí odejít do padoku, do sedla, ke startu, a než vyrazí na nemilosrdné, tvrdé čtyři a půl míle s třiceti mamutími překážkami.

Já to nedokážu, říkal si tupě. Já nemůžu. Kam se schovám?

Všichni čtyři stevardi, sloužící dnes jako rozhodčí, seděli zasmušile u velkého stolu a projevovali úžas, nevíru a pohoršení, když vyslechli žádost vrchního komisaře Crispina.

„Taková věc nemá obdoby,“ bránil se jeden z nich. „To vůbec nepřichází v úvahu.“

Druhý řekl: „Ani na to už není čas.“

„Trenéři na to zaručeně nepřistoupí,“ řekl třetí.

„A co majitelé, jak ti k tomu přijdou?“ ozval se čtvrtý.

Crispin měl k dostihům podobný vztah jako k nepoctivým politikům a považoval zajištění birminghamských lupičů a vrahů za věc společensky mnohem závažnější než to, který kůň přijde ve Velké národní první.

Jeho vnitřní tlumené pohoršení nad neochotou rozhodčích proniklo nezadržitelně do jeho hlasu.

„Birminghamští vrazi zabili devět lidí,“ řekl naléhavě. „Je to přímo občanská povinnost každého z nás udělat, co je v našich silách, aby se podařilo je chytit.“

„Ale snad nikoli za cenu Velké národní!“ bránil se jeden z rozhodčích.

„Pokud je mi známo, tak v překážkových dostizích nejsou ve hře chovatelské zájmy. Ostatně v letošní Velké národní běží jen valaši. Chápal bych, kdybyste odmítali zmanipulovat výsledek Derby, a tím do jisté míry znehodnotit Plemennou knihu.“

„Každopádně by to byl velký podvod na sázející veřejnosti,“ namítali rozhodčí.

„Ti zavraždění patřili taky k veřejnosti. A další, co padnou za oběť při další bankovní loupeži, budou taky patřit mezi naše občany, taky budou patřit k naší veřejnosti.“

Sir William Westerland naslouchal diskusi s neproniknutelným výrazem. Docílil ve svém dlouhém životě mnoho tím, že napřed vždy vyslechl mínění ostatních a promluvil teprve tehdy, když si ujasnil názory, předsudky a slabosti těch druhých.

Když si pak nakonec vzal slovo, jako by odhaloval samotný základ pravdy, ve skutečnosti to však byla jen úvaha zdravého rozumu.

Sledoval, jak se Crispin a rozhodčí postupně rozhovují, jak začínají argumentovat neobjektivně a nepřátelsky. V duchu si tiše povzdechl, podíval se na hodinky a odkašlal si.

„Pánové,“ řekl klidně a věcně. „Než dospějeme k rozhodnutí, musíme zvážit tři věci. Za prvé naše možnosti. Za druhé utajení. Za třetí možné následky.“

Rozhodčí i policista se na něho zadívali s úlevou.

Westerland pokračoval: „Překážkoví jezdci jsou individualisté. Domníváte se, že existuje někdo, kdo by je všechny dokázal zmanipulovat? Kdo?“

Ticho.

„Kdo může zaručit, že Haunted House neupadne?“

Ticho.

„Jak dlouho myslíte, že se věc může utajit? Jak brzy se to dozvědí lidé od tisku? Umíte si představit, co by nastalo, až by se to zveřejnilo?“

Ticho. Rozhodčí pokyvovali hlavami.

Crispin okamžitě rozmístil své lidi a varoval pokladní u výplatních okének totalizátoru.

Nahoře na tribuně přebíral Austin Glenn v panickém rozčilení všechny odhozené útržky sázenek, které mu přišly pod ruku, a úzkostlivě si je prohlížel.

Co když někdo ty jeho odhozené našel? Co když si šel pro výhru, která patřila jemu? Při tom pomyšlení běsnil vzteky. Věčně ale takhle na tribuně paběrkovat nemohl, ujel by mu vlak, a to si nemohl dovolit, musel do práce.

Jak čas plynul, začali Crispinovi lidé netrpělivě přešlapovat. Jak se závodistiště vyprazdňovalo, byli také najednou nápadnější, když se nehýbali ze svých stanovišť. Diváci proudili ven z brány.

Když už všichni odešli a totalizátor zavřeli, odvolal vzteklý a zklamaný vrchní komisař Crispin své lidi a snažil se smířit s nadějí, že třeba příště bude mít víc štěstí.

Jerry Springwood ve věznici přijímal gratulace, jak uměl nejlíp, a oznámil milionům žasnoucích televizních diváků, že hodlá svou kariéru v téhle sezoně zakončit.

Austin Dartmouth Glenn jel domů rozzuřený, s prázdnou kapsou. Doma vynadal ženě, nakopl kočku a po rychlé večeři se převlékl do své úhledné tmavomodré uniformy.

Pak se celý zachmuřený vydal na svou obvyklou noční. Pracoval jako dozorce v nedaleké, zvlášť přísně střežené věznici.

„Mnoho štěstí,“ vypravil ze sebe Westerland zarmouceně. Jerry neodpověděl. Nezmohl se ani na běžnou zdvořilost.

Austin Glenn sledoval ze své výhodné pozorovatelný nahoře na tribuně řadu koní kráčejících po dráze. Do dostihu už zbývalo jen deset minut, bookmakeři už byli ochraptělí křikem a davy diváků se vlnily rozčilením a stoupajícím napětím.

Austin ztratil v prvním dostihu deset liber na Spotted Tulipa a ve druhém dalších patnáct. Kousal si nehty rozčilením, když se díval na Haunted House.

Jerry Springwood seděl v sedle se svěřenými rameny, jako pytel brambor. Kůň jako by vycítil náladu jezdce, šel nejistě, nevěděl, má-li reagovat na pasivitu svého žokeje, nebo na vzrušení diváků.

V očích Austina a mnoha dalších zkušených vypadali kůň i jezdec jako předem odsouzení k prohře.

Westerland zarmouceně potřásl hlavou a Crispin nemohl pochopit, proč právě tenhle jediný kůň ze všech koní jde jako náměsíčný. K vzteku.

Jerry Springwood se automaticky řadil ke startu, už ani nemyslel. Číse strachu se naplnila po okraj, jen přetéct.

Bledý, zpocení, cítil, že ještě několik minut a bude muset seskočit z koně a prchat.

Prostě bude muset.

Když bylo odstartováno, Haunted House zůstal viset. Čekal marně na pokyny ze sedla. Pak se váhavě vydal za mizejícím polem.

Kůň byl zkušený. Věděl, že má za úkol cválat, skákat a snažit se dostat před ostatní.

V tu chvíli ale byl jako lod bez kormidla, chyběly mu pokyny, na které byl zvyklý, které mu pomáhaly.

Žokej se držel v sedle podvědomě, léta zkušeností a dlouho pěstovaná dovednost mu přispěchaly na pomoc. Vycvičené svaly reagovaly automaticky.

Přes první překážku šel Haunted House jako poslední, a když se blížil k Bechet's Brooku o pět překážek dál, byl ještě stále na konci pole.

Jerry zahlédl, jak jeden z koní bezprostředně před ním padá. Věděl bez uvažování, že jestli něco neudělá, skončí na něm.

Podvědomě škulbl pravou rukou a Haunted House, celý šťastný, že jeho jezdec konečně jeví známky života, uhnul stranou, napjal svaly a vložil celou svou koňskou sílu do bezpečného skoku.

Haunted House dráhu dobře znal, také už na ní zvítězil s Jerryem v sedle v kratších dostizích. Jeho odvážný, skvělý skok probudil Jerryho z otupělé letargie a vzbudil v něm novou vlnu žhavého strachu.

Můj Bože, říkal si Jerry, když se s ním kůň nezadržitelně řítí na Canal Turn. Jak to vydržím? Jak?

Seděl v sedle ochromený hrůzou, zatímco ho jeho čtvernohý partner bezpečně nesl dál, přes Canal Turn, přes Valentine's, a řítí se k The Chair.

Jerry dodnes žije v přesvědčení, že před touto nejstrašlivější překážkou na světě zavřel oči. Haunted House ale na překážku šel dokonale a přenesl se přes její děsivou šíři s naprostou lehkostí.

Pak přes vodu, kolem tribun a znovu na Bechet's Brook a všechny ostatní překážky, znovu celý kurs.

Kdybych to teď zabalil, říkal si Jerry, už by to bylo skoro se ctí.

Řada ostatních koní odpadla, upadla, jezdci vzdali, ale Haunted House cválal nezadržitelně dál rychlostí blížící se padesáti kilometrům za hodinu, bez ohledu na svého jezdce.

Austin Glenn na tribuně, William Westerland na své soukromé terase a vrchní komisař Crispin před televizí sledovali se stoupajícím napětím, jak se kůň probíjí k čelu pole.

Při druhém okruhu přes Bechet's Brook byl na desáté pozici, Canal Turn zdolával na sedmé a před třetí překážkou od konce, míli před cílem, byl už pátý.

Jerry Springwood viděl, jak se před ním u bariéry otevřela skulinka, ale nevjel do ní. Naopak, u předposlední překážky koně trochu zadržel. Přes překážku se dostal bezpečně, ale zato ztratil dobře dvě délky.

William Westerland na tribuně hlasitě vzdychl a Jerry Springwood v sedle Haunted House se otřásl odporem nad vlastní neodpuštěnou zbabělostí.

Je to všechno k ničemu, říkal si, bylo by lepší, kdybych zdechnul.

Vedoucí kůň se tryskem vzdaloval od ostatních. Jerry ho viděl, jak jde přes poslední překážku, sám s Haunted Housem byl dobře čtyřicet yardů vzadu. Už jen jedna překážka!

Nikdy víc, už nikdy nepojedu žádný dostih. Nikdy.

Zatnul zuby, když pod ním Haunted House napnul svaly, aby vynesl půl tuny své váhy přes zelená břevna a břízu. Jestli padne, jestli se na mne svalí... Spadneme, převálí se na mne, převálcuje mě... Ach dobrý Bože, pomoz mi přes tuhle poslední!

Vedoucí kůň, favorit s přiměřeně velkým handicapem, cválal bez únavy poslední půl míle. Jerry Springwood a Haunted House už ho nemohli dohnat, o to by se museli pokusit dřív, ale Jerry pocítil takovou úlevu po těch okamžicích v očistci strachu, že vložil všechnu sílu do finišu a hladce předstihl ostatní koně.

Austin Glenn přihlížel, jak Haunted House cválá do cíle jako druhý o dvacet délek. Měl na sebe vztek, že si nevsadil na umístění. Pokrčil rameny, vytáhl sázenky a roztrhal je na malé kousky. Útržky sázenek rozhodil do větru.

William Westerland si třel bradu a usilovně přemýšlel o tom, jestli by Jerry Springwood vyhrál, kdyby zabral včas. Vrchní komisař Crispin proklínal těch dvacet délek, o které mu kořist unikne.

Sir William odvedl své vznešené zahraniční návštěvníky dolů k slavnému odsedlání a všeobecnému radování a gratulacím. U cíle ho zastavili rozčilení a zděšení pořadatelé.

„Jezdec vítěze nemůže projít vážnicí.“

„Jak to?“

„Vítěz nenesl předepsanou váhu! Trenér zapomněl závaží dole při sedlání, nechal je viset v boxu, když sedlal! Vítěz běžel celý dostih bez deseti liber zatížení..., takže ho musíme diskvalifikovat.“

Copak o to, stát se to může, nebylo to poprvé, co trenér zapomněl připevnit pod sedlo předepsanou zátěž, ale při Velké národní?!

Sir William Westerland si hluboce povzdechl a pověřil vyděšené funkcionáře, aby o věci informovali místním rozhlasem diváky.

Jerry Springwood právě seděl na váze, když hlásili, co se stalo. Přesně v tu chvíli sledoval, jak se ručička na váze ustaluje na správné číslíci. Nezaradoval se, nepřemohl ho pocit štěstí, spíš pocit hanby, jako by vítězství získal podvodem.

nám podařilo vypůjčit si druhého osla od sousedů, jsme vyjížděli na dlouhé okružní jízdy a prožívali neuvěřitelná dobrodružství.

Polnosti Coedcanlassu, farmy mého dědečka, se svažovaly k zálivu Cleddeau a zvolna stoupaly na okolní vršky. Měli jsme tedy pro své výpravy dost a dost vzrušujícího prostoru a snadno jsme unikali z dosahu i těch nejzvučnějších dospělých hlasů, volajících nás domů, když byl čas jít spát.

Jindy jsme zase oslíky zapřahali do vozíků a předváděli dramatické závody kočárů na jednom malém hrbolatém políčku. S velikým řevem jsme oslům mávali před nosem mrkví, až jsme je přiměli k mírnému klusu. Po závodu nebyli osli ani trochu udýchaní, zatímco my padali vyčerpáním.

Dědečkův statek jsme milovali. Byl to domov naší maminky a já se tam narodil.

Obytný dům byl bíle natřený, porostlý břechťanem, rozlehlý, se stěnami silnými bezmála dva metry. Lehával jsem natažený na břicho na předprsni okna a díval se ven, nohy do místnosti.

Dům jako by se nořil do země, do vstupní haly se chodilo po schodech dolů. Pak bylo ještě jedno schodiště, venkovní, se stříškou a vistarií obrostlým zábradlím, kudy se člověk dostal přímo k ložnicím v prvním patře.

Willie Thomas byl podle viktoriánských měřítek velký muž. Vládl svým dětem pevnou rukou, a to i když už měly své vlastní rodiny a děti. Vnoučata žádal vychovávat tak, aby je „bylo vidět, ale nebylo slyšet“. V jádru však byl laskavý a často mne a mého bratra brával s sebou, když objížděl své pozemky po vodě.

Mám ho v paměti jako velmi vysokého, urostlého muže. Možná je to tím, že jsem byl malý a musel jsem k němu vzhlížet. Dědeček zemřel, když mi bylo deset let. Víím, že byl velmi oblíbený, protože dveře jeho domu byly vždy a pro každého otevřené a dům byl vždy plný návštěvníků.

Babička vládla veliké, stále se proměňující domácnosti, s neuvěřitelným klidem a rozvahou. Nikdy nebyla sama, vždy u ní přechodně bydlelo jedno z jejích dětí se svým mužem či ženou a dětmi. Všechno běželo jak na drátku, jako v dokonale vedeném hotelu.

Hříbě na oslu

Devon Loch se s jistotou vznesl nad poslední překážku a čistě přistál na doskoku. Urazil přes čtyři míle, zdolal třicet překážek a do cíle Velké národní mu zbývalo už jen několik set yardů rovinky.

Nikdy v životě jsem neměl takový pocit štěstí jako tehdy. Věděl jsem, že vítězím ve Velké národní.

Jak jsme se vzdalovali od skupiny koní za námi, nadšený křik publika, pozdravující skvělého koně Jejího Veličenstva královny matky, jako by odrážel moje vlastní blažené nadšení. Ničeho jsem se v tu chvíli neobával. Devon Loch cválal ostře, sebejistě, po tak dlouhém dostihu neuvěřitelně svěží. Stačilo udržet samozřejmý, rychlý rytmus, který si kůň sám určil.

Cílový sloup se blížil, křik publika stoupal v hřímajícím cres-cendu a já se radoval z toho, že přispívám ke splnění snu královské majitelky. Už zbývalo jen padesát yardů zelené, travnaté dráhy, a budeme v cíli.

Katastrofa, která nás postihla, byla náhlá a strašlivá a přišla bez sebemenšího varování pro koně či pro jezdce. V jednom okamžiku jsme se nesli plavným tryskem jako ztělesněná poezie dokonalého koordinovaného pohybu. V dalším zlomku vteřiny zadní nohy koně jako by ztuhly a odmítly poslušnost. Kůň klesl na břicho a nohy roztáhl v podivném, nepřírozeném úhlu do stran. Když se znovu postavil, sotva se mohl pohnout.

Ještě stále nemuselo být všechno ztraceno, byli jsme daleko vpředu. Ale rytmus se rozbil, sen se rozplynul, dostih byl ztracený.

Každý jezdec překážkových dostihů má dva velké cíle. Prvním je zvítězit ve větším počtu dostihů za sezonu než kterýkoli jiný jezdec a stát se tak šampionem. Druhým velkým cílem je zvítězit ve Velké národní v Aintree. V této knížce budu vyprávět o tom, jak jsem díky nemalé dávce štěstí prvního cíle dosáhl a jak bolestně blízko jsem se přiblížil k cíli druhému.

Jezdec se ze mne stal, když mi bylo pět. Jezdil jsem na oslíku.

Protože jízda bez sedla byla podle oblíbené teorie mého otce nejlepší průpravou pro umění udržet rovnováhu, jezdil jsem bez sedla. Pro oslíkův strmý hřbet by se stejně žádné vhodné sedlo nenašlo.

Když můj starší bratr zjistil, že ubohého, trpělivého oslíka nutím sice nešikovně, ale zato s nadšením skákat přes malý plůtek, nabídl mi královskou částku šesti pencí, jestli se mi podaří přeskočit plůtek a sedět přitom na oslíku obráceně, tváří dozadu. Tehdy jsem si šetřil kapesné na vytouženou hračku - statek se zvířátky. Tak jsem se tedy neohrabaně obrátil čelem vzad, tiskl kolena k sobě a nasměroval osla k plůtku. Pak jsem ho kopl do slabiny.

Oslík vyrazil a já přeletěl překážku po hlavě.

Když se bratr přestal prohýbat smíchy, chytil mého oře (osel byl naštěstí příliš líný na to, aby prchal) a znovu mě na něj vysadil. Představení se dvakrát opakovalo a mého bratra už začínalo smíchy bolet břicho.

Po krátké přestávce, kdy jsem si mnul místa, na kterých jsem předtím přistál, zatímco můj bratr lapal po dechu a utíral si slzy smíchu z očí, jsme to zkusili znovu. On se o vsazenou šestipenci nebál a já velmi toužil po tom statku.

Tentokrát jsem se na oslovi udržel i při skoku, jen každý z nás dopadl na opačnou stranu překážky.

Nakonec, za vydatné pomoci bratra, který nás povzbuzoval křikem a klackem, jsme plůtek společně přeskočili, společně doskočili a společně jen tak tak i zastavili.

Došlo k slavnostnímu předání šestipence. Tak jsem poprvé přijal peněžitou odměnu za jezdecký výkon a stal se v srdci profesionálním jezdcem.

Oslík byl o prázdninách naším nerozlučným společníkem. Devět měsíců v roce žil na farmě mého dědečka v Pembrokeshire v míru a pokoji, jen o Velikonocích a letních prázdninách (občas dokonce i o Vánocích) ho z klidu vytrhli dva nelítostní malí kluci. Často, pokud se

Většinou jsme poslouchali, co učitel jízdy říká jiným dětem, a mlčky se řídili jeho radami.

Díky neuvěřitelnému počtu jedinců, které jsme s Douglasem jezdili, se z nás obou stali významní znalci poníků a jejich kladných a záporných vlastností. Časem bylo zcela přirozené, že jsme začali vyvíjet snahu odnaučit chybám ty poníky, kterými jsme se právě zabývali. Když mně bylo osm, učil jsem špatné poníky to, co jsem se sám naučil od dobrých poníků.

Nejprve nesměle, pak už s větší jistotou jsme učili neklidná zvířata klidnému kroku, nervózní zvířata jsme uklidňovali laskáním i slovy, zlomyslná jsme jezdili tak dlouho a tvrdě, až byla unavená a zlobení je přešlo. Když potom přicházeli do stájí noví poníci, říkával tatínek:

„Douglassi, podívej se tamhle na toho, jestli za něco stojí.“

Nebo: „Dicku, co myslíš, jakou má tenhle hubu?“

Jak jsme se postupně zdokonalovali, požádal nás občas učitel jízdy, abychom mu pomohli s některým nešikovnějším žákem, nebo abychom žákům předvedli, jak se poník navádí na překážku.

Málo chybělo a mohli z nás být nejnaufoukanější kluci z celého širokého okolí. Od toho nás uchránilo ponaučení, kterého se nám stále a opakovaně dostávalo od tatínka, od stájníků i od samotných poníků: Ať člověk umí sebevíc, pořád se ještě má co učit. Nás učili, abychom se nikdy nespokojovali s výsledkem, abychom se nikdy nespokojovali sami se sebou, abychom se vždy snažili docílit víc. Dnes vím, že tato poučení, která jsem v dětství vstřebal, byla moudrá. Ještě dnes zjišťuju, že se člověk stále má co učit a že být sám se svým výkonem spokojený je velmi nebezpečné. Člověk riskuje nečekaný a bolestný pád.

Douglas ani já jsme nikdy žádného poníka nevlastnili, takže jsme se se všemi, které jsme jezdili, museli dřív či později rozloučit. Zpočátku jsem loučení se svými čtyřnohými druhy nesl velmi těžce. Opakující se ztráta nejlepších přátel mne však naučila ke zvířatům nelnout, nemít je hluboce rád.

Některé z nejlepších poníků odvezl pan Smith do londýnské jízďárny, kde se učily jezdit jak princezna Margaret, tak královna. Vždy mne těšilo a nepřestává těšit, že jsem pomohl vycvičit několik poníků, na kterých princezny v dětství jezdily.

Poklidnou, přátelskou atmosféru a pohodlí vyvažovala tvrdá práce, protože v budově nebyla elektřina a v okolí nebyly žádné obchody.

Většina našeho jídla pocházela z vlastní farmy. Vyráběl se tam sýr, tlouklo se máslo a dvakrát do týdne voněla kuchyně lehce navinulou vůní, když se pekl chléb. V udrině se udily šunky, v kuchyni se zavařovalo ovoce a zelenina a každý měsíc se vařilo dobré pivo pro třicet žiznivých zaměstnanců, kteří denně zasedali k dlouhému, dřevěnému, doběla vydrhnutému stolu.

Jakkoliv omamná byla vůně kuchyně a jakkoli vlídné její teplo, strávil jsem tam vlastně velmi málo času. Zdálo se mi, že venku, ve světě celých mužů, je to mnohem zajímavější.

Nejvíce mne samozřejmě přitahovaly stáje. Můj dědeček byl na své honební koně právem pyšný, dvakrát až třikrát týdně vyjížděl se smečkou. Koně choval s nemalou péčí a s velkými úspěchy. Strávil jsem mnoho hodin u hřibat, mazlil jsem se s nimi, hovořil na ně, a jak čas plynul, naučil jsem se předvídat, jak se které vyvine.

V akci jsem honební koně viděl jen zřídka. Jezdili jsme sice do Coedcanlassu i na Vánoce, ale vždy jen na několik dní, tatínek se tam v tu dobu nemohl déle zdržet. Můj bratr Douglas byl jako dítě náchylný na tuberkulózu plic, proto žil na farmě trvale a spával venku v altánku. Jak já mu tu nemoc záviděl, když velcí kuli plány na hon na lišku, vánoční krocan ještě nebyl snědený a já věděl, že musím domů!

O Velikonocích a pak v létě mě naši někdy posílali do Pembrokeshiru vlakem samotného, pod vlídným dohledem průvodčího. Při takových cestách jsem si připadal strašně dospělý a důležitý a velmi těžce jsem snášel projevy mateřských pudů spolucestujících dam. Čokoládu jsem si ale od nich bral ochotně. Uznával jsem starší pány, kteří si mne buď nevšímali, nebo mi důstojně nabídli křížovku z The Times jako vhodné rozptýlení pro sedmiletého člověka na zdlouhavé cestě vlakem.

Jednu zimu se stalo, že se tatínek na farmě zdržel, aby také trochu užil honebních radostí, a já zůstal s ním, abych „dělal společnost“ babičce, která tam tehdy právě nikoho neměla. Zanedbával jsem babičku přímo trestuhodně. Byl jsem sice ještě příliš malý na to, abych seděl v sedle, ale každý den jsem tak dlouho škemral a žadonil, až mě někdo vzal s sebou na hon aspoň v kočáře nebo v autě.

Zcela vzácně se hon konal na protější straně údolí, od Coedcanlassu vzdušnou čarou asi devět kilometrů, ale po silnici a přes most u Haverdwestu skoro padesát. Když bylo slušné počasí, dědeček, aby se vyhnul dlouhému trmácení po cestách, tam přepravoval koně přes vodu na lodi. Měl velký, široký prám. Na ten se vešli nejen jeho přátelé a koně, ale dokonce i smečka loveckých psů.

V létě vozil tatínek koně přes záliv na výstavu. Místo přes přívoz jel občas sám na pramičce a koně přeplavil. Já se těchto vodních výprav zúčastňoval jen velmi zřídka, pro mne vždy znamenaly velké dobrodružství. Tatínek se ale takhle plavil celý život, protože stejně jako maminka se v Pembrokeširu narodil a taky tam vyrostl.

Rodiče opustili Wales po válce. Tatínek se tehdy vrátil z Francie s třemi hvězdičkami a bez místa. Usadil se s maminkou v hrabství Waddon Chase v naději, že tam uplatní svoje schopnosti jezdce a zkušenosti z výstav. Zpočátku pracoval u Bishopa, v proslavených honebních stájích, které však po několika letech vyhořely.

Krátce po požáru nabídl mému otci místo Horace Smith, majitel honebních stájí W. J. Smith v Holyportu. Otec se stal vedoucím stájí, a tak se stalo, že jsem v Holyportu strávil skoro celé dětství. Smithova jezdecká škola na Coagan Place v Londýně byla v tu dobu už dobře známá a navštěvovali ji i členové královské rodiny. Smith platil též za odborníka na kočárové koně. Ti však postupně odcházeli do penze, jak je nahrazovaly výbušné motory. Proto se Horace Smith rozhodl vybudovat na venkově nové stáje výhradně pro honební koně a nutně potřeboval někoho s dostatečnými zkušenostmi v oboru.

Zakoupil menší objekt asi s patnácti stánými a vyrazil s tatínkem na cesty po vlasti i do Irska nakoupit vhodné koně. Kromě jiných nadání měl totiž tatínek zvláštní dar v odhadu honebních koní. Horace Smith ponechával otci ve výběru koní volnou ruku. Vyplatilo se mu to. Během dvou let se podnik rozrostl, takže bylo třeba v Holyportu přikoupit rozlehlé stáje o šedesáti stáních, s rozlehlými výběhy a s proslavenou krytou jízdárnou.

Do Holyportu jsme se přestěhovali, když mi bylo sedm let. Následujících deset let jsem prožil v nízkém bungalovu vedle stájí, kde později žil sám Horace Smith. Když jsme tam žili my, trávil ještě většinu času v Londýně, kde řídil svou jezdeckou školu, a do Holyportu zajížděl jen tak dvakrát týdně, aby s tatínkem probral

obchodní záležitosti a domluvil výměnu koní mezi holyportským a londýnským zařízením. Zpočátku putovali z Londýna do Holyportu jezdecké koně a poníci, pokud si je někdo přál najmout, nebo je chtěl koupit. Později, když se holyportský podnik rozšířil také o jezdeckou školu, byl tu vždy dostatek jak jezdeckých koní, tak poníků. Nový zaměstnanec, učitel jízdy Jack Grayston, měl stále plné ruce práce.

Tatínek sice obchodoval i s jezdeckými koňmi a poníky, ale nejvíc ze všeho se zabýval honebními koňmi. Kupoval mladé koně, trénoval je, zase je prodal, a tak postupně vybudoval stájím vynikající pověst. Obecně bylo známo, že ve stájích lze koupit některé z nejlepších honebních koní z celé Anglie.

Tatínkovo zaměstnání bylo mým štěstím, protože málokterý kluk měl kdy tolik příležitostí jezdit na všech možných a nemožných ponících jako já. Tatínek najal asi osm nebo devět stájníků, aby jezdili a trénovali honební koně. Na malé poníky však byli příliš hřmotní a těžcí, a tak se Douglasovi a mně otevřelo velké pole působnosti.

Myslím, že snad všichni malí chlapci si rádi hrají na své otce, na jejich práci. Když nám dovolili jezdit poníky, připadali jsme si náramně důležití. Ovšem jak jsme se zdokonalovali, přestala to být hra, jezdeckví se pro nás oba stalo tím nejdůležitějším, vášní.

Do svých čtrnácti let, kdy se mu konečně vrátilo zdraví, trávil s námi Douglas v Holyportu vždy jen krátkou dobu. Když od nás odjížděl a opouštěl naše poníky, aby mohl žít poblíž moře, na zdravějším vzduchu, záviděl mi teď stejně jako dřív já jemu.

Mne zdržovala od vážného a opravdového života škola. Považoval jsem dlouhé hodiny studia aritmetiky a dějepisu za politováníhodné mrhání časem a denně jsem prosil a škemral, abych směl zůstat doma. Tatínkovi bylo v zásadě jedno, jestli do školy jdu či ne. Pokud jsem vůbec do školy chodil, bylo to jedině zásluhou pevné vůle mojí maminky. Stejně se mi dařilo různými triky a uskoky snížit průměrnou docházku na tři dny v týdnu.

Douglas ani já jsme se vlastně nikdy neučili řádně jezdit. Byli jsme samouci a poučovali se z vlastních chyb, které občas otec komentoval burácivým voláním z dálky.

„Dicku! Lokty k tělu!“

„Narovnej záda!“

K svému hlubokému znechucení jsem musel pokračovat ve vzdělávacím procesu a docházet denně tři kilometry do malé dvoutřídky ve vesnici Lawrenny.

„...po ránu s brašnou, vymydlený,
loudal se co hlemýžď ku škole...”

Nebudete mi věřit, ale byly i doby, kdy jsem prchal do školy přímo dychtivě, utíkal a díval se úzkostlivě přes rameno, jestli mne nikdo nepronásleduje a nezastaví. Jistě vás napadne, že to asi bylo proto, že být doma bylo tehdy horší než být ve škole. Správně. Jedna práce, kterou bylo na farmě třeba vykonat, a sice vymetání prachu a plev zpod mlátičky, se běžně svěřovala malým klukům. Já ji z duše nenáviděl, a protože jsem byl v tu dobu jediný kluk na farmě, trvale mi hrozila. Proto tedy jsem byl raději ve škole než doma. Mlátilo se týden. Když kritické dny skončily, vrátil se můj postoj ke škole k normálu.

Když mi bylo dvanáct, podařilo se mi vynechat celé jarní čtvrtletí. Tehdy mne maminka po Velikonocích poslala k zubaři na prohlídku a zubař zjistil, že potřebuju rovnátka. Špičáky, které mi tak skvěle posloužily při gymkháně, příliš vévodily mému obličejí. Byly veliké, svítivě bílé, a já přes ně sotva dokázal sevřít rty. Tak jsem jednoho sobotního dopoledne vyrazil, aby mi vzali míru na aparát, který mi je měl trochu zastrčit.

Týž den odpoledne jsem v jízdárně jezdil jednoho poněkud nervóznějšího, vysoce aristokratického poníka jménem Tulipán. Jezdil jsem pěkně trpělivě kolem dokola, abych ho trochu zkrotil. Jednu chvíli chtěl poník mermomocí na opačnou stranu, než jsem ho vedl, a jak už se to u temperamentních zvířat stává, když je člověk nutí dělat něco proti jejich vůli, milý poník se vztekle vzepjal. Bohužel to přehnal, ztratil rovnováhu a svalil se dozadu přímo na mě. Hruškou sedla mi přistál na nose.

Co bylo dál, si nepamatuju. Jen vím, že jsem se vzbudil v nemocnici celý bolavý, a že jsem nemohl promluvit ani slovo. Už jsem žádná rovnátka nepotřeboval, oba špičáky vzaly za své, chirurg mi je vylovil odněkud z nosu. Měl jsem zlomenou horní čelist, patrové kosti a nos, a vůbec na mne byl žalostný pohled. Všechno mi to však rychle srostlo. Protože jsem byl mladý, tak se mi mezery po chybějících zubech krásně vyplnily, jak se sousední zuby posunuly k sobě.

První soutěž, ve které jsem kdy zvítězil, byla gymkhána. K té soutěži tehdy patřilo kousnout do jablka, plovoucího na vodě. Musím se přiznat, že jsem si vítězství nevysloužil brilantní jízdou ke kádím s jablky. Noc předtím jsem věnoval bezesné hodiny vymýšlení nejlepšího způsobu, jak se rychle do plovoucího jablka zakousnu. Došel jsem k závěru, že je jen jediná cesta.

V den soutěže jsem u kádí seskočil z poníka, vrhl se na kolena, zhluboka se nadýchl, namířil pusou na jablko, hlavou je potopil až ke dnu, tam jsem si je přidržel a zakousl se. Zvítězil jsem nad ostatními o celé minuty, ale maminka nad mým úspěchem příliš nejásala. Spíš ji zajímalo, jak mě vyždíme, jak usuší límec a vlasy i kabátek. Prorokovala mi tehdy brzkou smrt na zápal plic.

V maminčině případě nešlo o běžnou přehnanou mateřskou starostlivost, měla proč se bát. Já totiž skutečně málem zemřel na zápal plic, když mi bylo půl roku, a od té doby jsem velmi často nachladí. Douglas měl tehdy nalomené zdraví a maminka se bála, že i život jejího mladšího, drobného a křehkého syna visí na vlásku. Nikdy neprestala žasnout nad tím, jaký se ze mne později stal silný, odolný a nerozbitný chlap.

Po gymkhánách jsem postoupil k předvádění. Kdykoli se mi v létě podařilo vysmeknout se ze školní docházky, předváděl jsem poníky ze Smithovy stáje. Jezdil jsem v jízdárně kolem dokola s nadšením a radostí, zatímco tatínek vedle ringu dělal co mohl, aby poníka pode mnou prodal.

Po deset let bylo předvádění koní mým letním životem. Díky tatínkovým nedocenitelným zkušenostem a moudrým radám jsem se naučil předvést koně nebo poníka tak, aby co nejvíc vynikly jeho dobré vlastnosti. Během dvou let jsem začal vítězit v třídách jezdeckých koní a poníků a přispíval jsem pozvolna ke sbírce stužek vítězů, které získali koně a poníci při svém přechodném pobytu u nás... Stužky byly decentně vystaveny ve skleněné vitrině v kanceláři, já si směl ponechat jediné ty z jezdeckých soutěží. Přechovával jsem je v šuplíčku. Přišlo mi hloupé vystavovat na zdi červené mašle hlásající, že jsem „nejlepší jezdec v kategorii chlapců“.

S budoucí královnou jsem se poprvé setkal, když mi bylo dvanáct. Bylo to na výstavě v Richmondu, kde jsem zvítězil v jezdecké třídě a získal první cenu, honební bičík. Bičík mi obřadně předala drobná

dívka. Tvářila se velmi vážně a soustředěně. Uklonil jsem se princezně Alžbětě a ona se na mne usmála. Používal jsem ten bičík celá léta a mám jej dosud.

Vítězství ve třídě poníků mne nijak nevzrušovala. Když byl poník dobrý, tak jsem vyhrál, když nebyl dobrý, vyhrát jsem nemohl. Výhry mne proto nenaplnily pýchou a prohry nepřinášely závist. Asi jsem za tento postoj vděčil tatínkovi a jeho profesionálnímu postoji k předvádění. Vždy mi připomínal, že na výstavě předvádí poníka, ne mne.

Pokud jsem zvítězil v jezdecké třídě a vyjížděl pyšně z kolbiště za lichotivého potlesku diváků, většinou mne otec ihned zchladil.

„Když tě vidím, jak strkáš hlavu dopředu, tak bych ti první cenu nedal.“ Nebo: „Nač máš paty, kluku? Příště je používej!“ Pak vytáhl kapesník, vysmrkal se a zabručel na znamení, že jsem si mohl počínat líp. O dvacet let později mi otec při předvádění silně připomínal Jack Anthony, trojnásobný vítěz Velké národní a jeden z nejslavnějších jezdců steeplechase. Kdykoli jsem zvítězil na koni, kterého Anthony trénoval, říkal: „Když na tom budeš pracovat, tak se to jednoho dne naučíš.“

Předvádění mě sice bavilo, ale stejně jsem se vždy těšil, až sezona výstav skončí a přijdou mrazivá zimní rána a vzrušující kvílení loveckého rohu. Honební jízda - to byl můj život, moje láska. Dokud jsem chodil do školy, musel jsem překonat dvě velké překážky, abych se dostal na hony. Za prvé jsem musel přesvědčit maminku, že je pro mne mnohem zdravější být na čerstvém vzduchu, než sedět v nevětrané třídě, kde mi hrozí, že chytím chřipku od spolužáka. Pak ještě že teď právě žádnou chřipku nemám. Jak to u dětí bývá, stávalo se, že mi teplota stoupla zcela bezdůvodně. Jakmile maminka viděla, že mám trochu červenější tváře, ihned šla pro teploměr. Byl jsem v tomto oboru opravdu neobyčejně úspěšný. Moje spotřeba aspirinů byla vpravdě fenomenální a kvůli mým častým absencím byl u nás častým hostem školní zdravotní inspektor.

Poprvé jsem vyjel na hon krátce po svých sedmých narozeninách. Jel jsem celý vyděšený vinou černého humoru bratra Douglase. Zeptal jsem se ho hloupě, co vlastně znamená „křest barvou“, protože jsem zaslechl, jak tatínek říká honcům, že mi právě to budou muset udělat.

„Jo, to nic není,“ řekl Douglas s ďábelským potěšením. „To se prostě lišce rozřízne břicho a tobě do něj strčí hlavu.“

Představa takové hrůzy mě v noci budila a zkazila mi den, na který jsem se těšil. Když ale konečně došlo k okamžiku „hrůzy“, jeden z honců se jen lehce dotkl zakrvaveným prstem mé tváře a předal mi obřadně liščí ohon, jak je starým zvykem.

Od toho dne patřily mé myšlenky výhradně slastem honu na lišku. Ve snech se proti mně míhaly ploty a nízké křoviny, já se nad nimi vznášel a přede mnou letěly nejbystřejší a nejprohnanější lišky nadpřirozenou rychlostí. V bdělém stavu jsem střídavě vzpomínal na hony už prožité a kul plány pro hony budoucí.

Vánoce se v mém dětském kalendáři posunuly na podřadné místo, protože kouzlo otvírání balíčků a zpívání koled nemohlo soupeřit s kouzlem mnohem závažnějšího konání. Po Vánocích si totiž každý mužský začal leštit sedlo a jezdecké boty, aby se leskly jako zrcadlo, na největší hon roku.

Vyvrcholení a cíl každého honu na lišku, uštvaní a zabití lišky, mne neokouzlovaly. Co jsem měl nejvíc rád, byl pocit svobody a volnosti při jízdě přírodou, rychlost a smělost, se kterou jsem se svým poníkem stíhal dobré koně přes pole a lesy, ve kterých jsem se naučil znát každý kámen. Bylo věcí mé cti nikdy neprojet brankou, i když to bylo možné, ale letět přes plot.

Tak jsem žil střídavě na výstavách a honech, rok po roce, až do začátku války, s výjimkou roku, kdy zemřel můj dědeček. Babička tehdy zůstala ve velikém, rozlehlém domě sama, protože všechny její děti už měly své rodiny a své domovy. Douglas už byl zdravý a žil u nás. Tak mě vyslali, abych babičce dělal společnost. Žil jsem tu rok, v jehož průběhu se u nás vystřídalo mnoho návštěv, strýců a tet, bratranců a sestřenic, ale byla to smutná doba pro nás všechny. Dům byl jako prázdná mušle, ve které doznívají ozvěny zašlých dní a života. Padal na nás smutek nejen proto, že navždy zmizela dědečkova obdivuhodná osobnost, ale i proto, že jeho odchodem končila pro rodinu celá epocha.

Rodina musela statek prodat. Dědeček farmu odkázal svým dětem, ale ani jeden z jeho tří synů neměl dost peněz, aby vyplatil své sourozence. Žádný z nich vlastně Coedcanlass nechtěl, protože se farmářství ve třicátých letech nevyplácelo.

Robert Harries byl Master carmarthenshirske smečky a jak on, tak Willie Francis trávili každý volný den mezi dostihy na honech. Jakákoli činnost vyvíjená jinak než v sedle, byla podle nich mařením času.

Willieho Francise zmrzačil v poměrně mladém věku zánět kloubů, takže se musel vzdát jak koní, tak práce na farmě. Jeho žena pak postavila na vlastní nohy oba dospělé syny a mladičkou dceru. Tatínek byl jediný z dětí, kdo si vybral pro celý život koně. Tak dlouho prosil a škemral, až maminka dovolila, aby přijal místo v dostihových stájích Cola Lorta Phillipse v Lawrenny. Nejspíš si tehdy uvědomila, že mu jeho zaměstnání navždy zabrání, aby jezdil jako amatér. Do dostihových stájí, které krátce předtím vyslaly Kirklanda k vítězství ve Velké národní, nastoupil tatínek v šestnácti. Za krátkou dobu už Col Lort Phillips pro něho zažádal o žokejskou profesionální licenci, aby mohl jezdit v dostizích.

Tatínek se ze svých prvních jezdeckých let velmi radoval. Jel v mnoha dostizích a v mnoha také zvítězil. Jak však plynul čas, bylo jasné, že bude vždy jezdit s druhou garniturou, zatímco první housle bude hrát vynikající Tich Mason, který pro Lorta Phillipse jezdil pravidelně a patřil mezi nejlepší žokeje své doby.

Problém vyřešil rok 1914, kdy osud vyslal otce do Francie. Tehdy už byl tajně zasnoubený s maminkou. Tajně, protože maminčin otec se sňatkem nesouhlasil. Dal svým rodičům souhlas k svatbě teprve tehdy, když se tatínek zavázal, že už se k dostihové kariéře nevrátí. Rodiče se vzali v roce 1915, když tatínek přijel domů na krátkou dovolenou.

Protože jsem jako dítě stále slýchal historky o tom, jakým skvělým jezdcem byl můj tatínek i dědeček, a protože v mých drobných žilách proudila jejich krev, nebylo divu, že jsem si už v dětství vzal do hlavy, že budu žokejem. Vědomí, že o mé budoucnosti je už rozhodnuto, ovlivňovalo všechno moje další počínání ode dne, kdy jsem jel na oslíku čelem dozadu. Nebyl jsem nedočkavý, netrápil jsem se touhou, abych už jezdil dostihy, vlastně jsem ani na to moc nemyslel, ale ať se mne kdokoli kdykoli zeptal, čím chci být, vždy jsem odpověděl, že chci být žokejem. Dlouho se zdálo, že budu malý, a že bych mohl jezdit i rovinové dostihy. Rodiče nevěděli, jestli se z toho mají těšit, či ne. Věděli, že rovinoví jezdci hodně vydělávají, ale na druhé straně se jim

Můj potlučený obličej se stal skvělou záminkou k dlouhé školní absenci. Na jízdárnu jsem ovšem začal chodit, hned jak mi srostla kůže, ještě než jsem mohl pořádně promluvit. Byl jsem hluboce vděčný pánům doktorům, kteří maminku přesvědčili, že teď se do školy vrátit nemohu a po prázdninách by mne měla poslat do nějaké menší, klidnější školy. V soukromém ústavu, který pro mne maminka zvolila, neměli zdravotního inspektora, takže jsem do školy docházel ještě vzácněji než dřív.

Moje nehoda s Tulipánem se stala příčinou velkých událostí. Když cirkusový velmož Bertram Mills zjistil, že budu celé léto volný a nebudu muset do školy, zeptal se otce, jestli bych nemohl na výstavách jezdit jeho poníky. Otec souhlasil a já jsem byl v sedmém nebi.

Předvádět koně a poníky bylo pro Millse obrovské potěšení. Když jeho cirkus s dokonale vycvičenými koňmi s ozdobnými chocholy jezdil po turné, on sám se věnoval svému „koníčku“ a jezdil na výstavy. Pokud si vzpomínám, nikdy nepředváděl žádného z cirkusových poníků, ani výstavního poníka netrénoval pro cirkusovou potřebu. Obě své životní záliby a povolání přísně odděloval.

Byl stejně známý ve výstavnictví jako v cirkusovém světě. Dobrosrdečný, veselý člověk s lesklou pleší. Kdysi pracoval v pohřebním ústavu, ale nakonec rozdával lesk a radost milionům dětských diváků. Mne posílal na výstavy po celé Anglii. Většinou jsem jezdil v železničním vagónu s poníky, spal jsem na úzké palandě a cestou se o zvířata staral.

To první léto mne jednou Bertram Mills vyslal do Southportu v Lancashiru na výstavu, abych tam předvedl jeho poníka ve skokové soutěži. Strávili jsme tam společně asi tři dny a já za tu dobu stihl utratit své skromné kapesné na místní pouti. Pak jsme přenocovali v domě Bertrama Millse v Chalfont St Giles. Následující ráno jsem jezdil další místní poníky. Když jsem skončil, řekl pan Mills: „Děkuju ti, Dicku. Teď už můžeš jet domů.“

Jet domů. To se řekne. K Millsovi mě dovezl tatínek, ale nepočítal s tím, že by se zase pro mne vracel. Peníze na autobus se rozplynuly na houpacích a kolotočích v Southportu. Celý rudý rozpaky jsem se odhodlal panu Millsovi vysvětlit svou situaci a poprosit ho o zapůjčení půlkoruny na cestu domů.

„Nikdy s sebou nenosím drobné,“ prohlásil, „takže žádnou půlkorunu nemám.“ Sáhl do kapsy a vytáhl šustivý papírek. „Tady máš, vezmi si to. A nemusíš vracet.“ Podal mi novou pětilibrovku, první, kterou jsem kdy vlastnil.

Nastoupil jsem do autobusu a držel svůj poklad pevně v dlani. Bylo mi líto, že ho musím rozměnit. Jenže když jsem bankovku podal průvodčímu, abych si koupil poloviční lístek do Sloanu, pokrčil rameny a řekl, že nemá zpátky. Takže jsem jel do Sloanu zadarmo. V dalším autobusu a ještě v dalším se situace opakovala. Tak se stalo, že jsem dojel s dvěma přestupy až domů zadarmo jen proto, že jsem měl příliš mnoho peněz.

Každé Vánoce jsme od pana Millse dostávali zdarma lístky do cirkusu a každý leden jsem strávil marné hodiny marnou snahou jezdit na poníků vestoje. Poník totiž nikdy neviděl cirkusové představení a takový způsob jízdy se mu nezdál. Koncem ledna jsem většinou dospěl k závěru, že si přece jen nepřeju být cirkusovým jezdcem v třpytivém obleku posetém flitry a proskakovat pestrými papírovými terči, a že svedu žít, aniž bych uměl jet s jednou nohou na jednom a druhou na druhém koni.

K mému prvnímu vystoupení v honební třídě na výstavě došlo jako v laciném chlapeckém románu.

Otec měl tehdy předvádět v Islingtonu na Královské zemědělské výstavě jednoho koně v lehké honební třídě. Večer před oním památným dnem dostal náhle ischias a nemohl ani chodit. To ovšem byla těžká rána pro majitele, protože kůň bez jezdce těžko získá cenu. Konec musí jezdec předvést tak, aby vynikly všechny dobré vlastnosti zvířete, a k tomu je třeba zkušenost. Otcovy znalosti a zkušenosti při předvádění byly pověstné, takže bylo opravdu těžké za něj na poslední chvíli najít náhradu.

Byly probrány a postupně zamítnuty nejrůznější možnosti a řešení. Nakonec tatínek prohlásil: „Mohl by ho jet Dick.“

Když se na výstavě rozkřiklo, že Ballimonise mám jet já, vzbudilo to v příslušných kruzích nemalý rozruch, ba pohoršení. Majitel koně pan Selby se na mne nedůvěřivě díval.

„Je příliš malý,“ obrátil se pochybovačně k otci. Měl pravdu, byl jsem malý, ačkoli mi už bylo čtrnáct, vážil jsem tehdy jen jedenatřicet kilo.

Jeden z otcových přátel zase tatínka varoval, že příliš riskuje, že kůň je těžko ovladatelný, že ho prostě nezvládnou.

Ballimonis měl skutečně ve zvyku převzít velení a ignorovat přání svého jezdce. V Richmondu jednou dokonce vyskočil z ringu. Jenže já ho doma běžně jezdíval a v mladistvé sebejistotě jsem byl přesvědčený, že všechno dobře dopadne.

Tak jsem se vydal do arény na velkém, temperamentním honeb-ním koni. Ballimonis, krásný a ušlechtilý, ve své třídě zvítězil. Pan Selby mi ze samé radosti věnoval nový oblek a kabát. Tatínkův ischias se časem zlepšil, ale já mu od té doby směl pomáhat i při předvádění honebních koní. Střádal jsem zkušenosti.

Doufal jsem, že se zbavím školy, jakmile mi to naše zákony dovolí, to jest den po svých čtrnáctých narozeninách. Maminka nicméně byla jiného názoru. Tvrdila, že jsem ještě příliš mladý a že ještě rok do školy chodit musím. Měla samozřejmě pravdu, ale já s ní tehdy z celého srdce nesouhlasil.

Piliny a trávník

Zatímco si jiní malí kluci pouštěli v dětském pokoji vláček, já se svým houpacím koněm skákal přes Bechet's Brook, Valentine's, Chair a Canal Turn. Jména Hverpoolských překážek pro mne byla jak čarovné zaříkadlo, náboženský text, poezie. Magické kouzlo, jež pro mne tato jména měla v dětství, se nikdy nevrátilo. Dnes, kdy je tak důvěrně znám ze skutečného života, kdy znám všechnu jejich slávu i nebezpečí za každého počasí, mají ta jména pro mne jiné, ještě větší kouzlo, kouzlo vzpomínek.

Pokud je vůbec možné zdědit po předcích něco tak nekonkrétního, jako je touha stát se žokejem, pak jsem ji určitě zdědil. Můj otec byl žokej a otec mého otce také.

Můj dědeček Willie Francis a jeho nevlastní bratr Robert Harries patřili mezi nejlepší jezdce amatéry své generace. Mezi léty 1885 a 1905 vítězili střídavě ve všech honebních soutěžích a amatérských steeplech v tehdejším vzkvétajícím středu jihozápadního Walesu.

Tak se z mého otce, z mého bratra, mých strýců a ze mne stali odborní stěhováci.

Maminka s oblibou jezdila na aukce na vzdálené farmy. Měla oblíbenou teorii, že nejceněnější věci člověk najde ve starých zapadlých domech, kde nábytek zestárl i s budovou a kde si majitelé ani neuvědomují, jakou vzácnost vlastní. Maminka měla oči zkušeného obchodníka se starožitnostmi a mně se několikrát stalo, že jsem ji našel, jak s láskou hledí na nějakou nalakovanou obludnost, kterou bych já osobně rozštípal na dříví.

„Osmnácté století,“ utrousila spokojeně. „Pod tím lakem je březové dřevo.“ Obludnost pak byla odeslána ke zrestaurování, aby se vrátila jako elegantní, křehký stoleček, křesílko nebo sekretář. Dovedla odhadnout cenu kusu nábytku, když mu přejela rukou po nohách, podobně jako uměl tatínek odhadnout cenu koně. Často mi ukazovala, jak ke starožitnému kusu přidělali nová opěradla nebo nohy. Tvrdila, že spodek musí být vždycky zdravý, ať už jde o koně nebo o nábytek. Důležité je, jak se na tom bude sedět.

Množství a rozloha místností v Embrook House byly pro maminku rozkoší a inspirací. Zaplňovala svými poklady postupně všechny pokoje. Byla všeobecně považována za znalce, a to do té míry, že ji jeden starožitník z Londýna požádal, aby mu jednou týdně upravovala podle svého vkusu výlohu. Ráda by nabídku přijala, ale měla chatrné zdraví a nemohla se spolehnout na to, že bude každé pondělí v pořádku.

V Embrooku jsme se velmi rychle zabydleli a dobře se nám dařilo. Minul sotva rok a já už zase myslel jen a jen na dostihy. Nemohl jsem v tu dobu ještě opustit tatínka a věnovat se naplno steeplechase, ale zbývala ještě možnost soutěží point-to-point.

Potíž byla jen v tom, že se u nás většina koní zdržela tak krátce, že jsem neměl možnost pro ně získat kvalifikaci v osmi honech na lišku, i kdyby otec souhlasil s tím, abych riskoval jejich drahocenné krky. Nezbylo než doufat v nabídky přátel. Je zcela pochopitelné, že ti mi jízdu nenabídli, pokud měli možnost vyzvat zkušeného jezdce.

Na podzim roku 1938 mi k mé veliké radosti nabídl Oliver Dixon, přítel rodiny a známý obchodník koňmi, abych příští jaro jezdil v point-to-point všechny jeho koně. Jezdil jsem s jeho koňmi celou zimu, ale když se přiblížila sezona point-to-point, Oliver Dixon zemřel.

nelíbilo, že bych musel začít jako učeň. Také si přáli mít syna normálního vzrůstu.

Jeden z otcových přátel, Herbert Rich, velký nadšenec pro chovatelství a honební dostihy, který také působil jako trenér, přemlouval tatínka, aby mě poslal do učení do stájí Stanleyho Woottona v Epsomu. Stanley Wootton byl Richův přítel a proslavil se tím, jak skvěle připravoval učně pro dostihovou kariéru.

Bert Rich se jednou obrátil k otci a řekl: „Dávej mu gin, kamaráde, gin mu dávej, po tom neporoste.“

Maminka mne nicméně napájela mlékem a já, stejně jako Alenka v říši divů, začal najednou růst a růst, až ze mne byl kostnatý čahoun, pro rovinu zcela nezpůsobilý. Můj překotný růstový výkon, připomínající houby po dešti, nikoho příliš nevzrušil, protože jsem stejně od začátku toužil hlavně po steeplech. A to bylo dobře, protože jsem za pouhé čtyři roky vyrostl o čtyřicet pět centimetrů. Pak už jsem se prodlužoval normální rychlostí.

Když jsem vyšel ze školy, stal jsem se jakýmsi tatínkovým náhradníkem, dvojníkem. Kdykoli chtěl být na dvou místech najednou nebo jet současně dva různé koně, stával jsem se jeho druhým já. Dál jsem jezdil a trénoval koně ve stájích pana Smithe, dál jsem s mnoha jeho koňmi vyjížděl na hony a na výstavy. V zimě jsem jezdil na hon na lišku nejmíň dvakrát nebo čtyřikrát týdně s garthskou smečkou a v pátek s buckinghamshirskými nebo berkshirskými.

Celá řada zájemců o koně z našich stájí bydlela příliš daleko na to, aby se k nim kůň dopravil teprve ráno před honem. Rovněž chtěl-li zájemce koupit dalšího koně, napřed chtěl vidět, jak se osvědčil v akci, a kůň musel být dopraven na místo den předem. „Pošlu našeho kluka,“ říkával tatínek.

Vždy jsem se na takové cesty těšil. Jezdíval jsem v transportním boxu vedle řidiče; tatínek nás vysílal se stájníkem a většinou se dvěma koňmi, aby si zákazník mohl vybrat. Ve snu mne tehdy nenapadlo, že bych v patnácti mohl někomu na takový úkol připadat příliš mladý. Když jsme dojeli na místo, k našemu hostiteli, většinou jsem hned předvedl koně a příští den jsem vyjel na hon na lišku. Pokud jsme vezli dva koně, jel na jednom kupující a na druhém já a v průběhu dne jsme si koně vyměnili, aby si zájemce mohl koně vyzkoušet v akci a zjistit,

který z obou mu bude líp vyhovovat. Pokud si jednoho vybral, nechal jsem ho na místě a s druhým se vrátil domů.

Tak jsem mnohokrát vyjel na hon s mnoha smečkami včetně té vévody z Beaufortu. Maynellskou smečku jsem měl asi nejraději. Ne že by tam byly nejlepší honební podmínky, ale protože tam byla malá políčka a vysoké ploty. S radostí jsem skákal přes přírodní překážky a lišce jsem ze srdce přál dlouhý život.

Asi rok po skončení školy jsem poprosil tatínka, jestli by mi nepomohl najít místo asistenta nebo jakéhosi úřednického pomocníka v některých dostihových stájích, abych mohl začít jezdit dostihy jako amatér. Mamince se můj nápad nelíbil a ani otec nejevil nadšení. Nicméně slíbil, že se poptá. Jel se mnou za Gwynnem Evansem, který tehdy trénoval v Druid Lodge pro J. V. Ranka. Otec znal Gwynna Evanse už mnoho let, protože spolu vyrůstali v jižním Walesu.

Den, který jsme u pana Evanse strávili, jen rozjítelil moji touhu po dostizích víc než cokoli jiného a já byl do hloubi duše přesvědčený, že své rozhodnutí o budoucím povolání nikdy nezměním. Gwynne Evans slíbil, že mne zaměstná, ale až za rok.

„Jste přece jen hodně mladý. Přijďte, až vám bude sedmnáct,“ řekl.

V šestnácti člověku připadá rok přímo nekonečný a já tehdy cestou domů seděl vedle tatínka nadšený i zoufalý. Měl jsem pocit, že ten rok nikdy nemine.

V určitém smyslu skutečně nikdy neminul.

Šest měsíců jsem žil v jakémsi provizoriu, všechno pro mne bylo jen přechodné, nepodstatné. Stále jsem si opakoval: za rok touhle dobou... Žil jsem napůl v budoucnosti a oba rodiče si začínali zvykat na myšlenku, že od nich odejdu. Pak mi jednoho dne řekli, že Gwynne Evans už nežije. Zahynul při automobilovém neštěstí.

Asi za další měsíc, možná za dva, napsal otec Ivoru Anthonymu, třeném dvou vítězů Velké národní (toho také znal z dětství i jako kolegu jezdce), jestli nepotřebuje mladšího asistenta. Tvor Anthony odepsal povzbudivě, ale sdělil nám, že toho času bohužel nemá žádné volné místo. Současně naznačil, že Evan Williams, který pro něho jezdil jako amatér, nejspíš co nejdříve požádá o profesionální licenci. Pak prý by místo bylo.

S tímto nepřiliš konkrétním a časově neohraničeným příslibem jsem se musel spokojit. Tatínek sice napsal ještě jiným přátelům, ale

všichni odpověděli stejně: Je příliš mladý, má dost času, je mu teprve šestnáct.

Připadalo mi tehdy nesmyslné, že přikládají tolik váhy mému věku. Cítil jsem se duševně dospělý, stále ještě jsem fyzicky sílil, a byl jsem přesvědčený, že se v sedmnácti nebo osmnácti letech už v podstatě nezměním. Hlavně jsem si byl jistý, že zbytečně ztrácím čas.

V té době se tatínek s maminkou rozhodli založit vlastní podnik. Již celá léta hovořivali o tom, jaké by bylo mít vlastní stáje, ale dosud nikdy se neodhodlali udělat rozhodný krok do tmy. Když má člověk dobré, zajímavé, bezpečné a stálé místo, není vůbec snadné se ho vzdát a riskovat veškeré rodinné úspory jen pro pocit nezávislosti. Háček byl ovšem v tom, že tatínkovo místo nebylo dobře placené. Tak se maminka nakonec rozhodla, že pro nás začne hledat nový domov. Našla ideální dům, velký, přívětivý, viktoriánský, poblíž Wokinghamu, s dobrými stájemi asi o pětadvaceti stáních. Jmenoval se Embrook House.

Přestěhovali jsme se začátkem roku 1938. Pak už jsem od našich nemohl odejít za dostihovým sportem, i kdyby mi někdo nabídl místo. Musel jsem tvrdě pracovat. Co jsem deset let dělal pro zábavu, bylo najednou životní nutností. Musel jsem ze všech svých sil otci pomáhat, aby jeho podnikání bylo úspěšné.

Stáje v Embrooku byly malé v porovnání s Holyportem, ale prosperovaly dobře. Páteří a morální vzpruhou všeho byla maminka. Řídila velkou domácnost, všechny nás povzbuzovala a starala se o řadu učňů, jak přicházeli a odcházeli.

Maminka se od nepaměti zajímala o starožitný nábytek a členové rodiny mužského pohlaví pro její zálibu museli někdy trpět.

Jednou na mne volala z okna: „Dicku, pojď tatínkovi pomoci s tou truhlou!“

Tak jsem tedy šel. Otec se marně snažil pohnout velikou truhlicí, která celé měsíce stála pokojně v hale. Po hodinové námaze se nám podařilo dopravit truhlu o patro výš na místo, které pro ni maminka vymyslela. Těžce jsme oddychovali a stírali si pot z čela. Maminka si zatím prohlížela truhlu v novém prostředí ze všech stran.

„No,“ řekla nakonec, „moc jí to nesluší. Bude zase muset dolů do haly.“

„Poslouchejte, Francis,“ řekl, „velitel má těch vašich žádostí už dost, už ho to nebaví. Takže to vzdáváme. Hlaste se na velitelství v Suez, pojedete s transportem do Rhodesie.“

Konečně! A já už přestával doufat. Konečně jsem měl naději, že se naučím to jediné, co jsem o letadlech neznal: jak se s nimi lítá. Rozloučil jsem se s neutěšenou pouští bez jediného ohlédnutí.

A lítání mi splnilo vše, co jsem od něj očekával, a ještě víc. Od okamžiku, kdy jsem nastoupil do pilotní kabiny na sedadlo za instruktora, jsem zase začal žít. Lehkost stroje, snadnost, s jakou se tiger moth odpoutával od země, rychlost vzduchu proudícího kolem našich hlav, to vše smylo stopy té dlouhé, úmorné, upach-těné doby. Po deseti letových hodinách jsem poprvé letěl sám. Byl jsem šťastný a měl jsem pocit naplnění. Když jsem se při sólových letech zbavil strachu, že se nedostanu bez úrazu dolů, zažil jsem blaho, jaké v armádě není hned tak někomu dopřáno: blaho být sám.

I když se mi vymstilo, jak jsem zanedbával školu, hlavně aritmetiku, zvláště při hodinách navigace, po roce učení jsem se vracel do Anglie s listinou, která mě opravňovala pilotovat bitevní letadla.

V tu dobu začala invaze a rozsáhlé letecké nálety z Anglie nad Evropu. Zpočátku jsem lítal se stíhačkou jako doprovod bombardérů. Brzy se ale ukázalo, že vlastně nemám co stíhat, a že naše letectvo vycvičilo mnohem víc stíhacích pilotů, než jich může použít. Tak mne převedli k bombardérům. Po minimálním výcviku jsem se ocitl v pilotní kabině wellingtonu. Mne a další tři piloty totiž použili jako pokusná morčata, aby zjistili, jak rychle je možné přeškolit pilota stíhacího na pilota bombardéru. Mně se ta změna vůbec nelíbila.

K výcviku stíhačů patřila vzdušná akrobacie, a ta mne těšila. Radoval jsem se z toho, jak mé letadlo rychle reaguje, jak snadno je ovladatelné i ve vrtuli. S wellingtony si člověk takhle hrát určitě nemohl. Připadaly mi těžkopádné, neohrabané, každá změna směru trvala třikrát déle než u stíhačky a vyžadovala mnohem víc námahy. Pokaždé, než jsem se vrátil se svým wellingtonem domů, jsem se pořádně zapotil.

Po letech jsem míval podobné pocity, když jsem jel nějakého staršího, unaveného, líného steeplera. Srovnání koně a letadla není nelogické, to jsem u letectva poznal. Když jsem skončil svou první

Byla to pro mne velká rána. Zase jsem byl jen divákem. Sžíral jsem se takovou lítostí a závistí, že jsem z dostihů neměl žádné potěšení.

Pak vypukla válka.

Jak se rozrůstala, hony a dostihy zvolna ustupovaly. V dalším roce point-to-point zrušili. Tatínkův podnik začal skomírat. Budoucnost byla nejistá, lidé neměli chuť kupovat koně. Doma pro mne bylo čím dál méně práce.

Na počátku roku 1940 jsem rodičům oznámil, že chci do armády, k jezdeckvu. Jenže kavalerie, k mému zármutku, o mne nestála. Musím počkat, až povolají můj ročník, a pak doufat.

Vrátil jsem se domů a napsal našim dvěma známým ve Skotském jezdeckém pluku o přímluvu. Po několika dnech jsem se znovu vypravil k odvodní komisi, tentokrát vyzbrojený doporučujícími dopisy a žádostí, aby mě okamžitě odeslali nejbližším železničním spojením do Skotska, a to již s ostruhami a v uniformě.

Odvodní komisař se na mě ledově zadíval. Dopisy na něj neudělaly nejmenší dojem. Naopak, jeho pohled naznačoval, že u něho žádné protekce neplatí. Odmítl jsem zdvořile nabídku, abych sloužil u jezdeckva jako pomocný kuchař, a vyšel zasmušile na ulici. Jak tak stojím před dveřmi odvodní komise a dívám se kolem sebe, na bledé slunce na jarním nebi, něco mi povědělo, ať to zkusím potřetí. Otočil jsem se na patě a vstoupil znovu do budovy. Tentokrát jsem se obrátil na jiného odvodního důstojníka. I ten se tvářil otráveně a neochotně.

„Já bych rád lítal,“ oznámil jsem mu.

„Střelec,“ řekl. Bylo to oznámení, ne otázka.

„Ne, letec.“

„Střelec nebo pozemní služby. Jinak nikoho nebereme.“

„Ltec,“ trval jsem na svém.

Zadíval se na mne ještě mrazivěji než předtím. Pak řekl: „Nastupte k letectvu, k pozemním službám, a pak se můžete dát přeškolit.“

Tehdy jsem se v naší armádě poprvé setkal s bezostyšnou lží, aniž jsem ji rozeznal. Věřil jsem tomu člověku a podepsal odvodní dekret na leteckého mechanika.

Když jsem potom zažádal o přeškolení, všichni se mi smáli, že jsem naivní.

„Podepsals mechanika, tak budeš mechanik.“ Zuřil jsem, ale nebylo mi to nic platné. Vojín A.922385 Francis R. byl letecký mechanik, specializovaného na „draky“ letadel.

Měsíc co měsíc jsem posílal žádost o přeškolení, měsíc co měsíc jsem marně čekal na odpověď. Naučil jsem se postupně vyčistit, promazat a vyměnit každou součástku letadla, až na motory. Z duše jsem svou činnost nenáviděl.

Po roce mě pozvali k pohovoru. Zdůraznili, že mne naše země pracně vycvičila v určité dovednosti a že by bylo pro náš národ časovou i finanční ztrátou, kdybych trval na tom, že se chci naučit něco jiného. Marně jsem namítal, že jsem ji nechtěl. Putoval jsem opět k leteckým drakům.

Po čase mě vyslali na desetitýdenní plavbu přes střední Atlantik do Egypta, kde jsem pak strávil dva roky v poušti. Honili nás sem a tam. Když armáda postupovala, my šli za ní a obsazovali jsme letiště, která napřed rozbombardovali naši a pak ustupující Italové. Zvykli jsme si žít a pracovat v troskách. Z letištních dílen většinou víc nezbylo. Jak armáda ustupovala, přesunovali jsme se na letiště, která jsme předtím dali do pořádku, ale nově postavených ubikací jsme si moc neužili. Při věčném bombardování, hlavně nočním, jsme strávili skoro všechn čas v zákopech. Když nám nepřítel letiště hezky rozbombardoval, a my ještě stále byli na ústupu, hleděli jsme rozbít a zničit všechno, co ještě bylo celé, a stáhli jsme se dál na východ. Letiště jsme tedy zanechali přibližně ve stejném stavu, v jakém jsme ho původně při postupu našli.

Jak jsme se pohybovali vpřed a vzad, ustavičně jsme spravovali letecké trupy. Vrhali jsme se na letadla, jakmile celá pochrou-maná přistála, a dělali jsme, co jsme mohli, aby byla schopná co nejdřív zase vzlétnout.

Vypěštoval jsem si trvalý, celoživotní, nepřekonatelný odpor k písku. Každý měsíc jsem žádal o přeložení a přeškolení.

Každého půl roku mne zvali k pohovoru, ale byla to vždy jen pustá formalita. Háček byl v tom, že armáda měla větší nouzi o mechaniky „drakaře“ než o piloty.

Při každém pohovoru se mne ptali, jaké mám koníčky, protože v příslušném formuláři byl na tuto neobyčejně poutavou otázku zvláštní chlívček.

Snážil jsem se vždy vymyslet nějaké koníčky, které by přesvědčily členy komise o tom, že jsem stvořený pro letectví. Bohužel s nimi nepohnula ani ornitologie, ani pouštění draka, ani pozorování hvězd. Nakonec, neměl jsem přece co ztratit, jsem se uchýlil k pravdě.

Jeden ostrý, nepříjemný velitel eskadry se zadíval do lejster a zeptal se: „Hm... tedy... Francis. Jaké máte koníčky?“

„Ryby, koně, hony.“

„Okamžitě vypadněte! Z nás si legraci dělat nebudete!“ Velitel eskadry považoval moje výběrové záliby za špatný žert. Tím to skončilo.

Kdykoli jsme dostali propustku z našeho pouštního exilu, přitahovala nás světla Káhiry jako můry. Na jednu delší propustku jsem jel stopem do Jeruzaléma, Tel Avivu, Damašku a Bejrútu, ale většinu volného času jsem trávil při Nilu.

Jednoho dne, když jsem se byl se skupinou kamarádů podívat na pyramidy, uviděli jsme řadu vyhublých, sešlých velbloudů k pronajmutí. Pronajímal je Arab v burnusu, jako se u nás pronajímají oslíci na pobřeží Bognoru, včetně základních služeb. To jest Arab pomohl nesmělým zákazníkům na zvíře nasednout, a první metr běžel za velbloudem a povzbuzoval nesrozumitelným křikem střídavě zvíře a jezdce.

Zaplatili jsme náležitou částku v piastrech, každý si vybral svého velblouda a vyrazili jsme do žhnoucí písčité egyptské pouště. Musím říct, že velbloud patří určitě mezi nejnepohodlnější dopravní prostředky. Kolébá se na všechny strany jako lod. Když se ten můj dal na zpáteční cestě do klusu, málem mne to zničilo. Koráb pouště způsobil, že jsem dostal nefalšovanou mořskou nemoc.

Skončila bitva u El-Alameinu a my se potřetí vydali napříč Libyjskou pouští. Němci rozstříleli všechno mnohem důkladněji než předtím Italové a naše letectvo, takže jsme letiště sotva rozpoznali od okolní pouště, leda podle obrovských kráterů po bombách a podle troskek budov, vozů a letadel. Jako předtím jsme se ubytovali v troskách, ale byli jsme v dobré náladě, protože jsme konečně byli zase na postupu, a to správným směrem.

Když se africká kampaň blížila ke konci, psal jsem svou třicátou sedmou žádost, předurčenou do koše na papíry. Personální důstojník pro mne poslal.

práce, takže jsem musel také často kydat hnůj, zametat dvůr, čistit ohlávky, a kromě toho jsem samozřejmě jezdil a trénoval koně, které tatínek kupoval a pak zase prodával jako honební nebo na výstavy. Tatínek měl tehdy u sebe ustájené i dva jezdecké koně, o které bylo třeba se starat a připravit je, kdykoli si to jejich majitelé přáli. Také k nám chodilo několik dětí na jízďárnu.

Mary k nám jezdila na neděli tak každý druhý nebo třetí týden. V pozdějších letech vyprávěla našim známým: „Námluvy jsem z větší části strávila opřená o spodní vrátka stání, zatímco Dick kydal hnůj u nekonečného počtu koní.“ Pak dodala s úsměvem: „A v neděli jsme sedávali v sedláme a Dick myl celou horu špinavé kůže a řemení.“

Kdykoli jsem měl o víkendu volno, jel jsem do Denbighshiru za Douglasem. Byl tehdy správcem panství Victora Dykea Dennise. a Douglasův tchán Bob Thelwell mě k mé veliké radosti pověřil, abych jezdil jeho dva honební koně v místních point-to-point.

Nikterak jsem sice nevynikal, ale Douglasovi se podařilo přemluvit pana Dennise, aby mne nechal jezdit i své koně v point-to-point. Později jsem dokonce jel jeho honebního koně v Bangoru-on-Dee. Moje první vystoupení na dostihovém závodišti minulo, aniž vzbudilo jakoukoli pozornost veřejnosti. Naštěstí. Nebyla to tehdy žádná sláva. Dostih jsem absolvoval a vrátil se ke své všední práci doma. Měl jsem aspoň o čem přemýšlet, když jsem vozil seno nebo řezal slámu.

Vůbec mi nevadilo, že mám tolik práce, naopak, vždycky jsem špatně snášel nečinnost. Těžkosti vznikly, když začala sezona výstav a předvádění. Před válkou jsem vždycky předvádění vítal, čím víc bylo toho, na co tatínek nestačil, tím líp. Po válce mě to přestalo bavit.

Bylo to tím, že jsem se změnil. Po šesti letech, když člověk nevěděl z jedné minuty na druhou, jestli zůstane naživu či ne, mi najednou úvahy dvou pánů o tom, který z šesti předváděných koní má nejlepší konfiguraci, přišly nejen nepodstatné, ale až absurdní.

Dřív jsem při předvádění míval pocit soutěživosti a zdravé ctižádosti, teď jsem kolem sebe náhle viděl jen ješitnost, závist a malichernost. Jak sezona pokračovala od honebních dostihů (Hunter Trials) k oblastním výstavám, byl jsem si čím dál víc jistý, že tento způsob života pro mne není, že nechci obchodovat s koňmi a zabývat se natrvalo jejich předváděním.

hodinu letového výcviku, zeptal se mne můj instruktor, co dělám v civilu. Vysvětlil jsem mu, že jsem převážně jezdil na koni.

„To je dobře,“ řekl. „Žokejové se většinou naučí létat brzy. Asi to má co dělat s rukama. U stíhačky musí mít pilot lehkou ruku. Když budete létat s touhle mašinou, říkejte si, že má citlivou hubu. Uvidíte, že vám to pak půjde.“

Wellingtony, u kterých jsem sloužil, měly nad Evropou za úkol odvracet pozornost od hlavních cílů. Takhle jsme odpoutali nepřítele také tehdy, kdy naše síly zničily přehradu na Mohanu a Edem. Dozvěděli jsme se to ovšem teprve den po náletu.

Uprostřed zimy, když byla nejkřutější, mne vyslali na krátký intenzivní výcvik v ovládání těžkých transportních kluzáků, které měly dopravovat naše jednotky do Porýní. Střídavě jsme se učili přistávat s těmito bezmotorovými, těžce ovladatelnými koráby, a střídavě jsme podstupovali intenzivní pěšácký výcvik, protože piloti kluzáků se po přistání měli přidat k pěchotě a bojovat s pozemní armádou. Proháněl nás jeden cynický, tvrdý poddůstojník. Řval na nás: „K zemi! Pěkně do sněhu. A teď pár set metrů plížení. Nepřítel se na vás dívá... Tu zrzavou hlavu dolů..., pane!“ Zasmušile prorokoval, že nás naše vlastní hloupost zaručeně zahubí a pořádným vojákům budeme jen na obtíž.

Ani trochu jsem se netěšil, jak po Německu polezu po břiše, ale armádě se naštěstí podařilo překročit Rýn s menšími potížemi, než se předpokládalo. K přepravě jednotek bylo nakonec zapotřebí jen dvaceti skupin pilotů kluzáků a já byl v jedenadvacáté skupině.

S upřímnou úlevou jsem se vrátil ke svým těžkým wellingto-nům.

Jak se válka v Evropě chýlila ke konci, měli jsme čím dál méně práce. Pak jednoho dne odveleli mne i ostatní členy mé posádky k pobřežním hlídkám. Naši povinností bylo doprovázet do britských přístavů zajaté německé lodi, a to jak válečné, tak obchodní. Připadali jsme si jako dopravní policisté. Jednak jsme museli dohlížet na to, aby naši svěřenci nevjeli do minových polí, jednak aby se drželi kursu. Také aby si to s tím vzdáváním náhodou nerozmysleli. Nalítali jsme dlouhé hodiny nad mořem a neměli přitom dohromady co dělat. Zaměřovač a střelci si četli časopisy, navigátor a radista sledovali naši polohu a polohu lodí a udržovali spojení s letištěm. Mně říkali šofér a trousili nezdvořilé poznámky o tom, jak se v pilotní kabině pěkně

sluním. Lehával jsem krásně natažený na sklopném sedadle, letadlo svěřil automatickému pilotovi, díval se do nebe a občas na nějakou lod na moři pod námi. Jednoho krásného dne jsem si také takhle hověl, když tu nad námi proletělo jiné letadlo tak těsně, že kdyby vytáhlo podvozek, přistálo by na nás. Od té doby jsem už raději dával pozor.

Když skončila doprovodná služba, lítali jsme nad Severním mořem dál, tentokrát s čerstvě vycvičenými navigátory, kteří skončili teoretickou přípravu a měli získat letovou praxi. Mým úkolem bylo vylétnout s nimi někam nad moře a pak se nechat vést domů. Pokud se dopustili nějaké chyby, musel jsem si ji zapamatovat. Musel jsem také trefit domů bez jejich pomoci. Protože tento praktický výcvik v navigaci probíhal vesměs v noci, a já se kdysi učil navigaci podle Jižního kříže, stávalo se mi, že jsem nevěděl, kde jsme. Naštěstí jsem během své letecké kariéry pobyl skoro na všech letištích v celé Velké Británii a poznal jsem je z výšky podle tvaru a rozlohy, takže jsem si nikdy neudělal tu ostudu, abych přistál jinde, než odkud jsme vzlétli.

Nebýt rádiového spojení s letišti a nebýt radarů, které nás naváděly na přistání, byly by nespočetné noční lety RAF nemožné. Bez této pomoci pilot skutečně sotva může v černé noci nad zemí, kde vládne zatemnění, najít jednu jedinou určitou čtvereční míli.

Když skončila válka na Dálném východě, rozvinul se pozvolna proces demobilizace. Protože otec chtěl, abych se vrátil domů co možná nejdříve, požádal jsem o demobilizaci ze sociálních důvodů.

Abychom se mezitím nenudili, posílalo velení královského letectva piloty a jejich posádky, aby se učili létat s čtyřmotorovými lancasteri. Sedával jsem na místě pilota vedle instruktora a díval se zoufale na neuvěřitelné množství budíků na palubní desce, na nespočetné knoflíky, páky a páčky, a toužebně jsem si přál strávit poslední týdny v armádě se svou první láskou, se spit-firy. Ale nedalo se nic dělat, byl jsem přidělen k lancasterům a u nich jsem zůstal až do konce.

Pracoval jsem se od malých tiger mothů až k lancasterům, a nikdy jsem se nepřestal radovat z okamžiku, kdy letadlo namíří nos k nebi a odpoutá se od země, nepřestala mě těšit síla motorů a svoboda dlouhých hodin letu mezi nebem a zemí.

Na podzim roku 1945 jsem jel na svatbu své sestřenice Nesty.

Slíbil jsem, že jí půjdu za svědka, pokud ovšem dostanu dovolenku. Všechno dobře dopadlo, volno jsem dostal a vyrazil s maminkou vlakem do Westonu. Já vzpomínal cestou na svého wellingtona v Silverstonu a maminka něco švitořila o příbuzných, kteří mají přijet na svatbu. Vlak v říjnovém slunci pokojně ujížděl a já ani v nejmenším netušil, jaká citová bouře mne na konci cesty čeká.

Uvítala nás tetička, bratrance a sestřenice a další příbuzní. Hýčkali nás, hostili, byl zmatek. Chvilí trvalo, než jsem si povšiml, že za řadou známých spřízněných tváří stojí neznámá plavo-vlasá dívka v tmavohnědých šatech.

Teta mne k ní vedla. „Dicku, znáš ty vůbec Mary? Je to Nestina kamarádka, taky přijela na svatbu.“

Usmáli jsme se na sebe a já si v tu chvíli k vlastnímu úžasu pomyslel: tohle bude moje žena.

Nikdy jsem nevěřil v lásku na první pohled. Dodnes mi jediné setkání, které vede k volbě partnera na celý život, připadá málo rozumné. Ale my se skutečně tehdy na sebe jednou podívali a tím jediným pohledem bylo o naší budoucnosti rozhodnuto.

Na startérův povel

Válka mne změnila.

K tomuto nepříliš původnímu, ale poněkud rozčilujícímu závěru jsem dospěl již v prvních týdnech po návratu domů.

Během těžkých válečných let tatínek dělal, co mohl, aby udržel podnik jakžtakž v chodu. Měl jen jediného stájníka, nouzi o krmení (ještě k tomu špatné), ale nevzdával se, protože chtěl, abych se měl k čemu vrátit. On i maminka celkem oprávněně věřili, že od nich po návratu stáje převezmu a přivedu je k novému rozkvětu. Po celá léta jsem se o své dávné touze stát se žokejem ani nezminil, a vlastně jsem sám sebe skoro přesvědčil, že hony a výstavy také nejsou špatný způsob obživy.

Pracoval jsem u tatínka ze všech sil, byl jsem rád, že mu můžu konečně dopřát trochu odpočinku. Náš irský stájník měl stále plné ruce

stůl, zjistil jsem, že neodeslal za celých šest měsíců ani jediné vyúčtování tréninku. Sám zaplatil účty za krmení, za dopravu koní, účty kovářů a sedlářů, ale neměl o tom žádné záznamy. Když jsem probíral hromady potvrzenek o platbách, zjistil jsem, že jich mnoho chybí.

Dal jsem se energicky do práce, abych tenhle zmatek nějak rozmotal. Posbíral jsem záznamy o dostizích a zjišťoval, který kůň běžel v kterém dostihu. Na základě zjištěných faktů jsem pak snadno mohl vyhotovit účty za dopravu pro jednotlivé majitele koní. Pak došlo na kovářské práce. Neměl jsem sebemenší tušení, kolikrát byl který kůň okován. Tak jsem jednoduše sečetl všechny účty od kováře, dělil je počtem koní a co mi vyšlo, jsem fakturoval. Tréninkový honorář pro jednotlivé koně bych mohl vypočítat snadno, jen mít možnost zjistit, jak dlouho který z koní ve stájích pobyl. Žádný z majitelů si ale na nadměrný účet nestěžoval, takže asi také neměli dobrou paměť, jako George. Po několika týdnech mravenčí píle mi najednou došlo, že jsem nenarazil ani na jeden účet za veterinární ošetření. Nechtělo se mi věřit, že by koně vůbec nepotřebovali veterinární služby a že by žádný z nich neměl nějaký ten škrábanec nebo zánět šlach. Tak jsem se tedy George zeptal, jestli snad nevede záznamy o veterinárních službách zvlášť.

„Účty od veterináře?“ podivil se George. „Bobby O'Neal mi přece účty neposílá.“ A skutečně, až do posledního, třetího roku, který jsem u George strávil, žádný účet nepřišel.

Bobby, bezstarostný, trochu lehkomyšlný Ir, samozřejmě také žádné účty nevedl. Jak on, tak George měli jen zcela neurčitou představu o tom, kolikrát vlastně Bobby u nás byl. Bobbyho ale nakonec moje neúnavné dotazy dohnaly k tomu, že i on si najal člověka, aby mu dal do pořádku účetnictví.

Když se mi konečně zdařilo seřadit všechna čísla do úhledných sloupečků a dal jsem se do sčítání, došel jsem k znepokojujícím závěrům. Byl jsem si jistý, že jsem musel udělat nějakou zcela základní chybu. Spočítal jsem tedy orientačně všechny Georgeovy příjmy a výdaje za jeden měsíc. Stál jsem tvář v tvář smutné skutečnosti, že povolání trenéra se podobně jako zločin nevyplácí. Georgeovy výdaje byly vyšší (i když ne o moc) než jeho příjmy, které jsem se právě snažil zjistit.

Ted' už jsem se od onoho prostředí bezpečně vzdálil a jeho předsudky a politika jdou zcela mimo mne, a tak se tam rád vracím a rád se setkávám se starými přáteli, i když zřídka. V posledních letech se kupříkladu konává pro žokeje parkur ve Finmeru, kde je vždy veselá, neformální atmosféra. Publikum se upřímně baví, protože cítí, že je to pro všechny zúčastněné hra a zábava, a očekává, že se žokejové v prostředí, ve kterém nejsou jako doma, budou chovat směšně.

Jednou jsem tam jel koně, který špatně zdvíhal zadní nohy. Tak se stalo, že jsme za sebou nechali samé poražené překážky, povalující se břevna a cihly, a získali jsme maximální počet trestných bodů. Při jiné příležitosti se mi podařilo z koně spadnout a zlomit si klíční kost. To ovšem byla velká ostuda a vysloužila mně spoustu jedovatých poznámek. Jakmile se ve Finmeru objeví známý žokej na nezkušeném nebo vysloveně špatném koni, publikum se směje už předem. Ubohý jezdec se lopotí pracně od překážky k překážce za obecného veselí. V průběhu závodu většinou ztratí bičík, rovnováhu, sebevědomí i vážnost.

V posledních letech mne též několikrát požádali, abych v honební třídě působil jako rozhodčí. Takové nabídky přijímám rád, možná nejsem dostatečně kvalifikovaný rozhodčí, ale v mém případě aspoň nikdo nemůže utrousit: „Jasně že dal první cenu panu X. Y., vždyť ten pán od něj toho koně koupil.“ Podobně krajně nespravedlivé poznámky, inspirované závistí a zklamáním, jsem v prvních poválečných letech slýchal tak často, až mi svět výstav a předvádění zcela znechutily.

Došel jsem k názoru, že jediným objektivním měřítkem kvality koně je cílový sloup. Když tam kůň doběhne první, není o čem diskutovat.

Stará touha stát se žokejem začala znovu klíčit. Jak měsíce plynuly, nedokázal jsem už té touze odolávat. Jak jsem cválal po předváděcích arénách, snil jsem o volném prostoru. Chci rychlost, šeptal jsem si, jak jsem pomalu cestoval od překážky k překážce, chci sílu a udatnost, šeptal jsem si, když jsem se díval na vypasené, zhýčkané koně kolem sebe.

Jistě, měl jsem trochu idealistickou představu o dostihovém životě. Ale když jsem opravdu zaměnil předváděcí arény za padoky, přineslo mi to pocit naplnění a svobody. Samozřejmě jsem časem přišel na to,

že každé povolání s sebou přináší okamžiky ponížení i hořkosti, a že při každé soutěživé činnosti člověk musí počítat s pocitem hlubokého zklamání a s lítostí nad ztracenými šancemi. Nikdy jsem se ale nepřestal radovat z toho, že jsem se nakonec přece jen žokejem stal. Prohlašuji s nejčistším svědomím, že neexistuje povolání, kterému bych dal přednost.

Tehdy v létě 1946 jsem ale ještě stále hledal cestu k realizaci své touhy. Znovu jsem rozeslal dopisy všem trenérům, které jsem znal, dokonce i těm, které jsem znal jen povrchně, ale žádný z nich neměl volné místo pro zcela nezkušeného jezdce amatéra. Těžko jim to mít za zlé. Otec a matka mě v mých snahách také příliš nepovzbuzovali, a ani jim jsem to nemohl mít za zlé, i když jejich motivace byla zcela jiná. Maminka se upřímně přiznala, že by se o mě bála, že nemám potuchy, jak tvrdý sport je ježdění, a že by byla mnohem raději, kdybych šel v šlápějích svého otce a převzal po něm stáje.

Otec mě varoval, že být žokejem znamená mít nejistou budoucnost, že se tím povoláním málokdo uživí a že bych věru udělal líp, kdybych zůstal při svém. Radili mi dobře, ve všem, ale já se podle jejich rad řídit nemohl, i když jsem si uvědomoval, že těch různých nevýhod a překážek je ještě víc a že za sebou nemám žádné zkušenosti.

Bylo mi dvacet pět, dost na to, aby člověk teprve začínal v povolání, které ve čtyřiceti musí zákonitě vzdát, protože po čtyřicítce lidský organismus už nedokáže snášet ustavičnou námahu a rány. Také jsem musel vydělávat, třeba jen málo, abych mohl ušetřené peníze investovat do výloh spojených s ježděním a aspoň nějakou dobu jezdit jako amatér.

Amatéři mají tolik výhod, že mě ve snu nenapadlo žádat o žokejskou licenci a najít si místo ve stájích v naději, že si mě občas někdo řízením osudu vybere jako jezdce. Místo bych sice našel snadno, ale k dostihové jízdě bych přišel těžko a jen velmi zřídka. Jen velmi málo úspěšných žokejů zahájilo kariéru tímto způsobem. Snad ti, kteří začali v mládí na rovině, vyučili se, a pak příliš vyrostli a přibyli na váze, takže museli přejít na překážky. Jezdci steeplechase většinou začínají jako amatéři a já doufal, že se to zdaří i mně.

Po řadě měsíců, kdy jsem střídavě upadal do deprese a střídavě se opájel nadějemi, mě jednoho dne zavolał Douglas (dělal pro mě na severu, co bylo v jeho silách) a oznámil mi, že George

Owen je ochotný mě přijmout jako sekretáře. George, kdysi vynikající jezdec, vítěz cheltenhamského Zlatého poháru z roku 1939, farmařil a držel několik koní. Tato dvě zaměstnání mu ponechávala minimum času na nezbytnou administrativu.

Řekl prý Douglasovi: „Ať Dick přijede co nejdřív a dá tady ten zmatek rychle do pořádku. Tedy pokud bude chtít.“

Dick chtěl, Dick byl celý šťastný, že má konečně příležitost.

Setkal jsem se předtím s Georgem jen jednou, když u nás před válkou přenocoval mezi dvěma dostihovými dny, ale mnohokrát jsem ho viděl jet dostihy a vždy jsem obdivoval jeho schopnosti jezdce. Byl jsem přesvědčený, že si mě nemůže pamatovat, a že mi to místo nabídl jen kvůli Douglasovi. O to víc jsem se toužil osvědčit, neudělat si ostudu, ať už jako administrativní síla nebo žokej (pokud bych některého z jeho koní jel v dostihu).

Uvolil se, že mi bude platit několik liber týdně a že budu smět bydlet v jeho domě jako člen rodiny. Když jsme to všechno zdárně dohodli, rozloučil jsem se s rodiči (nebyli nadšení) a v říjnu jsem nastoupil do vlaku do Cheshiru. Čekala mě cizí, neznámá budoucnost a já si připadal jako malý kluk, kterého poprvé vypravili do internátní školy.

George a jeho žena mě uvítali tak mile a srdečně, že jsem okamžitě ztratil pocit cizoty. Jejich dcerušky mi dopomohly k tomu, že jsem se u Owenových skutečně cítil jako doma. George měl tehdy několik kilometrů od Chesteru kravín, kde vyráběl mléčné výrobky, a ruch v jeho kuchyni mi silně připomínal moje dětství v Coedcanlassu. Georgeovi rodiče a bratři žili poblíž, také Margotini příbuzní nežili daleko, takže se všichni střídavě navštěvovali, aby se spolu pobavili a zahráli si karty. Všichni považovali za samozřejmé, že se těchto sešlostí také účastním, protože jsem byl koneckonců člen Georgeovy domácnosti. Tak jsem se během několika týdnů úplně v novém prostředí zabydlel a získal jsem řadu přátel na celý život.

Cheshire musí určitě patřit mezi nejprátelejší hrabství. Žil jsem tam jen tři roky, ale získal jsem za tu dobu víc přátel, než kdekoli jinde. Když se tam dnes občas vypravím na dostihy, mám pocit, že se vracím domů.

George věru nepřeháněl, když mi oznámil, že má všechny účty a jiné papíry v hrozném nepořádku. Jakmile jsem se usadil za jeho psací

vyhodilo ze sedla, jindy mne někdo tlačil z dráhy, až jsme s koněm minuli překážku. To bylo ale opravdu výjimečné. Dnes se jezdí tvrdě, ale čistě.

Během té první dlouhé kruté zimy se George přestěhoval i s koňmi. Prodal farmu a přesunul se do obrovských stájí poblíž Cholmondeley Castle. Tam trénoval až do roku 1961. Po přestěhování, když jsme úspěšně přežili riziko a útrapy přesunu koní po zledovatělých zasněžených silnicích, jsme se pomalu usadili a čekali, až přijde tání.

Blížila se sezona honebních dostihů a já tiše doufal, že snad konečně jednou zvítězím. Od mého prvního startu s Russian Heroem uplynulo pět měsíců a já už začínal být ze svých neúspěchů nesvůj.

Nastalo tání, půda změkla, zase se jezdily dostihy. Týdny mýjely, ale nic se nezměnilo. Jezdil jsem špatné koně, nezkušené koně, nebo staré a vyčerpané koně. Ne a ne zvítězit.

Nejhorší z mých čtyřnohých partnerů byl jeden bláznivý kaštanový hnědák. Ten se jednou ráno zbláznil nadobro a vecválal hlavou přímo do sloupu. Od té chvíle jako by úplně ztratil smysl pro orientaci.

Moje smůla se zlomila až druhý den jarního dostihového mítinku v Bangoru-on-Dee.

Georgeovi měl v Bangoru běžet v honebním dostihu Wrenbury Tiger. Měl dobrou šanci zvítězit a George očekával, že na něj bude hodně sázek, proto požádal Mickeyho Moseleye, aby ho jel. Jenže Mickey, úspěšný cheshirský žokej, se několik dní před dostihem zranil. George se tedy obrátil na Dicka Blacka, tehdejšího nejlepšího amatéra, ale Black se omluvil, že to má moc daleko, že dost dobře nemůže jet až do Berkshiru jen kvůli jednomu dostihu. Žádný jiný dobrý amatér nebyl v tu dobu volný. Tak se stalo, že se George nakonec rozhodl vyslat mne.

George ode mne nic velkého neočekával, ale já byl celý šťastný, že mám konečně šanci. Můj milý Wrenbury Tiger jako by tušil, kolik je v sázce. Zachoval se ušlechtilé. Běžel dokonale, u žádné překážky neudělal jedinou chybu a hladce zvítězil.

Tentýž den odpoledne jsem jel v dostihu pro nováčky koně jménem Blitz Boy. Jel jsem ho předtím už asi třikrát nebo čtyřikrát a většinou jsem ke svému zármutku skončil na zemi. Blitz Boy se v Bangoru k mé úlevě a radosti choval vzorně, možná že získal inspiraci z mého

To, že mu jeho těžká práce nepřináší zisk, George nijak nevzrušovalo.

„Já si to strhnu ze zisků z farmy a ušetřím na daních.“

Mně ale nějak přišlo nepatřičné, že činnost, do které George vkládal tolik energie a obětavosti a kterou vždy kladl na první místo, před své povinnosti na farmě, přináší v hmotných statcích jen úlevu na daních a stává se vlastně jen drahým koníčkem. Tak jsem si tedy vymyslel novou, zvláštní položku, kterou jsem nazval „chemikálie“; všem zákazníkům jsem o tuhle položku trošku zvýšil účet a prodělek zmizel.

„Chemikálie“ se od té chvíle staly symbolem Georgeovy prosperity. Občas mne napadlo, jestli zákazníkům nepřijde divné, že jejich koně najednou potřebují o tolik víc léků, dezinfekčních prostředků a podobně.

Nastoupil jsem u George v naději, že budu smět někdy jet koně svěřené jeho péči, pokud majitelům nebude vadit, že jsem začátečník. A myslel jsem si, že k tomu hned tak nedojde.

Zmýlil jsem se. Už za týden po mém nástupu mi George oznámil, že pojedou ve steeplu pro nováčky ve Wooru.

„Kůň patří mému kamarádovi,“ řekl George, „poběží poprvé v životě.“

Ještě nikdy jsem nesoutěžil s profesionály, a tak mi připadalo, že poslat na tvrdou dráhu mezi ty šakaly nezkušeného koně s nezkušeným jezdcem je hazard. Byl jsem nicméně nadšený, že mi tu příležitost nabídl.

„Jak se jmenuje ten kůň?“ zeptal jsem se.

„Russian Hero.“

Každé ráno jsem vyjížděl na cvaly s oběma skupinami koní, jezdil jsem také cvičné překážky. Těch několik dní, zbývajících do dostihu, jsem se plně soustředil na velkého hnědáka, kterého jsem měl ve Wooru jet. Dozvěděl jsem se, že už běžel v několika point-to-point, ale nijak zvlášť neuspěl. Také prý několikrát upadl.

Když nadešel můj veliký den, následoval jsem George do váznice s podivnými pocity. Připadal jsem si tam cize, trochu jsem se styděl. Zavedli mě do koutka, kde se mne ujal pro ten půlden najatý šatnář, který pro mne musel vypůjčit všechny věci. Když se ubezpečil, že mám

jakžtakž padnoucí kalhoty a přilbu, vypustil mne ven. Šel jsem se podívat na dráhu.

Během svých prvních dvou dostihových let jsem ušel spoustu kilometrů. Každou novou, neznámou dráhu jsem nejdřív prošel pěšky, prohlížel jsem si jednotlivé překážky, jejich záludnosti, a vymýšlel, jak na kterou a kudy vlastně mám jet. Když někdo vyrazí na dráhu, aniž se s ní seznámil, je to nefér k tomu, kdo si jezdce zjednal. Když chce člověk získat nějaký ten metr v zatáčce, musí vědět, kam ta zatáčka směřuje, jinak by si to mohl namířit na úplně nesprávnou stranu.

O této základní pravdě jsem se poučil o několik týdnů později v Ludlow, kde jsem měl jet v dostihu dvou koní. Vyprávěl jsem tehdy Georgeovi pobaveně, že jsem slyšel, jak se můj protivník, jezdec favorizovaného koně, kohosi ptá, kde je vlastně start.

„To znamená, že si nejspíš neprošel dráhu,“ řekl George rychle. „Když neví, kde je start..., pusť ho zkraje napřed, třeba zabloudí.“

Považoval jsem to za žert, ale k mému překvapení na jeho slova skutečně došlo. Doběhli jsme tehdy k místu, kde se dráha větví na překážky a proutěnky. Jezdec na koni přede mnou přesně na tom místě zaváhal a pak vjel na nesprávnou část dráhy. Přišel na svůj omyl až za zatáčkou, kde se před ním objevila nesprávná proutěn-ka. Než se stačil vrátit, už jsem bezpečně vedl a také jsem zvítězil.

Když jsem slyšel, jak mému protivníkovi všichni lají, od publika, které prohrálo sázku, až po trenéra a majitele koní, bylo mi ho až líto. Tehdy jsem si pevně předsevzal, že se vždycky napřed přesvědčím, kudy vlastně mám jet.

Ve svůj první dostihový den ve Wooru jsem vůbec nečekal, že bych se mohl ocitnout na špici, ale stejně jsem považoval za správné vědět, kudy se pojede, zvlášť proto, že dráhu vyznačovaly jen praporky a samozřejmě nikdo nesměl vybočit.

Ve váznici jsem se převlékl, zvážil a usedl na lavici. Čekal jsem, až nás vyšlou do padoku. Snažil jsem se tvářit samozřejmě, jako by to pro mne bylo běžné. Konečně nás povolali. George mi pomohl do sedla, v padoku mi dal ještě nějaké rady a morální oporu. Pak jsme vyjeli.

Bylo by efektní, kdybych mohl říct, že jsem tehdy zvítězil, ale já nezvítězil. Já i kůň jsme se soustředili na to, abychom dostih absolvovali důstojně a bezpečně, a přišli jsme jako čtvrtí. Úplně beznadějně jsme si asi nevedli, protože mi pak George nabízel jízdy

dost část, ovšem vždy na koni, od kterého majitel mnoho neočekával. Majitelé neměli námitky, když jsem jel koně, který zcela očividně nebyl dost dobrý na to, aby zvítězil. Jakmile kůň měl naději na vítězství, majitelé si přáli, aby ho jel některý ze zkušených, osvědčených amatérů. Russian Hero kupříkladu si v tom mém prvním dostihu vedl tak dobře, že George usoudil, že by mohl zvítězit v Birminghamu Chase, kam byl přihlášený. Jel ho tam Jack Bassil a přišel první.

Chápal jsem samozřejmě postoj majitelů, ale stejně jsem si přál, jak ten čas plynul, abych dostal šanci s koňmi, které jsem pomáhal na dostih připravovat a které jsem jezdil jako začátečníky, také vítězit. Moc jsem si ale stěžovat nemohl, získával jsem cenné zkušenosti v dostihovém ježdění, i když jsem zřídkakdy skončil mezi prvními třemi. Naučil jsem se cítit správný rytmus kroku v dostihu, poznal jsem, který z koní jde nejlíp, naučil jsem se získávat délky u bariéry nebo naopak vyhnout se nepříjemné situaci a držet se na zevní straně pole.

Řada lidí ke mně byla moc laskavá, dávali mi cenné rady. Šatnáři mi předávali zprávy o stavu půdy na dráze nebo o stavu překážek.

Jack Moloney, specialista na cross-country, který se ještě před válkou třikrát umístil na druhém místě ve Velké národní, ke mně byl obzvlášť milý. Pokud jsme oba jeli v jednom dostihu, vždy se ke mně přitočil a něco mi poradil, když jsme se řadili před startem.

„Moc svítí slunce, jsou hodně tmavé stíny před překážkami. Dej si pozor, neodskakuj příliš brzo.“

Jindy mě varoval: „Jdi přes vodu zvenčí. U bariéry je doskok z minulého dostihu příliš rozsekaný.“

Když jsem se jednou kolem sebe před startem rozhlížel, řekl: „Dívej se na startéra, o ostatní se nestarej. Dívej se, až startér sáhne na páku od startovní pásky. Nečekej, až páska vyletí, vyraz, jak uvidíš, že startér pohnul pákou.“

Zařídil jsem se podle jeho rady a vyletěl jsem od startu před všemi ostatními. Od té doby jsem se touhle jeho radou řídil vždy, i když opatrně, zvlášť poté, kdy Joe Murphy vystartoval příliš brzo, vletěl do pásky a ta mu vyrazila čtyři zuby.

Většina žokejů toho moc nenamluví, i když se jinak chovají přátelsky. Jen zcela výjimečně se mi stalo, že jiný jezdec využil mé nezkušenosti. Jednou čísi koleno zajelo pod moje stehno, aby mne

Velmi mne mrzelo, že tak přijdu o Sandown a Liverpool. Nakonec to ale dopadlo tak, že bych tam ani tam stejně nemohl jet, protože jsem si poslední den v Cheltenhamu zase zlomil klíční kost. Tak jsem strávil první týdny své profesionální kariéry na svých vlastních dvou nohou, na zemi.

Byla to pro mne velická výhoda, že jsem začínal jako amatér. Získal jsem si pověst a měl jsem příležitost jet na velikém počtu nejruznějších koní právě proto, že jsem jezdil bez nároků na odměnu. Mnoho Georgeových zákazníků byli farmáři, pro které honorář jezdce nebyl zanedbatelná částka. Farmář, který musí počítat, je samozřejmě rád, když získá jezdce zadarmo. Já byl zase rád, že mám příležitost získávat zkušenosti, protože jsem od začátku počítal s tím, že jednou budu profesionálem. Veliké výdaje, které jsem jako amatér měl, to jest cestovné, za jezdecké boty, kalhoty, drahé sedlo, to vše jsem považoval za investici, která se mi v budoucnosti vrátí. Dalo by se říct, že jsem si platil místo ve světě profesionálů.

Kdykoli jsem v dostihu zvítězil, bylo majitelům koně trapné, že mne nesmějí finančně odměnit, že jsem amatér. Ani cestu mi nesměli zaplatit, nehrálo roli ani to, jak daleko jsem se musel za jejich koněm vypravit. Samozřejmě, že jim připadalo trapné odbýt vítězství pouhým díky. Tak jsem zcela protizákonně získal sbírku nejruznějších dýmek, zarámovaných fotografií a lahví vína, čehož jsem si velmi cenil. Také jsem, pravda, snědl celou řadu večeří na oslavu.

Když jsem se stal profesionálem, trvalo dost dlouho, než mi přestalo připadat trapné přijmout odměnu v úhledné obálce. Vždy jsem upadal do rozpaků.

Klíční kost se mi zahojila. Na dostihy v Sandownu jsem se jen díval stejně jako na Velkou národní. Když jsem pak zase poprvé startoval, na startovní tabuli zmizelo před mým jménem Mr., pan. Ať už to dopadne jakkoli, říkal jsem si, teď už jsem se nejen zaslíbil, ale i zaprodal svému životnímu povolání navždy. I kdybych se jako profesionál neosvědčil, už ze mne nikdy nemůže být amatér a nikdy už nepojedu point-to-point.

Mnoho přátel mne varovalo, že jako profesionál nebudu dostávat tolik nabídek, protože majitelé mi budou muset platit honorář, a spousta si jich to rozmyslí a najme si raději jiného amatéra. Naštěstí

vítězství s Wrenbury Tigerem. Ochotně a s lehkostí šel přes všechny překážky a do cíle přišel první.

Šťěstí je stejně zvláštní a nevypočitatelně. Těch několik málo týdnů, zbývajících do konce sezony, se mi pak stále dařilo. Zvítězil jsem v sedmi dalších dostizích a ocitl se tak v polovině amatérského žebříčku. Devět vítězství za sezonu, to je slušné.

Poslední den sezony jsme byli v Monmouthshiru, v Newportu. Byl nevlídný deštivý den, ale já měl jet tři dobré koně, a protože v publiku byla Mary - měli jsme se za týden brát - doufal jsem, že sezonu zakončím efektně.

Také že ano.

Moje naděje se zřítily k zemi včetně mé vlastní osoby přímo před tribunami. Kůň, kterého jsem jel, se zdvihl, Odcválal k blízké říčce a jal se energicky plavat po proudu. Já naopak zůstal na místě. Měl jsem zlomenou klíční kost. Lilo jako z konve.

Pak jsme měli s Mary svatbu. Bylo horké léto a rychle uběhlo. V srpnu začínala v Devonshiru nová dostihová sezona.

Ježdit po Devonu ze závodiště na závodiště mě vždy těšilo. Devon je do té míry daleko od domova, že tam člověk musí přespávat a má tudíž skvělou záminku k tomu, aby si užil nějaký ten den u moře. Vždy, když jsme se poprvé všichni sešli v Newton-Abbotu, to vypadalo, jako když se sejdou po prázdninách kamarádi ve škole. Každý se s každým po dvou měsících nadšeně vítal, povídalo se, jak se někdo měl na Mallorce, jak je těžké jezdit na vodních lyžích, a že bylo buď hodně sucho, nebo málo sucho, že to uškodilo úrodě a že to zemědělci mají těžké.

George posílával do Devonu několik koní na těch několik týdnů, v jejichž průběhu se koná šest až sedm dostihových mítinků. Jel jsem tehdy do Devonu s koňmi jako Georgeův zástupce, abych na všechno dohlédl. Byla to moje první samostatná výprava. Od té doby jsem byl v Devonu aspoň stokrát.

Jeden z koní, které jsem tam tehdy jel, byl Rampworthy, menší, statný valach. Patřil Dykeu Dennisovi ze severního Walesu, u nějž byl zaměstnaný můj bratr Douglas. Na Rampworthym jsem byl jako žokej závislý dobře dva roky, a těšilo mě, že mi ho Dennis pokaždé svěřoval

a nezjednal si někoho lepšího. Zvítězil jsem s Rampworthym celkem ve třinácti dostizích a měl jsem ho rád.

Rampworthy měl několik zvláštností. Vždycky raději běhal po levotočivé dráze a také líp skákal, když mohl nabíhat zprava doleva. Nesnášel, když ho někdo stříhal. Bránil se stříhacímu strojků tak zuřivě, že ho nezkrotila ani „fajfka“, kus provazu utaženého přes horní pysk. V zimě byl proto ježatý a neupravený, takže ho mnoho lidí ke své škodě podcenilo. Ke své škodě, protože si na něj nevsadili. Byl spolehlivý a skvělý na pevné, tvrdé dráze. Na blátě zvítězil jen jednou jedinkrát, v Chepstow.

Pan Dennis se ke mně choval se stejnou laskavostí jako jeho kůň. Kdykoli jsem jel Rampworthyho nebo některého jiného z Dennisových koní někde daleko od Cheshiru, naložil svou ženu, Mary a mne do auta a na jeden dva dny nás vyvezl. Zažili jsme řadu vzrušujících a veselých společných víkendů, protože pan

Dennis měl ohromný smysl pro humor a bylo mu úplně jedno, co si o něm kdo myslí.

Jednou nás v pátek zavezl do Rothbury na dostihy. Tam se doslechl, že se někde údajně dostane na černém trhu šunka. Nelenil a neúnavně sledoval stopu, až se mu podařilo přimět místní lidi ke sdílnosti (pomocí dvou lahví whisky). Podnikli jsme vzrušující ilegální výpravu uprostřed černé noci. Nakonec se pan Dennis vítězoslavně zjevil s takovou divnou černou hroudou a zacházel s ní, jako by byla ze zlata. Bavilo ho dobrodružné pátrání, o samotnou šunku vůbec nešlo, protože vlastnil několik statků a ani nevěděl, kolik má prasat.

Tehdy v Rothbury se v den dostihů vlastně ani řádně neroze-dnilo. Lilo a lilo a mraky visely nízko nad zemí.

Jedna hubená starší paní se uchýlila před deštěm do baru a tam se zřejmě předávkovala alkoholem. Pak se náhle a nečekaně zjevila v naší šatně, v dlouhém prkenném stavení, a zeptala se nás, k naší konsternaci, kde je dámská toaleta. Vyjeveně jsme na ni koukali. Nečekala na odpověď, ale s bohorovným klidem se vydala mezi dvěma řadami polosvlečených žokejů k hygienickému zařízení na konci místnosti. Táhla za sebou mokré deštník. Za malý okamžik se zase z důležitých dveří vynořila a odkráčela ze šatny.

Dali jsme se do hrozného smíchu. Než nás záchvat přešel, znovu se otevřely dveře a znovu se v nich objevila ta stará dáma. Znova prošla

celou místností až na záchod a znovu se vynořila. V ruce třímala deštník.

„Jsem si tam zapomněla paraple,“ prohlásila a odešla. Že to nebyl jediný omyl, kterého se dopustila, ji zřejmě vůbec nenapadlo, a nikdo jí to nepřipomínal. Že jsme napůl nazí, asi nevnímala.

Druhou sezonu jsem u George jezdil skoro všechny jeho koně pravidelně a majitelé nic nenamítali. Získával jsem zkušenosti. Do Cheltenhamského národního honebního mítinku jsem jel přes sto dostihů. Jen čtyři profesionálové jeli tehdy víc dostihů než já.

Zvítězili jsme s Russian Heroem v Haydock Parku a v Leicesteru. Jeli jsme úspěšně i s dalšími jeho kolegy. Jeden z nich, Salmon Renown, startoval v Haydocku jako favorit, ale u druhého otevřeného příkopu udělal kritickou chybu. Ztratil dobře dvacet délek, ale neupadl. Přes vodu jsme šli daleko za ostatními. Voda je v Haydocku přímo před tribunami a Salmon Renown publikum moc nepotěšil, když při doskoku jen tak tak že nezůstal stát. Jeli jsme nicméně dál, na další překážku, a v ohybu jsme zmizeli v mlze. Když jsme se pak z mlhy vynořili, mnuli si prý lidé na tribunách oči a prý si mysleli, že jsme to museli vzít zkratkou. Salmon Renown zvítězil o deset délek. Byl to mimořádný výkon a já sám nad ním dodnes nepřestávám žasnout, protože Salmon Renown pak v dalších letech nijak zvlášť nevynikl.

Chtěl jsem tehdy jezdit jako amatér do konce dostihové sezony. Těšil jsem se na důležité dostihy, kterých se na jaře jede celá řada, National Hunt Chase, Foxhunters Chase a United Hunt Chase v Cheltenhamu, pak Military Steeplechases v Sandownu, Foxhunters Chase v Liverpoolu a další.

Stevardi Národního honebního výboru byli jiného názoru. Když jsem přijel do Cheltenhamu, pozvali si mě a přátelsky mne upozornili, že jezdím příliš mnoho dostihů bezplatně, takže vlastně připravuji o výdělek profesionální jezdce, kteří nemají jiný zdroj obživy. Ať prý si vyberu: buď budu v budoucnosti jezdit jen dostihy pro amatéry, nebo musím požádat o profesionální licenci a poctivě soutěžit o jízdy za honorář.

Požádal jsem, jestli bych nemohl jezdit jako amatér aspoň do konce sezony. Zprvu to vypadalo, že na to přistoupí, ale nakonec si to rozmysleli a že prý musím vstoupit mezi profesionály do konce týdne.

Noc byla dlouhá. Chodili jsme s koněm, ještě když nebe začínalo blednout, kolem dokola, jako stroje.

Pak se konečně uzly na střevech zvířete nějak rozmotaly a kůň začal chodit normálním krokem. Celí utmácení jsme ho zavedli do stání. Ale bylo už ráno, nestálo za to si jít lehnout, protože byl pomalu čas roznášet ranní krmení.

Když se pak vrátil George, byl celý šťastný, že kůň je už v pořádku. Chystal se ho vyslat na Velkou národní a velmi se na to těšil.

V říjnu vyrazili koně lorda Bicesteru na první dostihové dny nové sezony. Jedno z mých prvních vystoupení v barvách lorda Bicesteru, tedy v červené, zlaté a černé, byla jízda na Silver Fameovi ve Worcesteru. Byl jsem blažený, že sedím na jednom z nejlepších koní v celé Anglii, a těšil se na dostih, který pro mého koně byl údajně snadný. Silver Fame neměl ve Worcesteru konkurenci.

Klusali jsme ke startu. Když jsme tam dojeli, vidím, že koni teče z nozdry krev. Nejspíš mu praskla nějaká žilka v nose.

Nevěděl jsem co dělat.

Neměl jsem nejmenší tušení, jestli takové krvácení Silver Fame mívá častěji, nebo jestli se objevilo poprvé. Onen dostihový den přilákal dostihové publikum právě proto, že v dostihu měl běžet Silver Fame, a já věděl, že odstoupí-li, bude to znamenat pro diváky velké zklamání.

Nakonec jsem ale přece jen zajel za startérem a požádal o jeho souhlas, abych směl z dostihu odstoupit. Startér se podíval na krvácející nos zvířete a beze všeho mi souhlas dal. Jak jsem koně vedl zpět po dráze, pořád jsem uvažoval o tom, jestli jsem přece jen neudělal hloupost, jestli jsem nebyl zbytečně opatrný. Ale kůň měl velikou cenu a já se neodvážil riskovat jeho zdraví.

George Beeby, trenér lorda Bicesteru, mi běžel po dráze naproti celý ustaraný. Když jsem mu vysvětlil situaci, řekl:

„Dobře jste udělal, že jste odstoupil. Tohle krvácení se u něho objevilo poprvé.“ Pokud vím, tak se krvácení v budoucnosti nikdy neopakovalo; po oné příhodě koně úzkostlivě pozorovali celé týdny.

Týž den odpoledne jsem jel Roimonda, dalšího ze slavných koní lorda Bicesteru. Tentokrát nedošlo k žádné komplikaci a kůň k mé velké úlevě zvítězil.

lidé, kteří svěřili své koně do péče Georgeovi, už na mne byli zvyklí a většina z nich se rozhodla muže v sedle svého zvířete neměnit. Zjistil jsem, že nabídek neubývá.

Na samém konci sezony posílal George začátkem léta obvykle několik koní do Cartmelu. Vždycky to tam bylo skvělé a my se královsky bavili. Bydlívali jsme tam u některého z jezer, buď u Grasmerského, Windermerského nebo u Conistonu. Na dostihy jsme dojížděli.

Dostihy v Cartmelu měly své zvláštnosti, patřily k nim závody ohařů i pouť. Dráha je kruhová a diváci, bookmakeři a veškeré stánky jsou uprostřed kruhu. Cílová rovinka pak kruh středem protíná jako průměr. Během první části dostihu je rovinka uzavřená provazem napříč. Provaz tam odstraňují až při posledním okruhu, aby koně mohli vběhnout na rovinku.

Tehdy, ve svatodušní pondělí, jsem po tom okruhu jel snad dvanáctkrát. Jel jsem tam v tolika dostizích, že už jsem si při třímílových proutěnkách nedokázal vybavit, kolik okruhů na mílové dráze mi ještě zbývá ujet. Měl jsem pocit, že už žádný, že už zbývá jen rovinka, a vedl jsem koně do oblouku. Zrada. Byl tam ještě provaz. Připadal jsem si jak pitomec.

Tak jsme to oběhli ještě jednou, ale kůň vypadl z rytmu, už to nedohonil a přišli jsme až jako druzí. George mi to odpustil, protože jsem mu týž den už dvakrát jel vítěze a protože věděl, jak snadno se na té dráze člověk poplete.

Bylo po sezoně. Krásný, horký, slunečný den, všichni jsme měli skvělou náladu a všichni jsme s chutí slavili. Ředitelé závodiště v Cartmelu nás jako vždy pozvali do svého velikého barevného stanu na skleničku na rozloučenou. Byli to dobří hostitelé.

Byl jsem z duše šťastný.

Vypil jsem tři skleničky vynikajícího šampaňského na lačný žaludek a vznášel se blahem nad kroužící lancashirskou krajinou.

Černá, červená a zlatá

Na jaře roku 1948 jednoho večera zazněl telefon a příjemný stereotyp, ve kterém jsem žil u George Owena, se náhle rozpadl. Harry Bonner, otcův přítel, kterého jsem znal od dětství, mi nabídl, jestli bych v následující sezoně nechtěl jezdit některé z koní lorda Bicester. Pro lorda Bicester jezdil tehdy pravidelně Martin Molony, protože však ho zvali často na dostihy do Irska, kde žil, chtěl mít lord Bicester dalšího jezdce, který by byl k dispozici, když je Martin pryč. Harry Bonner, soused lorda Bicester a jeho poradce, navrhl mne, a tak došlo k oné památné nabídce.

Nechtěl jsem ani věřit svému štěstí, a když jsem to všechno vyprávěl Mary, myslela, že žertuju. Pro mne ta nabídka znamenala jezdit v nejdůležitějších dostizích koně, patřící v Anglii mezi nejlepší. Přitom jsem byl vlastně nováček. Dostihové barvy lorda Bicester se na závodistiích těšily velké úctě a já věděl, že odlesk jejich slávy dopadne i na mne, pokud se úplně nezostudím.

Ptal jsem se George, co mám dělat, a on nezaváhal. Přišlo mi trochu nefér opustit ho, vděčil jsem mu za dobrý start do života a mnohou laskavost.

„Takovou nabídku prostě odmítnout nemůžeš,“ řekl. „Těžko bys mohl čekat lepší. Když tě bude lord Bicester potřebovat, tak pro něj pojedíš; pokud budeš volný, budeš jezdit pro mne.“

A tak se stalo. Sepsala se smlouva a já navázal přátelství s lordem Bicester. Skončilo až jeho smrtí. Vždy jsem si velmi vážil toho, že pro něho jezdím, a když zemřel, ztratily Národní honební dostihy jednu ze svých největších osobností.

V srpnu a v září lord Bicester koně na dostihy nevysílal, takže jsem ty dva měsíce strávil jako vždy v Devonu u George. Odvezl nás tam s Mary pan Dennis a my se usídlili v Torquay. Město bylo v tom letním období plné lidí, všude barevné vlaječky, a moře poseté lodičkami, protože se v Torquay jela jachtařská olympijská soutěž. V našem hotelu ubytovali kanadský tým, a když se koncem týdne někdo v hale ptal: „Kdo vlastně vyhrál?“ ptal se na jachting, a ne na koně.

Onen rozverný, veselý týden plný radovánek se pan Dennis přímo překonával. Kdekoli se vyskytla rozesmátá skupinka lidí, byl v jejím středu. Jednou večer vylezl přes balkon hotelového pokoje na skleněnou stříšku nad vchodem. Vzal s sebou dva předměty intimní osobní potřeby. Opatrně přelézal z jedné tenké železné příčky mezi skleněnými deskami na druhou a pak uvázal oba předměty tak, aby visely ze stříšky nad chodník, přímo mezi olympijskými vlajkami. Pak se opatrně vrátil do pokoje, umyl si ruce a těšil se, co bude.

Zanedlouho se pod jeho oknem nashromáždil dav a díval se nevěřícně vzhůru. Dav narůstal, došlo k dopravní zácpě. Foukal vítr od moře a porcelánové nočníky uvázané na provázku do sebe co chvíli narazily a zacinkaly. Dav diváků burácel smíchy.

Pak vyběhl před budovu ředitel hotelu, podíval se nad vchod a zděsil se. Na scéně se objevil policista. Nikdo z přítomných na ozdobné porcelánové předměty nemohl dosáhnout, visely dva metry nad hlavami diváků.

Ředitel hotelu pana Dennise zdvořile požádal, aby hotelový inventář visící nad chodníkem okamžitě vrátil na místo. Pan Dennis mu neméně zdvořile vysvětlil, že lézt po skleněné stříšce je krajně nebezpečné a že nehodlá znovu riskovat.

Nakonec hotelový zřízenec přinesl štafle a za povzbuzování pobaveným davem předměty odstranil. Život Torquay se pomalu vrátil do normálních kolejí.

O několik týdnů později pan Dennis náhle zemřel. Dozvěděli jsme se, že do Torquay jel s vědomím, že mu zbývá jen málo života. Místo aby propadl depresi a zkazil všechno i druhým, rozhodl se, že zbývající chvíle užije co nejlíp, a také to dokázal.

Krátce poté, kdy jsme se zase vrátili do Devonu, musel George odjet na dražby do Newmarketu. Za jeho nepřítomnosti jsem měl celé stáje na starosti já. Jednou večer jsem obcházel stáje a dával noční krmení. Všechno bylo, jak má být. Až jsem došel k stání Russian Heroa. S hrůzou jsem zjistil, že pýcha podniku sténá bolestí, vstává a zase si lehá, a že kůň je mokřý potem.

Bobby O'Neil přijel okamžitě a prohlásil, že Russian Hero má koliku. Prý nesmíme dopustit, aby si kůň lehl, musí ustavičně chodit. Střídali jsme se se stájníkem a prochodili s koněm celou noc po dvoře.

Martin zahájil svou kariéru na rovinových dostizích, takže se už v mládí naučil jezdit ostrý finiš. Byl to vsutku veliký jezdec a měl přímo zázračné ruce, s ním v sedle běžel snad každý kůň dobře. Během své dostihové kariéry jsem se sotva setkal s žokejem, který by se mu vyrovnal. Když se nakonec po těžkém pádu rozhodl zanechat dostihů a věnovat se své farmě v Irsku, bylo nám to všem líto.

Přestože jsem se musel tu první sezonu u lorda Bicesteru dělit s ním o jízdy, měl jsem příležitostí víc než dost a vůbec mi nevadilo, že při své první Velké národní pojedu Parthenona.

Martin Molony se však několik dní před dostihem zranil a nemohl startovat. V táboře lorda Bicesteru vznikla panika. Do Velké národní byli přihlášení dva skvělí koně a stále měly k dispozici jen jednoho, málo zkušeného jezdce, který měl jet Velkou národní poprvé v životě.

Lord Bicester zachoval klid a prohlásil, že Roimonda pojede Dick. Pro Parthenona se bude muset najít jiný jezdec. Byl to projev důvěry, jaké jsem si nikdy nepřestal vážit. Byl jsem pevně odhodlaný udělat absolutně vše pro to, abychom zvítězili. Lord Bicester usiloval o vítězství ve Velké národní už skoro třicet let, ale jeho koně se nikdy neumístili líp než na sedmém místě.

Atmosféra v šatně před Velkou národní je vždy nabitá elektřinou. Všichni jsou vzrušení, snaží se ovládat, mají napjaté, křečovité, stažené svaly. Úkony, které jezdci jindy dělají před dostihem automaticky, skoro podvědomě, před Velkou národní dělají soustředěně a jakoby poprvé. I to, jak se jezdci na sebe usmívají, je jaksi jiné. V úsměvech je vědomí společných tužeb, společného rizika, vědomí, že všichni sdílejí stejné pocity vzrušení a naděje. Všichni jsou nevyspalí právě pro tu naději. Mnohým se zdálo, jak vítězí, málokterý se odváží věřit, že se sen splní.

Ve vážnici se vytváří fronta, protože na váhu musí postupně vystoupit asi čtyřicet jezdců. Za váhou je televizní kamera, zaznamenávající každé mrknutí jezdců. Po zvážení má jezdec poslední šanci promluvit s trenérem, který bývá neméně rozrušený než jezdec. Pak si člověk jde sednout do šatny a čeká. Na vyprávění historek a vtipů není nálada. Na lavicích sedí dvě řady mlčenlivých jezdců, lokty na kolenou, oči upřené k zemi. Nekonečná půlhodina. Pak to konečně začne.

Tréninkové stáje George Beebyho byly v Berkshiru, zatímco Owenovy byly v Cheshiru. Zjistil jsem, že trávím příliš mnoho času přejížděním z jednoho hrabství do druhého. Stávalo se, že jsem byl zrovna na jihu, když mne George Owen potřeboval na severu. Prostě jak týdny mýjely, bylo čím dál jasnější, že jezdit pro dvoje stáje nebude tak snadné, jak se původně zdálo. George Owen si nakonec zjednal dalšího jezdce, aby měl trvale někoho k dispozici. Já za ním ale ještě stále zajížděl, pomáhal jsem mu s tréninkem i s kancelářskou prací aspoň do té doby, než jsme se přestěhovali do Berkshiru. K tomu došlo za osmnáct měsíců. S Georgem Owenem jsme zůstali velmi dobrými přáteli. Nikdy jsem mu nepřestal být vděčný za své začátky. Až do konce své kariéry jsem pro něj občas na severu jezdil.

Krátce po dostizích ve Worcesteru, kde jsem měl jet Silver Famea a jel Roimonda, jsem vyrazil také na svůj první start v Liverpoolu. Za partnera jsem měl Parthenona, důstojného staršího a zkušeného koně ze stájí lorda Bicesteru. Trénoval ho Reg Hobbs. Parthenon měl běžet v Grand Sefton Steeplechase.

Jet v Liverpoolu poprvé, to je jako když člověk poprvé překročí rovník. Nové velké zkušenosti se bojí a současně se na ni těší, je to jako zkouška dospělosti, jako výstup na nejvyšší horu za novými horizonty. Parthenon byl ale dobrý skokan, takže jsem se rovníkového křtu ve vodě Valentine's Brooku nebál.

V dostihu tehdy zvítězil lord Mildmay. Byl to jeho velký den. Celá léta usiloval o to, aby zvítězil na dostihové dráze v Aintree, stále se mu to nedařilo. Kůň Davy Jones s ním vybočil z dráhy před poslední překážkou při Velké národní, když se mu přetrhly otěže. O několik let později přišel s Cromwellem jako třetí.

Parthenon byl druhý. S rozvahou zdolával jednu překážku za druhou. Když jsme byli na Bechet's Brooku, měl jsem pocit, že stojíme ve vzduchu, a viděl jsem z té výšky celý Liverpool.

Dostihová dráha v Aintree je skvělá. Tak po dvou až třech překážkách jsem se začal z jízdy upřímně radovat. Žádná jiná dráha už mne nikdy tak nenadchla, ovšem v Aintree musí mít člověk skutečně dobrého koně. Na tamější dráhu bázlivi koně nebo špatní skokani jednoduše nepatří. V Aintree skončí na zemi i stateční a zdatní, takže ti míň stateční a zdatní udělají líp, když se o Aintree ani nepokoušejí.

Není pravda, že by liverpoolská dráha byla příliš tvrdá a krutá. Připouštím, že jsou tam větší překážky než jinde a že doskok je vždy o něco niž než odskok, to je ostatně liverpoolská specialita, té se člověk většinou zkraje trochu poleká. Je také třeba uznat, že The Chair (Židle) přímo před tribunami je neobvykle vysoká i široká, hlavně když se na ni člověk dívá ze země. Překážka je vyšší než vzrostlý muž, tři stopy (1 stopa = 0,3 m) široká, a příkop před ní má šest stop, s břevnem ve výšce skoro osmnáct palců (1 palec = 2,54 cm). Tedy lehká dráha to není, to jistě nikdo netvrdí. Ke sníženému doskoku a velkým překážkám se musí připočítat ošidná místa, kde se dráha stáčí u překážky, jako třeba Bechet's Brook nebo Canal Turn. Dřív se opakovaně stávalo, že u Canal Turnu koně nestačili zahrnout doleva, cválali rovně dál až do samotného kanálu. Ted už je to tam ohrazené.

Dvoumílový okruh je skutečně prubířským kamenem, není snadný, ale od toho je to přece nejslavnější dostihová dráha vůbec. Krutá není. Když nic jiného, je mimořádně prostorná. Prvních pět překážek má takovou rozlohu, že přes ně může jít současně pětadvacet koní, aniž se srazí. Jsou dráhy, kde se vedle sebe přes překážku vejde sotva šest koní.

Lidé píšící rozhořčené dopisy do redakcí deníků si neuvědomují, že Liverpool je v podstatě bezpečná dráha. Jen málo žokejů tam utrpělo zranění a nepřišlo tam ke škodě o nic víc koní než jinde. Kdyby ti, kdo vynakládají zbytečnou energii na to, aby Velká národní byla míň náročná, soustředili své snahy na některé menší, skutečně nebezpečné dráhy, udělali by dobře.

Odlehlá část dráhy Velké národní je od tribun přes kilometr. Člověk si na tom úseku připadá osamělý a utopený v tichu, pokud ovšem nejede Velkou národní. Jinak je tam pusto, nikde nikdo, jen vítr, dlouhé překážky, travnatá půda pod nohama. Tam je všechno snadné. Jistý krok dobrého koně, jistý skok přes březové kmeny, jistý dopad, to je život.

Neumím dostatečně popsat intenzivní radost, jakou skýtá Aintree. Tu pochopí jen ti, kdo po té dráze jeli, a i mezi těmi se najdou takoví, kteří tu radost nepoznali.

Koně většinou běží v Liverpoolu také s chutí, to člověk vycítí. Stalo se, že po dráze běželo a skákalo přes překážky víc koní bez jezdce než s jezdci, přestože mohli snadno dráhu opustit. Bullingdon,

kterého trénoval George Owen, upadl při Velké národní v roce 1948 hned za první překážkou a ztratil jezdce. Zdvihl se, uběhl bezchybně celou trať a přišel do cíle první.

Žádný kůň neběží po dráze dobře, když neběží rád. Všichni jezdci poznali během své kariéry „psy“, koně, kteří sviští ohonem jako vrtulí a nejeví ochotu přidat, když je člověk k tomu pobízí, nebo měkká zvířata, která dostih vzdají, jakmile se na ně činí větší nároky, jakož i bestie, které zdvihnou hlavu a zapíchnou přední do země, když se jim nelíbí překážka. Nemá smysl posílat na dostihy koně, kteří neradi soutěží a skáčou, protože takoví koně jen zřídka vítězí.

Od roku 1929 se před Velkou národní (Grand National) jezdí kvalifikační dostihy, protože tehdy skončilo špatně skoro všech šestadvacet startujících.

Rok předtím byl asi stejný počet startujících a jediný Tipperary Tim skončil dostih bez nehody. Proto se rozhodlo, že každý kůň, který má běžet největší dostih roku, musí napřed prokázat své schopnosti. Než vyrazí na Everest, musí prokázat, že umí lézt po skalách.

Kvalifikační podmínky jsou jednoduché. Velké národní se může zúčastnit každý kůň, který:

a) se umístil na některém z prvních čtyř míst v dostihu na dráze Velké národní,

b) zvítězil ve třímílovém (1 míle = 1 609 m) nebo delším steeplu v průběhu uplynulých dvou let,

c) zvítězil v Maryland Hunt Cupu ve Spojených státech (což je americká Velká národní pro amatéry).

Je tedy naprosto jisté, že žádný z koní neběží Velkou národní neochotně a ti, kdo zpozdlí litují ubohá týraná zvířata, prostě nevědí, o čem mluví.

Ve své první Velké národní jsem měl jet Parthenona, s nímž jsem absolvoval svou premiéru na dráze v Aintree, zatímco Roimonda, hlavní naději lorda Bicester, měl jet Martin Molony.

Celou dostihovou sezonu jsem se těšil na soboty, protože Martin v sobotu jezdil do Irska. Cestoval letadlem přes Irské moře týden co týden, ale v sobotu byl vždy Irsku věrný. Byl tak skvělý jezdec, že mi ani nevadilo hrát vedle něho druhé housle. Občas jsem si ale přece jen přál, aby počasí nad Irskem bylo pro let nepříznivé, aby letadla nestanovala.

Řekla: „Miláčku, prosím tě, nedělej si starosti, ale až se dnes večer vrátíš, nebudu doma. Musím do nemocnice.“

Mluvila klidným, skoro veselým hlasem.

„Co ti, prosím tě, je?“ Napadlo mě, jestli mne jen tak nestraší.

„O nic vlastně nejde,“ řekla. „Jen se musí dodržet nějaký předepsaný postup. Prostě mám zřejmě přísně evidovanou nemoc a nemám na vybranou. Musím se nechat přijmout na infekční oddělení.“

„Co to vlastně máš? Příušnice? Nebo spálu?“

„Ne, prostě..., ale opravdu si nedělej žádné starosti, protože mi dohromady nic není, ale je to zřejmě dětská obrna.“

Ještě jsme si chvíli povídali, Mary byla veselá, smála se. Zeptal jsem se jí, jestli nemám radši místo do Chepstow přijet do Londýna, ale Mary o tom nechtěla ani slyšet.

„Nesmysl. Cítím se docela dobře. Přijed' za mnou až zítra ráno.“

Po dostizích jsem se rychle rozjel do Londýna a vydal se do Neasdenské nemocnice na infekční oddělení. Po telefonu mi připadalo, že se Mary skutečně cítí dobře, ale dobře nevypadala. Obličej měla žlutavý, došeda, vypadala churavě a staře. Pochopil jsem, že jde o vážnou věc.

Týž den večer ji převedli na respirátor. Slíbil jsem rodičům, že jim dám vědět, jak to vypadá, tak jsem vyšel před bránu nemocnice do telefonní budky. Vytácel jsem číslo a měl jsem stále před očima Mary, jak jsem ji naposledy viděl, jak jí z dřevěné bedny, připomínající rakev, koukala jen hlava. V bedně byly elektricky poháněné měchy, které jí vháněly vzduch do plic a zase ho vypu-zovaly. Stál jsem v té budce, třásl se, sotva jsem udržel sluchátko v ruce, a když se mi na druhém konci ozvala Maryina matka, nebyl jsem schopný promluvit. Rozplakal jsem se.

Trápilo mne, že musím Mary opustit a pokračovat v dostihové sezoně. Lékaři mne však ujistili, že zatím nehrozí bezprostřední ohrožení, a že Mary trvá na tom, že se cítí celkem dobře. Denně po skončení dostihů jsem jezdil do Neasdenu.

Byla to vynikající nemocnice, každá chvála je málo. Návštěvní hodiny tam vůbec nevymezili, protože k nemocným s obrnou mohly návštěvy kdykoli. Jednou v sobotu jsem tam jel po skončení dostihů v Liverpoolu a dorazil jsem až v půl desáté večer. Sestřička, která měla službu, mne nejen přívětivě přivítala, ale dokonce mi opatřila večeři.

Když jsem měl jet Roimonda, přičítal jsem své rozčilení tomu, že ve Velké národní startuju poprvé. Pak jsem ale zjistil, že ten zvláštní pocit napětí nikdy neotupí. Prožíval jsem vše stejně, rok po roce. Velká národní nikdy nezevšední.

Roimond vypadal skvěle, tmavá kaštanová srst se mu leskla v březnovém slunci jako aksamit. Protože nesl největší váhu a měl proto nejnižší startovní číslo, vedli jsme procesí koní do padoku podél tribun. Byl to zvláštní, až tísnivý pocit, kráčet tak po dráze před očima čtvrt milionu diváků.

Jakmile bylo odstartováno, nezbyval čas na emoce. Najít škvírku, navést koně na překážku, myslet na příští.

Roimond se během dvou okruhů nedopustil žádné závažné chyby. Dlouho jel na špici. Když jsme načínali poslední míli, měl takovou převahu nad všemi koňmi v dohledu, že jsem užuž začínal věřit, že bychom mohli zcela zázračně zvítězit. Vtom nás ale minuli dva koně a jeden z nich takovou rychlostí, že mi bylo jasné, že už ho nedostihneme. Roimond došel přes poslední překážku jako třetí a před cílovým sloupem se propracoval na drahé místo.

Přede mnou zůstal kůň s jezdcem v důvěrně známých černobílých barvách, ve kterých jsem tolikrát sám jel. Zvítězil. Russian Hero!

Lord Bicester byl šťastný, že jsme získali drahé místo. Utěšoval mne, že Roimond nezvítězil, protože měl příliš velkou zátěž, proto prý byl Russian Hero ve výhodě. Myslel to dobře, ale stejně to všechno byla ironie osudu. Zvítězil Russian Hero, kůň, s kterým jsem tolikrát přišel jako první, kůň, kterému jsem možná zachránil život, když měl koliku, a ještě ke všemu kůň, který při posledních třech dostizích před Velkou národní upadl a o němž se vědělo, že skáče dobře, jen když se mu podaří jít na překážku optimálně.

George Owen dokonce váhal, jestli ho má vůbec na Velkou národní poslat. Chtěl ho přihlásit na jiný, míň náročný dostih, ale majitel, Fernie Williams, trval na tom, aby kůň v Aintree běžel.

Byl jsem samozřejmě zklamaný, ale současně jsem se radoval z toho, že se právě Owenovi podařilo připravit koně k vítězství ve Velké národní. George, tak jako tak nemluvný, byl štěstím tak obluzený, že nebyl vůbec mocný slova. Usmíval se jako měsíček a nepřestával zářit.

Ve váznici konečně napjatá atmosféra povolila. Lítaly zátky z lahví šampaňského, lidé se navzájem poplácávali po zádech, vyprávěli si

neuvěřitelné historky, jako rybáři, stovky hlasů rezonovaly v příjemném vzrušení.

A tak tomu je každý rok.

Před válkou se Velká národní jezdila v pátek, a protože všichni účastníci zůstávali v Liverpoolu do sobotních dostihů, pořádal majitel vítěze oslavu vždy v pátek večer. Od konce války se Velká národní jezdí v sobotu a většina lidí týž den odjíždí domů. Večer na oslavu se teď buď nekoná vůbec, nebo se sice koná, ale s těmi předválečnými se nemůže rovnat. Ty bývaly slavné.

Oslava, kterou uspořádal Fernie Williams, byla jiného druhu. Fernie je úspěšný cheshirský farmář, a proto chtěl, aby i oslava byla cheshirská.

Jeden hotel v Chesteru se přímo zázračně na poslední chvíli uvolil připravit večeri pro sto účastníků. Vítězství se dočkalo důstojné oslavy. Kdekdo pronesl řeč. Fernie pronesl řeč. George pronesl řeč. Leo McMorro, jezdec vítěze, také pronesl řeč. Já veřejně prohlásil, že kdybych tušil, že mě Russian Hero připraví o vítězství, nechal bych ho zajít na koliku. Také jsem ale řekl, že když už jsem nemohl být vítězem já, přeju Georgeovi vítězství víc než komukoli jinému. George, Fernie a Leo pak na oplátku prohlásili, že kdyby oni nemohli získat vítězství, přáli by ho nejvíc mně.

Pak už to začalo být trochu moc složité a lidem vlhly oči. Byl to prostě nádherný večer.

Střed vši té slávy, Russian Hero, stál ve své domácí stáji a žral své obvyklé krmení. Netušil, že je slavný.

Po Liverpoolu zbývají ještě celé dva měsíce sezony. V průběhu té doby se běží všechny tři míň významné „národní“, to jest skotská, velšská a irská. Týden po týdnu dostihů ubývá, pořádají se už jen menší, jednodenní dostihové mítinky v menších místech, a velké dráhy se pomalu chystají na rovinovou sezonu. Poslední steeply se konají o Velikonocích, v Chepstow, kdy se také jede Velšská národní.

Po vítězství Russian Heroa ve Velké národní jsem jednoho rána pracoval na berkshirských pláních s koňmi lorda Bicester. Přišel za mnou Ken Cundell a požádal mne, jestli bych se neujal jednoho z jeho koní. Setkal jsem se tehdy s Kenem poprvé. Žil ve stejné vesnici jako

George Beeby, v Comptonu, a trénoval samostatně teprve několik sezón.

Ken mi pomohl do sedla statného hnědáka s bílým nosem a bílými „ponožkami“ a já s ním zajel na skvělé školní překážky George Beebyho. Ukázalo se, že kůň je skvělý skokan. Ken mi vysvětlil, že jeho stálý jezdec musel odjet domů, do Irska, a poprosil mne, jestli bych koně nejel za několik dní v Cheltenhamu. Ochotně jsem nabídku přijal. Šlo o překážkový dostih pro nováčky a Hereford, ten hnědák, ještě nikdy v podobném dostihu nešel, běhal zatím jen proutěnky.

V Cheltenhamu si kůň vedl jako ostřílený borec, po celý dostih vedl, přes překážky se jen nesl a hladce zvítězil.

Ken mě ihned po dostihu požádal, jestli bych nejel jednoho z jeho koní ve Velšské národní. Fighting Line zvítězil také hravě.

Bylo to určité zadostiučinění a bolestné za mé druhé místo s Roimondem. Je to možná paradoxní, ale ve Velšské národní jsem pak zvítězil jen jedinkrát, a sice poté, co jsme s Devon Lochem tak krutě přišli o vítězství, které bylo na dosah ruky.

Přibližně ve stejnou dobu, kdy jsem začal jezdit pro Keňa, nabídl mi jízdy také Gerald Balding. Dohodli jsme se, že příští sezonu budu jezdit pro něj a pro Keňa, kdykoli mne lord Bicester nebude potřebovat.

Tak se stalo, že jsem jezdil pro troje stáje, všechny v jižní Anglii, a my tehdy s Mary bydleli v Cheshiru. Ustavičné cestování sem a tam mne začínalo unavovat. V okolí Comptonu ale nebyl žádný dům volný a nám s Mary se stejně nejvíc líbilo v našem cheshirském bytě. Byl to půdní byt, který jsme si sami adaptovali, vymalovali a zařídili, a dobře se nám v něm žilo.

Naše dilema se nakonec vyřešilo velice nepříjemným způsobem.

Jednou v říjnu jsme se s Mary rozdělili na celý týden. Mary jela za maminkou do Londýna a já jel na dostihy do Skotska, do Kelso. Pak jsem se chystal za svým strýcem do Cheltenhamu a na dostihy v Chepstow. V průběhu týdne jsem Mary několikrát volal. Říkala, že má chřipku a že se nějak necítí. Ale ani jeden, ani druhý jsme tomu nepřikládali velkou váhu. Přece jsme oba měli zdravý kořínek!

Jednou ráno, když jsme se se strýcem chystali do Chepstow na dostihy, zazvonil telefon. Volala Mary.

Musí své muže nadšeně vítat, pokud zvítězí, s vědomím, že dřív či později dojde nevyhnutelně k nějakému horšímu pádu, jemuž nikdo neunikne; pády přicházejí jako králové při pasiánsu.

Každý se Mary ptával na totéž: „Nemáte strach, když váš muž jede dostih?“

Jednou jsem slyšel, jak s úsměvem odpovídá: „Jen když vidím, že na dráze mávají bílou vlajkou a přivolávají sanitku.“ Mně ale Mary přiznala, že všechny ženy žokejů mají strach, vždy znovu, při každém startu, jen se před světem tváří neohroženě. Jejich strach prý je úplně stejný potisící jako poprvé.

Mne samotného se také často ptali, jestli se o sebe nebojím. Vždy jsem upřímně odpověděl že ne, že s pádem nikdy nepočítám, a často odmítám uvěřit, zeje skutečně vše ztraceno, ačkoli se na tvrdou realitu dívám ze země.

Nicméně je asi na místě, abych trochu probral otázku dostihových poranění, protože právě snížená schopnost hojení u stárnoucího organismu nutí jezdce po čtyřicítce odejít z dostihového světa, byť se ještě duší i srdcem cítí dostatečně mladí.

Řekl bych, že během jedné dostihové sezony musí jezdec počítat v průměru tak s patnácti pády. Někdy je to málo, protože v proutěnkách se tolik nepadá.

Normální chod událostí je takový, že se člověk po pádu zvedne, podívá se, jestli by roztrhané kalhoty prošly mravnostní kontrolou (nové kalhoty stojí víc, než kolik jezdec dostane zapláceno za to, že v nich jel). A pak se vydá na dlouhý pěší pochod do šaten. Všichni jezdci si trpce stěžují, že je jejich koně vždy opustí na nejvzdálenějším úseku dráhy. Pravda, člověk si ten pochod může ušetřit, pokud zůstane ležet na zemi a předstírá bezvědomí, takže pro něj přijede sanitka a zachrání ho před dlouhým výletem. Takový postup ovšem manželky jezdců nevidí rády.

Jednou v Southwellu, když strašně lilo, jsem Mary předem varoval, že kdyby mne snad kůň shodil na vzdáleném konci dráhy, hodlám předstírat zranění, protože se nemíním plahočit pěšky blátem, tak ať se neleká, kdyby viděla, jak v dálce někdo mává bílou vlajkou. K mému hlubokému znechucení si můj kůň při doskoku za překážkou na odlehlém konci dráhy skutečně sedl na zadek a shodil mne do promočené trávy.

Jednou ve Wolverhamptonu jsem měl pěkný pád. Ale zdálo se mi, že je všechno v pořádku, a vydal jsem se do Londýna.

Pak ze mne v chladném listopadovém vzduchu vyprchalo nahromaděné teplo a ztuhly mi svaly. Zničeníhonic mě přestávala poslouchat levá paže. Byl jsem ještě na kraji Wolverhamptonu, a tak mě napadlo, jestli bych se nemel někde zastavit u doktora, ale pak jsem usoudil, že je to hloupost. Pojedu dál, stejně přece jedu do nemocnice.

Po další chvilce jízdy jsem najednou zjistil, že nedokážu ruku zvednout na řadicí páku. Tak jsem zastavil, pravou rukou jsem si levačku nasadil na knoflík páky a znovu vyrazil. Naštěstí jsem měl vůz s krátkou řadicí pákou, nízko u země, takže mi ruka na ní držela vlastní vahou. Z Wolverhamptonu až do Londýna jsem prostě levačku z řadicí páky nesundal. Sám sebe jsem přitom přesvědčoval, že mám jistě jen namožené svaly, že to nebude žádná zlomenina.

V následujícím týdnu mne čekalo několik jízd na velmi dobrých koních v Manchesteru, pak jsem se chystal na listopadové dostihy do Birminghamu a Cheltenhamu. Příští dva volné dny jsem strávil s Mary a úzkostlivě jsem co chvíli procvičoval prsty levačky, abych se přesvědčil, že poslouchají.

Po dalších tuctech dostihů a dvou vítězstvích jsem si v Cheltenhamu znovu zlomil klíční kost a jel jsem do Londýna za Billem Tuckerem, aby mne dal zase do pořádku. Když mi zafixoval rameno, zeptal jsem se ho, jestli bych nemohl se svým bolavým předloktím chodit na nějaké masáže. Prohmatal mi předloktí a brzy našel bouli, jejíž existenci jsem se stále snažil vnitřně popírat.

„Máte zlomenou ruku,“ řekl. „Ale to vám přece muselo být jasné. Naštěstí vám praskla jen jedna kost, takže ta druhá působila jako fixační dlaha.“

Vyrobil mi snímací sádrovou dlahu a já další dva týdny luštil s Mary křížovky a kosti se mi pomalu hojily.

Bill Tucker nebyl jen doktor, byl přímo instituce, bez které bychom nemohli existovat. Patřil mezi vzácné chirurgy, kteří si uvědomují, že pokud během hojení kostí svaly zůstanou v nečinnosti, doba rehabilitace se prodlouží. Proto doporučoval od samého začátku opatrnou elektrolytoterapii a masáže, kdy se svaly pohybují pasivně, zatímco jejich majitel odpočívá a myslí na něco docela jiného.

Bill Tucker se specializoval na úrazy lidí, jejichž povolání vyžaduje tělesnou připravenost. Mezi jeho pacienty patří profesionální tanečníci a tanečnice, hráči kriketu, ragby a žokejové. Dělá co může, aby je pospravit co nejrychleji, aby se mohli co nejdříve vrátit ke své práci.

Zatímco Mary byla ještě v nemocnici, zeptal se mne Ken Cundell, jestli mám ještě zájem o dům v Berkshiru. Řekl jsem, že samozřejmě mám, ale že jsem v poslední době neměl čas se touto otázkou zabývat. Ken mi nabídl dům, ve kterém svého času sám žil, a který byl právě volný. Nabídka mne velmi potěšila. Jak jsem se teprve radoval, když jsem dům uviděl! Byl to velice věkovitý dům, bílý, s tmavým roubením a mnoha vikýři, dům zapadající do okolní přírody tak, jak to umějí jen domy vpravdě staré.

Ken mne budovou provedl a omlouval se, že chybí kus zevní zdi. Právě ji opravovali. Bylo tam zapotřebí víc oprav. Uvnitř jsme museli všechno přebudovat, takže k nastěhování byl dům až v březnu.

Měli jsme s Mary upřímnou radost, že se tak hezky vyřešil náš problém, kde vlastně žít. Poslední týdny v nemocnici strávila Mary úvahami o tom, jak zařídí místnosti, které jaktěživa neviděla.

Než byly práce v domě hotové, bydleli jsme v Londýně, protože Mary musela po propuštění z nemocnice chodit každý týden na rehabilitaci. Do našeho prvního domova, do půdního bytu, který jsme si vybudovali, jsme se již nevrátili.

V březnu jsme se definitivně přestěhovali do Comptonu. O týden, o dva později jsem odvezl Mary do Oxfordu a sám jsem se vydal na dostihy v Bangoru-on-Dee.

Dráha v Bangoru mi vždy přinášela štěstí, už od samotného počátku, kdy jsem tam jel svůj první dostih pořádaný Národním honebním výborem, a svého prvního vítěze. V Bangoru se mi také zdařilo zvítězit ve třech dostizích v jediném odpoledni. Není tedy divu, že jsem byl právě v Bangoru, když se začal chystat na svět náš první syn. Jel jsem tehdy do Oxfordu v rekordním čase a dorazil na místo půl hodiny před svým prvorozeným.

Jednou jsi dole, jednou nahoře

Než začala na podzim roku 1950 další sezona, krásně jsme se zabydleli a usadili. Maryin stav se zlepšoval den ode dne a její těžce postižené ruce a zápěstí zvolna nabývaly ztracenou funkci. Náš maličký syn rostl ve zdraví, v novém domě se nám žilo dobře a já jezdil pro dvě stáje, obě z vesnice, kde jsme žili. Někteří z Kenových koní byli dokonce ve stájích přímo přes ulici, dívali jsme se na ně z kuchyňského okna, takže na mě práce čekala téměř doslovně na mém vlastním prahu.

Předchozí sezona pro nás nebyla veselá, protože jsme nemohli být spolu. Často jsem chtěl nechtě odjíždět na celé dny. Ted, jak Mary pozvolna získávala ztracenou sílu, jsme se oba s úlevou a radostí těšili na to, jak zase budeme vyjíždět společně.

Navzdory tomu, že se mnou Mary jezdila po dostizích tolik let, nikdy se z ní nestal dostihový nadšenec, přestože toho samozřejmě o dostihovém sportu mnoho ví. Ted by už určitě neřekla, co kdysi, když se jí někdo zeptal, jakou barvu má Roimond: „Tmavě béž.“ Jak reagovalo jezdecké bratrstvo, je snadné si představit. Stálo by to za karikaturu.

Než jsme se s Mary seznámili, nebyla nikdy v životě na dostizích. Po svatbě se mnou jezdila pokaždé, kdy to bylo jen trochu možné. Prý, jak trochu cynicky říkala, „aby mohla posbírat zbytky“. Jako dítě jezdila Mary na koni, ale teď po ježdění nijak netouží. Nikdy si neprohliží ročenky, nikdy nesází, a jen zřídkakdy hovoří o koních doma. Myslím, že tento přístup vyhovuje oběma stranám.

V době našich zásnub nám řada společných známých zasmušile prorokovala smutnou budoucnost, prý Maryin nedostatečný zájem o dostihy naše manželství zničí. Dopadlo to jinak: její nezájem platil zpočátku za náš rodinný žert a později pomáhal vyrovnávat mou vlastní jednostrannost; spolu jsme dosáhli určité rovnováhy zájmů.

Být manželkou žokeje určitě není snadný úděl. Ostatně to platí asi o ženách všech sportovců, jejichž cílem je pohybovat se rychleji než jejich soupeři. Ženy den po dni stojí na tribunách a úzkostlivě pozorují své muže, kteří musí podstoupit rizika spojená s jejich povoláním.

Po třech letech pojišťovna odmítla smlouvu obnovit, přestože na mém pevném zdraví pěkně vydělávala. Dnes jsem té společnosti vděčný, protože kdybych dál platil ty obrovské sumy, získal bych celkovou částku zpět jedině tehdy, kdybych si s rozmyslem lehl pod vlak.

Naštěstí však existuje ušlechtilá organizace jménem Pomocný úrazový fond, která týdně vyplácí určitou částku každému zraněnému jezdcovi dočasně neschopnému vykonávat svoje povolání. Organizace čerpá peníze z fondu, do kterého přispívají ze svých honorářů všichni žokejové.

Je to paradoxní, ale když jsem jezdíval nejvíc dostihů, přispíval jsem vlastně na pomocný fond víc, než kdybych platil pojišťovně. Ale mohlo mne hřát pomyšlení, že moje peníze plynou zpátky do dostihového sportu a pomáhají jezdcům, aby se dřív dostali zpět do sedel.

Největší nepřítel žokejů je počasí, ohrožuje jezdce víc než pády. Jestli snad někomu připadá, že naše starostlivost o počasí je poněkud přepjatá, že to přeháníme, kdykoli přikládáme úzkostlivě ucho k rádiu, když hlásí předpověď počasí, tak ten nejspíš neví, že nám špatné počasí nejen může zabránit ve startu, ale že může také nepříznivě ovlivnit formu koní přihlášených do dostihů. Máte třeba koně, o kterém víte, že běhá nejlíp na tvrdé dráze. Těšíte se, že byste s tím koněm mohli zvítězit, ale nakonec nadějný kůň klouže a klopýtá na blátě.

Sezona překážkových dostihů začíná prvního srpna a končí sedm týdnů po Velikonocích. Ovšem vrcholná sezona trvá jen od října do Velké národní, která se jezdí koncem března, a my často tyto převzácné týdny strávili větším dílem doma a dívali se z okna, jak venku mrzne až praští, a toužebně jsme si přáli, aby se Britské ostrovy posunuly aspoň o deset stupňů na jih.

V roce 1955 jsme přišli o celou sezonu, protože sněžilo, mrzlo, byly povodně, ale také velkým suchem praskala půda. Rozvodněná řeka Severn tehdy zaplavila dráhu ve Worcesteru do výšky pěti stop, tedy přes půldruhého metru, a dráha v Newton Abbotu byla po celý rok vyřazena z provozu po záplavě mořskou vodou, ke které došlo po protřetí jednoho kanálu.

Nejhorší nepřítel je mlha. Mráz a povodně jsou jednoznačné. Neosobní slova hlasatele v devět hodin dopoledne aspoň člověku občas

Zcela podle plánu jsem zůstal ležet a třel si nezraněný kotník. Nejbližší dozorčí zamával mokrou bílou vlajkou a už se směrem ke mně zvolna po nerovném povrchu kymácela sanitka. Zastavila necelých sto metrů ode mne. Dozorčí šel zjistit, proč nepřijeli blíž. Prý by uvízli v blátě. Prý abych se s jeho pomocí pokusil do sanitky doskakat, pokud to s mým těžkým zraněním bude možné.

Tak jsem tedy vstal a namáhavě vykročil k sanitnímu vozu. Po několika krocích jsem ale naneštěstí zapomněl kulhat. Než jsme k sanitce došli, vůz couvl a nelítočně odjel zpět k tribunám. Jak jsem se tak plahočil a klouzal po blátivé trávě, na kost promočený, s vyhlídkou, že příští dostih nejspíš promeškám, prokrel jsem v duchu řidiče sanitky, toho člověka bez soucitu, těmi nejvybranějšími, nereprodukovatelnými slovy.

Úroveň členů družstev první pomoci na závodističích se značně liší jak pokud jde o odborné schopnosti, tak v jednání s lidmi. Bývá vynikající i strašlivá. Dobrým sanitářům, kteří opravdu ovládají své řemeslo, dlužíme nekonečné díky, protože ti jsou ochotni čekat v hrozném počasí nekonečně dlouho, ve větru a dešti u osamělé překážky pro případ, že by se právě tam mohlo někomu něco stát a někdo by mohl potřebovat jejich pomoc. Naopak špatní pracovníci družstev první pomoci jsou živeli ohrožující život nebo přinejmenším poraněné končetiny. Nechtěl jsem věřit svým uším, když jsem se dozvěděl, že takoví dva výtečníci mne bezvědomého vzali jeden za ruce, druhý za nohy, rozhoupali a hodili do sanitky. Uvěřil jsem teprve, když jsem na vlastní oči viděl, jak zcela stejným způsobem naložili s Fredem Winterem, náhodou u stejné překážky. Kdybychom měli poraněnou páteř nebo končetiny, ti chlapi by nám ublížili víc než samotný pád. Zlomená kost by při takovém zacházení mohla protrhnout měkké tkáně, svaly nebo nervy, a při poranění páteře by mohlo dojít k nenapravitelnému poškození nebo přerušení míchy. Člověk v bezvědomí je bezmocný, bolest ho nenutí prosit o šetrnější zacházení.

Po pádu musí žokej absolvovat lékařskou prohlídku, ať už se vrátí k tribunám na koni, po svých, nebo „pohřebákem“, jinak nesmí znovu vyjet, tak zní pravidla. Takže nejdřív ze všeho sejde na ošetřovnu, kde jezdec na doktora spustí: „Já spadl, ale vůbec nic se mi nestalo.“ Jestliže je na první pohled zřejmé, že mu skutečně nic není, doktor jednoduše kývne a jezdec odejde, aby si popřípadě kaskadérský kousek

zopakoval. Jedno odpoledne jsem měl tři pády, a ani jednou se mi nic nestalo. Když jsem vešel na ošetřovnu potřetí, dal se doktor do smíchu. „Prosím vás, proč tu rovnou nepočkáte přes příští dostih? Ušetříte si námahu. Takhle se svezete pokaždé jen kousek a zpátky se musíte plahočit přes celé závodiště pěšky.“

Ráno po pádu se člověk většinou vzbudí celý ztuhlý a bolavý. V průběhu dne pak zjistí, kde ho to vlastně bolí a kde mu chybí kůže. Často najde obrovité modřiny na zcela nečekaných místech. Tak končí většina pádů, o víc nejde.

Těžké pády jsou našťástí dost vzácné. Pád, který napohled vypadá hrozně, ba smrtelně, často nemívá vůbec žádné následky jak pro koně, tak pro jezdce. Jednou v Sandown Parku se Fighting Line převalil zády přímo na mne, muselo to vypadat hrozně, jak je ostatně vidět na fotografiích, které tehdy někdo pořídil, ale já měl nakonec jen nevinné modřiny. Pak jednou v Towcesteru jsem poslední překážku přeletěl po hlavě a ztratil na chvíli vědomí. Kůň spadl taky, vyrazil si dech a zůstal chvíli ležet na mně, takže publikum ze mne vidělo jen nohy. Kůň se po mně válel sem a tam, jak se snažil vstát. Nicméně za pouhou hodinu jsem už sám řídil auto na cestě domů a ani mě nebolela hlava.

Pravděpodobnost, že by se žokej mohl při pádu zabít, je jedna ku pěti stům. Přesněji řečeno, z pěti set aktivních žokejů se ročně zabije jeden. Pravděpodobnost, že by jezdec mohl při pádu utrpět zranění s těžkými trvalými následky, je jen o málo vyšší. Fred Winter si jednu sezonu zlomil páteř a následující sezonu nohu. Zmeškal tedy dvě sezony. Na druhé straně George Slack si zlomil kost v rameni doma, při práci s koňmi, a zmeškal také celé dvě sezony. Lionel Vick utrpěl zranění páteře s přerušáním míchy a stal se z něj účetní na invalidním vozíku. Poraněním lebeční kosti skončila kariéra George Owena, Martina Molonyho a Freda Thackeraye. Fred Rimmel jel dostih v den, kdy se večer měla konat velká oslava na jeho počest, protože se stal v onom roce šampionem. Místo na slavnostní večeři jel do cheltenhamské nemocnice se zlomeným vazem. K takovým smutným příhodám dochází od samého počátku překážkových dostihů.

Průměrný počet zlomenin na jednoho jezdce lze těžko stanovit, protože někteří jezdci mají pevnější kosti, jiní křehčí. Jacku Doswelovi tak snadno praskaly klíční kosti, že si je nakonec nechal vyjmout. Naopak Tim Molony byl přímo nerozbitný. Padal jako my všichni

ostatní, ale zlomeninu, co já vím, měl jen jednu. Zlomil si v roce 1958 nohu a tím také skončila jeho kariéra. Já měl tak jednu dvě zlomeniny ročně. Nos a žebra mám pošramocené trvale a klíční kosti jsem si do dnešního dne zlomil dvanáctkrát.

Většinou si jezdci zraňují ramena, protože na ně dopadají. Je nejlepší přistát na rameno a ihned přejít do kotoulu, zůstat skrčený, hlavu u kolen a nehýbat se. Kůň se při skoku mnohem snáz vyhne člověku, který se nepohybuje. K nejhorším zraněním způsobeným kopyty patří ta, ke kterým došlo, když se jezdec po pádu ještě kutálel. Je jisté, že se koně snaží člověku na zemi vyhnout. Největší hlouposti se podle mého názoru dopustí jezdec, který se snaží vstát dřív, než přeběhnou všichni koně. To je skutečně nebezpečné.

Pokud člověk dopadne přímo na hlavu, většinou další průběh události propásne. Laminátová přilba mu zachrání život, ale sama zpravidla skončí. Nezbyvá, než se vydat do Londýna pro novou. Při dostihu běží koně průměrnou rychlostí třicet mil (asi 48 km) za hodinu, a kdyby při této rychlosti jezdec dopadl na hlavu bez přilby, byl by to nejspíš jeho konec. Je zajímavé, že od září 1956 musí nosit přilby i rovinoví jezdci, přestože je u nich pravděpodobnost pádu tak malá. V minulosti byly přece jen případy, kdy přilba mohla rovinovému jezdci ušetřit těžký otřes mozku a zmírnit následky pádu na pouhou bouli na hlavě.

Někomu se možná zdá, že překážkoví jezdci zbytečně a nezodpovědně riskují vlastní životy. Je nicméně statisticky dokázáno, že smrtelné pracovní úrazy u čističů oken jsou mnohem častější než u žokejů. Pokud tuto knihu snad čtou vdovy po čističích oken, velmi se jim omlouvám za zveřejnění této smutné informace.

Velice by mne zajímalo, jestli jsou pojišťovny ochotny uzavírat pojistky s čističi oken, protože vím, že s jezdci překážkových dostihů uzavřou pojistku jen za velice nepříznivých podmínek pro zákazníka, splátky jsou přímo obrovité. Pojištění se nevyplácí. Když jsem ještě jezdil jako amatér, zkoušel jsem to u několika pojišťoven. Nakonec jsem uspěl u jedné velké společnosti. Uvolili se ode mne přijímat velkou částku každý rok s tím, že by mi v případě poranění vypláceli menší částky. K mému pobavení ve smluvních podmínkách také stálo, že bych dostal dvojnásobnou částku, kdybych přišel o nohu nebo o ruku při železničním neštěstí.

přečinu vedoucímu k diskvalifikaci došlo náhodně nebo záměrně. Jestliže se neprokáže zlý úmysl, smějí rozhodčí změnit pořadí: první kůň je druhý a druhý je první, jde-li o spor týkající se dvou koní. Je to tak milosrdnější.

Pak jsou tu potíže se sedly, která klouzají dozadu, nebo se sunou koni pod břicho, nebo s řemeny, které praskají, a s udidly, která se lámou.

Jednou ve Warwicku jsem jel pro George Owena koně, který se jmenoval Quick One. Do dostihu bylo přihlášeno jen málo koní, protože všichni trenéři předpokládali, že s určitostí zvítězí Four Ten, vítěz Zlatého poháru, pokud ovšem neupadne. George mi poradil, abych jel co možná těsně za favoritem, protože „co kdyby“. George se asi zlobil, když viděl, jak proti všem jeho radám můj kůň hned zpočátku vyrazil v čele. Určitě se ale nezlobil tolik jako jezdec, tedy já. Jak Quick One přistál za první překážkou, zlomilo se mu udidlo a vypadlo mu z huby, takže po celé další tri míle jsem byl jen bezmocný pasažér. Dráha byla naštěstí po celé délce ohrazená, takže Quick One neprojevil snahu vybočit. Kůň byl zcela pánem situace, a já na něm seděl bez možnosti řídit nebo brzdit.

Mezi posledními dvěma překážkami nás hravě minul Four Ten. Quick One přišel jako druhý, ale nemohl jsem ho přitáhnout a už jsem se viděl, jak na svém neúnavném oři jezdím donekonečna kolem dokola. Quick One si naštěstí vzal příklad z Four Tena, jakmile zpomalil vítěz, zpomalil i můj kůň a následoval vítěze poslušně a ukázněně do padoku. George se mi velice omlouval, že to musela být vada materiálu, protože udidlo bylo nové.

Protože George tehdy vůbec neočekával, že by jeho kůň mohl vyhrát, bylo všechno vlastně žertovné. Kdyby se ale totéž stalo favorizovanému koni po dlouhé, pracné přípravě na jeden určitý dostih, bylo by to víc než zarmucující.

Pokud dojde k závadě na výstroji, mívá to drastický průběh. Jezdec se ale s koněm během dostihu loučí většinou z jiných důvodů. Velmi snadno se kupříkladu vyletí ze sedla, když kůň klopýtne o překážku, když se zarazí, nebo když před odskokem udělá krok navíc, nebo když po doskoku nahrbí hřbet a sehne hlavu. Stane se to věru snadno, ale tato skutečnost nijak nezmiňuje pocit zklamání jezdce trmácejícího se pěšky k tribunám a k zarmouceným tvářím trenéra a majitele.

ušetří zbytečnou cestu a trmácení, ale mlha, mlha je prchavá, pohyblivá a místní. Kvůli mlze se dostihy ruší teprve na poslední chvíli. Takže člověk vyrazí z domova za mlhy, pro jistotu o hodinu dřív, a jede na závodisko, aby zjistil, jestli je od tribun vidět k poslední překážce. Jestliže se poslední překážka nepřestane zatvrzele halit do mlžného závoje, plazí se člověk zase za špatné viditelnosti domů, otrávený a unavený, s vykoukanýma očima a mizernou náladou.

Ono se ale opravdu do poslední chvíle neví, jestli se dostihy budou konat či ne, mlha je vsuktu nevypočitatelná. Jednou v listopadu v rozhlase velice správně předpověděli mlhu pro celou oblast Midlands. My se odplazili do Wolverhamptonu, kde byla v poledne v ulicích žlutočerná tma. Závodisko bylo za městem, jen kousek od centra. Dojeli jsme tam a ke svému úžasu i radosti zjistili, že na dráze je jasno, že se tam vznášejí jen tenoučké průhledné závoje mlhy a že se dostihy nepochybně pojedou. Jely se, zcela přesně podle časového programu. Když odpoledne skončilo a my vyjeli z parkoviště, vnořili jsme se znovu do černých nočních temnot, panujících ten den nad Wolverhamptonem.

Jednou jsem přijel do Sandown Parku. Bylo krásně, slunce svítilo a já zamířil přímo do vážnice. Bylo tam nápadné ticho.

„To ta mlha,“ vysvětloval jeden ze šatnářů.

„Jaká mlha?“ zeptal jsem se nechápavě a podíval se z okna.

„Tak se jděte podívat na dráhu!“

Scházel jsem z kopečka od vážnice a slunce mne hrálo do zad. Prošel jsem branou u tribun k dráze a neviděl jsem nic, prostě nic. Byla mi zima. Chuchvalce přízemní mlhy nad dráhou se svinuly do neprůhledných kotoučů a opřely se o bariéru tribun. Jakkoli se mlha zdála nadýchaná a lehoučká, byla tam a nehnula se z místa, zatímco my stáli o pár metrů dál v plném slunci a marně jsme proklínali osud. Mlha se ani nepohnula a my všichni odjeli s nepořízenou.

Krupobití, vichřice a mlha s viditelností do vzdálenosti přibližně sto metrů vlastní dostihový program nenarušují, i když pro jezdce je poněkud svízelné jet chytře a takticky, když sotva vidí, kam se kůň řítí. Publikum se při podobných příležitostech o přestávkách soustřeďuje spíš na prevenci omrzlin v baru než na dostihy samé. Nicméně ani nejkrutější povětrnostní podmínky našeho údajně mírného podnebí nepřimějí skutečné nadšence pro dostihový sport, aby zůstali doma.

Tak i při nejhorším možném počasí se vždy najdou promoklí sázkaři pod deštníky bookmakerů, stájníci s prokřehlými prsty a usmrkanými nosy vodí koně po padoku a kolem tribun se vždy pohybuje určitý počet nabalených postav ve vysokých botách, beraním kožichu, hlavu omotanou šálou, které si ještě rychle běží vsadit pár pětníků z peněz na domácnost k totalizátoru.

Jednou jsem se dokonce ocitl ve skutečné sněhové vánici. Měl jsem tehdy jet Galerii v National Trial Steeplechase ve Wetherby.

Když jsem s ní vyjel z padoku, padaly ojedinělé sněhové vločky. Když jsme se řadili u startu, sněžilo už důkladněji, vločky kolem nás vířily, bylo jich víc a víc, až nás úplně obklopily a přikryly, takže jsme neviděli ani k tribunám, ani k nejbližší překážce. Asi čtvrt hodiny jsme tam s koňmi chodili dokolečka, sníh nám neúprosně padal do očí a za krk a pomalu přikrýval zem. To už bylo jasné, že i kdyby v tu chvíli přestalo sněžit, silná sněhová přikrývka by stejně koním bránila v řádném cvalu. Pak konečně dostih odvolali a my se zkroušeně vraceli k tribunám. Vypadali jsme jak družstvo sněhuláků.

Při marném trmácení tam a zpět domů nás utěšovala skutečnost, že nám budou muset vyplatit honorář, přestože byl dostih odvolán. V dřívějších dobách náležel jezdcí honorář jen tehdy, jestliže odstartoval. Protože se ale několika žokejům stala nehoda před dostihem ještě v padoku nebo cestou ke startu, bylo rozhodnuto, že honorář musí být vyplacen každému jezdcí, který prošel vážnicí.

Když nám všem došlo, jak nám toto pravidlo přeje, zažili si funkcionáři ve vážnici různé věci. Nemohli pochopit, čím to, že před váhou stojí fronta dychtivých, rozesmátých jezdců, všichni připravení a převlečení v barvách dlouho předtím, než byl čas na první dostih. Protože venku byla mlha, jezdci doufali, že budou zváženi a že pak udělají čelem vzad a vrátí se domů, protože se dostihy nepojedou.

Jeden nebo dva podnikaví zločinci se dokonce pokusili projít vážnicí jako jezdci koní, kteří do dostihu ani nebyli přihlášení, jen aby dostali zapláceno, ale ti neměli šanci. Funkcionáři ve vážnicích rychle zmoudřeli a projevovali velikou nedůvěřivost, kdykoli se dostavil jezdec, který měl ještě do dostihu spoustu času. Za nejistého, mlhavého počasí málo chybělo, a majitelé a trenéři čekali na své jezdce v padoku, zatímco ti teprve čekali na váhu. Váha se stala jakousi honorářovou bariérou. Pak už to přestala být legrace, ale pravidlo samo se

mnohokrát osvědčilo, i ve Wetherby. Ted už je každý bere jako samozřejmé.

Nesnáze a potíže vyplývající ze zranění a nepřízeň počasí vedou k tomu, že si člověk občas klade otázku: „Proč jsem právě žokej?“ Než se pokusím na tuto otázku odpovědět, musím se zmínit ještě o jedné veliké nevýhodě jezdeckého sportu, nevýhodě mívá konkrétní, kterou však jezdec pociťuje fyzicky. Je to zklamání.

Jezdec samozřejmě zklamání pozná, jestliže se dostihu nemůže zúčastnit pro zranění nebo pro nepřízeň počasí, ale to je takové obyčejné, prosté zklamání. Počasí člověk nezmění a se zraněním jet nemůže. Zranění se zahojí, mráz povolí a bude zase dobře.

Už je horší, když člověk ztratí dostih, ve kterém měl šanci na vítězství. Zklamání tíží dvojnásob, protože jezdec ví, že se rmoutí i trenér, který vynaložil tolik námahy do přípravy koně, i majitel koně. Nejčastější příčinou tohoto druhu zklamání je jiný, lepší a rychlejší kůň. Ať se jezdec snaží sebevíc, ať je sebeschopnější, nemá-li dostatečně dobrého koně, zvítězit nedokáže.

Při dostizích se ovšem může přihodit i tolik nepředvídaných věcí! Zdržení tří vteřin, ať už k němu dojde z jakéhokoli důvodu, může znamenat, a většinou znamená, zmaření všech nadějí. Kůň může mít špatnou náladu, nemusí se mu líbit dráha, protože je příliš tvrdá, příliš měkká, příliš kluzká, kůň se může uhodit o překážku víc, než je zvyklý, a pak jde přes ostatní překážky příliš opatrně, nebo do něj vrazí jiní koně, nebo ho porazí, nebo si kůň sám zaplete nohy a upadne, přestože jeho jezdec dělal co mohl, aby ho navedl na překážku správně. Kůň si může natáhnout šlachy, narazit zadním kopytem do přední nohy, a tak se zranit, nebo se nemusí dohodnout s proutím a z dostihu vypadne.

Stane se, že projedete kolem cílového sloupu první, ale pak přijdete o vítězství na základě protestu jezdce druhého koně třeba proto, že kůň, kterého jste jeli, byl příliš vyčerpaný a nedokázal běžet rovně, křížil tomu druhému, nebo proto, že se dodatečně ukázalo, že kůň nemá pro příslušný dostih kvalifikaci, nebo že nesl nesprávnou váhu. Jen máloco deprimuje jezdce tak, jako když mu vezmou těžce vydobyté vítězství a dají je někomu jinému. Do roku 1955, jestliže byl vítěz diskvalifikován, řadil se automaticky na poslední místo. Pak schválili nové pravidlo, podle kterého je na rozhodcích, aby usoudili, zda k

po zemi. Tak jsem se tedy plazil ve frontách vozů a tiše tesknil po svém vysněném austeru.

Každou zimu jsme procestovali šest dní v týdnu. Pokud nebyl mráz. Putovali jsme z jednoho závodiště na druhé. Jak vypadal takový běžný týden: v pondělí do Nottinghamu, v úterý zpět, ve středu do Plumptonu v Sussexu a zpět, ve čtvrtek do Wincantonu v Somersetu, v pátek do Doncasteru, v sobotu zpět. V pondělí zase někam jinam. A tak to šlo stále. Ujeli jsme v průměru jedenáct set kilometrů týdně, někdy méně, někdy mnohem víc.

Mně to vyhovovalo. Rád řídím, rád vyhledávám neznámé, vedlejší silnice, kde není takový provoz, cesty, které se vyhýbají městům. Celý dostihový svět vždy cestoval za stejným cílem. Rozloučil jste se s přáteli jeden večer v Kentu a znovu se s nimi přivítal druhý den ráno v Shropshiru.

Na venkovských závodištích jsem se seznámil s řadou místních lidí a těšil se pak na další shledání, třikrát až čtyřikrát za sezonu. Vůbec není špatné, má-li člověk povolání, které mu nejen dovoluje, ale přímo ho nutí, aby jezdil od přátel k přátelům.

Takový potulný život dává lidem svobodu. Pokud se jezdec dostaví včas na dostih nebo na ranní práci, je každému jedno, jak tráví svůj volný čas, kam jede, kdy co dělá. Neexistuje kancelářská práce, nejsou píchací hodiny, člověk se nemusí štvát, aby denně chytil jedno určité vlakové spojení. Jezdci, ze kterých se později stali trenéři, vzpomínají na svá žokejská léta s láskyplnou nostalgií, protože tehdy pro ně práce skončila s posledním dostihem, nemuseli chvátat domů, aby se postarali o své koně. V zimě, kdy dostihy končí brzy, protože se brzy stmívá, byl člověk často volný už ve tři hodiny a neměl do dalšího dne nic na práci.

Já si ale nezvolil povolání žokeje pro svobodu jezdeckého života ani pro přátelství, ze kterých jsem se tak těšil, ani pro hluboké uspokojení z vítězství, nakonec ani proto, že se mi stalo dobrým zdrojem obživy. I kdybych byl milionář, stejně bych si přál být žokejem. Já prostě rád jezdím na koni, mám rád rychlost a vzrušení soutěže.

Těžko komu vysvětlím, proč jezdcí, ať už amatéři nebo profesionálové, přijímají bolestivá zranění, riziko a zklamání a setrvávají při svém sportu, pokud mají na čem jezdit. Nakonec - proč

Pády představují dobrou třetinu běžných zklamání, je to ta nejtrpčí třetina, protože se nemůžete zbavit pocitu, že přece jen jste udělali nějakou chybu. Na dostihy, ve kterých člověk mohl zvítězit, jen kdyby volil jinou taktiku, se těžko zapomíná. Je tu kupříkladu otázka riskantního proklouznutí. Když se zdaří, všichni jezdce chválí za jeho umění, když se nezdaří a skončí pohromou, darmo si spíláte do hlupáků, že jste se vůbec do té nebezpečné situace pouštěli.

Někdy člověk špatně odhadne tempo dostihu a zahájí finiš příliš brzy, nebo příliš pozdě. Není s koněm vpředu v rozhodujícím okamžiku. Neexistuje jezdec, který by nepřiznal, že si někdy zklamání zavínil vlastní chybou.

Pak ještě dochází k velmi hořkým situacím, když se trenér nebo majitel rozhodnou, že pro koně chtějí napříště jiného jezdce. Samozřejmě chápou, že lidé vlastní a trénují koně proto, aby ti koně vítězili v dostizích, a že je tedy pochopitelné, že se snaží získat nejvhodnějšího jezdce jak pro příslušné zvíře, tak pro určitý dostih, aby kůň měl co největší šanci. Když jezdec dostih vyloženě zahodí, nemůže se divit, jestli pro příští dostih zjednájí jiného žokeje. Majitel třeba dojde k názoru, že kůň poběží proutěnky líp s jezcem A než s jezcem B, nebo že jezdec C zvládne tvrdohubého koně snáz než jezdec D, a může se rozhodovat na základě těchto úvah. Snad ale každý z nás v životě zažil, že ztratil možnost startu nebo dokonce zaměstnání ve stáji zcela bezdůvodně. Co vím od druhých a co jsem sám zažil, je na tom nejhorší pocit křivdy, ten nese člověk mnohem tíž než to, že nemohl startovat.

Vloni na jaře jsem stál na tribuně vedle jednoho přítele a společně jsme sledovali koně, kterého onen přítel kdysi jezdíval.

„Proč dnes nejedeš ty?“ zeptal jsem se.

„Já ti nevím,“ odpověděl nešťastně. „Já fakt nevím. Zvítězil jsem s ním devětkrát, a najednou ho dali jinému. Proč, to mi neřekli. Přece jsem pro něj nemohl udělat víc, než že jsem vyhrával.“

Vyslovil trpké myšlenky nás všech, kdo jsme se kdysi ocitli v podobné situaci.

Na druhé straně ale jsou okamžiky naplnění, kdy je jezdec na travnaté dráze sám, nikdo není před ním, jen křičící davy na tribunách a cílový sloup.

Stane se, že kůň podá mnohem lepší výkon, než se od něj očekával, že zvítězí proti všem předpokladům. Šťastným okamžikům v prostoru pro odsedlávání vítězů však většinou předchází dlouhá, pracná příprava. Od chvíle, kdy kůň vstoupí poprvé do stájí, se všichni maximálně soustředí na to, aby ho dovedli k vrcholné, co nejlepší formě. O koně se pečuje, pečlivě se krmí, hřebelcuje, aby se mu srst zdravě leskla. Pečuje se o jeho nohy, nejkřehčí části jeho těla; ty ho nesmějí zradit, až půjde o vše, při dopadu za překážkou, při vyčerpávajícím finiši, kdy zvíře zapne veškerou energii svých mohutných svalů.

Když žokej kluše před dostihem na dráhu, veze s sebou nejen vlastní dovednost, ale i tvrdou, poctivou práci trenéra, stájníků i kováře. Když kůň zvítězí, je to zásluha všech. Kdykoli jsem projížděl kolem cílového sloupu jako první, měl jsem vždy radost z toho, že námaha všech, které jsem vyjmenoval, nebyla marná, netěšil jsem se jen z vlastního vítězství. V takových chvílích všeobecná radost všech byla mým největším zadostiučiněním. V takových chvílích jsem věděl, proč chci být právě jen žokejem.

Šťastný je ten, kdo po celý svůj život může dělat to, co dělá nejraději, jako svoje povolání. Být žokejem, to je víc než profese, to je způsob života a je to život, jaký já mám rád. Sám už sice dostihy nejedím, ale srdcem, duší i svou prací jsem se od dostihových závodů nikdy neodpoutal.

Povahou jsem člověk neklidný a nemám rád pokojný život na jediném místě. Každé léto se steeplechase po dva měsíce nejezdí. Tato dlouhá přestávka, která nám v zimě připadala jako vytoužená, slastná vidina, mne vždy brzy přestala bavit. Po dvou týdnech odpočinku už bych zase nejraději jezdil, ale rok co rok jsem se musel ozbrojit trpělivostí a vydržet bez dostihů až do srpna.

Počátkem léta jsme s Mary vyjížděli na klidnou dovolenou ve dvou. Buď jsme jeli vozem do Skotska, nebo do Evropy, nebo jsme jeli naší lodí po norfolkských řekách. Vždy jsme ale byli v pohybu, putovali jsme z místa na místo, každý den jsme poznávali něco nového a ukládali nové zážitky do vzpomínek. Toulali jsme se zcela svobodně, jedno kdy a kam, bez plánů, bez rozčileného studia jízdních řádů, s nikým jsme se nemuseli dohadovat o tom, co podnikneme, jen jeden s druhým. Takové lenivé, volné putování nám oběma přinášelo

odpočinek i zábavu. Představa dovolené na pláži je pro mne nepřijatelná, je to nebe-tyčná nuda. Jakmile se někdy natáhnu do písku, hned mám pocit, že musím vstát, někam jít, něco udělat, třeba aspoň hrát tenis, nebo se s dětmi projít po pobřeží a koupit jim u stánku kandova-né ovoce.

Není tedy divu, že mne každodenní putování na různá dostihová závodiště skutečně bavilo, pokud ovšem nebyla mlha nebo dopravní zácpa. Zřídka kdy jsem se na svých cestách nudil. Dopravní zácpy nás ale bohužel trápí hodně, vždy se v nich nevyhnutelně topíme o sobotách a svátcích. Netřeba zdůrazňovat, že se vždy pohybujeme stejným směrem jako všichni ostatní. Ploužící se zástupy vozů směřujících do Liverpoolu, Cheltenhamu, Plumptonu nebo Wolverhamptonu či do Bangoru bývají někdy tak nekonečné, že podle silnice kráčí zasmušilá řada žokejů, kteří jedou v prvním dostihu a vědí, že se na závodiště dostanou rychleji pěšky než vozem.

Když jsem v roce 1946 začínal, byl benzin pro soukromá auta ještě na lístky a já vážně uvažoval o tom, že si koupím letadlo a budu na dostihy létat. Takový auster byl tehdy levný a nafta pro letadla na lístky nebyla. Rovinová jezdcí se často dopravují letadly a stane se občas, že i na závodišti steeplechase přistane letadlo. Svůj záměr jsem ale nakonec neuskutečnil ze dvou důvodů.

První, pádnější důvod bylo naše počasí. Příliš často se stává, že počasí sice dovoluje start dostihů, ale nedovoluje start letadel. Silný vítr, nízká oblačnost, špatná viditelnost nebo průtrž mračen brání v letu. Také mi bylo jasné, že bych se z mnoha dostihů v zimě vracel už skoro za tmy.

Za druhé jsem zjistil, že bych letadlo musel nechávat na nejbližším civilním letišti, na které bych v případě potřeby musel dojíždět. Také jsem zjistil, že je třeba mít zvláštní povolení ke startu, k přistání, k tankování, div že ne ke kýchnutí, a že bych si musel platit mechanika, který by se mi oficiálně staral o stroj, abych dostal po každých deseti hodinách letu potvrzení o letu-schopnosti stroje. Bez takového potvrzení se vzlítnout nesmí.

Když jsem to všechno zvážil, bylo mi nakonec už jedno, že se na většině závodů smí přistát nejpozději hodinu před prvním dostihem a nesmí se odletět dřív než hodinu po posledním. Usoudil jsem, že bych kolem toho proouřadoval tolik času, že je skutečně jednodušší cestovat

Za třetí: nesmí počítat s velkými výdělky. Přibližně ze šesti set profesionálů se z honorářů užíví jen asi čtyřicet jezdců.

Zjistil jsem, že lidé mají zcela falešné představy o příjmech jezdců překážkových dostihů, myslí si, že žokejové vydělávají miliony. Je pravda, že někteří rovinoví jezdci vydělávají opravdu hodně, protože dostávají vysoké odměny za umístění, ale to je tím, že se na rovině víc sází, obíhá tam víc peněz. V dostizích pořádaných Národních honebním výborem je to jiné.

Já osobně jsem měl i v tomhle ohledu štěstí. Jezdil jsem hodně po všechny sezony, platily mne pravidelně dvě stáje a měl jsem štěstí na velkorysé, štědré majitele koní, kteří mne dobře odměňovali, pokud jsem vyhrál, a kteří mi neláli, když se mi nedařilo. Chci, aby bylo jasné, že když uvádím na pravou míru vyhlídky jezdců, sám si nestěžuju.

Málokterá stáj Národního honebního výboru vyplácí pevný plat svému stálému žokeji, protože jezdců je vždy k dispozici dost a dost. Někteří jezdci odmítají nízké pevné platy, tvrdí, že tak málo peněz jim nestojí za ztrátu svobodně se rozhodovat, kdy a co pojedou, protože musí přednostně jezdit pro stáj, která je platí. Prý jim tak může ujít jízda na vynikajícím koni v důležitém dostihu, a tak možná i důležité vítězství.

V současné době dostane každý jezdec startující v některém dostihu pořádaném Národním honebním výborem patnáct liber, bez ohledu na eventuální umístění. Tyto platby zprostředkuje společnost pánů Wetherbyových, peníze nejdou přímo z ruky majitele koně do ruky jezdce. Tak mají jezdci záruku, že dostanou zapláceno a neocitají se v nedůstojné situaci ubohých trenérů, kteří musí od nezodpovědných majitelů peníze přímo pracně dobývat.

Jezdec ze svých výdělků musí platit značné výdaje; kromě jiného také přispívá do pomocného fondu pro zraněné žokeje.

Rovinovým žokejům platí cestovní výdaje majitelé koní (prostřednictvím společnosti Wetherbyových), jezdci překážkových dostihů si cestovné hradí sami. Teoreticky by si jezdci Národního honebního výboru také mohli nárokovat úhradu za cesty, ale nikdo to nedělá, přestože to kdysi bývalo běžné. Jezdec musí rovněž sám platit šatnáře a doplňovat vlastní výstroj a výzbroj, což uhlodá velkou část výdělků.

lidé lezou na hory, proč plavou přes Kanál? Proč cvičí na visuté hrazdě nebo proč lezou do jeskyní? Protože to umějí, protože je to baví a protože z jakéhosi důvodu cítí, že to udělat musí.

Všední dny jezdců

Překážkoví jezdci jsou dobré bratrstvo. Jsou přátelští, uvažují rozumně a člověku je s nimi dobře. Většinou mají smysl pro humor a dívají se na svět realisticky.

Vedou klidný, střídmy život, i když si to lidé neuvědomují, mají o žokejích falešné představy. Ukázněná životospráva je pro člověka, který denně vyjíždí na dostihy, naprosto nezbytná. Na začátku sezony, v srpnu, jsou žokejové po dostihu většinou víc udýchaní než jejich koně, nejsou ještě v plné formě... Ale i později, po měsících neúnavného ježdění se stane, že tvrdý finiš nebo obtížný kůň jezdce zcela vyčerpají. Když si pak stoupne na vlastní nohy, má je jako z hadrů, a když rozepíná přezky u obříšníku, třesou se mu ruce únavou.

Kdyby jezdec chodil pozdě spát a jedl příliš vydatné jídlo, brzo by přestal jezdit, jen by se vozil. Alkoholické nápoje zpomalují reakce, myšlení a samozřejmě hojení zlomenin a tržných ran. Proto jezdci chodí brzo spát a jedí málo, z kopýtka si vyhazují jen zřídka a jen v létě.

Často se mi stávalo, že se cizí lidé podivili, když zjistili, že jsem žokej.

„Přece jste vysoký,“ namítali. „Vůbec jako žokej nevypadáte!“

Málokterý jezdec překážkových dostihů vypadá jako typický žokej. My jsme si své povolání nezvolili pro malý tělesný vzrůst, jako většina rovinám, s výjimkou těch, kdo jako rovináři začínali, ale pak své povolání „přerostli“. Tito kolegové jsou trochu menší než průměr, ale zdaleka nejsou tak drobní jako rovinoví jezdci.

Někteří z nich naříkají, že sice „přerostli“ rovinu, ale nejsou na překážkové dostihy dost statní. Na rovinu jsou příliš těžcí, ale v překážkových dostizích musí jejich kůň nosit spoustu olova jak v proutěnkách, tak ve steeplech. Kratší nohy jsou velice nevýhodné při

skocích přes větší překážky. Čím delší nohy, tím líp se udrží rovnováha.

Tato zásada ovlivňuje základní styl překážkové jízdy. Rovináři mají krátké třmeny, kolena vysoko u brady, záda ohnutá. Tak se sice dají jezdit i proutěnky, ale na překážky by to nešlo, to by špatně dopadlo. Dlouhýma nohama si člověk koně líp přidrží, líp ho na překážku navede, má pocit, že je s koněm srostlý.

Většina jezdců překážkových dostihů měří metr pětadesát až metr sedmdesát. Tak jeden nebo dva jezdci měří kolem metru osmdesáti. Jsou to prostě normální muži a jejich profese na nich nezanechává žádné stopy. Oblékají se normálně, vypadají normálně, nemají nohy do O.

Musí být větší a statní, jestliže chtějí ovládat velká, statná zvířata. Někteří koně mají jemnou hubu a velmi citlivě reagují na ruce jezdce, na uzdu, jiní by naopak člověku div ruce neutrhli. Proto mají všichni překážkoví jezdci velmi vypracované svalstvo ramenního pletence a zad. Když se podíváte na jezdce zezadu, skoro uhádnete, jak dlouho jezdí, jako se na pařezech pozná stáří stromu podle let.

Všechny jezdce spojuje jejich láska k dostihovému sportu a železná nutnost být v dobré tělesné formě. Jinak se jezdci od sebe po všech stránkách liší tak, jako by se lišila jakákoli náhodně vybraná skupina mužů. Jsou mezi nimi výtržníci i asketi, jemní a citliví jedinci i hrubci, veselé povahy i povahy věčně zatrpklá, zakyslé závistí.

Podobně jako to bývá u synů lékařů, herců, rybářů a jiných profesí, které se dědí, jsou budoucí žokejové většinou vedeni k jezdeckému už od dětství prožitého v blízkosti koní. Jezdci překážkových dostihů bývají synové žokejů nebo trenérů, narodili se na farmách nebo tam vyrůstali. Prakticky všichni jsou z venkova. Jen ti, kteří zpočátku jezdili rovinu, protože byli malí, a pak se přeorientovali na steeply, bývají výjimečně z města. Ti z venkova slyšali nekonečné debaty o koních, pak prodělali jezdecké začátky při honech na lišku a při point-to-point.

Není rozhodující, jestli žokej Národních honebních dostihů začal jezdit na koni už v útlém dětství, ale neuspěje ten, kdo nezačal do dvanácti let. Starší děti se musí vědomě učit udržovat rovnováhu, mladší se to naučí zcela přirozeně a nevědomky. Starší musí hloubat o svalové koordinaci, mladší vystačí s instinktem.

Často mi napíše chlapec a vyptává se, jak se stát jezdce překážkových dostihů. Běžně píše asi takto: „Strašně mě baví jezdit na koni, o prázdninách chodím dvakrát týdně na jízďárnu. Ted' je mi šestnáct a brzo skončím školu. Co mám dělat, když se chci stát žokejem?“

Takovým radím, jak umím nejlíp. Radím, aby se obrátil písemně na některého známého trenéra, aby mu přesně udal svůj věk, váhu a zkušenosti. Když pak ale píšu na obálku adresu, je mi jasné, že městský kluk, který nemá zahrádku a svého vlastního poníka a nemohl by jezdit po okolí, nemá absolutně žádnou šanci. Nejraději bych takovým klukům poslal text, který jsem kdysi vyslechl v rozhlasu. Znamý imitátor vysvětloval, jak třídí různé hlasy podle barvy, podle výslovnosti a podle intonace. Bylo to fascinující, ale také technicky dost složité. Skoro jsem měl chuť metodu toho člověka sám vyzkoušet a naučit se napodobovat hlasy jiných lidí. Jenže ten člověk před koncem své přednášky řekl: „Moje metoda má jeden háček, člověk s ní musí začít ve věku pěti let.“

Imitátoři, stejně jako další lidé, jejichž profese vyžaduje jak tělesnou dovednost, tak duševní schopnosti, musí začít ve svém oboru pracovat velmi záhy. Osmnáctiletý mladík se může rozhodovat, jestli chce být lékařem nebo právníkem, ale pokud by se chtěl stát klavíristou nebo žokejem, má už promeškáno.

Než se člověk rozhodne pro povolání žokeje, měl by se věnovat poctivě sebekritice a poctivě zvážit tři věci:

Za prvé: musí si být jistý, že ho k jezdeckému nepřitahuje lesk a sláva, protože lesk a sláva jsou vždy jen na povrchu. Když si člověk zvykne na to, že jezdí v zářivých barvách a že se na něho všichni dívají, zevšední mu to, lesk a sláva nadobro zmizí a zbývá únava, bláto, pot a modřiny.

Za druhé: musí se smířit s tím, že o úspěšné nebo neúspěšné životní dráze žokeje rozhoduje do nevídané míry náhoda a štěstí, a že nikde není psáno, že dobrého jezdce vždy potká štěstí. Já štěstí měl, ale jeden známý, který začal jako amatér ve stejnou dobu jako já a který současně se mnou přešel k profesionálům a měl asi tak stej-

né vyhlídky jako já, si hned v prvním dostihu, kdy jel jako profesionál, zlomil nohu. Proležel dlouhé týdny, zmeškal měsíce, už nikdy to nedohnal. Než se vrátil, byli v sedlech jeho koní jiní jezdci.

Odmítám hnát koně přes cvičné překážky v dostihovém tempu. Když kůň běží rychlejším cvalet, nemá čas uvažovat o tom, jak si má počínat. Když se ale naučí to, co umět má, je už snadné přimět ho v dostihu k větší rychlosti. Jestliže je některý kůň po pádu nebo z jiných důvodů na čas z činnosti vyřazen, musí pak znovu prodělat krátký základní trénink. I při tomto „opakovacím kursu“ se vyplácí na ostříleného borce nespěchat, ztracená sebedůvěra se mu pozvolna vrátí.

Ranní práce trvá zhruba hodinu, podle toho, jestli na cvičné překážky čeká dvanáct koní, nebo jen dva. Pak zase kodrcáme po vyjetých kolejích a prašných cestách po pláních domů.

Převléknu se, oholím, rychle se nasnídám, políbím děti mezi dvěma sousty topinek s máslem a medem a vyjedu s Mary někam daleko. Všechno si načasuju tak, abychom na závodiště dorazili aspoň hodinu před prvním dostihem, protože před vlastní jízdou musí člověk zařídit spoustu věcí.

Vážnice je srdcem závodiště, tam všechno začíná i končí. Je to velká, holá místnost, kde kromě váhy není jiné zařízení, odtud jméno vážnice. Všechno, co je důležité, se odehrává zde, až ovšem na jednu maličkost - na samotné dostihy. Ve vážnici se kuji plány, chystají se diplomatické tahy, probírají se lidé a jejich pověst do nejmenších podrobností, diskutuje se o zprávách z burzy. Třeba zdůraznit, že ve vážnici je teplo.

Hned vedle vlastní vážnice je šatna jezdců a kancelář vedoucího závodiště, malá místnůstka, ve které musí trenéři potvrdit účast každého z přihlášených koní nejméně tři čtvrtě hodiny před příslušným dostihem.

Procházím tedy vážnicí cestou do šatny a provází mne sborové „dobré jitro“. V šatně neprodleně zamířím za moudrostí, vtělenou do osoby mého šatnáře.

Dostihoví šatnáři jsou trochu jako divadelní garderobiérky: jsou to přátelé, důvěrníci, diplomati a organizátoři. Vystrčí žokeje na jeviště na správnou narážku se správnými rekvizitami pro příslušnou scénu, tedy obrazně samozřejmě. Starají se o všechno žokejovo vybavení. Perou kalhoty, čistí sedla a boty, vozí všechno co je třeba z jednoho závodiště na druhé. Jezdec se může spolehnout, že až dojede na příští štaci, jeho věci tam už na něho budou ve vzorném pořádku čekat. Když jezdec potřebuje nové rajtky, šatnář mu je objedná. Když je zapotřebí něco

Přibližně čtyřicet žokejů jede v sezoně přes sto dostihů. Asi deset jezdců jede až dvěstěkrát. Je tedy možné snadno a rychle vypočítat, že asi tak pět set šedesát jezdců jede méně než sto dostihů ročně. Je tedy jasné, že se z honorářů pořádně žít nedá.

Když jsem ještě sám jezdil, žokej nesměl přijmout nic víc než svůj řádný honorář, i když vyhrál Velkou národní. Ve skutečnosti k oficiálnímu minimu deseti liber za vítěze většinou ještě přibýlo (většinou, ne vždy) uznání majitele koně.

Velikost daru záležela samozřejmě zcela na dárci. Většina majitelů dávala jezdcům deset procent toho, co na koni vyhráli v sázkách. Výhra mohla být nízká, třeba 140 liber na méně významných mítincích, nebo vysoká, až třeba 18 000 za Velkou národní. Někteří majitelé jsou velmi štědrí, najde se jen velmi málo vysloveně lakomých, ti pak ale stojí za to. Žokejové si samozřejmě navzájem řeknou, jaký ten který majitel je.

Whitebreadský Zlatý pohár, který se poprvé jel v Sandown Parku v dubnu 1957, přinesl do našeho sportu revoluční obrat.

Byl to první dostih, ve kterém byla vypsána peněžitá odměna pro tři první jezdce profesionály. Při jiných dostizích jezdec dostával občas krabice na cigarety, bičičky, plakety, nebo kávový servis (ten získává vítěz ve Worcesteru).

Nejisté hmotné vyhlídky ani v nejmenším neodradí mladého člověka od touhy stát se dostihovým jezdcem, to vím z vlastní zkušenosti a doufám, že to tak zůstane.

Přece jde především o potěšení z jízdy, ne o peníze, vždyť jezdci amatéři jsou svému sportu oddáni se stejnou obětavostí jako profesionálové. Jezdí ve stejných dostizích za zcela stejných podmínek. V sezoně je ale vypsáno sto padesát dostihů výhradně pro amatéry.

Kdyby tak každý mohl jezdit jako amatér donekonečna a propracovat se mezi nejlepší jezdce! Tak to kupříkladu praktikoval lord Mildmay, jeden z nejoblíbenějších jezdců vůbec, a žádný z profesionálů mu nezáviděl, nezáviděli mu ani množství jízd v sezoně, ani vítězství.

Pak ale začali být stevardi mnohem přísnější. Jakmile některý amatér měl velký počet jízd v sezoně, už si ho zavolali a postavili ho před stejnou volbu, jako kdysi mne. Buď jezdit jen v dostizích pro amatéry, nebo zažádat o profesionální licenci.

Atty Corbett, syn lorda Rowallana, nečekal, až se na něho přičítí ultimatum. Jezdil léta jako amatér, měl spoustu jízd všeho

druhu a patřil bezesporu mezi nejlepší amatérské jezdce. Pak se zničehonic rozhodl, že bude profesionál a zažádal o licenci. První dostihový den, kdy jel jako „profi“, seděl v šatně a chystal se převléknout do barev na proutěnky, když do místnosti vstoupil jeho dobrý kamarád, také jezdec amatér.

Atty promluvil hřímavým hlasem a použil obvyklý argument stevardů: „Co ty jeden amatére amatérskéj tady děláš a užíráš chleba nám chudejm profesionálům!“

V pozdějších letech došlo k dalším změnám. Dnes může jezdec amatérem zůstat a ponechat si před jménem Mr. Jestliže ale dovrší víc než sedmdesát jízd za sezonu, musí každý, kdo mu nabídne jízdu, za něho zaplatit přiměřenou částku u Wetherbyových, tedy stejnou částku, jakou by platil profesionálovi. Amatéri tedy už nejsou „nekalá konkurence“, poctivě musí o jízdy soutěžit s ostatními. Řekl bych, že to je spravedlivé pro všechny zúčastněné.

Mám v paměti, jak jsem jeden z těch vzácných dní, kdy jsem šel do školy, dostal za úkol napsat pojednání na téma „Jeden den v životě zajíce“. Předpokládám, že moderní děti vinou myxoma-tózy, která zajíce vyhubila, psávají o jiném zvířeti. O zajících toho vím dnes stejně málo, jako jsem věděl ve věku deseti let. Ale troufl bych si napsat pojednání na téma „Jeden den v životě jezdce překážkových dostihů“. Dovedl bych popsat tvora, který nejen že nehibernuje, ale naopak v zimě ožívá a v létě spí.

Jako kluk jsem ráno vždycky vyskočil rovnýma nohama z postele ještě za svítání a hlásal jsem, že časné ráno je nejlepší doba denní. Myslel jsem to tehdy doopravdy. Jako jezdec vylézám z lože neochotně, třesu se zimou, navléknu si rajtky a šest svetrů. Oči se mi přitom ještě klíží a prsty se nechtějí ohýbat. Jakmile ale slunce vystoupí nad tréninkové pláň, jsem na místě.

Zabalený až po nos jedu landroverem na Berkshire Downs a dívám se, až se z údolí vynoří dlouhá řada koní. Pláň jsou krásné za každého počasí, ale v zimě, za svítání, na obzoru tmavé lesnaté vrchy, v ledovém, kvílivém větru, vypadají jako na počátku světa.

Ridgeway, cesta, kterou vybudoval prehistorický člověk, vede po nejvýše položeném pásu plání. Na té cestě jsou místa, z nichž nejsou vidět stopy civilizace, kde můžete uvažovat o neuvěřitelné odolnosti mužů železného věku, žijících tady na náhorních planinách, protože údolí byla porostlá lesy, ve kterých se proháněly dravé šelmy. Tehdejší člověk neměl žádnou větrovku, a doma ho nečekala v útulné, teplé místnosti vajíčka na slatině k snídani.

Koně vždy vystoupí na nejvyšší bod planin a chvíli stojí. Z nozder jim vlají závoje páry, zatímco lidé probírají ranní program. Pak odejde jedna skupina koní na cvaly ostré nebo kondiční, podle toho, v jaké formě který kůň je, zatímco ostatní chodí v kruhu a čekají, až na ně dojde řada na cvičné překážky.

Učit koně skákat patří mezi nejdůležitější úkoly jezdce. Je to úkol, který není radno odbýt nebo uspěchat. Jestliže se s mladým koněm pracuje dostatečně pilně doma, kůň si na překážky zvykne a nevyleká se, když se před nimi ocitne v neklidné atmosféře dostihu. Uplatní se tu stejný princip jako při výcviku vojáků: v bitevní vřavě, kdy nebude mít čas klidně, samostatně a logicky uvažovat, voják jednoduše zareaguje tak, jak se to učil na cvičišti.

Někdy se podaří odnaučit chyby i staršího koně. Kůň se ale se zakořeněným zvykem loučí těžko, a jestliže mu v mládí jezdec dovolí na proutěnkách bočit, pořít se do křídel překážek ve steeplech pro nováčky ještě ve dvanácti. Pokud jsem kdy měl příležitost pracovat s koněm od samého začátku, bral jsem ho nejdříve šetrně a zlehka přes břevna nebo nízké proutěnky, a to tak dlouho, dokud neodhadl vlastní krok a vzdálenost od překážky, ve které musí odskočit. Někteří koně to umějí, aniž se to musí učit, jiné to člověk musí učit dlouhé týdny, někteří se to nenaučí nikdy. Ty je pak nejlepší poslat domů, protože časové ztráty koně, který neví jak na překážku, by stačil dohonit jedině snad vítěz Derby. Takový antitalent odskočí příliš brzo a tahá pak zadní nohy překážkou, nebo příliš pozdě, a pak je skok i doskok hodně strmý. Ať tak či onak, ostatní koně mezitím nečekají.

Jakmile se kůň naučí chodit ve správném rytmu a s jistotou přes malé proutěnky, může se s ním jít na větší proutěnky nebo na malé překážky. Teorie ani styl skoků se nemění, změní se síla, kterou kůň do skoku vkládá, a na to musí přijít sám.

dvojnásob u steeplů, protože koně, kteří běhají překážkové dostihy, po skončení kariéry těžko kdo koupí na chov. Většinou stejně běhají jen valaši a klisny, úspěšných hřebců je velmi málo. Jestliže si tedy někdo opatří dostihového koně, dělá to z lásky k dostihovému sportu, pro nic jiného. Majitel neočekává velké výhry, je rád, když mu kůň vydělá aspoň na trenéra. Většina koní tolik nevyjezdí, protože ceny v dostizích Národního honebního výboru jsou malé. Ceny pro vítěze se většinou pohybují kolem tří set liber, i když u některých důležitějších dostihů byly v poslední době vypsány odměny tisícové. Jenže těch tisícových je maximálně tak sto do roka, a ročně se u nás jede přes dva tisíce dostihů.

V sezoně 1955-56 soutěžilo v oněch dvou tisících dostizích asi pět tisíc různých koní. Někteří z nich zvítězili ve víc než jednom dostihu, to tedy znamená, že dva ze tří soutěžících koní se nikdy nedočkali odsedlávání vítěze. Tyto statistické údaje se v průběhu let mnoho nemění, ale forma koní ano. Kůň, který měl v určitém roce špatné výsledky, může všechno dohonit v roce dalším.

Bohužel neexistuje spolehlivý předpis, jak se zařadit do šťastné menšiny vítězů. Hýčkané, laskané favority skvělého původu mnohokrát stihla pohroma, štěstí naopak potkalo laciné paběrky z dražebního ringu, ze kterých se pak staly světové jedničky.

Jistý člověk, když viděl, jak skvěle si vede Rompworthy, kterého pan Dennis kdysi koupil za pouhých sto liber, nebo Russian Hero z farmy Fearnieho Williamse, se rozhodl, že koupí koně za padesát liber a bude čekat, až mu kůň vydělá celé jmění. Prý ho vlastně dostihy nebaví, chce jen vědět, kdy a kde kůň poběží, aby si na něho mohl vsadit.

Proti všemu očekávání (kůň totiž za mnoho nestál) se tomu člověku jeho sen splnil.

Vlastnil koně jen čtrnáct dní. Kůň zvítězil v jednom dostihu při dvaceti ku jedné. Sázel na něj pouze jeho nevědomý majitel, rozumní lidé ne. O deset dní později zvítězil kůň znovu, v prodejním dostihu. Byl prodán za vysokou částku. Nikdy v životě už další dostih nevyhrál.

Jeho majitel usoudil, že tento způsob výdělků je vlastně velmi výhodný a jistý. Brzy zakoupil další dva koně za málo peněz. Výdaje za tréninky rostly, rostly ztráty na prohraných sázkách, protože koně docílili přesně to, co jim trenéři předpovídali, to jest nic. Znechucený

pospravit, šatnář to zařídí. Šatnář vozí na každé závodiště hory nadpočetných svetrů, bezpečnostní přilby, kalhoty, sedla, bičiky i boty pro případ, že by si někdo chtěl či musel něco vypůjčit. Když jsem začínal, půjčoval jsem si věci z této „rezervy“ pravidelně, protože jsem sám ještě vlastní vybavení neměl. Rezerva mi také přišla vhod, když jsem třeba na poslední chvíli musel změnit plány a musel jsem jet kupříkladu do Sussexu, zatímco moje věci putovaly podle původních propozic úplně jinam.

Dostihoví šatnáři jsou úzce semknutý klan. Je jich celkem asi dvacet a všichni jsou spříznění, pocházejí asi ze šesti rodin. Outsider absolutně nemá šanci mezi ně proniknout. Tak otcové se syny, strýci a bratřenci balí denně špinavé oblečení do ranců a odnášejí je do svých vozů, aby následující den ráno dorazili na příslušné místo s čistými věcmi. Jejich ženy doma perou a v přestávkách mezi praním a sušením přijímají telefonické vzkazy od jezdců.

Většinou má jeden šatnář na starosti tak deset jezdců, ale například o Velikonocích, kdy se v jednom dni pořádá až patnáct dostihových mítinků na různých místech, jsou na každém závodišti tak dva šatnáři a musí se postarat o čtyřicet až padesát jezdců. Vzniká neuvěřitelný chaos. V běžný dostihový den se však jezdec může naprosto spolehnout, že bude mít připravené všechno, co potřebuje, že mu šatnář připraví správné dresy, že mu v časové tísní pomůže s oblékáním, že mu sdělí nejnovější zprávy i drby, že ho oblékne jako malé miminko, a pokud by se snad vrátil z dráhy rozbitý na kusy, že ho utěší v neštěstí, že mu vypomůže ve finanční tísní. Mohl by žokej bez šatnáře vůbec žít?

Často se jezdec dozví teprve od šatnáře, co vlastně pojede, protože šatnář má určitě přesnější informace než ranní tisk a zná nejnovější rozhodnutí trenérů. Dresy jsou uloženy u trenérů, a ti o ně také pečují a donášejí je ve správnou dobu do váznice, aby je předali příslušnému šatnáři, tedy tomu, který má jezce na starosti. Jestliže trenér v poslední chvíli změní své plány a nestačí příslušného jezdce uvědomit, dozví se to jezdec od šatnáře.

Jakmile jezdec ví s jistotou, co pojede, projde se šatnářem seznam koní, aby si ověřil, zda nebudou potřebovat stínidla, poprsník nebo podložku pod sedlo. Také si ověří, kdy bude potřebovat dečku na

olověná závaží a jestli některý z koní nemá předepsanou tak nízkou váhu, že bude třeba použít lehounké sedlo.

S obědem se jezdec na závodisti jaksi míjí. Není to kvůli váze, ale proto, aby byl v optimální tělesné formě. S plným žaludkem není nikdo schopen vrcholného výkonu. Dále, pokud by jezdec po vydatném jídle utrpěl pád, měl by zaručeně vážné střevní potíže a třásl by se a potil následkem šoku zažívacího ústrojí celé hodiny.

To, že člověk neobtěžuje, samozřejmě přispívá k nízké váze, ale je třeba říct, že většina překážkových jezdců nemá s nadbytečnou váhou žádné potíže. Nejnížší váhu, jakou kdy kůň v dostizích Národního honebního výboru nesl, je devět kamenů sedm liber (60,25 kg), a nejvyšší je třináct kamenů (82 kg). Většina koní ale nosí tak deset až dvanáct kamenů sedm liber (63-79 kg). V tom je zahrnuta váha jezdce a jeho oblečení, sedlo s obříšníkem, třmeny i stínidla, pokud je kůň potřebuje. Není zahrnuto udidlo a ochranná přilba. Celá výstroj váží asi tak dvanáct liber (6 kg), ale když si jezdec vybere zvlášť lehké věci, může váhu výstroje snížit na polovinu.

Do třiašedesáti kilogramů mi vždy chybělo půl kilogramu až kilogram, aniž jsem se musel trápit dietou nebo sedět v páře, jak to dělají chudáci rovináři. Většina koní, které jsem jezdil, měla předepsáno tak o tři kilogramy víc.

Někteří z mých kolegů ale na tom tak dobře nebyli a znám jednoho nebo dva, kteří byli v tureckých lázních denními hosty. Tuhý boj, jaký tito ubožáci vedou se svou váhou, má i své humorné stránky. Jednou se v páře setkali Dick Black a Dave Dick. Oslavili nečekané setkání lahví červeného a při odchodu s hrůzou oba zjistili, že váží víc, než když do páry přišli.

Před každým dostihem se jezdec zvaží se všemi věcmi na „zkušební“ váze. Jestliže nedosáhne váhy, kterou má kůň předepsanou, vezme si tolik olovených destiček (připravených na lavici vedle váhy), kolik potřebuje. Olovené destičky zapadají přesně do kapsiček pouzdra z kůže a plátna, které se podkládá koni pod sedlo.

Když konečně jezdec váží se vším všudy řekněme o čtvrt kilogramu méně, než kolik má kůň předepsáno, odebere se k oficiálnímu vážení.

U váhy sedí vážný a cílový rozhodčí, který později rozhoduje o konečném pořadí v příslušném dostihu. Ten je tu proto, aby si dobře

zapamatoval barvy dresů a aby je dokázal rychle rozeznat při dramatickém, těsném finiši. Snadno se stane, že rozhodčí nevidí na startovní čísla, jestliže dva koně jedou těsně vedle sebe (do roku 1957 ještě nebyly k dispozici cílové fotografie). Cílové fotografie se nedělaly ani na těch závodistiích, kde byly kamery umístěné jen pro rovinu, rozhodčí pak leckdy došli k podivuhodným závěrům. My byli vždy toho názoru, že jestliže po pěti kilometrech intenzivní jízdy jsou dva koně vedle sebe tak těsně, že pouhé oko nerozezná, který z nich je vpředu, zaslouží si prvenství oba. Dnes má každé závodistiě právo instalovat cílovou kameru, a většina závodistiů tohoto práva využívá.

Tak tedy: rozhodčí si pečlivě prohlídí barvy dresů a vážný si prohlídí seznam přihlášených koní, aby věděl, který kůň má nést jakou váhu, a pak bedlivě sleduje, jestli údaj na váze odpovídá předpisu. Váhy mají vesměs veliký ciferník a na vážné plošině připevněnou židli, do které jezdec usedá. Ručička na velkém ciferníku začne kroužit a jezdec si připadá jako kus masa u řezníka. Kdysi se používaly váhy „o dvou miskách“, kde se na druhé rameno přidávala závaží, ale ty už skoro nikdo nechce, protože vážení trvalo příliš dlouho.

Jakmile se jezdec zvaží, předá sedlo trenérovi koně, kterého se chystá jet. Trenér sedlo odnese do sedlácích boxů u padoku. Deset minut před dostihem vyjde jezdec z vážnice a připojí se k trenérovi a majiteli, aby s nimi probral taktiku jízdy, vlastnosti koně, počasí a šance v následujícím představení.

Tato krátká setkání v padoku byla často mou jedinou možností poznat se s lidmi, pro které jsem jezdil. Někteří majitelé byli moji přátelé. Žádnému z nich jsem ale neměl příležitost říct, že dobře vím, jak důležitou roli v dostihovém světě hrají.

Celý ten obrovský „průmysl“ rovinových a překážkových dostihů u nás závisí úzce na prosté skutečnosti, že majitelé koní mají radost z toho, když vidí svá zvířata běžet v dostihu. Chovatelé, trenéři, jezdci, sekretářky, stájníci, kováři, bookmakeři a jejich pomocníci, řidiči transportních boxů, dostihoví reportéři, pracovníci závodistiů, šatnáři i staří pání, kteří sbírají smetí po dostizích tyčkou s bodcem na konci, ti všichni by byli bez chleba, nebýt majitelů.

Majitelé drží dostihové koně pro potěšení, ne pro zisk. Je přece obecně známo, že chce-li člověk přijít rychle o peníze, stačí si pořídit dostihové koně, ti mu od peněz pomohou. Toto pravidlo platí

Odskočil správně, ale vzal o překážku, nejspíš z nepozornosti, a při doskoku padl. Padal prudce a zůstal chvíli ležet, měl vyražený dech.

Mezitím k nám už po dráze spěchal lord Bicester celý ustaraný. Nějaký pitomec mu cestou řekl, že kůň je mrtvý, takže k nám doběhl skoro v slzách. Silver Fame ale jen lapal po vyraženém dechu, po chvíli se zdvihl a byl v pořádku.

Je to věru mizerný pocit, když v prakticky vyhraném dostihu člověk padá u poslední překážky. Tim Molony, jezdec Freebootera, tvrdil, že by se před nás dostal v každém případě, ale já jsem přesvědčený, že se mýlil. V dlouhém těsném finiši neměl proti nám nikdo šanci, protože Silver Fame vždy někde ještě v sobě našel tajnou rezervu a nikoho před sebe nepustil.

O dvě sezony později, po Freebooterově vítězství ve Velké národní, se oba koně znovu setkali, tentokrát na Stanley Chase v Sandown Parku. Jinak tam dohromady žádná konkurence nebyla, takže se z dostihu vyvinul souboj dvou velikých koní. Freebootera jel Jimmy Powers (jel ho i při vítězství v Aintree), Silver Famea já. Skoro celý dostih jsme jeli prakticky bok po boku. Tři překážky před cílem šel ale najednou Silver Fame o délku dopředu a tento náskok si už udržel i na stoupání v posledním úseku dráhy, až k cílovému sloupu.

Silver Fameovi stačilo, když byl vpředu aspoň o hlavu, neviděl důvod, proč by se měl namáhat o větší náskok. Pro jezdce to bylo trochu nepříjemné a znalce formy, sledující dostih, to zcela svádělo na scestí. Mysleli si, že pokud Silver Fame zvítězil nad slabší konkurencí jen o délku, nejspíš není ve formě. Jenže Silver Fameovi bylo jedno, s kým bojuje, jestli se slabším koněm, nebo s Freebooterem. Stačilo mu zvítězit o délku, pokud to bylo možné. O jednu délku, nic víc, nic méně.

Bylo úplně zbytečné, aby George Beeby dával Martinovi Molonymu a mně nějaké instrukce, pokud jsme jeli Silver Famea. Kůň stejně všechno věděl nejlíp. Jakmile někde jednou běžel, už si dráhu navždy pamatoval a také si přesně pamatoval kde, na kterém místě, dostal pokyn k finiši. Bez jakéhokoli povelu jezdce zrychlil krok přesně ve správném okamžiku a šel na špici.

Jednou jsem ho jel v Cheltenhamu v Golden Miller Chase. Byl to tehdy dostih na čtyři míle, což znamenalo tři okruhy na dráze, na níž kůň předtím běhal dvouapůlmílové steeply. Kůň nasadil ostrý trysk přesně na správném místě pro tuto délku kursu. Když jsem ho přitáhl,

majitel zjistil, že má méně peněz, než když začal. Oba koně daroval, protože je nikdo nechtěl koupit, a přeorientoval se na fotbalové sázení. (Šance vyhrát první cenu ve fotbalovém sázení je asi stejná jako pravděpodobnost, že člověk bude zavražděn, to jest jedna ke čtyřem milionům.)

A jaké že plyne ponaučení z těchto historek? O tom, jak kdo snadno ke štěstí přišel a zase ho pozbyl? Jestliže má člověk napoprvé zázračné štěstí, neměl by to už napodruhé pokoušet.

Naštěstí pro nás pro všechny jsou podobní majitelé, jako byl ten, o kterém jsem teď vyprávěl, velmi vzácní. Ti ostatní jsou svému nevýnosnému sportu oddaně a obětavě věrní. Financovat trénink dostihového koně je náročnější, než platit dítěti drahou soukromou školu. Opravdu těžko můžete počítat s tím, že peníze za školné získáte zpět na konci školního roku vhodně umístěnými sázkami na známky dítěte, ani nemůžete neúspěšné dítě prodat v dražbě.

Ale k věci: krátká porada v padoku končí, trenéři vyhodí jezdce do sedel a koně se vydají ke startu. U překážkových dostihů se nepoužívají startovní boxy jako v rovině. Přes dráhu je natažena jen páska asi ve výši ramen dospělého člověka a ta vyletí vzhůru, když startér stiskne startovací páku. Na malých závodištích je startovací zařízení ještě jednodušší. Startér natáhne přes dráhu pružnou gumovou pásku a pak ji jednoduše pustí. Pak koně vyrazí.

Nejdřív ale jezdci krouží kolem startu, ubezpečují se, že mají správně dotažené sedlo, že mají vyhovující délku třmenů, zatímco startér vyvolává jednoho koně po druhém, aby si ověřil, že se všichni dostavili. O místa se nelosuje, protože v dotizích pořádaných Národním honebním výborem směřjí jezdci startovat z kterékoli pozice. Žokejové, kterým jde o to, aby startovali na vnitřní straně dráhy, občas pořádají soukromý dostih ke startu. Komu se podaří přijet první, zajede až k bariéře a pevně se jí drží, aby se mu tam nikdo nevmáčkl.

Na většině závodišť je výhodné startovat na vnitřní straně dráhy, ale není to absolutní pravidlo. Několik překážkových drah má tvar osmičky a na těchto závodištích je určitě výhodnější začít na zevní straně, protože pak se člověk ocitne na vnitřní straně na vzdáleném konci dráhy v dlouhých obloucích.

Řekl bych, že v Aintree je nejlepší startovat ze středu, protože se dráha nejprve mírně svažuje zprava doleva; rozdíl v úrovni doskoku a

odskoku u překážek je tedy největší u bariéry a kůň tam často ztrácí energii, kterou předtím musel vynaložit, aby se na vnitřní stranu dostal.

Koně, kteří běží dostih poprvé, by na vnitřní straně běhat neměli. Je toho na ně tak jako tak příliš mnoho, nové prostředí, neklidná atmosféra, hluk, zmatek, nové pachy, a ještě k tomu boj o pozici na každém metru. Když při prvních dostizích koně zatlačí do křídel, anebo když upadne u překážky, protože měl příliš málo místa k odskoku, může ztratit sebedůvěru navždy. Proto jsem vždy jezdil s nezkušenými koňmi spíše ve středu nebo blíž k zevnímu okraji pole, kde kůň před sebe líp vidí a nikdo do něho při skoku nevráží. Dost času na to volit nejkratší cestu, když už je kůň zkušený a dovede si ubránit pozici, o kterou se ho ostatní snaží připravit.

Když je po dostihu, vracejí se jezdci do váznice v nejrůznějším duševním rozpoložení, od veliké blaženosti až po zoufalství. Jezdci prvních čtyř koní musí být znovu zváženi, aby se ověřilo, zda skutečně nesli tu váhu, se kterou se k dostihu vydali. Pak se teprve oficiálně potvrdí definitivní pořadí. Při vážení je povolena určitá tolerance. Jezdec může vážit o dvě libry (1 kg) méně, než kolik je předepsáno, nebo až o čtyři libry (2 kg) víc. Jestliže je rozdíl na straně lehké větší, vede k diskvalifikaci; jestliže je rozdíl větší na straně těžké, vede k těžké pokutě.

Znám jednoho žokeje, který šel k váze s nejlehčím vybavením, jaké měl. Měl slabého koně a vůbec nepočítal s tím, že by mohl přijít mezi prvními čtyřmi. Pak se na poslední chvíli rozhodl, že si lehké sedlo podloží plstěnou podložkou, aby koni neodřel záda. Dostih byl úplné fiasko. Všichni dobří koně popadali a můj známý ke svému úžasu zvítězil. Když se vracel k tribunám, tušil černou budoucnost a hanbu. Podložka sama by sotva převážila předepsanou zátěž, ale onen jezdec dobře věděl, že se do plsti vždycky nasákne z koní pot, a že podložky jsou po dostihu úplně mokré a váží mnohem víc než před startem. Můj známý přijal gratulace žasnoucího majitele a trenéra, ale byl přitom duchem nepřítomný. Když vcházel do váznice, snažil se podložku nenápadně ztratit, ale jeden ochotný člověk za ním vběhl, mával nad hlavou podložkou a hlasitě volal: „Haló, tohle jste upustil!“

Jezdec přijal své břímě s chabým úsměvem, v duchu ochotnému člověku spílal a se strachem si šel sednout na váhu. Vážil o půlčtvrté libry víc než před startem. Váhový rozhodčí se na něho sice mračil, ale

jezdec byl v povolené toleranci. Je běžné, že jezdec při těžkém dostihu ztratí libru až dvě libry, ale onen dotyčný známý tvrdí, že nejvíc ztratil až po svém vítězství - ze strachu.

Když skončí poslední dostih, mají všichni po práci a přezvyku-jí události dne spolu se sendviči a koláči, které zapíjejí čajem, aby nasbírali dostatek sil na cestu domů. Když dozní poslední na shledanou a zmizí poslední vozy, vrací se na zšeřelé závodiště klid a mír. A zajíc-jezdec do svého pelíšku.

Koně

Potkalo mne to štěstí, že jsem měl příležitost jezdit opravdu skvělé koně, ať to byli Silver Fame, Roimond, Finnure, Mont Tremblant, Halloween, Crudwell nebo Devon Loch.

Trochu váhám, jestli smím mezi koně, které jsem jezdil, zařadit i Halloweena, protože toho jsem jel jen jednou; během dostihu jsme se jeden od druhého ve vzduchu odpoutali a tím skončilo i naše partnerství.

Není pochyb o tom, že ze všech koní, které kdy lord Bicester vlastnil, byl Silver Fame ten nejskvělejší. Byl to velký světlý hně-dák s bílými odznaky a měl čistá silná hlezna. Byl pracovitý a moudrý, přesně chápal, co od něho člověk chce, a dokud neminul cílový sloup, nepřestal bojovat. Pokud je to u koně vůbec možné, pak měl nezdolnou vůli zvítězit. Zlatý pohár v Cheltenhamu vyhrál jednou doslova posledním krokem jen díky své neuvěřitelné bojovnosti. Jel ho tehdy Martin Molony, jel jako geniální ďábel.

Silver Fame měl nejraději dráhu v Cheltenhamu a v Sandownu. V Aintree měl smůlu.

Jel jsem ho v Liverpoolu jen jednou, to tam běžel naposledy. Předtím běžel v Aintree třikrát, a nikdy se nedostal dál než k Bechet's Brook. Pak ho ale přihlásili do Champion Chase, usoudili, že by se přece jen mohl ještě jednou pokusit o štěstí. Jelo se nám krásně, kůň skákal bezchybně a vedl před Freebooterem až k poslední překážce.

Valnou část dostihu jsem s Finnurem jel ve středu pole, klidně a bez únavy. Chtěli jsme se propracovat dopředu, až když se budeme blížit k cílové rovině. Aubrey Brabazon, jezdec Cottage Rakea však k mé lítosti volil tutéž taktiku, takže jsme přes poslední dvě překážky šli těsně za ním.

Za poslední překážkou jsem pobídl Finnura, aby ze sebe vydal svou nejskrytější sílu. Po obrovském, urputném boji zvítězil o půl délky.

Po takovém vítězství se člověku až svíralo hrdlo vysílením i štěstím. Sotva jsem byl schopen promluvit, když nás lord Bicester vítal při odsedlávání vítěze.

O rok později běžel Finnure ve Velké národní, a já se do Aintree nikdy nechystal s takovou nadějí jako tehdy. Můj skvělý kůň už na liverpoolské dráze běžel a zvítězil, přes všechny překážky šel s jistotou a s převahou. Byl jsem přesvědčený, že se s větší délkou dráhy dobře vypořádá a že jeho fantastická rychlost nakonec rozhodne, pokud všechno půjde dobře.

Jenomže všechno šlo naopak špatně.

Ten rok běželo Velkou třicet šest koní. Řadili jsme se u startu a čekali asi na dva nebo tři opozdilce, když vtom startovní páska nečekaně vylítla vzhůru. Řada koní nebyla ještě ke startu připravená, zůstali viset. Byl to dost neslavný začátek.

Finnure šel dobrým tempem k první překážce. Dostal jsem pokyn, abych na něho v první části dostihu nespěchal, ale jiní jezdci měli jiné plány. Vznikla neklidná tlačence mezi těmi, kdo dostali pokyn jet v čele a vyhybat se nepříjemnostem (dost pochybná rada, jak se ukázalo). Minulo mne několik jezdců povzbuzujících své koně bičem, až se dostih zvrhl v útok lehké kavalérie na první překážku. Vedoucí koně ale před první překážkou už nabrali takovou rychlost, že se ani nemohli na skok soustředit a připravit. Několik koní upadlo. Finnure přeletěl přes překážku se svou obvyklou lehkostí, ale přistál ve změti mužů a koní, válejících se po zemi jako na bitevním poli. Snažil se ležícím postavám vyhnout, uklouzl, snažil se vyrovnat, pak upadl. Vstal jsem s pocitem přetěžkého rozčarování a připojil se ke skupině mlčenlivých, zklamaných jezdců, stojících poblíž překážky.

Tehdy tam upadlo jedenáct koní, to jest třetina celého pole.

Jak se Finnure snažil vyhnout ležícím lidem a koním, vážně si poškodil hlezenní kloub a po osmnáct následujících měsíců nemohl

jako by trochu padl do zmatku. Vzpamatoval se, až když jsme znovu vyjeli na vzdálený úsek dráhy. Člověk by řekl, že porozuměl, o co jde. Pak na stejném místě jako předtím, bez sebemenšího pokynu ode mne, začal bojovat a šel dopředu. Možná že ho ale přece jen zaskočila délka dostihu, na jakou nebyl zvyklý, protože výjimečně nezvítězil o délku, ale jen o hlavu.

Když začal stárnout a ztrácet formu, lord Bicester mu poskytl zasloužený a důstojný odpočinek. Někteří koně běhají dostihy ještě dlouho poté, co minuli svůj vrchol. Je pak smutné, když steepler, který dřív neměl na světě soupeře, běhá čím dál tím nižší handicapové třídy. Silver Fame byl takového nedůstojného konce ušetřen. Lord Bicester si ho vzal k sobě domů a vysílal ho na hony. Prý to koně ale nikdy netěšilo jako dostihy.

Roimond byl úplně jiný.

Napohled byl nádherný, velký, statný, s mohutnými svaly, nádhernou tmavě kaštanovou srstí a mírně římským nosem. I povahově se od Silver Famea velmi lišil. Byl náladový. Někdy se rozhodl, že bude bojovat a že chce zvítězit, pak byl skvělý. Jindy ale jel už od začátku, jako když ho to vůbec nebaví, jezdec mohl dělat co chtěl, kůň nepřidal. Také se stávalo, že se rozhodl bojovat až v závěru závodu, jenže to už bylo pozdě. Bylo to k vzteku.

Rád běhal v čele a postupně utahal ostatní koně, jak se snažili dostat před něho. Jestliže tedy běžel na začátku dostihu na šestém nebo sedmém místě, bylo zcela jasné, že má špatnou náladu a že těžko zvítězí.

Byl výborný skokan a měl takovou sílu, že i když šel na překážku špatně, dokázal se skrz ni probourat. Když padl, bylo to proto, že podcenil pevnost překážky.

Pokud byl v dobré náladě, jezdil jsem ho rád, ale bylo to únavné, kůň měl tak široká záda, že jezdec si na něm připadal, jako by seděl na hoře. Kdykoli jsem Roimonda jel, bolely mě pak svaly ve stehnech.

V obou velkých dostizích, ve kterých jsem ho jel, byl druhý. Poprvé to bylo v Kempton Parku v King George VI Chase, podruhé o tři měsíce později Velká národní v roce 1949, kdy nás předstihl Russian Hero.

Tehdy v Kemptonu běželo mnoho vynikajících koní, byli tam také Cottage Rake, Happy Home, Red Apríl a Cloncarring. Roimond byl v dobré náladě, vyrazil na špici a vedl fantastickým tempem celý dostih. Všichni se nás snažili předstihnout a nakonec to největší z našich soupeřů dokázal. Cottage Rake se vedle nás objevil na poslední překážce; Roimond běžel dál nezměněným tempem a irský kůň ho předstihl o pět délek. V roce 1951 zvítězil Roimond v Mildmay Memoriál Chase v Sandownu s Timem Molonym. Jel jsem v téže dostihu jiného z koní lorda Bicester. Mohl jsem si tehdy vybrat a zvolil jsem bez zaváhání Bluff Kinga.

Bluff King, statný kůň s obrovitými kopyty, se tehdy speciálně připravoval na Cheltenhamský Zlatý pohár, který se měl jet o deset dní dřív. Zlatý pohár byl ale odložen pro mráz a sněžení, a tak se trenér s majitelem rozhodli poslat Bluff Kinga místo do Cheltenhamu do Sandownu.

Jakmile byl dostih odstartován, vyrazil Tim s Roimondem na špici a tam se držel až do poslední půl míle před cílem; pak jako by najednou Roimond ztrácel síly, zatímco Bluff King měl ještě rezervy, takže jsem s ním šel dopředu. Na poslední překážce vedl. Byl tehdy ještě mladý a nezkušený, vyděsilo ho, že je v čele sám, ohlížel se po ostatních koních. Také je pravda, že jeho tréninkový program vyvrcholil o deset dní dřív a jeho výkonnost už nebyla maximální. Ať už to bylo jakkoli, Roimond běžel na stoupajícím úseku dráhy s ohromnou energií, předstihl Bluff Kinga a zvítězil o dvě délky. Překvapilo to i samotného Tima a já si znovu ověřil, jak snadno si jezdec nevybere správného koně.

Roimond běžel Velkou národní čtyřikrát a z toho dvakrát se mnou. S výjimkou sezony, kdy byl druhý, nikdy nedokončil ani jediný okruh. Spadl s Dickem Blackem, spadl s Timem Molonym a spadl se mnou. Rok poté, co jsme málem zvítězili, jsme se totiž s Roimondem vypravili do Aintree znovu. Jenže kůň neměl svůj den a spadl u sedmé překážky. Šel správně jen na jedinou z prvních šesti, ostatními se proboural. Jenže to si žádný kůň v Aintree nemůže beztestně dovolit. Když tehdy šel přes Bechet's Brook, vznesl se obrovským skokem, který zachytil jeden fotoreportér. Je to dramatický, vzrušující snímek.

Ostatně kdekdo ten obrázek viděl, protože ho firma Players použila jako reklamu na cigarety s titulkem „Z nejlepších“. Jenže Roimond tehdy u příští překážky upadl, takže dlouho z nejlepších nebyl.

Když Roimond přestal vyhrávat ve velkých dostizích, poslal ho lord Bicester také domů, na hony, jako Silver Famea. Roimonda hony bavily, a tak se s ním vnuk lorda Bicester dokonce občas objevil koncem sezony na některých honebních steeplech. Když jsem ho zase viděl na dráze, bylo to, jako když se vítám se starým kamarádem. Vypadal stále skvěle.

Každý jezdec má svého oblíbence, tomu se žádný neubrání. Já měl ze všech skvělých koní lorda Bicester nejraději Finnura. Tim Molony měl naopak nejraději Roimonda a jeho bratr Martin Silver Famea.

Finnure byl velký kaštanový hnědák vynikajících kvalit, měl nádherné proporce a byl nesmírně inteligentní. Stačilo mi ke štěstí, když jsem na něm jenom seděl a díval se před sebe mezi jeho bystře vztyčenýma ušima. Skákal s obrovskou silou a jeho záběr do finišu od poslední překážky byl vpravdě vzrušující. Když ho člověk pobízel po rovince k cíli, bylo to, jako když se sešlápne plynový pedál u silného vozu. Předstihl každého.

Před Velkou národní v roce 1951 jsem jel Finnura v sedmi dostizích; zvítězil v pěti. Upadl při naší první společné jízdě, krátce po přepravě z Irska, kdy ještě nebyl zvyklý na anglické překážky. Pak ještě jednou skončil bez umístění, bylo to v Hurst Parku, na příliš tvrdé dráze.

Mezi oněmi pěti vítěznými dostihy byl i liverpoolský Champion Chase, kde přišel o první délku před Coloured School Boyem se skvělým liverpoolským jezdcem Arturem Thomp-sonem. Šli jsme s Arturem přes všechny překážky na dvou mílích dráhy bok po boku a Finnure nakonec zvítězil jen díky svému neuvěřitelnému vývoji rychlosti.

Finnureův nejtěžší a největší dostih byl asi King George VI Chase v Kemptonu v roce 1949. Jeho soupeřem byl tehdy Cottage Rake, trojnásobný vítěz cheltenhamského Zlatého poháru, kůň, kterého na anglických překážkových drahách od té doby nikdo nepředstihl, kůň, který v předešlé sezoně v tomtéž dostihu přemohl Roimonda, a kterého mnozí považovali za nepřemožitelného.

vlastně mezi veliké, slavné koně nepatřil. Ovšem kůň, který celkem zvítězil v padesáti různých dostizích, musí být pokládán za koně mimořádného. V roce 1957 Crudwell zlomil rekord: zvítězil celkově ve větším počtu dostihů pořádaných Národním honebním výborem než kterýkoli jiný kůň v tomto století. Já jel svůj poslední vítězný dostih v roce 1957 - s Crudwellem.

Dráhy

„Byla to dráha pro toho koně,“ to člověk často slýchá.

Některým koním je skutečně nejmilejší jedna určitá dráha nebo dvě, někteří běhají raději doleva, jiní doprava, mají rádi tvrdou půdu, nebo naopak měkkou, další mají rádi slunce v zádech. Moudrý trenér se nesnaží jim to vymluvit. Běží-li kůň po dráze, která se mu líbí, po terénu, který mu vyhovuje, s jezdcem, se kterým si rozumí, vydělají na tom všichni zúčastnění několik délek.

Máme u nás neuvěřitelné množství překážkových drah, uvážíme-li, jak malá jsme země. Dostihové mítinky Národního honebního výboru se pořádají na čtyřiceti pěti závodištích. A to ještě v tomto století počet závodišť klesá.

Závodiště Gatwick, Derby, Rugby, Hawthorn Hill, Pershore, Colwall Park, Monmouth a Bridgenorth vzala za své za války, v roce 1939. Newport přežil jen o několik sezón. Později byla zrušena závodiště Beaufort Hunt, Buckfastleigh, Hurst Park, Woore, Rothbury, Manchester, Birmingham a Bogside. Zato byla zřízena překážková dráha v Ascotu a nepochybně přispěla k lesku a slávě překážkových dostihů.

Ve Walesu už teď zbývá jen Bangor-on-Dee, patnáct kilometrů za hranicí, protože Chepstow spadlo (neochotně) do klína Anglii. Dokonce i Velšská národní se jezdí mimo území země. Tenby, Cardiff, Carmarthen a Glamorgan Hunt jsou pryč.

V Cornwallu nejsou dnes závodiště žádná a v Devonshiru zbývají jen dvě, Newton Abbot a Devon and Exeter. Přecházejí úspěšně asi proto, že jsou blízko sebe a pořádají dostihové mítinky ve stejných

dostihy běhat. V další sezoně běžel asi třikrát, ale jeho někdejší rychlost a dokonalost zmizely. Lord Bicester ho nakonec daroval. Bruce Hobbs v sedmnácti letech nejmladší vítěz Velké národní, jezdil potom s koněm léta na hony na lišku na Newmarket Heath. Můj starý přítel užíval tedy až do smrti aspoň vzdáleně vůni dostihů.

Stejně jako všichni tři koně lorda Bicester, byl také Mont Tremblant kaštanový hnědák. Patřil slečně Dorothy Pagetové a já ho jednu zimu několikrát jel. Jeho jezdec Dave Dick se tehdy zotavoval po těžkém úrazu nohy, kterou si zranil o rozbitou bariéru.

Naše první vystoupení s Mont Tremblantem nebylo dvakrát úspěšné. Jeho trenér Fulke Walvyn mne požádal, abych po skončení listopadového dostihového programu s koněm pracoval na dráze v Newbury. Pomalu se šelo. Vyjel jsem na dráhu spolu s dalšími dvěma koňmi a všechno šlo dobře až k poslední překážce. Mont Tremblant na ni nešel správně, narazil do břevna a já letěl kupředu sám. Dopadl jsem přímo na hlavu.

Při dostizích nás naštěstí podobná pohroma nepotkala. Vyhráli jsme v Kemptonu i v Sandownu, kde jsem tehdy jel vítěze již potřetí, tři sezony za sebou. V King George VI Chase v Kemptonu byl Mont Tremblant druhý za Halloweenem. I v tomto dostihu už to byla třetí sezona, po kterou jsem hrál roli ve finiši.

K jízdám s Mont Tremblantem jsem se dostal náhodně; při svých největších vítězstvích měl jiného jezdce. V roce 1952 zvítězil s Davem Dickem v cheltenhamském Zlatém poháru a o rok později byl druhý za Early Mistem ve Velké národní.

Mont Tremblant byl skvělý partner, protože výtečně, klidně chodil přes překážky a měl krásný, ladný krok.

Crudwellova všestrannost pramenila z jeho zajímavého původu. Jeho otec Noble Star byl rovinář, běhal vytrvalecké dostihy a zvítězil v mnoha dostizích včetně Cesarewitche. Crudwellova matka Alesandrina byla vynikající steeplerka. Málokterá klisna zplodí po úspěšné, namáhavé dostihové kariéře vynikající hříbata. Nejméně tři Alesandrinini potomci však v dostizích vítězili.

Crudwell měl typický exteriér rovináře, byl to gracilní, ušlechtilý hnědák a trenér s ním musel zacházet s porozuměním a opatrně. Do

osmi nebo devíti let mívál zažívací potíže vždy, když ho připravovali na důležitý dostih, jako kdyby tušil, o co jde. Také mu snadno praskaly cévky. Z nozder krvácel tak často, že kvůli tomu málem musel dostihový svět opustit. Naštěstí se ale proti krvácení našel lék, který kůň dostával v injekcích.

Po dva roky, jako tříletý a čtyřletý, běhal Crudwell rovinu. Několikrát zvítězil a čestně obstál i v Ascot Stakes, kde přišel jako druhý, dobrý byl rovněž v Great Metropolitanu v Epsomu. Byl by asi zůstal rovinářem, nebýt toho, že jeho majitelka paní Cooperová od začátku netrpělivě čekala, až bude kůň dost starý na to, aby jezdil překážkové dostihy.

Proutěnky mu šly od samotného počátku, jako by se pro ně zrodil. Dva roky soustavně vítězil.

Jel jsem Crudwella poprvé v roce 1952, tedy v době, kdy jsem začal pracovat pro Franka Cundella, který byl jeho trenérem. Crudwell byl přihlášen na nováčky v Hurst Parku, na Henry VIII Novice Chase, což byl jeden z největších dostihů pro nováčky v celé sezoně. Protože kůň v životě na dráze překážky neskákal, myslel Frank, že by bylo lepší začít v míň náročném dostihu. Kůň na mne ale při práci doma udělal tak hluboký dojem, že jsem Franka přemluvil, aby ho přece jen do Hurst Parku poslal, a paní Cooperová nám k tomu dala své požehnání. Tak jsme vyrazili.

Když jsem Crudwella jezdil při práci na planinách, přebíhal mi po zádech příjemný mráz, takové to vzrušující mrazení, předtucha, že naše partnerství bude dobré pro nás oba. Měli jsme k sobě vzájemný respekt, jaký mezi dvěma muži vede k přátelství a mezi mužem a koněm ke vzácnému porozumění. Podobný vztah vzniká mimovolně a těžko se vysvětluje. Prostě najednou je tu.

Při Henry VIII Novice Chase kůň plně potvrdil moje tušení. Daleko před každou překážkou jsem zcela přesně věděl, co udělá, a on jako by to tušil. Přestože běžel přes překážky poprvé, šel klidně a v dobrém rytmu. Jeli jsme valnou část dostihu vzadu, skoro na konci pole.

Teprve když jsme se naposledy přiblížili k rovince, pobídl jsem Crudwella k boji. Rozletěl se. Dlouhým, plyným krokem předstihoval jednoho koně po druhém, až jsme se ocitli na Špici. Zvítězil hladce a bez námahy o tři délky.

Po tři sezony vítězil stejným způsobem. Po startu šel klidně a pak ve finiši letěl neuvěřitelnou rychlostí. Crudwell byl schopen ze sebe vydat přímo explozivní tempo, díky tomu také vítězil v rovinových dostizích a proutěnkách. Neraď ale běžel v čele, teprve až po poslední překážce byl ochoten jít vpřed. Když se tak zpočátku loudal na konci pole, mnoho lidí oklamal. Mysleli si, že nejspíš nebude tak dobrý, jak se o něm tvrdí. Z našich prvních společných deseti dostihů zvítězil v devíti.

V Birminghamu se každý březen jezdí kvalifikační steeple na čtyři míle (7,25 km) jako příprava před Velkou národní. Jednou přijel do Anglie z Irska kůň jménem Churchtown speciálně kvůli tomuto dostihu. Nastal jeden z Crudwellových největších bojů. Po bezmála čtyřech mílích na těžké půdě, se zátěží o půldruhého kamene (1 kámen = 6,35 kg) větší, než jakou nesl irský kůň, se Crudwell dostal dopředu v polovině rovinky a po urputném, slavném boji zůstal vpředu až do cíle.

V době, kdy se odborníci nechali slyšet, že Crudwell už překročil svůj vrchol, zvítězil ve Velšské národní v Chepstow. Běžel tento dostih už rok předtím, ale to ho na cílové rovince zarazil padající kůň. Crudwell tehdy už nestačil zmobilizovat dostatek sil a zdržení dohnat.

Bylo to krátce po mé Velké národní s Devon Lochem a já byl ještě plný svého životního zklamání, když jsme se s Crudwellem chystali podruhé na Velšskou národní.

Jak kůň stárl, neztratil sice rychlost ve finiši, ale už tolik neriskoval, netroufal si běžet celý dostih vzadu a pak teprve vyrazit.

Chystal jsem se s ním pronikat do čela postupně, aby toho na něj pak nebylo moc.

Všechno šlo dobře až k třetí překážce, kde se kůň dopustil malé chyby. Přes další dvě překážky pak šel opatrně, takže dva koně, nesoucí menší zátěž, se dostali před nás. Jak jsme šli přes poslední překážku za nimi, myslel jsem si, že je už těžko budeme dohánět. Ale Crudwell vyrazil se svou starou větrnou rychlostí a zvítězil v posledních krocích.

Starý dobrý Crudwell. Já ten den poprvé dokázal zapomenout na Devon Locha.

Crudwell běžel také Cheltenhamský Zlatý pohár a další velké dostihy, ale v těch se mu moc nevedlo. Z tohoto hlediska by tedy

překážky bez obtíží a s takovým koněm jsou pak obtížné dráhy radost. Na velké, masivní překážce má člověk intenzivnější pocit vzletu. Pokud ovšem jezdec jede na slabším koni, mívá pak intenzivnější pocit pádu ze skály. A to už je míň lákavé.

Velká národní v Aintree je krajní příklad takové dráhy. Je zcela rovná, takže odpadají problémy se stoupajícími a klesajícími úseky, a jediným problémem je těžká půda po deštích. Mokro se drží hlavně na vlastním závodisti, zvláště na rovince, zatímco úseky dráhy venku v terénu jsou míň blátivé, tam voda odtéká do kanálů a do potoka. Některé koně vyvádí z míry, když se jim pod nohama střídá těžká a suchá půda, zvláště to platí pro ty, kteří nikdy nejezdili na hon. Na rovince se lopotí v těžké půdě, váhají a ztrácejí sílu na druhý okruh.

Je-li ale naopak velké sucho, je půda na vzdálené části dráhy, kde se tak často neběhá, ještě krásně pružná, zatímco kurs vlastního závodisti s oběhanou trávou je tvrdší.

V Aintree jsou dvě samostatné překážkové dráhy. Novější byla zřízena v roce 1952 a byla pojmenována podle lorda Mildmaje, na počest jeho památky.

Okruh novější dráhy má délku sotva půldruhé míle, vede podle proutěnkové dráhy a také se s ní kříží, mezi Melling Road a tribunami. Mildmajova dráha slouží jako úvod Velké národní a její překážky vypadají jako zmenšené modely překážek Velké. Všechny jsou celé pokryté zelení.

Na žádné jiné dráze překážky kryté zelení nejsou, aspoň ne všechny, i když mnoho z nich má spodní část pokrytou jehličnany, aby oko koně mohlo zvolna sklouznout ze zeleného turfu na překážku, aby ho lákala ke skoku. Na některých závodisti v oblasti Midlands jehličnany nepoužívají. Překážky tam jsou sice dobré, ale vypadají nevlídné, tmavé a tvrdé, když se k nim koně blíží.

Mildmajova dráha a Velká národní mají dvě překážky společné, vodní příkop a předposlední překážku Velké, která je současně třetí překážkou na novější dráze. Na těchto dvou okusech koně, jaké to je, když je doskok níž než odskok, jak je tomu u všech překážek Velké národní. Jedna „národní“ překážka je záludně umístěná uprostřed rovinky Mildmajovy dráhy a dělává koním potíže.

Ostatní překážky Mildmajovy dráhy jsou sice menší, ale jsou masivní, tvrdé, žertovat se s nimi nedá. Koně se rychle poučí a jdou

srpnových a zářijových týdních, takže se trenérům vyplácí tam na několik dnů koně poslat. Zaběhají si během krátké doby několik dostihů bez velkého cestování. Závodisti Totnes, Plymouth a Torquay už neexistují.

V Dorsetu, Hampshiru, Essexu a Suffolku už také není žádné závodisti.

Kent se jen tak tak udržuje nad vodou několikadenními mítinky na krásné dráze ve Folkestonu a jediným dnem ve Wye. Ten má ale velmi dobrou návštěvnost. Norfolk žije čtyři dny v roce ve Fakenhamu, a Lincolnshire v Market Rašenu. Skotsko má dnes už jen tři závodisti.

Obrovská rozdílnost v terénu a konstrukci závodisti nutí jezdce rychle myslet. Stoupání, klesání, ostré oblouky, překážky bez naváděcích křídel, nepříjemný doskok, křížící se dráhy, silnice překrytá drny nebo šterkem, nevýrazné hraniční praporky, na to všechno je třeba pamatovat.

Stanovy pro překážkové dráhy Národního honebního výboru (National Hunt) dávají projektantům dosti značnou vůli. Uvádějí se tu maxima a minima se značným rozptylem. Projektant závodisti si v daném rozmezí může vybrat, jestli chce lehkou nebo náročnou dráhu, podle potřeby a podle vlastního názoru.

Základní požadavky jsou nicméně jasné:

Ustanovení 44. Na všech překážkových drahách:

a) Všechny překážky s výjimkou překážek vodních příkopů musí být vysoké' nejméně 4 stopy 6 palců (135 cm).

b) Na prvních dvou mílích (3 200 m) musí být nejméně dvanáct překážek, na každou další míli nejméně šest překážek.

c) Na každou míli (1 600 m) musí být alespoň jeden příkop široký 6 stop (180 cm) a hluboký 2 stopy, a to na odskokové straně překážky. Příkop musí být chráněn naspem a odskokovým břevnem ve výšce do 2 stop.

d) Musí být zřízen vodní příkop o minimální šířce 12 stop, hloubce 2 stopy, ohraničený překážkou ne vyšší než 3 stopy. (Vodní příkop může být započítán mezi překážky uvedené' sub b.)

Ustanovení 45:

Na všech proutěnkových drahách musí být série nejméně osmi proutěných překážek na prvních dvou mílích dráhy, další proutěné

překážky pak musí být umístěny každé čtvrt míle. Výška překážek musí činit nejméně 3 stopy 6 palců od základního břevna k hornímu břevnu.

Jel jsem na většině závodistišť a roztřídil jsem šije v duchu na dvě hlavní kategorie, na rovinaté a zvlněné. Ty jsem si pak rozdělil na podkategorie, na rovinaté snadné a rovinaté náročné, na zvlněné snadné a zvlněné náročné. Toto rozdělení platí speciálně pro mne a pokud by se mnou někteří jezdci nesouhlasili, mají na to plné právo.

Jak často říkávám, každý dostih je neopakovatelná událost a jeho průběh lze zřídka předvídat. Neexistují neměnné závěry, pokud jde o koně. A jestli snad někdo ví o výjimkách potvrzujících pravidla, která hlásám, pak mne to nepřekvapuje.

Orientační klasifikace dostihových drah, kterou uvedu, platí jen pro překážkové dostihy. Proutěnkové dráhy se od sebe tolik neliší. Mají sice také specifické vlastnosti, třeba zvlněný terén nebo ostré zatáčky, ale v překážkách rozdílů nejsou.

Rovinaté a snadné dráhy tvoří většinu a jsou bez problémů. Když je suchá půda, jsou rychlé, překážky se přímo nabízejí a jsou pro koně snadné. Za normálních okolností, jede-li člověk dobrého koně, je moudré běžet tak šest sedm délek za vedoucími jezdci. Větší vzdálenost málokterý kůň dokáže nahnat, má-li silné soupeře. To by snad dokázal jedině Pegas mezi Percherony, ale lepší je neriskovat. Nejednou se stalo, že i želva předhonila zajíce, když si byl příliš jistý sám sebou.

ROVINATÉ	Market Rasen	Windsor
A SNADNÉ	Newton Abbot	Wolverhampton
Bangor-on-Dee	Nottingham	Worcester
Catterick	Southwell	Wye
Hereford	Stratford-on-Avon	
Cartmel	Taunton	ROVINATÉ
Huntingdon	Uttoxeter	A NÁROČNÉ
Kelso	Wincanton	Aintree
Ludlow	Wetherby	Doncaster

Haydock Park	ZVLNĚNÉ	DRÁHY, NA
Kempton Park	A NÁROČNÉ	KTERÝCH JSEM
Newbury	Devon and Exeter	NEJEL
	Cheltenham	Ascot
ZVLNĚNÉ	Chepstow	Ayr
A SNADNÉ	Hexham	Carlisle
Folkestone	Leicester	Perth
Fontwell Park	Plumpton	Sedgefield
Lingfield	Towcester	Newcastle
Plumpton	Sandown Park	Fakenham
Warwick		Teesside Park

V jakémkoli dostihu kratším než 4 míle (6 400 m) nesmí jezdec dovolit, aby se jeden nebo dva koně utrhl a šli dopředu, aniž by se za nimi pustil. Nicméně takoví koně se většinou po třech mílích unaví a už nestačí na vytrvalé borce ve finiši.

Někteří koně běží nejlíp v čele, mají před sebou rádi volno. Pak jsou „tempaři“, ti běží stále stejným tempem. U těch je nejlepší vyrazit dobrým cvalem hned od startu a diktovat tempo od začátku, až se soupeři unaví. Nejpříjemnější jsou koně, kteří nemají rádi, když je jiný kůň předbíhá. Taková zvířata přidají, jakmile za sebou slyší dusot kopyt. Ovšem snažit se předběhnout některého z těchto skvělých koní je stejné jako snažit se předejhnout nevychovaného řidiče auta, který přidá plyn, jakmile vůz za ním dá světelné znamení, že bude předjíždět.

Pro koně, kteří rádi běží v čele, byl výborný Hurst Park.

Rovinka tam byla dlouhá kolem půl míle a další část dráhy se táhla v dlouhém mírném oblouku, takže v pohledu shora měla dráha tvar písmene D. Překážky byly příjemně snadné a půda tam rychle vysychala, protože přebytečná voda stékala do Temže. Z nejvyšší části tribun byla hezká vyhlídka na pramičky a skify honící se po řece.

V Hurst Parku se mi vždy vedlo, ale nebyla to moje nejoblíbenější dráha. Mám totiž slabost pro větší překážky. Nicméně to bylo právě v Hurst Parku a pak o dva dny později v Sandownu, kdy se mi zdařil můj neobyčejný, čtyřhvězdičkový rekord - osm vítězství z jedenácti startů.

Rovinaté a náročné dráhy mají vesměs velké, pevné překážky a jsou vlastně těžké jen tehdy, je-li kůň průměrný. Dobrý skokan zvládne

a doskok je také snížený. Dokážou mladé steeplery odradit. Dráha v Kemptonu je dráha pro statečné, udatné skokany.

Naváděcí křídla u překážek jsou dlouhá a nižší než na jiných závodištích, takže překážky vypadají ještě větší, než ve skutečnosti jsou. Zatímco jinde bývají křídla podstatně vyšší než samotné překážky, v Kemptonu převyšují křídla horní břevno sotva o osmáct palců. Před všemi překážkami je ale tak prudký svah, že se koně prakticky nedostanou příliš blízko.

Překážky jsou neobyčejně pevné, a to až do výšky o několik stop nad předepsané minimum, takže koně zvyklí brát nohama o zadní část překážky, musí své návyky velmi rychle změnit, pokud se ovšem ke druhé překážce vůbec dostanou.

Když v Kemptonu padají jezdcí, vypadá to zdálky, jako by padali zcela bezdůvodně, a přihlížející jim klnou a spílají nešiků. Věc se má tak, že koně, kteří odskočí příliš brzy, zavadí o horní část překážky břichem. Stane se, že doskočí bez úrazu, ale jejich jezdec přistane dřív, velkým, elegantním obloukem koni přes hlavu. Tvrdá horní břevna vykonala dílo zkázy, zapůsobila jako zablokované kolo auta, kde cestující letí ze zadních sedadel na přední a z předních hlavou do skla. Když je takto katapultován jezdec ze sedla, nepomůže mu žádná zručnost a umění, letí podle zákonů fyziky.

Před lety jsem jel v Kemptonu jeden steeple pro nováčky. Lépe řečeno chystal jsem se jet. K nevoli sázkařů jsem koně zastavil před druhou překážkou. Publiku se zdálo, že bezdůvodně. Můj kůň, dobrý proutěnkář, šel na první překážku příliš nízkým, dlouhým skokem. Zjistil, že jde nízko, snažil se to ve vzduchu napravit, hodil sebou, vzal břichem o břevno a bezpečně, dobře dopadl. Stalo se ale, že mu při tom manévru sklouzlo sedlo dozadu, takže mi nezbývalo nic jiného, než ho přitáhnout a zastavit... Jet dostih na volném sedle je totéž jako balancovat na namydlené tyči.

Od té doby kůň vždy nosil křížový poprsník, to jest jeden zvláštní řemínek provlečený dole pod obříšníkem a probíhající pak mezi předními nohama koně ke kroužku pod krkem, od kterého vede další řemínek koni kolem krku, připevněný nahoře dvěma krátkými řemínky k přední straně sedla těsně pod hruškou.

přes ně víc do výšky, a o to jde; nicméně podle mého by bylo lepší, kdyby překážky byly o něco málo vyšší a v horní části měkčí a podobaly se víc těm na Velké národní.

Dráha Velké národní je dlouhá skoro dvě a čtvrt míle a od poslední překážky do cíle je přes čtvrt míle.

Odskok skoro u všech překážek leží asi o půltřetí stopy výš než doskok. Na obyčejné dráze, stojí-li člověk před překážkou, vidí přes ni na další úsek kursu. V Aintree by musel mít chůdy. Při cvalu mezi překážkami na rovince k Bechers's Brooku koně, kteří jsou vpředu, jako by za překážkou zmizeli a čepice žokejů se znovu objevují teprve nad další překážkou.

Nikde jinde takové rozdíly mezi úrovní dráhy před překážkou a za ní nejsou, a je to právě tento výškový rozdíl, co v dostihovém tempu představuje hlavní nebezpečí liverpoolské tratě víc než mohutnost vlastních překážek.

Britští koně sice nejsou na výškový rozdíl u překážek zvyklí, ale není-li takový rozdíl příliš velký, je pro koně nižší doskok výhodný, protože získají zlomek vteřiny na to, aby stačili natáhnout nohy k pružnému dopadu. Naopak, kdyby doskok ležel výš než odskok, koně by to spolehlivě nezvládli a skončili by na zemi, proto si na každém závodišti dávají dobrý pozor, aby takovou překážku nevyrobili.

Když máte výborného koně a před sebou volno (ideální situace, vytoužená, ale velmi vzácná), pak je možné Aintree projet hladce a bezpečně, jako když bezpečně trefíte přes močál.

Ve Velké národní je nejvýhodnější startovat ze středu, protože výškové rozdíly u překážek jsou nejvýraznější při okrajích. Start ze středu má ještě další dvě výhody. Je obecně známo, že při Velké národní občas nějaký kůň upadne a těžko předvídat, kam se pak kůň, který se zbavil partnera, rozhodne cválat. Není to příjemná situace. Jestliže jezdec jede ve středu dráhy a jestliže před sebou vidí zdroj nepříjemností, může uhnout doprava nebo doleva. Pokud ale jede při bariéře a jiný kůň na jeho koně padá nebo do něj vráží, není úniku.

Ze středu se také nejlíp najíždí do ohybu za Bechet's Brookem a na ostrou zatáčku za Canal Turnem.

Na Bechet's Brook (šestá překážka na prvním rovném úseku dráhy) je třeba jít ve slušném tempu. Slavný potůček protéká na dopadové straně překážky a má velmi strmé břehy. Je snadné si představit, jak asi

skončí kůň, který odskočí až těsně u překážky nebo v pomalém tempu. Zákonitě dopadne do břehu potoka a vzápětí na nos. Jediná šance úspěchu je přeletět překážku i potok, a to se zdaří tím líp, čím rychleji kůň na překážku naběhne.

Ihned za potokem se dráha stáčí na levou ruku, ale pokud kůň šel na překážku ve středu dráhy, je oblouk sotva znatelný.

Další překážka, sedmá, je v mírném dolíku a je jediná, kde odskok nestoupá k překážce jako rampa. Jestliže si kůň při odskoku nezachová dostatečný odstup od překážky, nemusí si jezdec s těmi dalšími dělat starosti, dostih pro něj většinou dost zprudka končí. To jsem ostatně sám dvakrát názorně na Velké národní předvedl.

Další překážka je Canal Turn a u té je jízda ve středu dráhy obzvlášť výhodná.

Canal Turn je místo, kde se dráha přímo na překážce stáčí do pravého úhlu. Překážka je umístěná stejně jako bílá stop-čára na vedlejší silnici před vjezdem na hlavní. Přímým směrem za překážkou je kanál, dráha se stáčí vlevo. Jestliže jezdec je při levé straně, je ohyb příliš ostrý a kůň pak buď bočí, nebo ho jezdec musí přitáhnout a zabrzdít. Jestliže ale navede koně na překážku ze středu, většinou ho přemluví, aby šel přes překážku mírně šikmo, takže při dopadu má správný směr. Tento krabí manévr se zvlášť dobře daří u koní, kteří rádi skáčou na levou ruku.

Po šikmém skoku kůň dopadne a než přeběhne krátkou vzdálenost k Valentine's Brooku, ocitne se automaticky blíž k bariéře, ale zase ne příliš blízko.

Břehy potoka Valentine nejsou natolik strmé jako u Be-cher's Brooku, ale přes Valentine se musí jít stejně jako přes Becher, vždyť také je to stále týž potok.

Další překážky nevyžadují žádnou zvláštní taktiku. U všech leží doskok níž než odrazová strana, ale výškový rozdíl je stejný po celé délce překážky, takže se na nich jezdec může pomalu propracovat tak na dvanáct stop od vnitřní strany dráhy.

Před přejezdem Melling Road se začíná dráha stáčet na pravou ruku. Jestliže jezdec vede koně dál přímým směrem, přibližuje se k bariéře.

Mellingská silnice je překrytá škvárovou drtí a z obou stran oddělená od dráhy dvoukřídlými laťkovými vrátky; ve všední,

„nedostihové“ dny se vrátky naopak dráha uzavírá. Jakmile kůň přecválá silnici, ocitá se na vlastním závodisti, na veliké otevřené prostoře, kde se stýkají a kříží čtyři dráhy, a kde se startují Grand Sefton a Foxhunters.

Naštěstí je trať většinou vyznačena dřevěnými kužely, protože jinak by se jezdcům nabízely hned čtyři cesty k cíli. Pokud se ale stane, že v čele jede nováček, který trať nezná, a dřevěné kužely nejsou na místě, nesmí si to jezdec zkrátit po rovinovém kursu ani nesmí zahrnout příliš ostře doleva, jinak by skončil na Mildmayově dráze nebo na proutěnkách. Musí jet mírně doleva. Pak už ho čekají dvě jednoduché překážky: třináctá a čtrnáctá na prvním okruhu, které jsou současně posledními dvěma překážkami Velké národní. Přes tyto dvě překážky a kolem tribun může jezdec jet při bariéře bez rizika.

Přímo před tribunami je ovšem Chair. Podle mého názoru je to nejobtížnější překážka na celé dráze, protože je neobvykle vysoká, mohutná a na pohled vypadá ještě větší. Při Topham Trophy a jiných dostizích, kdy na ni jdou koně brzy po startu, zde dochází k hromadným pádům. Ale ve Velké národní, po těžkých zkouškách dvoumílové dráhy, běží zde už jen opravdu dobří skokani. Koně už jsou v onom úseku kursu na mohutné překážky zvyklí. U Chair není skoro žádný výškový rozdíl mezi odskokem a doskokem. Je to milosrdné.

Poslední překážka prvního okruhu je vodní příkop, podle mého mínění vůbec nejsnazší. Je sice o něco širší než vodní příkopy na jiných drahách, ale snížený doskok je tady výhodný, koně se mohou soustředit na skok do dálky a nemusí si dělat hlavu s výškou.

Dál se jezdec musí držet co nejbliž hrazení do zatáčky na levou ruku k prvnímu úseku dráhy a k první, tedy sedmnácté překážce. Na čtyřech stech yardech (1 y = 91,4 cm) rovinky má jezdec čas se zase pomalu přesunout do středu dráhy, a jde to nanovo.

Na konci druhého okruhu navádí poslední překážka na cílovou rovinku přes hlavní dráhu na dráhu proutěnkovou, podél tribun z jedné strany a podél Chair a vodního příkopu ze strany druhé, až k cílovému sloupu.

Po Aintree jsou největší a podle mého vkusu nejzajímavější a nejpříjemnější překážky v Kemptonu. Jsou také mohutné, budí respekt,

získával celé délky, a díky tomu také zvítězil, přestože to byl tehdy jeho první dostih v sezoně a kůň nebyl ještě ve formě.

Pak jsem si konečně uvědomil, že se mi Plumpton vždycky zdál náročný, protože jsem tam jezdil slabší koně. Plumpton je pěkný, ale špičky nepřitahuje. Kdybych tam jel s Finnurem, Crudwellem nebo Lochroem, překážky na klesajících úsecích dráhy by se mi asi nezdály tak obrovské. Tam když kůň dopadá k doskoku, má jezdec pocit, že mu z kopce dolů ustupuje půda pod nohama, a kůň ještě několik kroků za překážkou padá na nos.

U vodního příkopu je doskok v rovině, překážka před příkopem je docela běžná, nijak náročná. Já tam nicméně spadl víckrát než na kterékoli jiné překážce v celé Anglii. Vodní příkop je na nejvzdálenějším úseku dráhy. Kdysi jsem za jediný den odtamtud šel třikrát pěšky, celý mokrý. Když jsem si tak jednou překážku prohlížel ze země (a to už bůhví po kolikáté), uvědomil jsem si, že doskok za příkopem je nejmíň rozsekaný na zevní straně. Od té doby jsem na tu překážku vedl koně zvenčí a většinou jsme se přes vodu dostali bez úhony. Později provedlo vedení závodistiště na té překážce úpravy stejně jako na nejnejpříjemnějších překážkách na klesajícím úseku dráhy, takže je kurs pro koně snadnější, líp se jim skáče.

Na mnoha závodistištích je na třímílovém steeplu devatenáct překážek místo povinných osmnácti. V Sandownu si ale všichni přijdou na své, protože tam jich je dokonce dvaadvacet.

Sandown jsem měl vždycky nejraději, hned po Liverpoolu, ale asi to bylo tím, že jsem tam vždy jel dobré koně; platil tam tedy obdobný princip jako v Plumptonu, jen opačně.

Třímílový steeple tam začíná ve svahu, z kopce dolů až k první překážce. Pak do oblouku, na zadní rovinku, kde je těsně za sebou sedm náročných překážek: tři, pak voda a další tři. Jezdec si musí načasovat správný rytmus, aby chytil „zelenou vlnu“ jako u dopravních světel. Jakmile jde kůň na první překážku správně, nejsou u dalších problémy. Jakmile udělá kůň na první chybu, má starosti u všech ostatních. Pak přijde táhlý oblouk k rovince, dráha mírně stoupá a blíží se Pond, překážka pokřtěná po malém rybníčku stojaté, zatuchlé vody mezi steeplovou a proutěnkovou dráhou. Dráha stoupá dál, ke dvěma dalším překážkám a podél tribun. Na konci stoupání mizí pole jezdců divákům z dohledu. Když koně běží kolem parkoviště, vidí diváci nad

Štíhlí koně si často „proskočí“ sedlo a já se vždy snažil přemluvit trenéry, pro které jsem jezdil, aby mně dovolili používat poprsník jako normální součást výstroje.

Běžný poprsník není totéž jako křížový a podle mého názoru je míň výhodný. Je to řemen probíhající volně od obříšníku (tam, kde obříšník vybíhá od sedla) přes prsa koně a zpět k sedlu. Řemen nadlehčuje tenký řemínek na šíji zvířete. To zařízení sice zabraňuje sklouznutí sedla dozadu, ale nebrání posunu na krk. K tomu ještě se váha jezdce i sedla přenáší koni na hrudník a kůň samozřejmě nemůže podat řádný výkon.

Nejeden jezdec přišel o nejednu naději vinou uvolněného sedla. Je to nepříjemný pocit, vědět, že člověk může letět kteroukoli vteřinu zcela nedůstojně na zem. Nejvíce ze všeho je k vzteku, že taková pohroma je opravdu zbytečná, že jí lze předejít. Ať je obříšník sebelíp utažený, na nataženém těle koně v trysku se snadno uvolní. Když je možné tomu zabránit docela jednoduchým poprsníkem, nechápu, že se stále ještě najde řada trenérů ochotných riskovat a poprsník nepoužít.

Proutěnkáři se bez poprsníku obejdou spíš. Ostatně koně, kterým se dobře vedlo o letních prázdninách, kteří přibrali kolem pasu, také.

Jsou jezdci, kteří ve snaze srazit váhu na minimum přemluví trenéra, aby poprsník koni nedával. Já si ale myslím, že s lehkým sedlem jsou hrudní řemínky obzvlášť užitečné a že se ta libra (0,454 kg) navíc nakonec bohatě vyplatí.

Doncaster, Haydock Park a Newbury jsem zařadil mezi náročné dráhy hlavně pro jejich neobvyklou rozlohu. Na všech třech závodistištích jsou velmi široké rovinky a na těch se jezdci při finiši snadno dopouštějí chyb. Cílový sloup optickým klamem vždy člověku připadá klamně blízko, takže je v pokušení pustit koně příliš brzo. Nezkušený jezdec se propracuje do čela, jen aby zjistil, že cíl je sotva na obzoru a že má za sebou tucet zkušených, trpělivých žokejů na koních s nevyčerpatelnou rezervou.

Pokud se ale čeká s konečným nápojem příliš dlouho, může to dopadnout katastrofálně. Největší pohanu sklídí a nejvíce se zesměšní jezdec, jehož kůň ve finiši běží lehce, velkou rychlostí, a nakonec přijde o krátkou hlavu druhý.

Na všech třech drahách jsou velké, pevné překážky. Nejmhutnější mi připadaly, kdykoli jsem se k nim blížil na slabším koni.

Na odlehlé straně dráhy v Haydocku jsou podobné výškové rozdíly při odskoku a doskoku jako v Aintree. Haydocké závodiště je Liverpoolu nejbliž nejen zeměpisně, ale je také nejlepší přípravkou na zkoušku nejtěžší. V poválečných letech hned čtyři koně napřed zvítězili v Haydocku a vzápětí ve Velké národní -Sheila's Cottage, Russian Hero, Freebooter a E. S. B.

Haydock je jedno z mála závodišť, kde se nevyplatí jít přes poslední překážky blízko bariéry, protože přímým směrem za poslední překážkou je otevřený vodní příkop, zatímco konečný úsek dráhy k cílové rovině se stáčí dost ostře doprava, aby se překážkám prvního okruhu vyhnul. Když jezdec vede koně přes poslední překážku na zevní straně dráhy a pokračuje rovně, ocitne se o sto yardů dál zase u bariéry.

Jak Haydock, tak Newbury se oficiálně popisují jako dráhy „zvlněné“, protože na dráze jsou dva mírné dolíky. Naopak nová dráha v Ascotu platí oficiálně za rovinatou, přestože v úseku od Swinly Bottomu výrazně stoupá. Posledních šest překážek zřídili právě na tomto stoupání a jsem si jistý, že ten úsek musí koním připadat nekonečný.

Za zvlněné a snadné dráhy platí takové, kde se mírné stoupání nebo klesání neobjevuje v úseku před cílem. Tyto dráhy mají většinou krátký okruh. Dráha ve Fontwell Parku a Plumptonu má sotva jednu míli. Zato kurs ve Warwicku je zrádně dlouhý stejně jako Doncaster.

Dráha ve Warwicku vede po úbočí malého kopečku, na kopeček, za kopeček a po úbočí. Jen z nejvyšších stupňů tribun je vidět na většinu dráhy, divákům v nižších částech tribuny koně mizí za kopcem z dohledu na celý furlong (V8 míle, 201 m). Sjíždějí z kopce na vzdáleném úseku dráhy na zadní rovinku. Ostatní úseky dráhy jsou rovné. Navzdory tomu stoupání je dráha za sucha rychlá. Za dešťů je půda nerovnoměrně měkká, a někdy se dokonce musí vypouštět překážka v dolíku před začátkem stoupání, protože se kolem ní hromadí veliké kaluže.

Jednou došlo ve Warwicku k množství pádů. Tehdy před závody provedli rekonstrukci některých překážek, velmi pevně je vycpali až

nahoru, zatímco ostatní překážky zůstaly tak, jak byly. Napohled však všechny překážky vypadaly stejně. Nebylo možné rozeznat, která je opravená a která ne. Koně to však brzy pocítili. Přes staré překážky šli nedbale a proskakovali je, ale do nových tvrdě naráželi.

Byl to velmi zajímavý a poučný dostih pro všechny zúčastněné, protože se tu zcela jasně prokázalo, že se koně sice umějí přizpůsobit různé konstrukci překážek na různých drahách, ale že na jedné dráze očekávají, že všechny překážky budou stejné.

Dráha v Lingfieldu patří mezi nejpříjemnější. Překážky jsou velmi krásné a široké a naváděcí křídla jsou tak vysoká, že přímo lákají ke skoku, až má člověk chuť skákat sám, a třeba bez koně.

Jediný stoupající úsek kursu je dostatečně daleko od cíle. Stoupání před vrcholem kopečku je sice prudké, ale pak přijde příjemné klesání, kde koně nabere rychlost před posledním obloukem před rovinkou. Jako na všech zvlněných a snadných drahách rychlost, kterou koně získají z kopce, vynahradí námahu stoupání.

Zvlněné a náročné dráhy stejně jako rovinaté a náročné jsou dlouhé, s mohutnými překážkami. Na všech je stoupání před cílem, takže finiš s unavenými koňmi těžko může být efektní.

Svahy v Lingfieldu, Plumptonu, na závodišti Devon and Exeter jsou vůbec nejprudší, ale jsou dostatečně daleko před cílem, takže koně i jezdci mají čas před finišem sebrat síly a chytit dech. Zato v Towcesteru, kde je stoupání daleko nejhorší, nemá nikdo šanci si odpočinout, protože cílový sloup je uprostřed tvrdého, stoupajícího úseku dráhy. Do kopce se běží tři čtvrtiny míle před cílem, přes tři překážky, a z toho jedna je otevřený příkop.

Když je trochu měkká půda, jdou koně k poslední překážce tak znavení, že přes ni jdou skoro krokem. Myslím, že se tam zaběhly nejpomalejší finíše vůbec.

Steeple se v Towcesteru ale běhají na jaře a na podzim, ne v zimě, takže půda nikdy není pro koně neúnosně mokrá a těžká.

Plumpton jsem zařadil do obou kategorií zvlněných drah, protože jsem se nemohl rozhodnout, kam vlastně patří. Byla léta (a bylo jich mnoho), kdy bych Plumpton bez váhání zařadil mezi dráhy „náročné“, pak jsem tam ale jednou jel Domatu, a najednou bylo všechno jinak. Domata šel po celé dráze se samozřejmou lehkostí, na každé překážce

jako peříčko, kůň někdy dokonce hekne, má málem vyražený dech, zadek mu jde předčasně dolů a se zadníma nohama jdou dolů i břevna a cihly překážky a s těmi samozřejmě i body.

Sed vpředu je výhodný na hurdlích, tedy proutěnkách. Pokud by ale jezdec chtěl setrvat v pozici skrčence nad šíjí koně, bylo by to sebevraždné, protože tato pozice sice napomáhá v přesnosti skoku, ale ne v rychlosti. Jezdec se koně nemůže pořádně přidržit nohama a stačí, když se kůň nad překážkou stočí nebo o překážku zavadí, a jezdec ze sedla vyletí. Otěže musí být hodně nakrátko a jezdec je nestačí popustit, když kůň náhle sehne hlavu k zemi nebo ke straně, aby se srovnal. Vlastně se dá říct, že pozici „zadí vzhůru“ vidí člověk při dostizích jen tehdy, když jezdec opouští sedlo nedobrovolně.

Na proutěnkách se jezdec nad překážkou nemusí úplně nadlehčit, protože u skoku jde o rychlost, délku, ne o výšku. Stačí udržovat váhu tam, kde koni nejméně překáží a kde jezdec nejlíp udrží rovnováhu. Tento přesný bod je u různých koní v různých místech. Sklánět se k šíji slabšího skokana nemá kupříkladu vůbec žádný smysl, ale je to možné u nadaného, dobrého proutěnkáře, jehož tělo prakticky pluje stále ve stejné rovině i nad překážkami, kůň jen zdvihne nohy výš než při prostém trysku.

Jezdci na evropském kontinentu sedí víc vpředu, protože si to na měkkých kontinentálních proutěnkách i překážkách mohou dovolit. Když kůň překážky proskakuje, nenarazí na pevný odpor a neztratí rovnováhu.

Anglické proutěny byly konstruovány stejně jako ohrady pro ovce, jen jsou větší a jsou propletené trnitým křovím, aby je bylo líp vidět. Kůly jsou zatlučené do země. Proutěny se skládají z několika stejných podélných dílů, podle šířky dráhy. Díly nejsou navzájem spojené, takže pokud kůň některý díl povalí, sousední zůstanou stát. Když se během dostihu proutěnka rozbije, okamžitě se vymění za náhradní. Koně tedy nikdy nemusí jít přes rozbitou proutěnku dvakrát. Horní břevno musí být nejméně tři stopy šest palců (105 cm) nad zemí a celá proutěnka musí být lehce skloněná ve směru jízdy, aby koně nenabíhali na kolmou překážku.

Francouzské proutěny se lišily skoro ve všem, jen výšku a sklon měly stejné. Jednotlivé oddíly byly dlouhé deset stop, údajně přenosné, ale přenášet je museli čtyři chlapi. Sestávaly ze dvou příčných břeven

střechami automobilů pestré čepice jezdců, jak se rytmicky vynořují nad různými daimlery, bentleyi a minimorrisy.

Při druhém okruhu unavení koně většinou na Pondu a dalších dvou překážkách automaticky odpadnou. U těchto překážek stačí chybička a je konec, protože jen výjimečně zdatný kůň dokáže nabrat rychlost po ztrátě rovnováhy při únavném, vyčerpávajícím stoupání.

Od cíle zpět do padoku je to daleko a často se stávalo, že než se jezdec stačil vrátit, převléct a zvážit, už ho vyvolávali k dalšímu dostihu. Půlhodinka mezi jednotlivými dostihy se divákům většinou zdá dlouhá, zvláště když je chladno, ale pro jezdce, který se musí vrátit, letět do šatny a tak dále, je ta půlhodina zoufale krátká; tedy pro toho a ty, kteří mají to štěstí, že jezdí hodně.

Ve zcela jiné situaci jsou jezdci, kteří jedou jen v posledním dostihu, těm připadá odpoledne nekonečné, a když na ně konečně dojde řada, aby šli do šatny a oblékli si barvy, začíná se pomalu šerit a publikum se zvolna trousí domů. Je to deprimující. Kdepak, Sandown je nejkrásnější, když tam člověk tráví den ve spěchu.

Cheltenham je jediné závodiště, na kterém se v letních měsících neběhá rovina. Cheltenham je také hlavním sídlem National Hunt racing - Národních honebních dostihů.

Hnědočervená kopečky obklopující dráhu jsou slavné, ale těžko je popsat nebo vyfotografovat. Krajina ožívá v celé kráse jen tehdy, cítí-li člověk i její vzduch a vnímá její vůně, a to nejde nijak zobrazit. Optická představa může vzpomínku zkreslit. Člověk si pamatuje atmosféru důvěrně známou, smutnou nebo exotickou, aniž se potřebuje dívat na obrázek místa, na které vzpomíná.

Pahorky v Cheltenhamu se mění podle světla, jsou zářivé, jasné, nebo mlhavé. Těch proměn je tak nekonečné množství, že by je malíř mohl zaznamenávat celý svůj život a stejně by je všechny nepostihl.

Cheltenham jako mnoho jiných zvláštních drah vyžaduje od jezdce trpělivost a výdrž. Pokud cílový sloup není přímo ve svahu, nemá smysl štvát koně do kopce, protože by vypotřeboval energii, kterou musí vydat v rozhodujícím boji ve finiši. Proto trpělivost a výdrž! Však to zkušení jezdci znají.

V Cheltenhamu je stoupání na dvou úsecích dráhy, a sice přímo před tribunami a pak na dost ostrém kopci na odlehlé části dráhy. Tam se jde od vrcholu stoupání na nové dráze do mírného oblouku na levou

ruku, ale stará dráha se stáčí doleva ostře. Nezkušení jezdci cválají do kopce a míjejí ostřílené „trpělivé s výdrží“. Pak je to v ostrém ohybu vynese ven a ztratí délky, které jejich unavené zvíře už nestačí dohnat.

Od zatáčky na vrcholu stoupání to jde z kopce dolů ke třetí překážce od konce, pak přes předposlední, znovu do kopce a do oblouku na poslední. Nakonec čeká záběr na stoupající cílové rovině. Je to opravdu náročná dráha a je obtížné vydržet při vyčkávací taktice, protože není-li jezdec blízko čela, má opravdu co dělat, aby to ve finiši na krátkém stoupaní stihl. Vyčkávací taktika se vyplácí, mnohokrát se vyplatila, ale v Cheltenhamu se snadno stane, že jezdec vyčkává příliš dlouho a kůň už to pak nezvládne.

Na druhé straně není moudré žádat od koně, aby po celý dostih pole vedl. Udávat tempo na silně zvlněné dráze v Cheltenhamu vyčerpá i koně zvyklé běhat na špici na rovinatých drahách, kde vítězí.

Nejvzácnější výjimkou tohoto pravidla byl Royal Approach, kůň lorda Bicester. Přijel v roce 1954 z Irska na Cathart Steeplechase, uzavírající Cheltenhamský Festival. Jel ho Pat Taafe. Hned zraje se propracoval do čela a postupně se čím dál víc vzdaloval od pole. Zvítězil o mnoho délek zcela bez námahy a všechny ostatní koně doslova zesmšnil. O několik měsíců později, když byl mimo sezonu na pastvinách, si zlomil nohu. Byla to tragédie, protože kůň ve svých šesti letech opravdu sliboval, že z něho bude další hvězda stájí lorda Bicester. Po dvou sezónách odpočinku se Royal Approach na dostihové dráhy vrátil, ale jeho někdejší velikost byla tatam.

Cheltenham, Aintree, Sandown, Wye, Cartmel, Plumpton, každá dráha je jiná, má jiný charakter. Neexistují dvě stejné. Každá má svůj osobitý charakter, atmosféru, své zvláštnosti, specifická znamení, jako jsou třeba díry v punčocháčích jezdců v Cheltenhamu, déšť v Haydock Parku nebo „slaměné tribuny“ v Bangoru-on-Dee.

Na druhé straně jsou všechna závodiště v něčem stejná. Všude návštěvníka vítá u brány vůně ryby v rosolu, pohled na věrné chronické sázkaře, všude slyšíte pozdravy Johnnyho, Tishyho nebo Fattyho, známých kamelotů, všude jste svědkem hádek mezi uva-děči a diváky, kteří se snaží na závodiště proniknout bez placení.

Umění steeplu

Univerzální technika dostihové jízdy, kterou by jezdec mohl uplatnit vždy a všude, za sucha i na blátě, přes vodu i přes proutěnky, s koněm skvělým i s herkou, jednoduše neexistuje. Každá dráha, každý kůň, každá překážka jezdce nutí, aby zvažoval taktiku a techniku, a právě v této rozličnosti je překážkové ježdění tak fascinující, proto se nikdy neomrzí.

Každý jezdec si časem vypracuje svůj osobitý styl rozpoznatelný třeba i dalekohledem stejně dobře jako barvy. Někteří jezdci se specializují na překážkové dostihy, jiní na proutěnky. Pokud by ale žokej jel každý dostih stereotypně, stejnou taktikou a technikou, pokud by pokaždé stejně vedl koně, ať už tvrdě nebo naopak, připravil by se určitě o mnohá vítězství.

Hodně se hovoří o přednostech nebo nevýhodách různého sedu, o tom, zda má být těžiště předsazené dopředu, nebo naopak posunutě dozadu. Mnoho lidí doporučuje kompromis, střed. Podle mého je těžiště třeba umístit vzhledem k tomu, jaký úkol koně čeká, různý sed se hodí pro různé situace.

Sed vpředu je nejspíš vidět při předvádění, když koně jede vysoký jezdec, skrčený do tvaru velkého písmene N nad šíjí koně. Výhoda takové pozice je prý v tom, že kůň téměř nepociťuje tíhu jezdce, když ji nese nad lopatkami. Proto se také při moderním předvádění na překážkách jezdec při skoku nadlehčí tak, že v nejvyšším bodě skoku prakticky úplně ztrácí kontakt s koněm.

Je to výhodné, elegantní nikoli. Bohužel se o tento cvik pokouší řada málo zkušených, je to manévr obtížný a vyžaduje velkou dovednost a trvalý trénink.

Jezdec vyletí ze sedla snadno, o tom jsem se ostatně sám přesvědčil mnohokrát a nedobrovolně. Ovšem udržet si přitom kontrolu, udržet rovnováhu, to už je horší, jezdec má hlavu až u huby koně, sedací část obrácenou k nebi a koleno se koně dotýká jen tak tak. Tisíce skoků se pokazilo, když jezdec z této zajímavé pozice se slyšitelným žuchnutím dopadl zpět do sedla. Když zvířeti dopadne na hřbet skoro sedmdesát kilogramů živé váhy, která na vrcholu skoku nebyla ani cítit, jen snad

bariéru, aby si přerazili nohu, netluče je bičem přes oči, ani jejich koně nekope špičkou boty do slabin, aby je vyvedl z tempa. Prostě neprovádí žádný z kejklů špinavých lumpů.

Dokonalý žokej hledí na každý dostih jako na soutěž v taktice, ve které musí strategický postup vycházet z realistického odhadu možností koně a jeho pozice v handicapu, a ze znalosti návyků ostatních účastníků dostihu. Musí znát stav půdy a vědět o eventuelních nedostacích ve vybavení soupeřů. Dokonalý žokej však nikdy nepostupuje slepě a otrocky, podle předem promyšleného plánu, až k hořkému konci, ale pružně se přizpůsobuje situaci, jestliže se vyvíjí jinak, než předpokládal. Brilantní využití nečekané mezery v poli je pro dokonalého žokeje přímo charakteristické, stejně jako to, že na posledním furlongu nebo na poslední překážce je jeho kůň vždy v ideální pozici pro konečný útok, do kterého dokonalý žokej vkládá své umění.

Kdyby dokonalý žokej existoval, nemohl by nikdy prohrát o krátkou hlavu. Pokud ale považujeme tak těsnou ztrátu vítězství za nedokonalost dokonalosti, měli bychom si uvědomit, že kdyby dokonalý žokej nebyl dokonalý, nepřišel by možná do cíle po vítězi o krátkou hlavu, ale o několik délek.

Školní sed nejpůvabnějším způsobem ilustrují krásné viktoriánské honební rytiny, na kterých se břicha cválajících koní div nedotýkají země a jezdci ozdobení kníry trůní v sedle se zády rovnými jak pravítko. Tento sed až do dnešního dne vyhovuje pro svou pohodlnost a snadnou kontrolu koně jak jezdcům vysoké školy, tak kovbojům. Před šedesáti lety to byl sed běžný i v dostizích, ale má tolik nevýhod, že je dnes už zastaralý.

Těžiště jezdce je při tomto sedu umístěno nesprávně jak z hlediska rychlosti kroku, tak z hlediska skoků, při kterých jezdec pevně sedí v sedle na rovných úsecích a lehá si koni na zadek při doskoku. Špatně umístěné těžiště jezdce ovlivňuje výkon koně na překážce nepříznivě trojím způsobem. Kůň má přetížený zadek, takže mu jdou při skoku zadní nohy předčasně dolů a berou o horní část překážky; za druhé při dopadu jako by mu zadní nohy brzdily, jako by mu bránily včas vpadnout do rytmu a nasadit tempo. To je vidět u nezkušených jezdců, kterým se kůň za překážkou doslova zapíchne do země.

propletených březovým proutím, dolní osmnáct palců od země, horní stejně daleko od dolního. Obě břevna dráty připevněná k základnímu širokému břevnu. Zepředu zakrývala mezeru mezi základním břevnem a spodním břevnem nazeleno natřená prkna, takže člověk měl při dostihu pocit, že skáče přes sérii dřevěných květinových truhlíčků, do kterých jsou hustě vysázené břízky. Proutěnky se připevňovaly silnými mohutnými železnými pruty, zatlučenými do země.

Když se tyto proutěnky zavedly koncem roku 1954 na naše dráhy, trenérům se zpočátku líbily, protože šetřily koním nohy. Obyčejné, běžné proutěnky dokážou koním ubližovat všelijak. Koně při skoku narážejí o horní břevno, odírají si holeně, proska-kují propleteným trnitým křovím a v kůži jim zůstávají ostny, třísky z rozbitých sloupků je ošklivě zraňují. Když proražená proutěnka pruží zpět do vzprímené polohy, může si do ní kůň při skoku zaplést nohy a skončit na zemi. Taková proutěnka, pružící nazpět, to je opravdu ošklivé, o tom jsem se několikrát poučil na vlastní kůži.

U francouzských překážek odpadlo nebezpečí rozbitých sloupků a překocených sektorů. Koně mohli jít přes ně nebo skrz ně jak libo, a březové proutí je ani neškrábalo.

Opravdu se zpočátku zdálo, že tyto mírumilovné, neškodné překážky u nás zdomácní na všech závodištích. Jenže jak čas ubíhal, začali si lidé uvědomovat, že právě ta jejich neškodnost je zrádná. Řada překážkových koní brzo přišla na to, že jim březové proutí neublíží, a začali nízké proutěnky prakticky ignorovat. Často přes ně letěli pravidelným tempem a ani se nesnažili o skok. Když se však stalo, že špatně odhadli krok, docházelo k prudkým a nebezpečným pádům.

Další velká zrada způsobená francouzskými překážkami se projevila až mnohem později, teprve když koně, zvyklí na měkké kontinentální proutěnky, přišli na steeplovou dráhu s velkými, pevnými překážkami. Ukázalo se, že se nesnaží jít do potřebné výšky, pevnou, tvrdou překážku se pokoušejí proskočit jako proutěnku, a mnoho nováčků na to doplatilo. Ani se jim to nedalo zazlívát, protože napohled se velké překážky a nové proutěnky dost podobaly, samozřejmě až na rozdílnou výšku.

Ve Francii mají i steeplové překážky horní část měkkou a prostupnou, koně skrz ně mohou proskakovat, takže tam návyk z proutěnek tolik nevadí. Jak narůstaly řady koní bez jezdců a řady

jezdců zmazaných od mokré trávy, začínalo být jasné, že buď bude třeba zavést na britských závodištích i měkkčí steeplové překážky, nebo zavrhnout měkké proutěnky. Jiné řešení nebylo.

Pokus skončil, proutěnky se zase pěkně natvrdo „naškrobily“ a jezdecká poloha vpředu, která se pomalu vžila, se zase moudře posunula o nějaký ten palec dozadu.

Sed vpředu je samozřejmý u rovinám. Rovinových jezdců si hluboce vážím za jejich citlivý smysl pro časování a pro umění finišu. Jinak ale rovina žádné složitější jezdecké umění nevyžaduje. Nemám to ze sebe, sám jsem rovinu nikdy nejezdil, ale slýchám to od kolegů, kteří mají tak malou váhu, že mohou v létě tu a tam rovinu jet. Všichni svorně tvrdí, že rovina velké jezdecké umění v pravém slova smyslu nevyžaduje. Také tvrdí, že málokterý rovinový jezdec, skrčený koni za krkem, by se na proutěnkách udržel v sedle.

Nerad bych, aby došlo k nedorozumění: vůbec netvrdím, že rovinoví jezdci nejsou dobří jezdci, naopak, mnozí z nich jsou skvělí. Ale je pravda, že i prostřední jezdec může na rovině uspět, zatímco na proutěnkách nebo překážkách těžko.

Je velmi obtížné vysvětlit, jaký je vlastně rozdíl mezi dobrým jezdcem a dobrým žokejem. Pokud se o to pokusím, budu si počínat stejně jako divadelní kritici. Pronášejí nekompromisní soudy nad dílem, které by sami nedokázali vytvořit. Takže při popisu dokonalého jezdce a dokonalého žokeje nevycházím z předpokladu, že bych sám splňoval kritérium pro jednu či druhou odrůdu dokonalosti.

Dokonalý jezdec sedí v sedle zcela klidně. Jeho klid pramení z vědomí vlastní dovednosti, ze sebejistoty, a přenáší se na koně. Nic koně nevyvede tak z klidu jako bojácný jezdec. Jezdci, kteří se v sedle ustavičně vrtí, přenášejí svůj neklid mnohonásobně na zvíře, jež je nese. Konec vůbec velmi citlivě reagují na duševní stav jezdce. Stane se, že jeden a tentýž kůň si pod dvěma různými jezdci, lišícími se uměním i temperamentem, počíná jako dva různé koně.

Dokonalý jezdec má statné nohy, aby mohl silou svalů tisknout koně koleny a pobízet ho k větší rychlosti. Dokonalý jezdec naopak nikdy nebuší do koně patami jako paličkami na buben. Má silné, ale citlivé ruce, ruce, které vedou jemně, leč pevně, nedrží nikdy otěže v křečovitém sevření, nebojuje proti měkké hubě koně. Tvrdé zatažení

může způsobit, že kůň vezme udidlo do zubů a s jezdcem uteče ve snaze uprchnout bodavé bolesti v jemných, citlivých koutcích.

Když kůň s jezdcem uteče, vypadá to velmi hroživě, protože jezdec v takové situaci koně vůbec neovládá a je mu zcela vydaný na milost a nemilost. S dokonalým jezdcem samozřejmě kůň neuteče nikdy, jen se může stát, že dokonalý jezdec někdy nedokáže koně zastavit.

Jsou koně, ale není jich mnoho, kteří táhnou tak, že je zcela marné, dává-li jim jezdec povely ke zpomalení nebo zastavení, přitom ale celkem promptně reagují na povely do stran nebo k větší rychlosti. S povděkem konstatuji, že mě naštěstí nikdy nepotkal osud jezdce, se kterým kůň utekl, ale opakovaně se mi stalo, že jsem nedokázal zastavit, většinou v ty nejmíň vhodné okamžiky, před dostihem i v dostihu. Žokej, který marně koně zatahuje, když docválá ke startu, je vždy terčem posměchu těch druhých, kolem nichž se bezmocně nese. Konec, kteří tímto trestuhodným nezodpovědným způsobem projevují svou radost ze života, je lepší ke startu vést, nebo jet jen klusem.

Špičky bot dokonalého jezdce vždy směřují vpřed a vzhůru. Lokty má takový jezdec u těla, záda rovná. Jeho dokonalý jezdecký styl a to, jak ovládá svého koně, jsou nejlepším důkazem jeho obecné dokonalosti, tedy viditelným důkazem. Neméně důležité jsou ovšem neviditelné, nehmatatelné kvality jezdce, zejména jeho podvědomá schopnost předvídat, co jeho kůň v nejbližším zlomku vteřiny udělá. Stačí, když jezdec předvídá uklouznutí nebo vybočení opravdu jen o mžik a přenesse svou váhu na ideální místo. Ruce má samozřejmě připravené k tomu, aby svému koni rychle pomohl nabýt ztracenou rovnováhu a rytmus. Pokud by opravdu existoval dokonalý jezdec, nikdy by z koně nespadl. Pokud je mi však známo, takový živoucí zázrak neexistuje.

Dokonalý žokej se příliš nezabývá teorií a technikou jemných detailů jezdeckého stylu. Dokonalému žokejovi jde především o to, aby vítězil v dostizích.

Jsou však vlastnosti, které mít musí. Především musí být ježdění zcela a bezvýhradně oddán, protože jediné neotřesitelná, tvrdá a nesmlouvavá vůle vítězit může člověka u tohoto povolání udržet. Říkám-li tvrdá a nesmlouvavá vůle, pak mám na mysli tvrdost vůči sobě samému, protože dokonalý žokej sice umí hájit svá práva, ale ke svým soupeřům se chová čestně a ohleduplně. Netlačí soupeře na

vzdálenost aspoň přibližně a v dostatečné rychlosti, aby setrvačností překonal eventuální mírnou kolizi s horní částí překážky. Většina koní na podobné pokyny jezdce promptně zareaguje. Bezradnost je nejlíp vidět na koních po pádu, když se zbavili jezdce a běží volně, i když jsou to dobří skokani; bez vedení jdou na překážky nesprávně a skákají nešikovně, zatímco s jezdcem v sedle by se přes ně jen lehce nesli.

S úplným nováčkem nebo s koněm se slabou zádí by se mělo postupovat opačně. Nemá smysl koně nutit, aby před překážkou prodloužil krok, protože větší rychlost by ho jen zneklidnila a dělal by ještě větší chyby. Je lepší ho trochu přitáhnout, krok naopak zkrátit a snažit se dostat na správné místo k odskoku.

Klidný krok se u takového koně vyplatí stejně jako rychlost u zkušeného skokana, dává mu větší šanci, že bezpečně přistane za překážkou. Když se člověk na takové nezkušené nebo slabé koně dívá, jak běží, je jasné, že proti ostříleným borcům nemají šanci, že ztrácejí rychlost na každé překážce, na kterou nejdou správně.

Někteří zkušení a inteligentní koně tvrdě trvají na tom, že se o sebe postarají sami. Je lepší jim to nevymlouvat. Jestliže se kůň umí sám před překážkou srovnat a jde na ni správně, povely ze sedla by ho jen mátlly. Musím ale říct, že je divný pocit sedět v sedle koně, který se v určitém okamžiku chystá jít na překážku nešikovně, a dokázat se přitom ovládnout a nezasáhnout. Jezdec musí koni opravdu věřit a musí se přinutit zůstat v klidu, i když se zdá, že se kůň řítí do neštěstí. Pokud ale jezdec koně zná opravdu dobře a ví, že si nejraději ze svízelné situace pomůže sám, nezasahovat je často nejjistější cesta k vítěznému konci.

Tedy ne že by to bylo pro zkušeného jezdce zvláštní potěšení jet takového svérázného koně. Člověk se jen bezmocně veze, protože přenechal veškerou iniciativu nemyslicímu čtvernožci, který ho nese. Na druhé straně je ale takový kůň pro nezkušeného jezdce přímo požehnáním, darem z nebes.

Vůbec nejhorší jsou koně, kteří vedení odmítají a přitom se o sebe sami neumějí postarat.

Takový kůň jde přes překážku dobře, pokud mu to vychází. Jak se ale ocitne před překážkou v nešikovné vzdálenosti, je zle. Ať ho jezdec pobízí jak chce, kůň krok neprodlouží, a když se ho jezdec naopak snaží přitáhnout, aby se trochu sebral, táhne jak mezek. Řítí se přímo

Pak je tu ještě třetí nevýhoda, a to je délka otěží. Když se jezdec nakloní dozadu, nechá otěže proklouznout rukama až na konec. Jistě, na překážkách často vznikají situace, ve kterých je tato pozice nejvýhodnější, líp se v ní vyrovnává nepovedený skok, jenže nezkušený jezdec většinou nestačí popouštět otěže dostatečně rychle, takže kůň cítí bolest v koutcích huby. Jestliže takový jezdec sám má co dělat, aby udržel rovnováhu, koně po doskoku zatáhne, a ten pocítí nepříjemné bodnutí v hubě.

Kůň se začne té nepříjemné bolesti bát a aby se jí vyhnul, odmítá natáhnout hlavu dopředu. Už neskáče volně, ale běží až do překážky a pak přes ni jde pomalu, skoro kolmo vzhůru a dopadá prakticky na všechny čtyři. Tak samozřejmě ztrácí délky i dostih. Tímto způsobem se už zkazila celá řada dobrých koní. Vrátit takto zrazenému koni sebedůvěru je však velmi těžké a někdy zcela nemožné, zvláště pokud se s koněm tímto nevhodným způsobem zacházelo při víc než jednom nebo dvou dostizích.

Na obrázcích z dostihů, jak se běhaly na začátku století, často vidíme, jak se tehdy jezdci snažili předejít nechtěnému zatažení: měli jednu ruku napřaženou dopředu (v té drželi otěže) a drahou zdviženou dozadu. Této pozici se říká „stavět taxík“.

Dnes tento manévr už k dobrému stylu nepatří, prostě se to nedělá, ale někdy, v obtížných situacích na překážce, je přece jen vidět, jak jezdec „staví taxík“. Ostatně, má-li člověk na vybranou buď spadnout, nebo zamávat na taxík, je jasné, co si vybere. Před takovou volbou stojí jezdec nejčastěji tehdy, když si kůň umane, že po doskoku prudce skloní hlavu. Nicméně mává-li jezdec na taxík příliš často, je to buď špatný jezdec, není právě v dobré tělesné formě, nebo se bojí.

Pokud jezdec nejždí dobře ve dvaceti, má ještě naději. Pokud ve čtyřiceti, naději nemá.

Unavený jezdec nebo jezdec, který se necítí dobře, sedí v sedle jako pytel brambor a spočívá na koni jako mrtvá váha. Ke konci dostihu má takový jezdec co dělat, aby ovládal svoje vlastní ztěžklá ruce a nohy, a nezbyvá mu už ani špetka síly na to, aby podpořil a usměrnil svého koně. V takovém smutném stavu nejčastěji bývají amatéři, kteří jedou jen tak čtyři dostihy do roka a za trénink považují občasné rekreační ježdění.

Jede-li žokej se strachem, odklání se před skokem od překážky, protože se bojí, že spadne. Přitom mu to není k ničemu dobré, kdyby seděl tak, jak má, nebylo by riziko o nic větší. Jakmile jezdec zjistí, že mu strach kazí potěšení z dostihů, neměl by se za to zbytečně stydět (strach je koneckonců přirozený úkaz) a měl by důstojně z dostihového ježdění odejít. Kdyby se přemáhal a jezdil dál, bál by se čím dál víc, stal by se předmětem věčných starostí své rodiny a ohrožoval by ostatní jezdce. Co by bylo ještě horší, stal by se velmi rychle předmětem soucitu dostihového publika. Dostihoví fanoušci mají na vystrašené jezdce až příliš dobrý nos.

Na tribunách člověk někdy vyslechne prapodivné řeči. Několikrát jsem slyšel, jak pánové s podbradkem a ruměnými tvářemi zuřivě a s přesvědčením prohlašují: Je úplná tutovka, že a) Fred Winter, b) Tim Molony, c) Dick Francis, d) a další přišli poslední, protože se „podělali“, zrovna když si na ně právě oni vsadili, a ti, co je na koně posadili, ať se jdou..., když „ti srabi prošvihnou dostih, který by zajela cvičená opice“. Na těch pánech je samozřejmě vidět, že na koni v životě neseděli.

Pokud vím, tak se opravdu nestává, aby úspěšný jezdec s mnohaletými zkušenostmi najednou dostal strach. Zato jsem slyšel matky překážkových žokejů, jak si stěžují, že jejich synové riskují přímo trestuhodně, že to jsou blázni a že si jednoho dne zaručeně srazí vaz.

Uznávám, že pokud toto tvrdily i matky Freda Rimmela, Davea Dicka a Tommyho Cusacka, měly věštecký dar. Jejich synové si opravdu vaz zlomili, ale všichni tři to přežili.

V nebezpečné situaci při dostihové rychlosti riskuje jezdec v dostihovém sedu (vpředu), že půjde přes překážku před koněm, naopak jezdec ve školním sedu (vzadu) riskuje, že opustí koně „zadními vrátky“. Zlatá střední cesta, střed mezi oběma extrémními sedy, je typický britský kompromis. Britové k němu ale nedošli z nerozhodnosti a nejistoty, ale protože je na britských překážkách nejrozumnější a nejvhodnější.

Mně připadal „střední sed“ vždy nejbezpečnější a nejšikovnější. Sedí-li jezdec nadlehčeně, skoro rovně, lokty, kyčle, kolena v pravém úhlu, je v základní nejuvolněnější pozici, ze které můžete všechno, i

spadnout. Stačí víc ohnout kolena, předklonit se, a těžiště jde dopředu, koni nad lopatky, a usnadňuje mu cval. Při strmém nebo nezdařeném skoku stačí natáhnout ruce a naklonit se dozadu.

„Střední sed“ je pro velké překážky nejvhodnější, protože se z něj snadno přechází do jiné pozice, jezdec podle situace přesune těžiště tam, kam je třeba. Geniální taktika je sice krásná věc, ale není člověku nic platná, když se neudrží v sedle dostatečně dlouho, aby ji mohl uplatnit.

Ať už kdokoli volí jakýkoli sed, jde v zásadě o to zůstat s koněm, a to i po doskoku. Rozhoduje způsob, jakým ti dva spolu na překážku jdou. Čím dříve jezdec odhadne, jak kůň na překážku půjde, tím větší je šance, že se skok zdaří. Domnívám se, a snad právem, že dobré a slabší jezdce je možné rozlišit právě podle schopnosti včas předvídat. Naštěstí se to člověk může opakovanými zkušenostmi naučit.

Podle mého je ideální, když jde kůň do skoku na obyčejnou, čtyři stopy šest palců vysokou překážku v takové vzdálenosti, aby odpovídala délce koně. Z této vzdálenosti je vrchol skoku přesně nad překážkou a kůň dopadne do takové vzdálenosti za překážkou, jakou urazil vzduchem před ní.

Před otevřeným příkopem je ideální odskoková vzdálenost stejná jako u běžné překážky. Také je to možné formulovat jinak: kůň by měl odskočit ve stejné vzdálenosti od předního břevna před příkopem, kolik činí vzdálenost břevna od země. Řekněme, že břevno je osmnáct palců (45 cm) nad zemí. Skočí-li kůň půl metru před břevnem, přenesse se přes celou překážku, aniž plýtvá silami na zbytečně vysoký skok.

U vodního příkopu platí podobné matematické pravidlo. Jestliže je překážka před příkopem vysoká tři stopy (90 cm), a to je její maximální povolená výška, měl by kůň odskočit metr před ní. Teoreticky by měl přistát za překážkou a bez koupele. Toto pravidlo samozřejmě platí jen při dostatečné rychlosti.

Každý žokej se snaží, aby kůň šel do skoku v ideální vzdálenosti na každé překážce, ale ještě se nenarodil žokej, kterému by se tato snaha trvale dařila. Jsou koně, kteří si prostě poradit nenechají.

Co udělat, když člověk cítí, že se kůň na překážku chystá nesprávně? Záleží na tom, jakého koně jezdec jede. Zkušeného skokana povzbudí rukama, koleny i hlasem k tomu, aby prodloužil krok, aby zrychlil tempo, aby se dostal na správnou odskoko-vou

zvíře pod ním potácí, pomůže mu trochu se sebrat a pak ho teprve pobídne.

První krok za poslední překážkou je prvním krokem konečného útoku, finiše. Jako na všech ostatních překážkách skok musí být plynulý, doskok dokonalý a rytmus nepřerušovaný. Je k vzteku, když člověk jede v čele, dostih má prakticky jistý, vtom kůň na poslední překážce zaváhá a jiný, lepší skokan kolem něho proletí, než se kdo stačí vzpamatovat. Tisíce dostihů rozhodla právě osudná poslední překážka.

Při konečném útoku ve finiši se jezdec především snaží nasadit pravidelné, rytmické tempo, a pak postupně zrychluje, až kůň běží maximální rychlostí, na jakou mu stačí dech a nohy. V kritických vteřinách stačí nešikovně mávnout bičem, stačí, když po dráze letí kus papírku nebo se objeví nečekaný stín a všechno je ztraceno.

Hladký, letmý vítězný finiš jezdec docílí, když drží otěže docela lehce, aby kůň měl vůli. Volnou hlavu. Nohama jezdec koně pobízí k co největší rychlosti a drobnými, kývavými pohyby předloktí a rukou vysílá ke koňově hubě naléhavé povzbudivé signály.

Ve velmi těžkém finiši použije žokej někdy biče, ovšem někteří koně bič nesnášejí, stačí jim jednou švihnout a kůň prostě přestane bojovat. Hodí hlavou a dost. Jen velmi málo jezdců koně skutečně bije. Zuřivé mávání bičem, na pohled tak hrozné, se koně sotva dotkne, natož aby na něm zanechalo šrám. Na tribunách se lidé zbytečně pohoršují. Koně prostě vědí, že bič je signál ke konečnému útoku, takže většinou stačí bičem opravdu jen mávat tak, aby ho kůň koutkem oka zahlédl, nebo koně mírně třepnout po plecích, aby pochopil, že jde o vše. Australané připevňují na konec biče bílý střepec, aby ho kůň líp viděl, ale to se v Británii nesmí.

Záleží také na majiteli, do jaké míry jezdec biče použije. Jsou majitelé, kteří to vůbec nedovolí. Většina ale uznává, že mírné, šetrné mávnutí bičem může obrátit prohru ve vítězství. Pak jsou takoví, ale těch je naštěstí jen hrstka (dost nesympatická), kterým je naprosto lhostejné, jestli kůň doběhne do cíle zbitý do krve, hlavně když doběhne první.

Do jaké míry se jezdec snaží, aby se umístil na druhém nebo třetím místě, když nemůže zvítězit, to záleží také na majiteli koně. Jsou majitelé, kteří si vsadí na první místo i na umístění, a pro ty se člověk

do překážky a teprve na poslední chvíli zjistí, že pokud odskočí příliš brzo, přistane břichem na překážce, pokud příliš pozdě, bude se před překážkou muset prakticky zastavit a pak jít skoro kolmo do výšky. Ať už si vybere první, nebo druhou variantu, zaručeně se dřív či později jezdce zbaví.

Při dobré přípravě se kůň o překážkách dozví mnoho. Styl, ke kterému se ale nakonec dopracuje, je daný jeho temperamentem.

Při doskoku jsou rovněž problémy, výkon koně nejvíc ovlivňuje stav půdy.

Mnoho koní srazí k zemi bláto, protože nestačí dost rychle z těžké půdy vyprostit nohy a udržet rovnováhu. Když je tvrdá půda pokrytá tenkou vrstvou mokré půdy, což se stává, když zaprší po delším suchu, je to zrádné, protože to klouže, koním se někdy rozjedou nohy až po třech i čtyřech cvalových krocích za překážkou, a skončí na břiše. Musím říct, že je krajně nepříjemné cítit, jak zvíře pod člověkem bruslí, ale nedá se s tím nic dělat. Leda snad kdyby se koním přidělovaly tretry, a to by se asi setkal s obecným nesouhlasem.

Je paradoxní, že hodně promoklá dráha činí koním menší potíže a je pro ně méně únavná než těžší, lepkavé bláto. Když kůň přistane v mokřině, zapadne sice hluboko, ale snadno nohy z řídkého bláta vytáhne, neztrácí rychlost. Díry, které koně po sobě na doskoku zanechávají, straší pak správce závodiště jako noční můra.

Nejhorší ze všeho je suchá, tvrdá půda s tenoučkou vrstvou vyschlého trávníku. Na takové půdě někteří koně prostě odmítají skákat a doskok je nepříjemný pro všechny. Jak kůň dopadne na tvrdý, nepružný doskok, projede mu to předními nohama jak elektrická rána. Někteří koně pak mají bolavé klouby, jiným tvrdý doskok znechutí dostihy natrvalo.

Ideální půda pro steeply je pružný, vlhký, ale dobře odvodněný turf, tráva tak dva až tři palce vysoká, pěkná a hustá. Po takovém povrchu běhají všichni koně s potěšením, protože se od něj dobře odrážejí a dopadají jako na žíněnku.

Pokud majitelé prohlašují, že „můj kůň má vysloveně rád tvrdou dráhu“ nebo „můj strašně rád běhá po mokrému“, znamená to vlastně jen to, že se jejich koně umějí s extrémními podmínkami vypořádat o něco líp než druzí, ne že by skutečně měli rádi jeden nebo druhý extrém. Jedinou výjimku k tomuto obecnému pravidlu snad tvoří koně

tak citliví na tvrdší dopad, že mohou běhat jen na velmi měkké půdě, jinak zchromnou.

Kůň může ale na doskoku dopadnout špatně, i když je půda příznivá a když šel na překážku správně. Stane se třeba, že uvázne ve velké rychlosti kopytem v půdě rozsekané jinými koňmi, pak nestačí včas natáhnout přední nohu k dalšímu kroku a už je na kolenou. Nebo se stane, že se kůň musí prudce stočit, aby se vyhnul jinému koni, který se válí na zemi po pádu, a podklouznou mu nohy bokem.

U koní se dá pravděpodobnost pádu těžko předvídat, i když je samozřejmě větší nebezpečí u unavených koní a koní ve stresu. Zkušený skokani málokdy padnou, ale těch, kteří neupadli nikdy, těch je co by na prstech spočítal. Jsou koně, kteří se soustavně dopouštějí stejných chyb, až se člověk diví, že to jejich majitelé nevzdávají. Možná jim dodal optimismus Senlac Hill.

Senlac Hill patřival lordu Bicesterovi. Byl to světlý hnědák s dlouhým hřbetem, bílými odznaky, plavou hřívou a plavým oho-nem. Přestože se s ním pečlivě a vytrvale pracovalo, skákal nedbale a bez inteligence. Že měl tak nápadně světlou hřívu, rozeznal ho každý i na dálku a publikum na tribunách krásně vidělo, co kde na překážkách vyvádí. Někdy se mu podařilo dostih dokončit, jednou nebo dvakrát dokonce i vyhrál, ale ve všeobecnou známost vešel díky pravidelnosti, se kterou mizel v otevřeném příkopu. Nejenže k této obtížné překážce nikdy neprojevoval povinnou úctu, on ji většinou přímo ignoroval. Přední nohy strčil do příkopu, pak udělal kotrmelec přes překážku a přistál na svém ubohém jezdcí.

Když jsem ho měl jet ve Velké národní, s jistotou jsem předpovídal svou vlastní zkázu. Hned třetí překážka na dráze byl otevřený příkop, tak jsem zařídil, aby tam několik mých přátel stálo se smeknutými klobouky čestnou stráž, aby náležitě truchlili a posbírali moje ostatky. Bookmakeři nabízeli sázky padesát ku jedné, že Senlac Hill nevydrží ani první kolo. I tak prý jim přišlo, že lidi okrádají.

Dokonce i sám lord Bicester, který si tak dlouho a tak toužebně přál ve slavném dostihu zvítězit, se v padoku tvářil ustaraně a místo obvyklého: „Sejdeme se při odsedlávání vítěze,“ utrousil jen: „Držte se, Dicku.“

Tehdy běželi ještě další koně lorda Bicestera, Finnure a Marinet's Log. Oba spadli stejně jako Senlac Hill na první překážce. Senlac Hill

si tu mohutnou konstrukci pořádně prohlédl a okamžitě změnil další postup. Přes třetí šel dobře! A tak to šlo dál, přes Bechet's Brook, Canal Turn, Valentine's Brook, Chair, přes vodu a znovu druhý okruh. Bylo to fantastické.

Z celého pole jedenatřiceti koní došlo do cíle jen pět. Pátý Senlac Hill. Přišel o dost později než ostatní, protože se mu nezdařilo spojit nově nabytou opatrnost s rychlostí. Komentátor Raymond Glendenning hlásil jeho návrat mezi koňmi, kteří se vraceli po různých pádech zkratkou klusem, takto: „...a tady máme Senlac Hilla..., ale ten jistě dostih nedokončil.“

Až dodnes patří mezi jeden z divů dostihového světa, že se mýlil.

Kůň však bohužel brzy po Velké národní dostal zánět šlachy, takže ukončil kariéru v útlém věku osmi let. Já ho jel po Aintree jen jednou, tehdy se opravdu zdálo, že se trvale polepšil, že své zlozvyky odložil. Byla ho škoda.

Stává se dost často, že kůň, který si jako mladík počínal beznadějně, věkem přijde k rozumu a výrazně se zlepší. Ošklivá kach-ňátka se časem vznášejí jako labuť. Pokud ale kůň běží od pádu k pádu celé dvě až tři sezony, musí se majitel smířit s tím, že si vypěstoval nebo koupil mezka. Ty dvě až tři sezony se ale přece jen vyplatí počkat, aspoň pochází-li kůň z dobré steeplerky nebo steeplera, protože hříbata s takovým původem někdy v sobě objeví schopnost skákat až v pozdějším věku.

Poslední fáze každého skoku je vlastně prvním krokem k následujícimu. Jakmile kůň přistane za překážkou, nesmí mu jezdec dovolit, aby spočinul na vavřínech. Musí ho rychle dostat do tempa, rychle zkrátit otěže, stisknout koni boky nohama a dopomoci mu k plné rovnováze. Pokud kůň vezme při skoku o překážku, má žokej co dělat sám se sebou, aby se udržel v sedle, a než pobídne koně k rychlosti, musí si být jistý, že kůň nepoběží bez něho.

Vážnější chyba na překážce znamená pro koně vždy otřes a ztrátu rovnováhy na několik dalších kroků, v tom případě se na koně nesmí spěchat, než se srovná. Občas se stane, že kůň upadne až několik kroků za překážkou; bývá to tím, že se žokej vzpamatoval dřív než kůň a hnál koně do tempa, než ten se stačil srovnat. Zkušenější jezdec cítí, jak se

jako trenéři, ale potom se Ken přestěhoval do Comptonu a osamostatnil se.

V mládí Frank toužil sám jezdit dostihy, ale narazil na stejnou překážku jako mnoho jiných mladých lidí..., chyběly mu peníze. Moudrost, logické myšlení a prozíravost patří k hlavním Frankovým kladům, a tak se moudře rozhodl nejprve vystudovat veterinární lékařství a pak vstoupit do armády. Usídlil se v srdci kraje překážkových dostihů, měl existenční zajištění a zároveň jako všichni důstojníci právo jezdit jako amatér dostihy až do smrti. Zbavil se varovného prstu funkcionářů Národního honebního výboru, který mu hrozil ještě za dob veterinárních studií.

V roce 1934 byl s Blue Peterem III ve Velké národní šestý, ale krátce poté ho armáda bezcitně přeložila do Indie. Tam si zpříjemňoval život jako hostující rozhodčí Královského západoindického turfklubu v Bombaji. Po válce se vrátil a pracoval v dostihových stájích svého strýce Leonarda Cundella v Aston Tirroldu. Tam také zahájil svou trenérskou činnost.

Trénovat steeplery není snadné. Sám o rovinových dostizích z první ruky nevím skoro nic, ale kdysi jsem s velkým zájmem poslouchal vyprávění člověka, který vynikl jako trenér jak rovinářů, tak skokanů.

„Když se to srovná se steepley,“ řekl, „je rovina úplná hračka. Stačí dostat koně do maximální formy, nechat ho běžet proti slabším a vsadit si na něj. Takovýho koně musíte nechat běžet co nejvíc, ale musíte si řádně rozmyslet kam ho přihlásit, a kam ne. To se nedá pokazit. To jsou fakt snadný prachy.“ Mluvil se sebejistotou a měl proč: běželo mu předtím devatenáct koní, z toho čtrnáct vítězů.

„Proč tedy trénujete hlavně steeplery?“ zeptal jsem se.

„Víc mě to baví.“

Trenér, který si zvolí steeplery, a ne rovináře, musí k tomu mít opravdu pádný důvod - podle mého tkví v tom, že kolem překážek je všechno míň formální. Překážky jsou opravdu zábavnější.

Všichni trenéři velmi intenzivně pracují a velmi intenzivně si dělají starosti. Čtyřicetihodinový týden pro ně neexistuje. Vstávají velmi časně ráno, aby byli při cvalech, pak většinu dne tráví na závodistiších, kde sledují, jak si jejich svěřenci vedou a jak si vedou cizí koně, a večer letí domů, aby stačili obejít stáje a postarat se o své žáky a jejich blaho. Do nabitého programu musí ještě někde vklínit nezbytné

musí snažit ze všech sil přijít aspoň druhý nebo třetí. Jiní zastávají názor, že nemůže-li kůň zvítězit, nemá smysl ho zbytečně štvát. Obecně by se ale dalo říct, že jezdci se vždy snaží o umístění, pokud mohou, protože dostihové publikum si zaslouží pohled na poctivý boj. Pokud ale člověk jede koně, který je z formy nebo vyčerpaný, pak to samozřejmě nemá smysl.

Když je těžká půda a běží se dlouhý dostih, je někdy na finiš žalostný pohled. Rytmus a rychlost jsou ty tam a dva nebo tři koně pracně klopýtají k cílovému sloupu. Bojují s blátem a bočí jednou sem, jednou tam, protože už nesvedou běžet rovně. Jejich jezdci bývají obdobně vyčerpaní a na obvyklý konečný útok už jim nezůstává energie. Když se takové dostihy v jednom odpoledni běží tři nebo čtyři, je to pro jezdce hodně drsné, protože tvrdý finiš je i na dobré půdě nemálo fyzicky náročný.

Finiš je konečnou prověrkou jezdeckých schopností žokeje a není pochyb o tom, že pro tuto prověrku je nejlepší školou rovina.

Všichni překážkoví jezdci, kteří tuto školu navštěvovali nebo navštěvují, jezdili skvělý finiš. Zaplnil bych jejich jmény půl stránky, všichni začínali na rovině, protože byli v patnácti letech drobní a lehcí. „Těžké brigádě“ může být útechou, že k úspěchu vedou i jiné cesty, jak dokázala početná vítězství mnoha bývalých amatérů.

Největší výhodou těch, kdo se naučili jezdit finiš na rovině, jsou jejich bohaté zkušenosti. Při steeplech není těsný finiš pravidlem. Na proutěnkách už bývá častější a na rovině je skoro zákonitý. Další výhodou rovinám je, že začínají brzy, jako chlapci. Získat fyzickou dovednost v patnácti nebo šestnácti je jistě snadnější než ve dvaceti. Málo amatérů má kolem dvaceti příležitost jezdit tak dobré koně, aby hráli roli v těsném, bojovném finiši.

Jistě, jezdec se časem v umění konečného útoku zdokonalí, ale málokterý z těch, kteří jezdili jen překážky, docílí profesionálního umění finíše rovinám.

Já osobně jsem poznal, že dokážu zajet dobrý finiš jen s některými koňmi, s jinými ne. U těch, se kterými mi to šlo, jsem se mohl měřit i s takovými jezdci jako Harry Sprague nebo Fred Winter, ale u těch, se kterými mi to nešlo, jsem musel smutně uznat, že nemám šanci.

Výborný finiš jezdil Tim Molony, a to hlavně díky své síle, zatímco jeho mladší bratr spoléhal ve finiši spíš na brilantní taktiku. Timovi

také prospěl irský systém dostihů, protože při většině irských dostihových mítinků v průběhu celého roku bývá na programu jeden rovinový dostih pro amatéry. Tim tyto dostihy jezdil pravidelně asi tři nebo čtyři sezony, až do roku 1939, kdy se stal profesionálem.

Plavná, plynulá a rytmická souhra koně a jezdce na cílové rovince mně připadá krásná. Každé zavinění mohutných svalů koně se odráží i na jezdci. Když se člověk na tu dokonalost dívá, připadá mu snadná, jako když se dívá na dobrého lyžaře nebo hráče kulečníku. Ta snadnost je ovšem zcela klamná, jak jsem sám zjistil už v prvním dostihu, ve kterém jsem na rovinku vjel s šancí zvítězit.

Zpočátku jsem si myslel, že se nejvíc naučím, když budu sledovat, jak si počínají dobří jezdci. Pak jsem ale přišel na to, že je poučnější sledovat špatné jezdce a naučit se vyhýbat jejich chybám.

Chyby začátečníků se rozpoznají velmi snadno. Někdy je kupříkladu jasné vidět, jak se takový začátečník marně snaží pohybovat s koněm, ale nedaří se mu správný rytmus, naklání se dopředu, když měl přenést těžiště dozadu a naopak. Jdou prostě proti pohybu koně, a tím se zákonitě rozbije rytmus i tempo kroku.

Jiní jezdci zase mávají lokty jako křídly, jako by jim to pomáhalo k větší rychlosti, nebo se ohánějí bičem, jako by klepali koberec. Nejefektivnější je pohled na „panské“ jezdce, kteří nadskakují v sedle a přitom sedí rovně jako svíce. Z těch má člověk dojem, že si myslí, že čím tvrději do sedla dopadnou, tím mohutnější bude příští krok, jako na trampolíně.

Všichni víme, že jede-li dobrého koně špatný jezdec, může kůň dopadnout v očích diváků jako tažný valach. Na druhé straně není-li kůň opravdu dobrý, nedokáže s ním žádné divy ani Dokonalý jezdec, ani Dokonalý žokej. Žokej je od toho, aby koně vedl, aby ho usměrňoval, pobízel, přemlouval, aby mu prostě pomohl dospět k odsedlávání vítěze. Žokej ale nemůže jet rychleji, než jak kůň dokáže běžet.

Jet dobrého koně je vždy potěšení, ať už dostih dopadne jakkoli. Samozřejmě s dobrým, inteligentním skokanem má člověk větší šanci, že zvítězí; ale pokud ho v poctivém boji přemůže rychlejší kůň, potěšení z vlastní jízdy na dobrém koni nezmizí.

Jednou jsem se svým koněm přišel jako druhý a při odsedlávání jsem jeho majiteli řekl: „Váš kůň mi dopřál opravdu dobrou jízdu.“

Majitel na to zareagoval ostrou poznámkou: „Co z toho, když nepřišel první.“

Na to jsem už neřekl nic, ale později jsem o té poznámce dost uvažoval. Přišel jsem na to, že kdybych neměl radost z jízdy, i když nezvítězím, nemohl bych být žokejem. Nikdo by při tom povolání nevydržel. Je to v mnoha směrech tvrdé povolání, ale potěšení z vlastní jízdy v dostihu vyváží všechny útrapy. Tak uvažují všichni jezdci. Kdyby tak neuvažovali, našli by si povolání jiné. Profesionálním žokejem v překážkových dostizích může být jen ten, kdo jezdí i srdcem.

Jistě, jsou i nepříjemní koně, nejen ti dobří, ne že by byla radost jet každého. Také netvrdím, že bych se na každý dostih dychtivě těšil.

Neinteligentní koně kupříkladu dohánějí člověka k zoufalství. Jednoduše odmítají jít na překážku správně a nedají si žádným způsobem poradit. Donekonečna opakují stejné chyby a nedají se poučit zkušenostmi. Kdykoli jsem takového mezka jel, vždy jsem se kojil bláhou nadějí, že tentokrát to bude jiné, že tentokrát půjde správně už na první proutěnku, i na další, místo aby do ní jako obvykle tupě vecválal. Nebo jsem doufal, že kůň přestane bojovat s udidlem a plýtvat energií, kterou by měl vynaložit na vítězství.

Nejraději jsem jezdil koně, se kterými jsem doma pravidelně pracoval, které jsem jezdil už od jejich začátků a postupně jsem se s nimi propracovával do vyšších handicapů. Je to hezký pocit, když člověk vidí, jak se kůň pod jeho vedením učí, jak roste a jak se z nadějného mladíka stává úspěšný borec.

Dobrá léta

Moje spojení s Frankem Cundellem vzniklo na závodišti v Bangoru-on-Dee podobně jako jiné hezké vztahy a události.

Frank na dostihy nepřišel, takže nebyl svědkem toho, jak jedu jednoho z jeho svěřenců a jak vítězím. Seznámil nás teprve o několik dní později Ken Cundell při práci na planinách. Frank je Kenův vzdálený bratranec. Oba Cundellové působili několik let po válce spolu

Když jsem začal jezdit pro Keňa Cundella, měl řadu vynikajících skokanů a jen několik rovinářů, zatímco Frank měl naopak skoro samé rovináře. O tři roky později se situace zcela obrátila a já postupně přesešel z jedné stáje do druhé. Bydlel jsem sice dál v Kenově domě a jezdil s ním na práci, také jsem mu všelijak vypomáhal, ale dostihy jsem jezdil většinou s Frankovými svěřenci.

Po tři sezony jsem s radostí jezdil pro lorda Bicester, Keňa a Franka, někdy mne provázelo štěstí, někdy ne, ale žil jsem s příjemným pocitem, že žiju dobře.

Kdybych s takovými průměrnými, skromnými úspěchy projížděl celou svou kariéru, nezlobil bych se. Jenže tehdy jsem měl všechny výšiny a propasti teprve před sebou.

Několikrát předtím jsem dostal nabídku, abych jel Cheltenhamský Zlatý pohár, ale nikdy se to nevydařilo. O mou neúčast se postaraly buď nepřízeň počasí, nebo moje nedobrovolné, leč časté pobyty v nemocnici. V březnu roku 1953 jsem s jízdou ve Zlatém poháru už ani nepočítal. Lord Bicester přihlásil na dostih Marinet's Loga, který byl v tréninku v Irsku a se kterým na Zlatý pohár přijel přes moře jeho stálý jezdec Pat Taaffe. Nedalo se nic dělat. Byl jsem sice na Cheltenham výjimečně zdravý, ale neměl jsem co jet.

Den před dostihem mi zavolal Peter Cazalet, pro kterého jsem ještě nikdy nepracoval. Jestli prý bych ve Zlatém poháru nejel jeho koně Statecrafta, protože se jeho jezdec Tony Graham zranil. Samozřejmě jsem nabídku s potěšením přijal. Následující den jsem kráčel do padoku v bílé a modré, barvách paní Johnové-Whiteové. Kůň patřival jejímu bratrovi, lordu Mildmayovi; jezdíval ho sám až do své tragické smrti utopením.

Sluší se, aby jezdec, jak vejde do padoku, šel pozdravit trenéra a majitele. Rozhlédl jsem se a vidím, že se Cazalet i paní Whiteová baví s královnou a královnou matkou. Ty přijely mezi dostihové publikum a šly se do padoku dívat na koně. Jak jsem tak přešlapoval z nohy na nohu, zahlédl mne lord Bicester a pochopil moje dilema. Stál o kousek dál, blízko královské skupiny s Patem Taaffem, a zamával na mne.

V tu chvíli stál vedle mne Peter Cazalet.

„Pojďte se mnou, rád bych vás představil královně,“ řekl.

úřadování; musí včas, s velkým předstihem odesílat přihlášky a zaznamenávat zálohy na zápisné. Musí objednávat krmení, oves, seno, musí objednat slámu, transport, ustájení na závodisti. Musí vést účetnictví a rozesílat faktury. Večer nepřestává zvonit telefon s úředními hovory a vzkazy a před spaním se musí ještě jednou projít stáje, aby člověk viděl na vlastní oči, že je všechno jak má být.

Všichni trenéři ustavičně trnou hrůzou, že jejich svěřence potká nějaká zcela nepředvídaná pohroma a zničí během několika vteřin práci mnoha týdnů. Když se trenérovi zdaří připravit koně do vrcholné formy, a kůň pak v dostihu neuvítězí, trne trenér strachy, co majitel, jestli je smířený s výsledkem, nebo jestli náhodou jednoho krásného dne nepošle pro koně transportní box a nesvěří ho do péče jiné stáje.

Člověk by očekával, že za všechnu tu dřinu a starosti dostávají trenéři přiměřenou odměnu. Omyl. Většina trenérů doznává, že jediným zdrojem zisků pro ně jsou dobře uvážené sázky. Marná věc, trenér má ke koni nejbližší, má informace z první ruky, „koni z huby“. Podle zasmušilých trenérských tváří po skončeném dostihu se ale dá soudit, že se jejich čtyřnozí svěřenci před dostihem nejspíš přecenili, když svému učiteli našeptávali kolik vsadit.

Nutnost sázet, aby se člověk uživil, mne od práce trenéra odrazuje, jinak bych o ní teď, kdy už nejsem žokej, uvažoval. Já prostě pro hazard nemám prázdné nadání. Zákaz sázek pro jezdce se mne netkl, nesázel bych stejně. Jako kdyby někdo abstinentovi zakazoval alkohol.

Klid a dobrý život trenérů ohrožuje dvojí nebezpečí. Jedno nebezpečí je nepříjemné, ale nemá trvalé následky, druhé může trenéra zaskočit náhle, a to způsobem zcela zničujícím. Obojí pramení z nepoctivosti.

Někteří trenéři, mnozí majitelé a spousta dostihových návštěvníků věří, že jezdci jsou co chvíli upláceni, aby úmyslně zahodili vítězství, aby koně nevyjeli. Mohu každého ubezpečit, že jakmile někdo jen koutkem oka upozoruje, že některý jezdec koně zadržuje, ihned se to rozkřikne a dotyčný jezdec náhle zjistí, že nemá co jezdit. Pokud se rozhodne přijmout větší částku za úmyslnou prohru, musí počítat s tím, že prodává také svou pověst, že ztratí řadu koní, které pravidelně jezdil, a že možná ztratí i žokejskou licenci.

Je paradoxní, že někteří jezdci naopak ztratili místo kvůli své důsledné poctivosti - když po nich majitelé koní žádali úmyslnou prohru, a oni odmítli.

Mně nabídli úplatek za prohraný dostih jen jednou. Tehdy jsem bydlel u Douglase v Bangoru-on-Dee a měl jsem hned následující den jet jednoho z jeho koní. Zazvonil telefon a Douglas to vzal. Když zavěsil, pobaveně se usmál.

„Právě jsem dostal nabídku, že dostanem po padesáti librách, když zítra nevyhraješ.“

„Cos na to řekl?“

„Ať jdou někam.“

Trenérovi se může stát, že přijde o vítězství vinou nepoctivého žokeje. Trenér by samozřejmě byl hlupák, kdyby onoho jezdce nebo jiného, o kterém se ví, že je nespolehlivý, znovu posadil na kteréhokoli ze svých koní. Je ovšem pravda, že z tribun není vždy jasně vidět, s jakými potížemi se jezdec potýká, a co se na dálku může zdát jako úmyslné zadržování, může být poctivá snaha dostat z koně co se dá. Zadržování musí být opravdu „okaté“, aby bylo prokazatelné.

Druhé, smrtelné nebezpečí, děsí trenéry, je doping. Otázka dopingu je opravdu svízelná a zatím se nepodařilo ji rozumně vyřešit. Podle starých pravidel ztrácel trenér bez milosti licenci, jakmile byl u kteréhokoli z jeho koní zjištěn doping. Ted už jsou pravidla milosrdnější: jestliže trenér nade vši pochybnost prokáže, že dodržoval přísná bezpečnostní opatření, aby možnému dopování koní zabránil, je mu licence ponechána.

Je jisté, že v minulosti byli potrestáni provinilí spolu s nevinými, ani za dnešních pravidel se křivda nevyklučuje. Je opravdu obtížné až nemožné prokázat, jestli koně dopoval jeho trenér nebo někdo jiný, neznámý. Vyšetřovací komise většinou šetření uzavírá hlavně podle trenérovy pověsti, podle toho, jak mu členové důvěřují.

Frank Cundell mi kdysi řekl: „Když jedu na jedno závodiště a pošlu dalšího koně jinam, kde někdo vnutí mému stájníkovi sto liber za to, že ho nechá pět minut s koněm o samotě, budu se zodpovídat za dopování a můžu přijít o všechno.“

Většina závodišť zavedla přísný dozor při vstupu do stájí, aby se tam nemohl dostat žádný cizí člověk s nekalými úmysly. Každý stájník se musí prokázat legitimací s fotografií, jinak ho strážný u vrat nepustí

dovnitř. Jenže těžko zabránit stájníkovi, aby nedal určitému koni těsně před dostihem vypít kbelík vody. Na to, aby koně zbrzdil, to stačí, aspoň ve většině případů.

Vždy mi připadalo absurdní, že by se trenér mohl snížit k dopingu, aby svěřenému koni bránil ve vítězství. Trenér přece zasvěcuje celý svůj život vítězství v dostizích, proč by tedy ničil výsledky vlastní práce?

Dopování koně na vítězství, to je ovšem něco zcela jiného. Kdo se o takový podvod chce pokusit, musí toho o drogách hodně vědět. Drogu musí kůň dostat ve velmi přesném časovém odstupu před dostihem a je pravda, že nikdo jiný než trenér si nemůže být jistý, že ke koni bude mít volný přístup právě v ten jediný vhodný okamžik.

Já sám jsem během své kariéry jel dopované koně dvakrát. Dodnes jsem pevně přesvědčený, že dostali povzbuzující drogu, aby zvítězili.

První případ nebyl pro mne příliš příjemný. Kůň už v padoku tancoval na zadních, vzpínal se, koulel očima a měl penu u huby. Do první proutěnky vběhl úplně slepě, jako když ji nevidí. Mě odložil na zem, pak se chudák zdvihl a Odcválal daleko od závodiště, patnáct kilometrů, a za to mu trenér mohl být vděčný. Než koně našli, chytili a přivedli zpátky, bylo už na dopingové testy ze slin pozdě. Tato příhoda výborně dokazuje, jak to má takový podvodník těžké. Neexistují žádné tabulky, ze kterých by vyčetl, kolik čeho na kilo koňské váhy a kdy má dát, aby efekt byl co nejlepší, a zeptat se na to také nikoho dost dobře nemůže. Můj kůň tehdy dostal určitě nejmíň trojnásobnou dávku.

V druhém případě, který jsem sám zažil, nebyl kůň tak nápadně rozčilený, ale stejně se na něm poznalo, že něco musel dostat. Deset dní před dostihem ho majitel přemístil k jinému trenérovi, do jiných stájí, a nový trenér si neuvědomil, když mne na koně posazoval, že jsem ho už několikrát v minulosti jel. Kůň býval lenivý a neochotný, dostihy neměl rád, proto se přímo nabízel pro doping, droga totiž může změnit neochotu a lenost ve vervu a rychlost, jestliže je kůň jinak ve formě. Je-li kůň skutečně slabý, nepomůže nic, na větší rychlost prostě nemá.

Můj neochotný partner tehdy měl svůj den. Přímo z něj tryskala energie a hravě zvítězil. Pak už jsem ho jel jen jednou, a to se choval jako dřív, byl lenivý a neochotný. Startoval jako favorit a do cíle přišel skoro poslední.

podlahy. Za ty čtyři roky, co jsme v jeho domě bydleli, dal Ken přeložit celou střechu, vydláždit podlahu v kuchyni a přestavět komín. Představa, že bychom se do něčeho podobného museli pouštět sami, nás od starých domů odradila. Bohužel skoro všechny domy na prodej byly buď staré a vlhké, nebo byly z minulého století a byly šeredné. Nakonec jsme došli k závěru, že pokud chceme dům, který by odpovídal našim představám, musíme si ho postavit sami.

Celé týdny se pak u nás doma válely spousty pokresleného milimetrového papíru a Mary každou chvíli lezla po zemi s metrem v ruce a měřila nábytek, aby zjistila, kolik budeme potřebovat v novém domě místa.

Po dlouhém hledání se nám podařilo přemluvit jednoho farmáře, aby nám odprodal pozemek poblíž vesnice Blewbury, odkud se Berkshire Downs zvolna svažují k údolí Temže. Když se díváme na jih, vidíme na obzoru zvlněné pahorky a na východě mohutné kamenné stupně doby železné. Dům je na větrném místě, sice blízko silnice, ale kolem jsou širá, rozlehlá pole. V bezprostřední blízkosti domu nejsou žádné stromy, které by bránily sluníčku svítit do oken. Jak Mary, tak já jsme spokojeni, protože oba máme rádi slunce, prostor a klid.

Když jsme viděli, jak se naše neodborné kresby a návrhy mění v pevné zdivo, dostali jsme trému. Uvědomili jsme si, že pokud jsme někde udělali chybu, nedá se už napravit. Skoro každou neděli jsme jezdili z Comptonu těch šestnáct kilometrů do Blewbury, abychom se podívali, jak stavba pokračuje. Stáli jsme u staveniště v ledovém větru, třásli se zimou, dívali se do kanalizačních výkopů, na rozestavěné zdi, na hory cihel a snažili se představit si, že z toho blátivého rozkopaného rumiště vyroste dům, ve kterém budeme žít.

Byli jsme netrpěliví, zdálo se nám, že zdi rostou příliš pomalu. Pak se nad zdmi vypjala kostra střechy s krovky jako obrovitá pavučina. Pak položili tašky, sklenáři zasklili okna, nastoupili instalatéři, elektrikáři, omítkáři a malíři. Koncem srpna jsme se konečně nastěhovali.

Dobrodružství skončilo dobře, dům se stal naší radostí i pýchou.

Za mé první sezony u Petera Cazaleta u něho měla královna matka jen jediného koně jménem M'as-Tu-Vu. Nijak zvlášť nevynikal a choval se bezradně, kdykoli se ocitl nečekaně v čele. Díky tomu, jak trenér moudře volil, kam koně pošle a kam ne, a díky mé poctivé snaze

Poslušně jsem šel, uklonil se, královna i královna matka mi podaly ruku. Najednou jsem si uvědomil, jak je hloupé, že člověk nemůže zdvořile smeknout, když má prilbu s čepicí pevně přivázanou, aby mu za bouřlivé jízdy nespadla.

Počásí bylo tehdy chladné a mlhavé, zřetelně si vybavuju, že královna měla na sobě kožich a žlutý šátek kolem krku. Povíдали jsme si o koni, kterého jsem měl jet. Když se k nám přidal lord Bicester, hovořili jsme i o Marinet's Logovi. Pak mne Peter Cazalet vyhodil do sedla a já doklusal se Statecraftem ke startu. Statecraft si ale hned v první půli dostihu natáhl šlachy, takže jsem musel seskočit a dovést koně pěšky zpět. Cestou jsem uvažoval o podivuhodných cestách osudu, které mne zavedly k setkání s královnami. Nemohl jsem tušit, že nebude jediné.

O šest týdnů později mne Peter Cazalet požádal, abych pro něho jezdil pravidelně, po celou příští sezonu. Na ten okamžik nezapomenu. Stáli jsme před vážnicí v Sandown Parku, venku na verandě, a já si najednou uvědomil, jaké možnosti se mi otevírají. Jezdit pro Cazaleta znamenalo jezdit královské koně, znamenalo to, že výš už vlastně ani nemohu vyšplhat. Sir Edmund Hillary právě tehdy lezl k vrcholům nesmrtelnosti, ale jistě nemohl pociťovat větší blaženost než já.

Odpověděl jsem, že se musím napřed dohodnout s Frankem, než se k čemukoli zavážu, jestli mne aspoň částečně uvolní a že jsem slíbil lordu Bicesterovi, že pro něj taky budu jezdit, a ten slib v žádném případě nehodlám porušit. Frank a Ken, stejně jako kdysi George Owen, mi nejen nebránili, ale dokonce mne postrčili. Tak jsem tedy v sezoně 1953-54 jezdil pro lorda Bicestera a Petera Cazaleta. Pro Franka jsem jezdil, jen když jsem byl volný.

Pro Petera Cazaleta byl výcvik dostihových koní kdysi jen koníčkem. Peter Cazalet a jeho dva přátelé lord Mildmay a E. C. Paget vlastnili několik koní a všichni tři s nadšením jezdili dostihy. Koně sídlili u Cazaleta v Kentu a staral se o ně soukromý trenér.

Když se stalo, že Peter Cazalet získal během sedmi sezón šedesát vítězství, zažádal o trenérskou licenci a začal připravovat koně sám. Po válečné přestávce přibral další koně, práce přibývalo. Nejdřív k němu koně posílali jeho osobní přátelé, postupně i cizí lidé, když viděli, jaké má trenérské úspěchy. Netrvalo dlouho a Peter Cazalet platil za jednoho z nejlepších.

Od samého počátku sezony, ve které jsem pro něho začal jezdit, mně všechno zázračně vycházelo.

Peter Cazalet měl několik mladých koní, kteří všichni zvítězili, každý v několika dostizích pro nováčky. Lord Bicester měl pro mne výborné zkušené steplery pro třímílové handicapy, takže se skoro nestalo, že bych potřeboval být současně na dvou místech. Cundellovi svěřenci pak krásně zapadali do zbývajících mezer v mém programu. Jel jsem tu sezonu mnoho koní a zvítězil v mnoha dostizích.

Do Vánoc jsem jel víc vítězů než jindy za celou sezonu. Nejenže vítězili koně, od kterých se to očekávalo, což je samo o sobě překvapující, ale vítězili i úplní Outsideri, vesele a jakoby nic. Trpěliví staří válečníci bez velkého talentu se mnou ke svému údivu také přišli první, když konkurence popadala. Počasí bylo přívětivé, pády končily dobře a nebránily mi v další práci a já si pořád opakoval: „Tohle nemůže vydržet. Člověk nemůže mít takhle dlouho štěstí. To nevydrží.“

Vydrželo to. Po Vánocích vznikly krátké přestávky, protože bylo mizerné počasí, ale pak mne zase štěstí neopouštělo, jen na okamžik se odvrátilo, a to v den, kdy se jel Cheltenhamský Zlatý pohár.

Měl jsem původně jet Marinet's Loga pro lorda Bicester. Ještě jsem si říkal, že se konečně zlomila smůla, která mi v minulosti vždy zabránila ve startu, třeba stačilo, že jsem rok předtím se Statecraftem aspoň odstartoval. Zmýlil jsem se. V den Zlatého poháru jsem dopoledne jel s Lochroem proutěnkou. Kůň spadl u poslední a já si samozřejmě vyhodil levé rameno.

Opět jsem se musel uchýlit na cheltenhamskou úrazovku. Sestřička na ambulanci se podívala na Mary, pak na mne a vzdychla: „Už zase?“ Setkali jsme se spolu za uplynulá tři léta nejmíň šestkrát. Prý jestli si u nich nechci předplatit postel, že by se vyplatila.

Naštěstí jsem postel nepotřeboval. Rameno mi hodili zpět, já skočil s Mary do taxíku a také jsem jel kam patřím, na závodiště. Doufal jsem, že zahlédnu aspoň finiš Zlatého poháru, ale jak jsme s Mary docházeli do padoku, dozníval právě křik a potlesk diváků a tlampače hlásily výsledky: zvítězil Four Ten, Marinet's Log byl druhý.

Vykloubené rameno mně později dlouho otravovalo život. Tak za jeden až dva dny po tom pádu, když bolest ustoupila, přestal jsem na rameno myslet a nevzpomněl si na ně celé měsíce. Ale příští zimu jsem

jel v prosinci nesmírně tvrdý finiš ve vánočních proutěnkách a jen tak tak se mi dařilo držet se o nos před Fredem Winterem, když vtom cítím, jak se mi ramenní kloub rozpadá. Jak to mnou trhlo, vypadl kůň z rytmu a prohráli jsme o hlavu, místo abychom zvítězili. Majitelův zármutek se vůbec nedal srovnat s mým. Znovu a znovu se opakující nehoda, to je jako když člověka pronásleduje noční můra.

Po dvou letech dostihového ježdění jsem měl rameno tak rozviklané a vytahané, že mi vůbec nedrželo pohromadě. Paže mi vypadávala z kloubu při úplně nevinných pohybech. Uměl jsem si ji sice hodit zpět, ale postihlo mne to několikrát během dostihu a já se bál, že trenéři nebudou chtít jezdce, který se jim při dostihu před očima rozpadá.

Tehdy mě zachránil Bill Tucker. Celý kloub mi rozebral, spravil a zase složil dohromady. Od té doby jsem měl pravé rameno v pořádku a samozřejmě jsem v nejmenším netoužil celou proceduru zopakovat s levým, netoužil jsem ani po bolestivé operaci, ani po pracné čtyřměsíční rehabilitaci.

Tehdy Bill Tucker zjistil, že mi rameno vypadá jen v jediné určité poloze, a sice při vzpažení. Když jsem jel v Kemptonu ten tvrdý finiš, hlavu sehnutou, ruce natažené, sám jsem si rameno doslova vyhodil. Bill mi poradil, abych si opatřil fixační pás, který by mi bránil právě v tom jednom jediném nebezpečném pohybu. A ten jsem pak skutečně nosil pod dresem. Nebyl jsem zdaleka jediný, kdo držel pohromadě jako staré auto pomocí kousků drátů, tkaniček a gumiček, bylo nás víc než dost, kdo jsme přírodě trochu vypomáhali posílit slabá místa.

Tu první sezonu u Petera Cazaleta jsme s Mary prožívali i v domácím vzrušení. Stavěli jsme dům.

U Keňa jsme sice žili spokojeně, byl skutečně velkorysý, skvělý domácí, ale přece jen jsme chtěli do svého. Narodil se nám druhý syn a já se už nemohl dočkat, až oba hoši začnou jezdit. U Keňa jsme ale bydleli uprostřed vesnice a neměli jsme kde chovat poníka. Po dvě léta jsme hledali vhodný dům, do kterého bychom se zamilovali na první pohled, a ne a ne ho najít.

V Kenově domě, postaveném v sedmnáctém století, jsme poznali krásu, výhody a nevýhody starých domů; vlhké, nerovné zdi a nerovné

Desátého dubna jsem jel na dostihy s celou rodinou, s Mary i s dětmi, protože byl nádherný jarní den. Seděli jsme venku na sluníčku, udělali si piknik, jedli, lenošili a povídali o chystané cestě za moře. Do našeho vyplutí na Queen Elizabeth už zbývaly jen tři týdny. Pak jsem se šel převléct do dresu, zamával dětem a vydal se s Pondapatarrim ke startu.

Když jsme se blížili k předposlední překážce, drželi jsme se s lehkostí na špici a já se celý šťastný soustřeďoval na finiš dalšího vítězného dostihu, který by mi dopomohl blíž k mému cíli. O deset vteřin později jsem ležel bezvládně na zemi.

Pondapatari upadl a já se z něho lehce skulil na rameno. Jak se často stává, neublížil mi on, ale jiný kůň, který šel za námi. Zakopl o Pondapatariho, jak se zdvíhal ze země, upadl také a kopl mne přitom tvrdě do zad. Byla to nejprudší a nejhrozivější rána, jakou jsem kdy utřil. Okamžitě jsem byl neschopný se pohnout, nic jsem necítil, a svaly jako když nemám. Díval jsem se do obláčku na modré obloze a říkal si, že se Atlantský oceán bude muset obejít beze mne.

Přišli dva zřízenci první pomoci, podívali se na mne a odklusali zavolat doktora. Doktor přijel se sanitkou.

„Můžete zavrtět prsty u nohou?“ zeptal se.

„Ano.“ Pohnul jsem prsty o několik milimetrů.

„Cítíte bodavé brnění v nohou a rukou?“

„Ne.“

„Cítíte tohle?“ Přejel mi rukou po nohou a pažích.

„Ano.“ Oběma se nám ulevilo.

„Dbejte, ať má pořád rovná záda,“ řekl zřízencům. „Nesmí se pohnout, dokud nebudeme mít snímky.“

Bryan a Mary Marshallovi se ujali chlapců a odvedli je domů. Mary se mnou jela do nemocnice v Bristolu. Než jsme tam dojeli, začínaly mi ruce a nohy přicházet k sobě. Jinak jsem od příde až po zád necítil nic. Začala ve mně klíčit naděje, že by to s tou Amerikou třeba přece jen šlo.

Jako obvykle jsme se na úrazovce dost načekali, ostatně v tomto případě nebylo divu, protože jsme do nemocnice přijeli v sedm hodin večer, a ještě k tomu v sobotu, kdy si personál u rentgenu zaslouženě užívá víkend. Konečně se zdařilo snímky vyhotovit a výsledek vypadal nadějně.

nepustit ho předčasně dopředu, dokázal kůň přece jen třikrát zvítězit a třikrát byl druhý nebo třetí.

Když jsem poprvé oblékal královniny barvy, žlutomodré pruhy a černou sametovou čepici, byl to pro mne veliký okamžik. Samozřejmě jsem nebyl ani první, ani jediný, kdo je oblékl, Tony Grantham a Bryan Marshall jezdili jak pro královnu matku, tak pro královnu už čtyři roky, od té doby, co si Jejich Veličenstva koupila prvního steeplera Monaveena.

S výjimkou Velké národní, při které stojí skupinky lidí i na nejvzdálenějších úsecích dráhy, jezdci po startu žádný hluk nebo křik publika neslyší, až teprve když projedou kolem cílového sloupu. Dokonce ani na rovince člověk řádně nevnímá jásot nebo nespokojené hučení z tribun, protože každý je soustředěný na svůj úkol a k okolnímu světu je hluchý. Ale když jsem poprvé jel M'as-Tu-Vu k vítězství a jeho majitelka byla mezi publikem, uvítala mne zcela nečekaná bouře křiku, jak jsem vjížděl na rovinku. V první chvíli mne napadlo, že se někde za mnou muselo něco přihodit, ale když jsem viděl, jak muži na tribunách vyhazují klobouky do výšky, pochopil jsem, že lidé jásají nad královským vítězstvím. Jistěže jsem věděl, že ten jásot patří královně matce a jejímu koni, a ne mně, ale stejně to bylo vzrušující, těšilo mne to a někdy jsem měl chuť se k tomu křiku přidat.

Královna, královna matka i princezna Margaret jezdí na dostihy několikrát za sezonu. Protože jsem královské koně jezdil několik let, zákonitě jsem se s nimi opakovaně setkával, i když vždy jenom na chvilku. Všechny tři se živě zajímaly a zajímají o překážkové dostihy, pečlivě sledují výsledky a o dostizích i koních toho hodně vědí. Pokud pronesou nějaký komentář, je vždy přesný, k věci a vtipný. Kdykoli jsem měl příležitost s nimi hovořit, nikdy mi nepoložily nemístnou otázku, na kterou člověk pracně hledá odpověď, což se mi jinak s jinými lidmi často stává.

Překážková sezona je proslavená mizerným počasím, ale bláto ani déšť královské dámy od dostihů neodradí. Jdou do padoku a dívají se na koně za podmínek, kdy většina ostatních lidí zůstává raději doma, nebo se schová někde v teple. Jednou v Lingfieldu jsem jel ve velikém lijáku. Startovali tehdy jen čtyři koně. Kolem padoku bylo pusto, postávalo tam jen šest otužilých diváků. Královna matka stála pod

stromem, aby se podívala na svého koně a aby mne jako vždy před startem povzbudila.

Královské dámy dostihy opravdu baví. Někdy si zajedou landroverem ke vzdálenému úseku dráhy, aby viděly start, nebo se jdou podívat k určité překážce. Někdy zůstávají na závodisti i po skončení dostihového programu a sledují pracovní trénink na dráze.

Všechny tři se vždy pohybují zcela neformálně mezi ostatními návštěvníky, ať už se jdou podívat na sedláni nebo po dostihu na odsedlávání vítěze. Jejich opravdový zájem o překážkové dostihy je pro nás pro všechny požehnáním a morální vzpruhou.

Osudy královských koní nebyly vždy snadné. Pro královnu není

0 nic snadnější koupit dobrého koně, než pro kohokoli jiného. Po Monaveenovi a Manicouovi hledaly královna matka i královna Alžběta s velkými nesázemi koně, který by byl hoden jejich barev. Jejich čest dlouho hájil na menších dostizích se skromnější konkurencí jen M'as-Tu-Vu. Pak se objevil Double Star a přinášel svým majitelkám jedno vítězství za druhým.

Ze všech královských koní nejlepší však stejně byl Devon Loch. Velký, ušlechtilý stavěný valach. Jiné silné statné koně převyšoval inteligencí a odvahou. V mé první sezoně ale nebyl Devon Loch v tréninku Petera Cazaleta, přestože předchozí dvě sezony běhal.

Jednoho únorového rána, když jsme se vrátili z práce, zeptal se mne Peter Cazalet, jestli jsem slyšel o International Steeplechase.

Odpověděl jsem že ano.

„Přihlásil jsem Campariho a Rose Parka,“ řekl. „Ted musíme vyčkat, jestli je přijmou. Kdyby ano, jel byste jednoho z těch dvou?“

Řekl jsem, že velmi rád. International Steeplechase nově vymysleli Američané pro jedno ze svých závodisti. Přihlásit se mohl kterýkoli kůň, ale pořadatelé si vymíňovali právo výběru startujících. Zvali většinou několik koní z Anglie, z Irska, Francie

1 jiných zemí a hradili značnou část výloh spojených s účastí na dostihu.

O tři týdny později jsem se dozvěděl, že jak Rose Park, tak Campari byli přijati a že se mlhavá naděje na cestu do Spojených států stává reálnou možností. Do International Steeplechase ale zbývalo ještě osm týdnů a v těch se mohlo stát tisíc věcí. Vždy existuje zoufalé množství možností, jak koně mohou přijít ke škodě, a dva měsíce jsou

dlouhá doba. Snažil jsem se nepodlehnout předčasnému optimismu a příliš s cestou nepočítat.

Předpokládal jsem, že nejspíš pojedu Campariho, protože do té doby jsem Rose Parka nejel nikdy. Ze všech koní Petera Cazaleta se Rose Park nejčastěji střetával s koňmi lorda Bicester na stejných dostihových dnech, a proto už od počátku bylo rozhodnuto, že Rose Parka bude dál jezdit Bryan Marshall. Bryan jezdil pro Cazaleta přede mnou jako jeho stálý žokej, ale pak se oženil, koupil si dům a stáje a začal samostatně pracovat jako trenér. Hned v nejbližším dostihu, ve kterém Campari běžel, si kůň poranil hlezno a moje naděje na cestu do Ameriky zbledla. Bryan se však rozhodl, že do Spojených států nepojede. Peter Cazalet pak prohlásil, že druhého žokeje by v případě Campariho uzdravení najal až na místě, a tak jsem se náhle ocitl ve velmi příznivé situaci. Věděl jsem, že já pojedu v každém případě, i kdyby startoval jen jeden kůň. Jel jsem Rose Parka jako na zkoušku v Sandownu a hladce jsme spolu zvítězili.

Byli jsme tehdy s Mary přesvědčení, že už se nám třeba nikdy nenaskytne taková příležitost dostat se do Ameriky, a proto jsme se rozhodli, že pojedeme oba, uděláme si prázdniny a zůstaneme v Americe aspoň tři týdny. Finanční problémy jsme neměli, protože já dostal diety a kapesné a kromě toho mě očekával honorář za účast v Internationalu. Letenku pro Mary jsme mohli zaplatit v librách a k tomu jsme věděli, že ve Státech budeme určitý čas bydlet zadarmo u přátel.

Dělal jsem si tehdy opravdu velké starosti s každou boulí, která koním naskočila, a přitom mě kupodivu vůbec nenapadlo, že by osud mohl vyřadit ze hry mne. S výjimkou Zlatého poháru s Lochroem mne už skutečně velmi dlouho neopouštělo štěstí, až jsem pomalu zapomínal, jak rychle se mohou ty nejkrásnější a nejsmělejší plány zhatit vinou prasklé kosti a člověka osud místo do oblaku štěstí zahalí do sádry.

Začátkem dubna jsem měl už v kapse víc vítězství než kterýkoli jiný jezdec a na obzoru se začínal rýsovat příslib jednoho z mých dvou největších snů. Ten sen se mi pak na konci sezony skutečně splnil, stal jsem se šampionem. Je krásné toho dosáhnout a je krásné na to vzpomínat.

Hned u brány závodiště jsou rozlehlé snack-bary a bufety plné lidí, kteří buď cvaly jeli, neboje sledovali. Vzduch líbezně voní po čerstvé kávě a mluví se jen o jediném: jak daleko v jakém čase který kůň došel.

Jednou jsem utrousil nějakou poněkud nezdvořilou poznámku na účet žurnalistů a k mému překvapení se všichni moji-spolusto-lovníci zatvářili zděšeně.

„Tiše!“ okřikli mne. „Co kdyby vás slyšeli!“

„To by se toho stalo!“ řekl jsem lehkomyšlně při vzpomínce na naše reportéry a jak se s nimi vždycky škádlíme.

Zcela vážně mne poučili, jak je v USA nemoudré hovořit s nevážností o pánech od tisku. Prý je zcela v jejich moci, aby u newyorského publika zničili pověst nejen mně, ale celé britské výpravě.

Celý pohoršený jsem svým společníkům ušetřil přednášku o tom, jak jsou naši reportéři přátelští. Nikdy neotisknou nic surového, příliš kritického, naopak rádi pochválí. Člověk si doma také může být jistý, že když se náhodou novinář dozví něco z jeho soukromí, co si nepřeje zveřejnit, a poprosí ho, aby to nepoužil, dotyčný to skutečně nepoužije.

Britští novináři jsou prostě přátelé a současně „reklamní agentura“ dostihového světa, nejsou to udavači a ničitelé reputací, jakými údajně jsou jejich američtí kolegové. Uvědomil jsem si, s jakou nespravedlivou velkorysostí jsem tuto skutečnost považoval za samozřejmou.

Belmont Park je hezké závodiště, s malými ozdobnými jezírky, pestrými azalkami a kvetoucími keři ve středu trávníků. Kolem je písčitá dráha, na které se běhá většina rovinových dostihů, vedle travnatá dráha, ale na té se běhají jen tak asi dvě nebo tři roviny týdně, a také proutěnky. Nejblíže ke středu je dráha steeplová. Překážky na dálku vypadají skoro stejně jako britské, ale zblízka je jasné, že jsou prostupné, takže je koně mohou proskakovat, aniž změní krok. V Americe dokonce steeplechasovému umění říkají stručně a výstižně „křoví“.

Obrovité tribuny se táhnou podél jediné strany kursů. Do středu závodiště diváci nemají přístup. Přímo proti tribunám, za dráhami, je mamutí tabule totalizátoru, největší, jakou jsem kdy viděl. Na té se vteřinu po vteřině střídají nejnovější údaje. To monstrum nejen že ukazuje poměr sázek na všechny koně, ale pro srovnání i poměr, který

„Já tam nic prasklého nevidím,“ řekl mladý chirurg. „To ale neznámá, že tam nic není. Bude se muset udělat víc snímků. Zatím můžete domů, ale musí vás tam odvézt sanitka.“

Trochu se zarazil, když zjistil, že to mám domů přes stovku kilometrů.

Z většiny zranění se vždy vylížu rychle, a ta páteř našťestí nebyla výjimkou. O několik dní později jsem zajel do Londýna k Billu Tuckerovi, pod paži snímky z bristolské nemocnice. Bill si naporoučet další a tentokrát už se přece jen něco našlo. Jeden obratel jsem měl prasklý a sesedlý a kousek ještě odlomený. Naštěstí to nebylo na nebezpečném místě a prý stačí, když budu nějaký čas v klidu a zase bude všechno v pořádku.

„Můžu jet za čtrnáct dní do Ameriky?“ zeptal jsem se. „A můžu jet za tři týdny dostih?“

Bill na chvíli zaváhal. „No, mohl byste. Ale musíte mít korzet s ocelovou výztuží. Pokusím se vám ho nechat udělat. Zatím dostanete sádrový.“

Usmloval jsem to na dva snímací kožené korzety s ocelovými pružinami, jeden mohutnější na běžné nošení a jeden lehký pro jízdu. Já totiž sádru opravdu nesnáším, jednak proto, že v ní měknou svaly, jednak že tak svědí. Ještě k tomu Mary neplete a my nemáme doma žádný jiný vhodný tenký a dlouhý předmět typu pletací jehlice, kterým by se člověk mohl v nedosažitelné hloubi pod sádrou poškrábat. Sádrový korzet jsem měl jen čtyři dny, než mi vyrobili to moje brnění na míru. Nikdy jsem v sádře déle nevydržel.

O týden později, vděčný osudu, že mi dovolil vyplout, pevně zašněrovaný v ocelové a kožené svěrací kazajce, jsem se s Mary vykolébal po slepičím žebříčku na palubu Queen Elizabeth.

Amerika

Z Queen Elizabeth vyletěla kotevní lana v newyorském přístavu číslo 90 přesně v jednu po poledni. V týž den ve 14.15 jsme se už s

Mary dívali na dostihy v Belmont Parku na Long Islandu; nohy se nám ještě pletly po mořské plavbě.

Ta první jízda vozem, který pro nás poslali (předtím nás v rekordním čase prohnali celní a pohraniční kontrolou) byla v určitém smyslu vůbec nejzajímavější, protože nejkratší cesta z letiště na Long Island vede přes Harlem. Jeli jsme širokou třídou lemovanou malými krámky s jasně zářícími neony v plném slunci. Lidé na chodnících byli černí, v jiskřivě barevných šatech. Na všech nezastavěných prostorách stáli prodavači melounů. Obrovité kupy těchto velikých plodů zdobily upřímně nabádací nápisy.

„Properte si střeva,“ hlásala jedna veliká tabule. Další: „Vypláchněte si ledviny.“ Bohužel jsme tyto lákavé nabídky pro nedostatek času nemohli přijmout.

Než jsme dorazili na Long Island, všude jsme viděli nekonečné prostory, to na nás zapůsobilo nejvíc.

Long Island je doslova Dlouhý ostrov; táhne se sedmdesát sedm kilometrů, ale široký je maximálně třicet. Na jeho západním konci jsou přelidněné newyorské čtvrti Brooklyn a Queens, na východním se u Montauk Pointu rozprostírají větrem bičované, opuštěné písčiny. Mezi těmito dvěma extrémními body leží městečka a osady a přepychové vily zámožných občanů.

Strávili jsme s Mary skoro celou dovolenou na Long Islandu, probádali jsme ho od Oyster Bay na severu až po pláž Jones Beach na jihu. Ta pláž je tak dlouhá, že ji museli rozdělit na očíslované sektory, každý s vlastním parkovištěm. Kolem dokola nic, žádné obydlí. Ono větrné květnové dopoledne zde nebyli ani lidé. Na opuštěném pobřeží olizovaly vlny Atlantiku tichý písčité břeh a člověk si jen těžko dokázal představit, jak to tu asi vypadá v létě, když je zde hlava na hlavě, kdy sem prchají tisíce Newyorčanů ze svého horkem rozžhaveného města.

Dostihoví fanoušci mají na Long Islandu tři závodiště; Belmont, Jamaica a Aqueduct. My jsme se po celý pobyt zdržovali na Belmontu, protože tam se všechno odbývalo.

Organizace dostihů ve Spojených státech je zcela jiná než ve Velké Británii. Dvou až třídní dostihové mítinky na jednom závodišti tam neznají. Tam se jezdí dostihy na jediném místě šest až deset týdnů nepřetržitě, a pak se přestěhují jinam. Trenér třeba stráví léto poblíž

New Yorku a zimu na jihu, na Floridě, v Kalifornii. Všichni a všechno se stěhuje svorně s dostihy. Koně, stájníci, jezdci, trenéři, všichni táhnou hromadně z jednoho místa na druhé a sotva se stihnou podívat domů. Může se stát, že trenér vůbec nemá vlastní stáje. S koňmi se pracuje přímo na závodištích a domácí cvalové dráhy, u nás nade vše důležité, jsou v Americe vzácností.

V Belmont Parku jsou řady stájí, ve kterých každý trenér dostane přiděleno tolik stání, kolik potřebuje. Budovy, jako všechny novější stáje, které jsme tam navštívili, jsou vlastně velké stodoly, jejichž středem běží dvě řady stání zády k sobě, takže při špatném počasí mohou koně chodit nebo klusat přímo ve stájích, pod střechou, pěkně kolem ústředního bloku stání. Seno a jiné krmení se může uskladnit nad stánými pod krovky.

Koně zůstávají ve stájích u závodiště po celou dobu deseti týdnů dostihů bez ohledu na to, jak často a kdy běží, a starají se o ně jejich vlastní stájníci. Ti bydlí v ubytovnách, podnájmech nebo penzionech poblíž závodiště.

Tento systém má své výhody, nemusí se tolik jezdit z místa na místo, hlavně koním se ušetří únavné cestování v transportním boxu těsně před dostihem. Koně prostě žijí přímo u dráhy, denně po ní cválají, takže se při dostihu na dráze cítí jako doma. Skoro se nestane, aby se potili nervozitou. Na druhé straně při tomto režimu nemá nikdo soukromí. V půl osmé ráno už je parkoviště u závodiště plné vozů majitelů, trenérů, reportérů a sázkařů. Všichni se jezdí dívat na ranní práci se stopkami v ruce.

Trenéři naplánují cvaly se stájníky, kteří práci pojedou. Koně vyrazí, stopky cvaknou. Koně doběhnou půl míle, stopky znovu cvaknou. Koně dokončí cval a všichni se znovu podívají na hodinky. Jestliže všichni koně trénují za stejných podmínek a stav písčité nebo šterkové dráhy se počasím nijak nezmění, je čas nejjistějším ukazatelem šance koní.

Trenér neřekne stájníkovi: „Takových šest furlongů nejezdi naplno,“ ale: „První půl míle udělej za šedesát pět vteřin, další čtvrtku za dvacet osm a pak ho zastav.“ Všichni tam mají tak vyvinutý smysl pro rychlost a čas, že pracovní jezdec často splní trenérovu pokyny s chybou půl vteřiny.

je povinná. Musím říct, že v naší armádě nevěnovali mému srdci, plicím, očím, nervovým reflexům a břišním orgánům ani zlomek takové pozornosti, jaká jim byla dopřána ve Spojených státech. Údajně pro útěchu nám vyprávěli, jak při jedné takové povinné prohlídce lékař jezdcí sdělil: „Je mi líto, ale povolení vám vydat nemůžu. Do šesti měsíců zemřete.“ Jezdec do šesti měsíců zemřel.

Naštěstí se ukázalo, že nikomu z nás bezprostřední nebezpečí fyzické zkázy nehrozí.

Nadešel den dostihu a my se trochu s úzkostí chystali ke startu. Naši američtí kolegové nás upozornili na to, že jejich koně zaběhnou s jistotou dvě míle pod čtyři minuty, zatímco naši mají tak o deset vteřin horší čas. Pracně si ověřili rychlost našich koní v britských dostizích a výsledky zveřejnili. Myšlenka, že naši koně mají za sebou namáhavou, únavnou dvaatřicetihodinovou cestu přes oceán, také nebyla nijak povzbuzující. Všichni naši koně také od příjezdu až do dne dostihu špatně jedli. Já nicméně doufal, že můj partner Rose Park ze sebe dokáže vydat rychlost, která ho doma vynesla na špičku.

Ale běda, naše obavy byly oprávněné. Rose Park byl jako ochrnutý, sotva stačil poli už na první míli. Campari upadl při druhém okruhu, a to neběžel na špici. Jediný z evropských koní, který skončil se ctí, byl Prince of Denmark, majitelka Dorothy Pagetová, jezdec Dave Dick. Přišel pátý ze třinácti.

Do určité míry, ale opravdu jen do určité míry, byla chyba v rozdílnosti našich a amerických překážek. Naši koně nepochopili, že překážky mohou protahovat, a zbytečně ztráceli čas tím, jak vysoko přes ně šli. Američtí koně mezitím letěli pod námi jako blesk.

Američany náš neúspěch mrzel skoro víc než nás. Utěšovali a omlouvali nás, jak mohli.

Zrušily se všechny plány, podle kterých naši koně měli běžet ještě v dalších dostizích. Poslali jsme všechny domů, v Americe zůstal jen irský kůň In View. Ten pak běžel o týden později v jednom steeplu a zkušenosti z Internationalu stejně jako sedm dní odpočinku mu zřejmě prospěly. In View zvítězil.

Ochotně bychom s Mary zůstali ve Spojených státech celé léto, ale já měl dostihové povinnosti doma. Tak jsme se smutně rozloučili s našimi novými přáteli, vrátili se do přístavu číslo 90 a odpluli na Queen Mary.

otiskly ranní noviny. Jakmile se odstartuje, objevují se na tabuli časy vedoucího koně na každé čtvrtmíli a pak celkový čas a přesné pořadí koní u cílového sloupu. Je tam tolik řádků, sloupků a čtverečků, že jsem se v tom vůbec nedokázal orientovat.

Denně, kromě soboty, kdy se většinou běhá jen rovina, je z osmi plánovaných dostihů jeden steeple. Ten, ve kterém běželi Britové, Irové a Francouzi, platil za mimořádnou událost, a proto mu byl také přidělen nejdůstojnější čas, sobota odpoledne, šestý dostih v pořadí programu.

Jezdci z Evropy přijeli během úterka a středy, takže měli jen několik dní na to, aby si zvykli na nové podmínky a pravidla.

Nechtěli jsme věřit svým uším, když jsme vyslechli, že všichni jezdcí musí být ve váznici už před polednem, že tam musí zůstat až do svého dostihu a že během svého věznění nesmějí vstoupit do kontaktu ani se svým trenérem, ani s majitelem koně.

„Proč se nemůžeme dívat na ostatní dostihy?“ ohrazovali jsme se.

„Můžete..., na televizní obrazovce.“

Zavedli nás do šaten jezdců. Byla tam křesla, psací stolky i dva velké televizory. Jeden normální, druhý napojený na průmyslovou televizi. Na tom běžel celý program a žokejové ho mohli celé odpoledne sledovat. Průmyslová televize vysílá jen pro závodistiště. Další velký televizor má prezident závodistiště. Na ten jsme se jeden den s Mary dívali, když nás prezident pozval do svých komnat. Usazení v hlubokých křeslech jsme pojídali sendviče a dívali se na dostihy na obrazovce.

„Ale co budeme probíhat od oběda až do našeho dostihu? Vždyť to jsou skoro čtyři hodiny!“

„Jděte třeba do páry,“ radil nám jeden americký jezdec.

Zjistili jsme, že hned u šaten jsou turecké lázně a místnosti s lůžky, na kterých si člověk může odpočinout a vychladnout. Dave Dick, vysoký metr osmdesát a věčně zápasící s váhou, strávil v páře většinu času.

Věznění žokejů je součástí neobvykle pečlivě vypracovaného a dokonce i zcela účinného plánu uchránit dostihy od nepoctivosti. Plán vypracovali na základě hlubokého přesvědčení, že každý člověk je schopen uličnictví, pokud se mu k tomu naskytne vhodná příležitost.

Proto se američtí funkcionáři soustředili na problém dostihových podvodů.

Musím s politováním říct, že největší péči věnovali jezdcům. Americká dostihová pravidla lze pochopit jediné tehdy, když člověk předpokládá, že všichni žokejové jsou od narození darebáci. Proto zamykají jezdce do šaten. Aby neupadli v pokušení a aby nepředávali nejnovější tipy sázejícím.

Ve Spojených státech smí jezdec vsadit jen na toho koně, kterého sám jede, aby se opravdu snažil zvítězit.

Když žokeje konečně z vězení vypustí, nejdou do padoku, aby si popovídali s trenérem a majitelem, ale rovnou ke svému koni, rovnou do sedla a rovnou ke startu. Sotva se s trenérem stačí pozdravit.

Na dráze jsou v odstupech čtvrt míle umístěny automatické kamery, které se stáčí v pomalém oblouku za projíždějícími koňmi. Jakmile dostih skončí, posbívají se filmy z kamer, co nejrychleji se vyvolají a promítnou. Film potom diváci mohou zpomalit nebo vůbec zastavit, a jestliže snad některý jezdec koně trochu víc zadržel nebo křížil dráhu jinému jezdcí, je to nesmazatelně a jasně vidět, černé na bílém. Tyto filmové záznamy si prohlíží hlavně trenéři a získávají z nich cenné poznatky o svých koních, vidí jejich chyby, a tak poznávají, co je odnaučit.

Po skončení dostihu musí na váhu všichni startující, bez ohledu na to, jestli skončili první nebo poslední, a cestou k váze nikdo nemá sebemenší šanci nějaké to deko odhodit nebo přibrat, protože vážení po dostihu se odehrává venku, v malém padoku, všem na očích, hned vedle dráhy u tribun. Jezdec nesmí ze sedla bez povolení. Jezdec zdvihne bič na znamení, že chce seskočit, jako malý kluk ve škole, když potřebuje jít na stranu, a čeká na pokyn, že může ze sedla. Pak se vrátí do váznice a tam ho zavrou až do jeho dalšího dostihu.

Kromě těchto opatření proti nepoctivosti další opatření stimulují vůli docílit co nejlepšího výkonu. Vítěz dostává dvojnásobné startovné. Jezdci koní, kteří se umístili na druhém, třetím a čtvrtém místě dostávají prémie. Jezdec vítěze má právo na deset procent ceny vypsané na dostih. Ceny v Americe jsou dost velké, takže těch deset procent stojí za námahu. Pokud by někdo chtěl jezdce podplatit, aby nevyhrál, musel by mu dát hodně. Prostě a stručně, když má jezdec na vybranou buď se snažit získat celé jmění, nebo přijít o licenci, je jasné,

že si vybere poctivou jízdu. Opatření, která mají za cíl udržet na úzké, rovné cestě poctivosti trenéry, jsou neméně pečlivě propracovaná. Každému vítězi kupříkladu dělají dopingové testy ze slin, takže sebemenší pokus o doping končí zkázou.

Definitivní uzávěrka na konečné přihlášky je večer před dostihem, takže trenéři nemohou nenápadně vpašovat do startovního pole překvapivého běžce (když se zrovna novináři nedívají).

Aby se nemohly provádět žádné machinace v případech, kdy v jednom dostihu běží dva koně z jedné stáje, musíte tyto koně přihlásit v bloku, společně. Pak nemá smysl, aby trenér nechal zadržet koně A s osvědčeným známým žokejem a aby nechal zvítězit koně B s učněm v sedle, protože totalizátor bere oba koně jako jednoho. Na dostihovém programu jsou v takovém případě koně vedeni jako 1 a la, nikoli jako 1 a 2, takže ať už si sázející vybere jednoho nebo druhého, dostane tiket s číslem 1. Jestliže zvítězí kterýkoli z obou, všichni držitelé tiketů s jedničkou vyhrávají. Jestliže dva koně sice jsou z různých stájí, ale mají stejného majitele, platí stejné pravidlo, jsou přihlášení a vedeni společně.

Naaranžovat nečekané vítězství slabšího z obou koní se tedy vůbec nevyláčí.

Morálka žokejů a trenérů a jejich mravní hodnoty byly zřejmě ohodnoceny velmi nízko a přísná pravidla všem přistihla křídla: bookmakeři byli ze závodíšť vyhoštěni úplně. Sázet se může jen u totalizátoru, a to teprve v den dostihu a jediné na závodíšti. Soukromé sázení je protizákonné. Já si ale myslím, že proti tomuto paragrafu se hřeší asi vůbec nejvíc. V Americe neexistuje změna kursu těsně před dostihem a neexistují sázky po startu.

Totalizátor není laciný. Nejnižší částka, kterou u pokladny totalizátoru při větším velkoměstském závodíšti přijmou na první, druhé nebo třetí místo, jsou dva dolary. Sázka na umístění platí jen pro první dva koně, na výkon pro první tři. Jestliže si někdo chce vsadit i na výhru i na umístění, musí si koupit kombinační tiket nejmní za šest dolarů.

Z každých sta dolarů vsazených u totalizátoru jde osmdesát pět na výhry, jedenáct na daně a čtyři na závodíště.

Všichni jezdci z Evropy museli projít zdravotní prohlídkou, než dostali oficiální povolení startovat, jako všichni Američané; prohlídka

Devon Locha z vlastní sobeckosti. Obvázaný pružným obi-nadlem pokračoval jsem v ježdění. Kost se hojila a nepůsobila mi žádné potíže. O pět dní později jsem vyhrál jeden dostih v Lingfieldu po velmi namáhavém finiši. Od poslední překážky až k cílovému sloupu jsem bojoval s Fredem Winterem. Můj kůň zvítězil o dvě hlavy. Fred je expert na ostrý, tvrdý finiš, takže vítězství nad ním člověku přinese zadostiučinění za všech okolností. V mé obtížné situaci přineslo nejpádnější důkaz, že nemusím mít špatné svědomí.

V dalším týdnu jsem jel šestkrát a jednou jsem zvítězil. Když jsem konečně vyrazil do Aintree, jel jsem tam s naprostým přesvědčením, že jsem fit.

Od okamžiku, kdy jsem se dozvěděl, že Devon Locha ve Velké pojedu, jsem stále přemýšlel, jak ho pojedu. Člověk nemá nikdy odstartovat bez představy o taktice. Spoléhat se slepě na štěstí není to pravé, je lepší mít nějaký rozumný, promyšlený plán. Je sice dobře počítat s tím, že se stane něco nečekaného, ale ne pokaždé!

Vycházel jsem z toho, jak Devon Loch běžel v Cheltenhamu, a předpokládal jsem, že první míli poběží ke konci pole. První míli ve Velké národní jde pole vždycky v největším tempu, všichni se snaží dostat na čelo, aby se „vyhnuli nepříjemnostem“. Vždycky hrozí velké nebezpečí od popadaných koní nebo koní bez jezdce. Samozřejmě, že čím blíže je člověk ke špici, tím méně koní před ním může padnout. Jenže právě ta horečná snaha dostat se dopředu způsobuje nejvíce havárií. Kdyby na Velké byla značka s omezením rychlosti, kdyby se k Bechet's Brooku smělo maximálně čtyřicítkou za hodinu, dokončilo by nejspíš dostih mnohem víc koní. První překážka je asi čtvrt míle od startu a mnoho koní na ni jde v neúnosném tempu. Není tedy divu, že pole prořídne hned v první minutě.

Nabízejí se dvě řešení: buď posunout start blíže k první překážce, nebo mezi stávající místo startu a první překážku vložit ještě jednu. Obě řešení by podstatně snížila rychlost, ale obě mají také velké nevýhody.

Kdyby se start posunul k první překážce, posunul by se současně z dohledu publika, a to by bylo nepopulární. Kdyby se měla přidat překážka, muselo by to být přibližně v místech, kde kříží dráhu Melling Road. Když se jede dostih, je tato silnice vždy překryta drcenou škvárou. Koně tudy bez obtíží přeběhnou, ale těžko by na silnici mohli

Cheltenhamské závodiště pořádá na podzim každoročně při jedné ze svých schůzí slavnostní večeři na počest šampióna uplynulé sezony. Stevardi Národního honebního výboru, rozhodčí, funkcionáři, majitelé, trenéři, jezdci, novináři, všichni se na tuto událost těší, jen jeden člověk ne, a sice chudák šampión. Večeře mu nemůže chutnat, protože ví, že po skončení jídla musí pronést řeč.

V říjnu 1954 jsem se odpoledne před slavnostní večeří holil a přitom jsem brumlal: Moje lordstva, dámy a pánové... Vzpomínal jsem na události uplynulého roku a žasl nad tím, jaké jsem měl štěstí.

Ten rok jsem navštívil Nový Svět, postavil jsem dům a stal se šampiónem. Splnily se mi v jediném roce tři životní sny.

Jak jsem tak opatrně přejížděl strojkem pod nosem, myslel jsem na to, že mám už jen jednu jedinou velkou nesplněnou touhu.

Zvítězit ve Velké národní.

Devon Loch, 1956

Až mne jednou budou pitvat, najdou na mém srdci vyryté jméno Devon Loch, protože to udatné zvíře skutečně na moje srdce tak hluboce zapůsobilo. Málokterého koně jsem měl tak rád, a žádný mi nepřinesl tolik radosti i zoufalství.

Devon Loch pocházel z Irska. Poprvé jsem si ho povšiml v říjnu 1951, kdy běžel svůj první dostih, proutěnky v Nottinghamu. Viděl jsem velkého, inteligentně vyhlížejícího mladého hnědáka, na kterém bylo vidět, že poroste do síly a udatnosti.

V lednu 1952, když mu bylo šest let, běžel v Hurst Parku poprvé nováčky. Ukázal se ve skvělé a velmi nadějně formě, protože přišel druhý po Mont Tremblantovi. Nejspíš si tehdy nějak namohl nohu, protože pak neběhal, až v říjnu. Tehdy si skutečně natáhl šlachy a byl pak mimo dostihy celé dvě sezony.

Když jsem ho poprvé jel, zjistil jsem, že nejen inteligentně vypadá, ale skutečně inteligentní je. Když jsem seskočil, řekl jsem Peteru Cazaletovi: „Tohohle koně bych jednou rád jel ve Velké národní.“ Smál se mému nadšení, protože Devon Loch tehdy sotva stoupl na

první příčku žebříčku vedoucího k Aintree. Naděje na to, aby se kůň po tamější dráze mohl proběhnout, spočívá jen a jen na skokanských zkušenostech. Ono se ale opravdu už tehdy poznalo, že Devon Loch má potřebnou sílu a inteligenci, aby se dostal až na vrchol.

Další dostih pro nováčky, New Century Novices Steeplechase v Hurst Parku, Devon Loch vyhrál. Celé dny před dostihem přšelo, takže půda byla jako bažina. Já tehdy jel Lochroea, to byl také skvělý nováček a byl ten den hlavní nadějí našich stájí. Ukázalo se ale, že je příliš gracilně stavěný a že si s těžkou půdou neporadí. Skončil někde uprostřed pole.

Devon Locha jel Bryan Marshall. Když krácel vítězoslavně do prostoru pro odsedlávání vítěze, čekaly na něho královna a královna matka, aby mu blahopřály. Bryan se na ně zářivě usmál. Pro ten úsměv musel ale předtím učinit mimořádná opatření. Dal sní-matelné zuby do úschovy až úplně na poslední chvíli stájníkovi, který ho vedl ke startu; ten pak na něho čekal a ve vhodnou chvíli mu zase zuby podstrčil.

Nedoporučuje se jezdit s falešnými zuby, protože se mohou během dostihu Vzpříčil, jezdec je může ztratit, ba dokonce i spolknout. Odtud zasmušilá grimasa mnoha jezdců v padoku. Nepramení z nevrle povahy, ale z prosté skutečnosti, že jezdec úsměv schoval do kapesníku v kapse saka v šatně. Já naštěstí tyto problémy neměl, protože ty z mých zubů, které přežily pád Tulipána, přežily všechno. Kdykoli jsem se po pádu vracel se zkrvaveným obličejem, první, na co se mne Mary ptala, bylo: „Máš všechny zuby?“

Devon Loch jel tu sezonu ještě ve třech dostizích a pokaždé s Bryanem. V listopadu 1955 jsem ho jel já, jednou v Lingfieldu, jednou v Sandownu. Pak běžel neúspěšně v George VI Chase a přišel jako třetí v Mildmay Memoriálu, zatímco já si nedobrovolně léčil modřiny v přímořských lázních Brightonu.

Příliš velký přiděl sněhu v Kentu zdržel Devon Lochův jarní trénink, takže v březnu, když startoval v Cheltenhamu, nebyl ještě ve vrcholné formě. Když jsem přišel do padoku, Peter Cazalet to právě vysvětloval královně.

„Obávám se, Madam,“ říkal, „že kůň není pro dnešní dostih dostatečně připraven. Jeho cílem je samozřejmě Velká národní.“

„Já vím,“ usmála se královna. „Ale kdyby cestou ještě stačil něco vyhrát, tak by to neškodilo.“

Sotva jsme odstartovali, bylo jasné, že vítězství nepřipadá v úvahu. Všech čtrnáct koní šlo od počátku velmi rychle a ostře. Devon Loch měl co dělat, aby ostatním stačil, aspoň při prvním okruhu. Teprve v polovině druhého začínali někteří znavení soupeři odpadat a Devon Loch je začal míjet. Na samotné čelo se ale nedostal. Přišel třetí, před ním Kerstin a Armorial III. Do cílového svahu ale cválal s takovou energií, jako by mu zbývalo víc než dost sil na další okruh.

Byl to tehdy jeden z nejrychlejších třímílových steeplů v sezoně, a ještě k tomu na těžké dráze. Pole šlo rychleji, než je průměr na dvě míle proutěnek. Není tedy divu, že spousta lidí utěšovala Petera Cazaleta slovy: „Nezvítězil, ale je to budoucí vítěz Velké národní.“

Já se začínal utápět v každoročním těšení na Velkou. Byl jsem čím dál tím vzrušenější, stále víc jsem se těšil. Když se mne někdo ptal na naše šance, nezdržel jsem se blaženého úsměvu. Když jsem byl sám, usmíval jsem se doprázdna. Současně mne pronásledovalo mrazení, že se něco stane, že mi něco zabrání ve startu, a trápila mne tíha zodpovědnosti. Představoval jsem si, jak by bylo hrozné, kdybych spadl na první překážce. Skončit na první -to by byl vrchol!

Patnáct dní před Velkou národní jsem si pode váté zlomil klíční kost.

Stál jsem před nemalým dilematem. Když se ke zlomenině přiznám, neuznají mě za dostatečně způsobilého Devon Locha jet. Já ale ze zkušenosti věděl, že způsobilý budu. Schopnost tělesné schránky přijímat a ignorovat rány a praskliny v kostech je základní schopností překážkových jezdců, bez té by své povolání nemohli vykonávat. U žokeje není možné vycházet z toho, jak určité zranění snáší průměrný člověk. Jezdec pocítuje samozřejmě stejnou bolest, ale ta rychleji mizí a zranění se také rychleji hojí, pokud ovšem není příliš těžké a komplikované. Jezdec prostě často ví, že už je fit, když ostatní předpokládají, že fit ještě být nemůže.

Je to sice s podivem, ale jestliže se kost zlomí na určitém místě víckrát a nedojde k dislokaci úlomků, bolí to méně a hojí se to rychleji. Sice jsem cítil, jak se konce zlomené kosti o sebe třou, ale rukou jsem mohl hýbat normálně. Rozhodl jsem se jet ještě před Velkou v několika dostizích, abych si vyzkoušel, jak mi to půjde.

Tížila mne zodpovědnost vůči královně matce, vůči Peteru Cazaletovi a celé stáji. Nikdo by mi neodpustil, kdybych zmařil šanci

a já ho poplácával po šíji, zatímco mu Peter Cazalet přejížděl rukama po nohách. Nikde nic, žádný zánět, žádný otok.

Stál jsem těsně vedle koně a položil mu hlavu na šíji. Oba jsme byli unavení. V duchu jsem se ho ptal: „Ach, Devon Lochu, co to vlastně bylo? Co se stalo?“ Kdyby mi tak mohl odpovědět!

Peter Cazalet šel do váznice se mnou. Ještě jsme smutně prohodili pár slov a rozešli jsme se. Byl jsem pořád ještě jako omámený a velmi zarmoucený. Došel jsem pro Mary a vyjeli jsme spolu s otcem a strýcem po téže silnici, po které jsme ráno s tolika nadějemi přijeli. Mířili jsme k Douglasovi do jeho domu v Bangoru-on-Dee. Sotva jsme cestou promluvili.

Bratrův dům byl plný dětí, našich i jeho. Byly ještě příliš malé, než aby pochopily, co ten ztracený dostih pro nás znamená, takže hovořily s dětsky krutou otevřeností.

„Ten pán v rádiu říkal, že si Devon Loch sedl. To udělal pěknou blbost, co?“

„Škoda, že strejda Dick nevyhrál. Strejdo, vsadil jsem si na tebe šilink, a teď jsem o něj přišel, a stájníci si na tebe vsadili peníze na pivo, a teď prej je mají v háji.“

„Nic si z toho nedělej, třeba něco vyhraješ příští týden.“

„Tati, zlobila se královna moc?“

Nejmladší, byly mu teprve tři roky, neříkal nic. Ale když druhý den uviděl v novinách fotografie Devon Locha, ležícího s roztaženými nohama na dráze, zmizel za gaučem. Hrál si tam. Vždycky se rozběhl a pak padl na bříško. „Jsem Devon Loch! Bum!“

Tehdy celý večer zvonil telefon. Bral to Douglas. My jsme se šli s Mary projít. Foukal mírný větřík a hnal mráčky přes tvář měsíce. Šli jsme po okresní silnici k závodisti. Kdesi před námi, v neklidném světle měsíce, ležely překážky dráhy, na které jsem poprvé jel dostih, kde jsem zvítězil, kde mne potkalo tolik dobrého. Hledal jsem tam klid a útěchu.

Došli jsme na místo, kde řeka Dee teče těsně podél silnice. Zastavili jsme u nějakého stromu a dívali se na plynoucí černou vodu.

„Máš chuť tam skočit?“ zeptala se mne Mary.

„Ne, ta voda vypadá studená a mokrá.“

Najednou jako by z nás tíha toho dne spadla. Dali jsme se do smíchu. Na dlouho nám to ale nevydrželo. Když jsme se větrnou nocí

skákat. Ze škváry se těžko odskakuje a těžko se na ní i přistává. Takže problém první překážky zůstává nedořešený a rok co rok se opakuje honička na prvním úseku dráhy.

Zdálo se rozumné držet se s Devon Lochem zpočátku trochu zpátky, ale na druhé straně tu byla moje zkušenost se smutným osudem Finnurovým, a jak ho rozumné úvahy přivedly do neštěstí. Než nadešel den dostihu, projel jsem ho v duchu nejmíň tucet-krát a došel k závěru, že musím riskovat opatrný začátek. Teď si uvědomuju, že jsem za ten den skoro nepromluvil, tak jsem byl ráno soustředěný a zamyšlený, a večer jsem si zoufal.

Na dostihy přijely královna, královna matka i princezna Margaret. Přijely se podívat na své koně.

Když jsem přišel před dostihem do padoku, dívaly se už, jak tam obcházejí Devon Loch a M'as-Tu-Vu. Pozdravily se se mnou a poznamenaly, že oba koně vypadají výborně. Také s uznáním konstatovaly, že Devon Loch má velmi milosrdný handicap, ponese relativně malou váhu a to byla samozřejmě velká výhoda.

Všichni byli plní nadějí. Hovořili jsme sice klidně, ale ve vzduchu bylo napětí. Pak mne Peter Cazalet vyhodil do sedla Devon Locha a Arthura Freemana vyhodil na M'as-Tu-Vu. Královské návštěvnice nám popřály mnoho zdaru a my vyrazili ke startu.

Přestože se start vydařil a pole bylo proti jiným letům poměrně malé, spadli na první překážce z devěťadvaceti koní čtyři. Já velmi brzy poznal, že Devon Loch nehodlá jít první míli ve volnějším tempu, šel hned od začátku skoro naplno a každým skokem získával délky. V životě jsem takového koně nejel. Šel přes hrozné překážky v Aintree, jako by to byly proutěnky. Na každou srovnal ideálně krok a šel na ně tak perfektně, tak moudře, že stačilo na něm hezky sedět a moc se mu do toho neplést.

Jízda ve Velké národní bývá většinou spíš starost než radost, ale s Devon Lochem to byla přímo rozkoš. Jindy člověk musí koně pobízet a kopat patami, aby se včas dostal na správné pozice. Devon Loch ale šel s převahou, klidem a rozmyslem, dokonale.

Přes Bechet's Brook, Canal Turn, na Valentine's Brook, a pak na další překážku. A tam nás čekala chvíle úzkosti. Těsně před námi na vnitřní straně dráhy běžel Domata s Derekem Ancilem v sedle. Jak jsme se blížili k otevřenému příkopu, vidím, že Domata skáče přímo do

něj a že musí upadnout. Převalil se přesně na místo, kam Devon Loch doskakoval. Jenže můj skvělý kůň doslova ve vzduchu změnil směr, vyhnul se válejícímu se Domatovi a bez zaváhání, aniž vypadl z rytmu, cválal dál.

Od toho okamžiku to byla taková jízda, o jaké se člověku jen zdává. Pokud nějaký kůň spadl, tak šikovně, abychom měli čas se vyhnout, koně bez jezdců se nám nikde nepletli do cesty a Devon Loch skákal čím dál tím líp. Před tribunami šel přes Chair a přes vodu, a pak znovu ven do terénu, na vzdálenou část dráhy. M'as-Tu-Vu běžel těsně za námi, ale o tři překážky dál špatně odhadl krok před otevřeným příkopem a tím skončil.

Během další míle Devon Loch postupně míjel jednoho koně za druhým, získával převahu ve skocích. Když jsme se blížili ke Canal Turnu, byl na druhé pozici. Před námi běžel Armorial III, ale Devon Loch cválal s takovou lehkostí, že jsme nemuseli spěchat.

Nikdy předtím se mi nestalo, že bych při Velké národní musel koně trochu zadržovat a říkat mu klid, klid! Nikdy jsem pod sebou necítil takovou zásobu sil, nikdy jsem neměl ke svému koni takovou důvěru, nikdy jsem nebyl tak klidný.

Armorial III padl na první překážce za Valentine's Brookem a na jeho místo se posunul Eagle Lodge. Na další překážce ho Devon Loch minul. Zbývaly nám tři překážky a můj kůň byl na špici. Je to neuvěřitelné, ale to jsem ještě pořád Devon Locha zadržoval. Vedle nás běželi E. S. B., Ontray a Gentle Moya, které jezdci ostře vyjížděli, a já jsem najednou věděl, že musíme zvítězit.

Dvacet yardů před poslední překážkou jsem cítil, že na ni Devon Loch jde dokonale. Skočil ji tak elegantně, jako by byla první a ne poslední ze všech třiceti.

To byl můj velký okamžik.

Zažil jsem, jaké to je, zvítězit ve Velké národní, přestože jsem nezvítězil. Nic z toho, co pak následovalo, nemůže smazat vzpomínku na ten pocit štěstí, když jsem byl přesvědčený, že Devon Loch zvítězí. Lepší zvítězit a prohrát, než chuť vítězství nezažít.

Tu strašlivou minutu po pádu Devon Locha jsem stál celý zdrcený na dráze a hledal svůj bič. Odhodil jsem ho v první vteřině vzteku a

zoufalství nad krutostí osudu. Když jsem ho pak hledal, připadal jsem si jako blázen.

Devon Locha odváděli do stájí a kolem mne dobíhali k tribunám opozdilci a zbloudilci. Dal jsem si načas, když jsem se po biči ohlížel. Věděl jsem, že mne čeká dlouhý pochod k věznici, před očima všech zvědavých a soucitných tváří. Soucit tisícíhlavého publika může člověka úplně rozložit. Toužil jsem po několika minutách samoty, abych se mohl trochu sebrat. A v tu chvíli, jako kdyby četl moje myšlenky, se vedle mne objevil řidič zdravotní služby.

„Pojďte, naskočte si,“ vybídl mne a ukázal palcem na sanitku.

Tak jsem si tedy naskočil. Projeli jsme davem kolem věznice až k ošetřovně. Odtamtud jsem mohl jít do věznice přímo, aniž bych se musel prodírat davy lidí u hlavního vchodu. Byl jsem tomu řidiči velmi vděčný.

Pomalu jsem se oblékal do civilu. Právě jsem si uvazoval kravatu, když do šatny vstoupil Peter Cazalet.

„Dicku, máš jít do královské lóže, chtějí s tebou mluvit.“

Šli jsme tedy spolu k tribunám a nahoru po schodech. Ztratit takto vítězství ve Velké národní bylo pro Petera stejně trpké jako pro kohokoli jiného. Možná ještě trpčí, protože před dvaceti lety Peter Cazalet přihlížel, jak se Davymu Jonesovi přetrhla otěž a jak vypadl u poslední překážky, když měl vítězství prakticky jisté. Tak strašlivou smůlu zažít dvakrát je příliš kruté.

V královské lóži bylo ticho. Jako kdyby ozvěna nadšeného křiku, povzbuzujícího Devon Locha, křiku, který zazníval z milionů hrdel po celé Anglii, vrhala stín mlčení a ticha. O čem také mluvit. Dámy se pokoušely mne utěšit. Říkaly, že Devon Loch zaběhl krásně. Já se zase snažil říct, jak strašlivě mne mrzí právě kvůli nim, že jsme těch posledních rozhodujících padesát yardů nepřekonali.

Královna matka poznamenala odevzdaně: „Co se dá dělat, dostihy jsou dostihy.“ Viděl jsem ale, že jak ona, tak královna se opravdu rmoutí.

Peter Cazalet mě z královské lóže zase doprovodil. Šli jsme se podívat do stájí na Devon Locha. Právě ho hřebelcovali. Žral seno a vypadal prostě jako kůň, který má za sebou těžký dostih, jinak na něm nebylo nic vidět. Když jsme vešli do jeho stání, zvedl inteligentní hlavu

objevují u atletů po větší fyzické zátěži a jsou údajně způsobovány nadměrným nahromaděním kyseliny mléčné ve svalstvu. Koně tím trpí také a křeče u nich většinou přetrvávají šest až sedm hodin a říká se jim „ztuhlost“. Tou ale Devon Loch určitě netrpěl, protože do dvou minut po pádu se už zcela normálně pohyboval. Prudkou, krátkodobou „bleskovou“ křeč ovšem mít mohl, to uznávám.

Kdyby taková příhoda byla běžná, bylo by po záhadě, jenže veterináři prý tvrdí, že se blesková křeč u koní prakticky nevyskytuje. Je ale pravda, že krátce po osudném dostihu mi vyprávěl jeden bývalý jezdec, že kdysi jezdíval klisnu, které se třikrát přihodilo totéž co mému koni. Klisna se dvakrát zcela nečekaně zhroutila při honebním cvalu a jednou, když klusala po silnici. Prý ji pak poslal na odpočinek, protože byla spíš pro starost než pro radost.

Náhlá svalová křeč mi opravdu připadá jako nejrozumnější, nejpřijatelnější vysvětlení celé záhady, jenže nevysvětluje, proč kůň vztyčil před pádem uši.

Devon Loch cválal s lehkostí, pak vztyčil uši a zhroutil se zdánlivě zcela bezdůvodně a zcela nevídaným způsobem. Jestliže byl jeho pád tak zcela mimořádný a ojedinělý, pak stojí za to si položit otázku, zda při té Velké národní vznikly ještě jiné, zcela mimořádné a ojedinělé okolnosti. Vznikly. Bylo to poprvé, kdy se Velké národní účastnila korunovaná hlava, aby povzbuzovala do cíle královského koně.

Je možné, že by mezi těmi dvěma výjimečnými událostmi existovala nějaká příčinná souvislost? Je to smutné a paradoxní, ale je doopravdy možné, že Devon Loch upadl, tak jak upadl a tam kde upadl, právě proto, že patřil královně matce.

Od poslední překážky sílil hromový jásot davů na tribuně každým okamžikem. Já samozřejmě věděl, proč je ten jásot tak ohlušující, ale kůň z něj mohl být zmatený a neklidný, kůň nemohl tušit, že patří královně.

Aby líp slyšel, co se vlastně děje, udělal to, co mu kázal instinkt, vztyčil uši, a v tu chvíli mu do nich zaburácel neuvěřitelný řev. Pro mne to byl nádherný, povzbuzující jásot, ale pro Devon Locha to byl děsivý ryk. Možná že se snažil před tím šíleným hlukem ucuknout, třeba zareagoval stejně nekoordinovaně a křečovitě jako člověk, když na něho najednou z těsné blízkosti zatroubí auto. To stačilo, aby vypadl z rytmu, aby se rozpadl, aby se doslova zhroutil.

vraceli, provázely nás těžké, smutné myšlenky až do našeho pokoje. Nešťastní a mlčenliví jsme si šli lehnout, ale usnout jsme nedokázali. Ptali jsme se donekonečna sebe samých i jeden druhého: „Proč? Proč se to muselo stát?“ Přišlo nám to neskutečné a neuvěřitelné.

Nazítří jsme se vrátili do Berkshiru. Během dalšího týdne přišly kupy dopisů od známých i neznámých, i od lidí, kteří nikdy nebyli na dostizích. Všechny ty dopisy byly plné laskavosti a pochopení. Čekal jsem, že dojdou listy alespoň od několika členů „Ligy proti týrání koní v Aintree“, že mne obviní, že jsem svého koně uhnal do vyčerpání, až na kolena, ale nedošel ani jeden jediný.

Čtyři dny po Velké národní jela královna matka do Fairlawnu, aby se podívala na Devon Locha. Vydal jsem se tam také. Jezdil jsem ho v parku a pak jsem pracoval s ostatními koňmi Jejeho Veličenstva. Devon Loch vypadal výborně, nic nám nenapovědě-lo, co mohlo způsobit jeho zhroucení. Když ho jeho královská majitelka poplácávala po šíji, určitě si v duchu přála, stejně jako předtím já, aby promluvil.

Královna matka mi řekla, že by se mnou ještě ráda o dostihu mluvila. Zanedlouho jsem dostal vzkaz, abych se dostavil do Windsoru.

Přijala mne ve slunném pokoji s vyhlídkou na dlouhou alej táhnoucí se windsorským Velkým parkem. V šedivých klidných zdech zámku jsme spolu hovořili o nadšeném vzrušení i krutém zklamání, které jsme onen den v Liverpoolu sdíleli.

Než jsem odešel, dala mi královna matka šek a stříbrné pouzdro na cigarety v upomínku na dostih, který jsem málem vyhrál. Je to krásná kazeta a já si hluboce vážím věnování vyrytého na víčku.

Znamená pro mne tolik, že mám kazetu trvale schovanou v ochranné schránce, a když někam jedu, ukládám ji do banky (zloději, abyste to věděli!). V té kazetě budou vždy zamčené spíš vzpomínky než cigarety.

Koně královniny matky v dalších letech zvítězili mnohokrát, to jí mohlo být útěchou, stejně jako fakt, že dokonce třikrát obsadila první místo na listině úspěšných majitelů.

Mnoho se o tom napsalo, mnoho namluvilo, vynořily se nejrůznější teorie. Ze všech krkolomných vysvětlení, jaká se zrodila v roznícených hlavách reportérů bezprostředně po dostihu, obstojí jen čtyři.

Za prvé: měl Devon Loch srdeční záchvat? Prý se projevila menší skrytá srdeční vada, způsobila nedokrevnost, nižší okysličení mozku, a proto se kůň zhroutil. Je pravda, že Devon Loch byl po některých dostizích víc udýchaný, než je obvyklé, ale to se koním, kteří nejsou v plné formě, stává. Pokud by tato teorie byla správná, musel by kůň po Velké národní doslova lapat po dechu, ale on byl prostě jen udýchaný.

První teorie vychází z předpokladu, že Devon Loch byl v okamžiku pádu na pokraji svých sil. Tomu já ale nevěřím. Vůbec nešel jako vyčerpaný kůň, ani trochu, a já to přece znám, jel jsem mnohokrát unavené koně, potácejí se, kolísají, to člověk cítí. Devon Loch ale šel přes poslední překážku s lehkostí a silou, a ve finiši skoro tryskem. Měl za sebou neobvykle snadný dostih a nemusel bojovat v těsném finiši. Kdyby doběhl do cíle, zlomil by časový rekord dostihu.

Náhly srdeční záchvat, který by ho přepadl zprudka, ve cvalu, by ho zabil. Viděl jsem několik koní, kteří dostali takový náhlý záchvat při dostihu. Vždy to proběhlo stejně, koně se zapotáceli, a po několika krocích padli na zem mrtví. Devon Loch nezakolí-sal a během několika minut po osudné příhodě byl úplně v pořádku.

Jistě, vrozenou srdeční vadu člověk nemůže zcela vyloučit, ale připadá mi velmi nepravděpodobná.

Druhé vysvětlení získalo nejvíc přívrženců, ale já jsem pevně přesvědčený, že také není správné.

„Byl to fiktivní skok,“ říkali novináři a rozhlasoví reportéři svorně s hlasateli filmového týdeníku a televize. „Samozřejmě. Snažil se skočit vodu, kterou koutkem oka zahlédl vedle sebe.“

Otiskli fotografické seriály, promítli zpomalené záběry a vedli si přitom tak zdatně, že jim to vysvětlení uvěřil i dostihový svět a věří jim snad dodnes víc než mně.

Důkazy pánů od tisku působí na první pohled věrohodně: Devon Loch měl za sebou namáhavý dostih, a když prý zahlédl naváděcí křídlo k vodě, byl příliš vyčerpaný, než aby si uvědomil, že překážka neleží před ním. Zato prý byl sportovec do posledního dechu, a proto se na poslední chvíli pokusil skokem zareagovat na naváděcí křídlo.

Tisk také zdůrazňoval, že Devon Loch zdvihl uši, což koně před skokem dělají, a že by prý kůň jen tak pro nic za nic po těžkém dostihu uši nezdvíhal. Mně zase připadá, že když měl kůň dost pohotové reakce

a dost času na to, aby uši zvedl, musel mít také dost času a pohotovosti k tomu, aby zaregistroval, co má před sebou, a co ne.

Tisk uveřejnil fotografie Devon Locha s předními nohama ve vzduchu a se zadkem u země. Vidíte, říkali, chtěl skočit! Jestliže kůň cválá rychlostí kolem padesáti kilometrů za hodinu a najednou mu podklesnou zadní nohy, zdvihnou se přední automaticky do výše, jak se váha přenesla dozadu, jako u houpacího koně. Pak se teprve překotí dopředu, na břicho, zase jako ten houpací kůň. A tomu říkali skok!

Ono se opravdu hodně nadělalo s tím, že se Devon Loch zhroutil právě kousek od vody. Jenže kdyby opravdu chtěl vodu skočit, udělal by ještě jeden krok, než by se odlepil. Žádný zkušený kůň by se nepokoušel skočit vodu zvenčí, protože to prostě nejde.

Nejpádneji vyvrací teorii fiktivního skoku sám Devon Loch. Byl to přece vysoce inteligentní kůň a skvělý skokan. Nebyl nadmíru unavený, ani jsem ho netlačil. Je prostě nemyslitelné, že by se takový kůň za takových okolností dopustil takové zničující chyby. Byl přece zvyklý mít překážky vedle dráhy. Sto padesát yardů před vodou míjel Chair a ani to s ním nehnulo. Doma v parku při práci také cválal podle překážek a proutěnek a ani si jich nepovšiml.

Já nebyl divák, já byl v jeho sedle, a proto jsem si jistý, že se o žádný skok nepokoušel. Když se kůň chystá ke skoku, napne hýždové svaly a strčí zadek pod sebe. Ať je kůň v sebevětším stresu, nepokusí se skočit bez řádného odrazu. Pokud je hodně unavený, spíš do překážky vběhne nebo na ni padne, ale určitě se nepokusí jít do výšky bez odrazu. V dostizích jsem šel s různými koňmi přes víc než čtyřicet tisíc překážek, a to nepočítám honební a výstavy. Nikdy jsem se nesetkal s tím, že by kůň skočil bez přípravy, bez odrazu. Člověk bezpečně pozná, jak kůň před odrazem napíná svaly, v tom se jezdec nemůže zmýlit. Devon Loch se o žádný skok nepokusil.

Podle třetí teorie dostal Devon Loch náhlou prudkou svalovou křeč do hýždových svalů, a to ho při veliké rychlosti tolik rozkolísalo, až ho to srazilo k zemi.

V okamžiku jeho pádu jsem si v první vteřině myslel, že si Devon Loch zlomil nohu, protože mu podklesl zadek. Když jsem ale zjistil, že je nezraněný, zdála se křeč jediným možným vysvětlením.

O fyziologii křečí se toho mnoho neví, a náhlá, blesková křeč, jaká postihuje lidi, je úplně záhadná. Obvyčejné křeče z únavy se zato

nespolehlivé začátečníky. Měli strach, abych nespádl. Měli strach, abych si neublížil. Nechtěli, abych jezdil známé „psy“. Nechtěli cítit zodpovědnost za moje zlomeniny.

Moji drazí, laskaví majitelé! Byl to polibek smrti. Překážkový jezdec musí jezdit mladé, nezkušené koně, protože to jsou hvězdy budoucnosti. Moji majitelé, čestní a hodní, by nikdy nesundali ze sedla jezdce, který koně zajížděl jako nespolehlivého nováčka, a posadili mne na něj teprve, když už běhá „bezpečně“. Bylo mi jasné, že mne takto pozvolna z dostihů vytísní, nikoli protože by mi nevěřili, ale protože o mne mají starost.

Po příčině smrtící starostlivosti svých majitelů jsem ani nemusel dlouho pátrat, stačilo si vzpomenout, že už se skutečně nehojím tak dobře a rychle jako kdysi. V šestatřiceti letech jsem pomalu ztrácel schopnost setrást ze sebe tíhu úrazu za jedinou noc. Po každém horším pádu v tom posledním roce mi bylo mizerně a měl jsem třesavku. To se mi dřív nikdy nestávalo. Vždycky jsem počítal s tím, že z dostihového světa odejdu ve čtyřicítce, tak jsem se tedy snažil s příznaky stoupajícího věku odevzdaně smířit, ale nechtěl jsem z jejich varování vyvozovat důsledky. Myslím, že jsem ten rok jezdil stejně dobře jako v uplynulých letech, vítězství jsem získával celkem snadno a skoro stále jsem vedl na žebříčku jezdců.

V prosinci jsem zvítězil v náročných proutěnkách po těžkém finiši o „koňskou žíni“. Lichotivé komentáře přátel po onom dostihu mne těšily. Pak jsem během dvou týdnů zvítězil ve třech mň významných steeplech, pak s Crudwellem v Leicesteru. V pátek jedenáctého ledna jsem jel tři dostihy. V jednom jsme se neumístili vůbec, ve druhém jsme přišli druhí, ve třetím jsem měl pád.

Když jsem dopadl na zem, měl jsem pocit, že je všechno zcela v pořádku, přestože mne přecválalo několik koní. Vstal jsem, svezl se landroverem zpět k tribunám, vystoupil a šel sdělit doktorovi na ošetřovně, že jsem v pořádku a zítra mohu zase startovat. Cestou domů jsem dostal třesavku a začalo mi být nanic. Doma se to hrozivě zhoršovalo. Některý z koní mne zřejmě kopl do břicha. Celou noc jsem proležel v posteli oblečený. Kdykoli jsem se pokusil svléct, dostal jsem kruté křeče v celém těle. Přispěchali lékaři odborníci. Teprve třetí den si všimli, že mám zlomenou ruku. To už mi ale bylo mnohem líp: naštěstí mi nepraskl žádný vnitřní orgán. Přesně za osm dní po pádu

Ten jásot byl skutečně nevídaný. Křičeli všichni diváci na tribunách a křik komentátora z tlampačů nebylo skoro slyšet. Nikdy v životě jsem nic takového nezažil. Skvělý, nadšený ohlušující řev se kolem nás valil, zahaloval nás, řev vyjadřující lásku lidí ke královské rodině, radost nad vítězstvím královského koně. Obrovitý burácející hluk sílil každou vteřinou a nesl se z tribun přímo na dráhu jako z megafonu. Podle záznamů meteorologů tehdy skutečně vál mírný vítr od tribun a nesl s sebou mohutné vlny zvuků.

Velmi dobře si pamatuju, jak jsem se sám poprvé podobného jásotu vylekal, když diváci v Lingfieldu povzbuzovali M'as-Tu-Vu, a to tehdy nebylo nic ve srovnání s Liverpoolem. Je opravdu možné, že Devon Locha srazil k zemi jásot. Myslím to zcela vážně.

Srdeční záchvat, fiktivní skok, svalová křeč a šok z bouře hluku. Je dobře možné, že ani jedno z těchto vysvětlení není správné. Bohužel žádný Sherlock Holmes tuto záhadu na posledních stránkách nevyřeší. Co se tehdy doopravdy přihodilo, věděl jen sám Devon Loch, a já pochybuju, že by si to zapamatoval.

Někdy uvažuju o tom, co by se asi stalo, kdybych koně vzal na dráhu v Aintree a cválal s ním po cílové rovince. Poznal by ono osudné místo? Zastavil by, projevoval neklid, snažil se couvnout? Já věřím, že by prostě cválal klidně dál až k cílovému sloupu, ke kterému tehdy nedoběhl. Nebo by se mu vybavil ohlas toho tehdejšího řevu? Po tak dlouhé době?

Devon Loch, ušlechtilý a udatný kůň, neupadne nikdy v zapomenutí. Za padesát let, až se bude schylovat k Velké národní, ještě stále se budou v novinách objevovat zmínky o záhadné události v dávné minulosti. Pamětníci budou říkat: „Jo, já tam byl, já to viděl...“ Vytáhnou staré fotografie a jejich vnoučata se budou podívat krkolomné pozici koně, jeho roztaženým nohám, a možná se zasmějí staromódnímu oblečení diváků.

A já? Já už vím, jak skončím.

Nedávno jsem zaslechl, jak jeden člověk říká druhému: „Kdo že to je? Dick Francis? Aha, to je ten, co nevyhrál Velkou národní.“

Tomu říkám epitaf!

Co bylo potom

Čas nezůstává stát, a tak ani pro mne, ani pro Devon Locha život Velkou národní v roce 1956 neskončil. Koně tehdy poslali na prázdninovou pastvu a jeho jezdec se sebral a pokračoval v práci. Uplynulo šest měsíců, než se kůň a jezdec zase setkali.

Žádné fanfáry netroubili. Bylo to v říjnu v Nottinghamu, ve všední den, všední dostihový program. Běželi jsme dvaapůl míle proutěnek. Pro mého koně byl ten dostih do té míry nevhodný, že by i totální neúspěch byl pochopitelný a omluvitelný. Nehojní diváci dobře znali situaci, a tak si drželi peníze v kapsách a na „letce z Aintree“ si nevsadili. Majitelka se na dostihy pochopitelně nedostavila.

Tak. Pole odstartovalo rychlostí obvyklou na dvě míle proutěnek (což bývá vyšší rychlost než na rovině) a Devon Loch zůstal pozadu, překvapený a uražený. Doslova si vzteky odfrkl. Hodil znechuceně hlavou a dal se do boje, stíhal pole. Jakmile jsem pocítil jeho elán, byl jsem spokojený a už mi bylo jedno, jak skončíme. Na základní otázku už jsem odpověď měl - Devon Loch neztratil bojovnost a chuť běhat dostihy.

Pro Devon Locha byla situace zcela jednoduchá. Kůň totiž nevěděl, že pro vytrvalce z dlouhých překážek je návrat na proutěnký těžký, ani nevěděl, že dvě a půl míle je dostih pro sprintery a ne pro vytrvalce, nevěděl, že není ve vrcholné formě, že běží poprvé v sezoně, a že se od něho v silné konkurenci devatenácti koní (mezi nimi byl i vítěz Cesarewitche, Sandiacre) nic neočekává. Věděl jen, že jsem mu nabídl dostih a že dostihy jsou od toho, aby se v nich vítězilo. Míli před cílem byl ještě stále na konci pole. Pak se ale najednou zakousl do udidla a dal mi jednoznačně najevo, že není na dráze pro legraci. Tak jsem tedy hodil za hlavu myšlenky na opatrný, klidný návrat do světa dostihů a začal jsem bojovat také. Na cílové rovince jsme míjeli skupinky žasnoucích žokejů a domů jsme přišli první o dvě pořádné délky. Místo výkřiků „výborně“ nás vítalo „to snad není pravda!“

Jel jsem pak Devon Locha ještě třikrát. Jednou zvítězil (v Sandownu) před vítězem Velké národní Early Mitem, dvakrát byl druhý. Jedno z těch druhých míst bylo opravdu trpké. V dostihu King

George VI nás přemohl Rose Park, spolužák z našich stájí, s Michalem Scudamorem v sedle.

V lednu mě vyřadil z činnosti pád a Devon Locha jel v Sandownu v Mildmay Memoriálu Arthur Freeman. Šlo jim to krásně až k třetí překážce před cílem, kdy kůň náhle zpomalil a začal kulhat. Zase ho zradila šlacha, a tentokrát, aspoň z hlediska dostihů, beznadějně.

Když ho jakž takž dali dohromady, věnovala ho královna matka Noelu Murlessovi. Ten ho pak používal při práci jako vedoucího koně pro své dvouletky v Newmarketu. V roce 1963 bylo mému starému příteli sedmnáct, klopýtal stářím, a když přišla tehdejší krutá zima, trpěl tolik, že bylo lepší ho uspat. Pomyšlení, že už nežije, bylo smutné. Pro mne to byl konec jednoho životního období.

Peter Cazalet nikdy vítězství ve Velké národní nezískal, i když jeho koně na dráze v Aintree vítězili v jiných dostizích. V sezoně 1972-73 zvítězil v říjnu kůň královny matky Inch Arran v B. P. Chase, a v Topham Trophy dva dny před Velkou národní. To byl poslední Cazaletův velký úspěch v Aintree. Příští květen Peter Cazalet zemřel.

Ten pád, který mi zabránil jet Devon Locha v jeho posledním dostihu, byl můj poslední pád v posledním dostihu. Kdyby Devon Locha nezradila noha, kdyby se mohl znovu pokusit o Aintree a kdybych já měl tu možnost ho jet, neodolal bych. Když už ale zmizel z dostihového světa, stál jsem najednou před krutou volbou, před kterou stojí dřív či později všichni sportovci: buď odejít ze scény na vrcholu, než člověk začne fyzicky upadat, anebo vytrvat a čekat, až ho druzí vyženou.

Není snadné patřit mezi špičku, a nejen v ježdění. Člověk musí pokaždé znovu dokazovat, že si zaslouží šanci, honorář, důvěru i koně. Musí dokázat, že má ještě dost sil, dost dovednosti i odhodlání. Nestačí věřit sám sobě, člověk musí vnuknout důvěru těm, kdo ho zaměstnávají. Jsou majitelé, kteří za žádnou cenu nepřipustí, že jejich koně nejsou dost rychlí; vždy tvrdí, že kdyby je jel někdo jiný, jinak, mohl kůň zvítězit. I když má jezdec tu nejlepší pověst, jakmile ho někdo sundá ze sedla, veřejnost začne o jeho kvalitách pochybovat.

Já sice o mnoho dobrých koní nepřišel, ale varovné signály se už ozývaly. Majitelé koní, které měl v tréninku Peter Cazalet, patřili mezi nejslušnější a nejlaskavější, jaké jsem kdy poznal; najednou nechtěli, abych jezdil jejich špatné koně, a to nejen vyhlášené herky, ale i mladé,

První rok, kdy jsem pracoval v redakci, mne důkladně poučil o tom, že žokejové přece jen vydělávají o hodně víc než žurnalisté. Ačkoli musím uznat, že mi tehdy situaci značně zpříjemnil honorář za knížku a pak ještě dojemný, milý dar na odchodnou, který mi věnovalo celé dostihové bratrstvo. Peter Cazalet, Hugh Summer a lord Bicester byli organizátory a hlavními přispěvateli, ale dalších dárců bylo tolik, že mi trvalo celé týdny, než jsem všem písemně poděkoval. Celkem vybrali tisíc liber, což v roce 1957 představovalo pěknou částku. Pokud to dárce zajímá, mohu jim říct, že jsem na ně nikdy nezapomněl (stále ještě mám jejich jmenný seznam) a že jsem si upřímně vážil jak darovaných peněz, tak hlavně velkorysosti dárců.

Když jsem se tehdy zamyslel nad budoucností, bylo mi nicméně jasné, že při značném poklesu našich příjmů nám nezbyvá než bud změnit způsob života, na jaký jsem byl zvyklý, sáhnout na úspory, nebo začít vydělávat víc peněz. Částečně jsme vykročili po první cestě, snažili se vyhnout druhé, ale třetí se nám zdála nejrozumnější. Musím se tedy přiznat, že mne k romano-pisectví nedohnala síla inspirace, ale prošlapaný koberec a opotřebované auto. Tak mne napadlo, že kdybych třeba napsal román, vydělal bych si na nový koberec i na auto celkem snadno. Což byla špatná kalkulace. Napsat román je vůbec ta nejhorší dřina, jakou jsem kdy podstoupil. S vlastním životopisem se to vůbec nedá srovnat. Zato člověk vydělá mnohem víc, než jsem předpokládal.

Knížka se jmenovala Smrt favorita, vydalo ji v lednu 1962 nakladatelství Michael Joseph Ltd. (Michael Joseph sám už zemřel.) V den vydání jsem dostal zálohu tři sta liber a měl jsem pocit, že se znovu stávám z amatéra profesionálem.

Úspěch mi dodal odvalu a já sedl a dal se do psaní. O rok později vyšly Nervy. Od té doby píšu jednu knížku ročně a hodlám v tom pokračovat, pokud moje romány někdo bude číst. Už jsem si vydělal na několik koberců i aut, a samozřejmě ještě na víc. Měl jsem opravdu štěstí, že mi to tak slušně vynáší, ale stále ještě považuju psaní za těžkou práci. Rok co rok, když sedám ke stránce první, kapitola první, mám větší strach, než kdyby přede mnou byl Bechet's Brook.

Psaní beletrie je záhada, která mi není dodnes jasná. Vlastně jak tak léta plynou, rozumím tomu čím dál tím méně a věčně mne pronásleduje strach, že to prostě jednoho krásného dne přestanu umět, že stvořím nesmysl, jako houslista, který najednou ztratil sluch.

jsem byl zcela mobilní. Zbývaly jen černé modřiny na břicho a hojící se zlomeniny v zápěstí. Už jsem se těšil, že nejpозději do měsíce budu zase v sedle. A to byl právě den, kdy Devon Loch běžel naposle-dy.

Lord Abergavenny, přítel královny matky a později její reprezentant v Ascotu, mi po řadu let v různých věcech dobře radil. Když mne pozval, abych se u něj v Londýně zastavil, nepřikládal jsem tomu nijak mimořádný význam.

Jeho radu lze stručně vyjádřit slovy: „Nechte toho, dokud jste na vrcholu.“

Říkal, že to každý vždy slibuje, ale nikdo se k tomu neodhodlá. Říkal, že když se k tomu odhodlám já, nebudu litovat. Namítal jsem, že by se to vyplatilo, kdybych se chtěl stát trenérem, jenže to já nechci. Prý ať toho stejně nechám.

Vrátil jsem se domů hluboce zasmušilý a probral celou věc s Mary. Pak jsme se ještě sešli všichni tři. Lord Abergavenny dál tvrdil, že bych měl odejít ze scény, dokud to ještě nikdo neočekává, že nemám dopustit, abych se dovlekl až do nedobrovolného konce. Já i Mary jsme uznali, že má pravdu, ale těžko jsme se s tím vyrovnávali. Trvalo mi čtrnáct dní, než jsem dospěl k rozhodnutí, a bylo to krutých čtrnáct dní. Pocit nenahraditelné, smutné ztráty přetrvával dlouhé měsíce.

Ať už to bylo jak chtělo, ještě jsem se poradil tu tady, tu tam, a díky „režijní“ pomoci přátel jsem pak dostal možnost oznámit ve sportovním televizním pořadu, že odcházím z dostihového světa. Pro všechny to bylo překvapení a proroctví lorda Abergavennyho se ihned začala naplňovat. V průběhu následujících dvou týdnů jsem dostal tři nabídky.

První zněla: stát se oficiálním rozhodčím. Když takové místo nabídnou bývalému jezdcí, je to nevídané a je to třeba přijmout jako velkou poklonu. Přijal jsem tedy a cítil jsem se poctěn.

Druhá nabídka byla na dostihového komentátora. Tu jsem také přijal a vyzkoušel si to na několika závodištích, kupříkladu v Birminghamu, Fontewellu a Towcesteru. Zjistil jsem, že vůbec není snadné zapamatovat si barvy jezdců a koní pro každý jednotlivý dostih, zvlášť když koní běží dvacet. Na druhé straně běží-li dvacet koní, je aspoň o čem mluvit. Zažil jsem, že běželi dva nebo tři a to pak člověk ztrácí výřečnost.

Třetí nabídku učinil týdeník Sunday Express. Prý by ode mne chtěli tak asi čtyři články, možná že i víc. Prý by články napsal jejich redaktor, já bych propůjčil jméno. Zeptal jsem se, co by bylo, kdybych se pokusil články napsat sám? Prý dobře, nic proti tomu.

Začátkem léta 1956 pozvala moje maminka na čaj jednu starou dámu, paní Johnsonovou. To obyčejné, všední, nezajímavé odpoledne změnilo celý můj další život.

Paní Johnsonovou doprovázel její syn John. Činil svůj povinný dobrý skutek, dělal mamince šoféra. Zatímco si obě staré dámy povídaly, přecházel po místnosti, aby se nějak zabavil. Prohlížel si starožitnosti, knížky a obrázky. Měl dobrý postřeh a vkus, jak maminka tvrdila, protože s ním kdysi pracovala v Umělecké radě.

Já tehdy u maminky nebyl, ale co se událo, jsem slyšel od obou zúčastněných stran. John Johnson se zastavil před fotografií Devon Locha nad poslední překážkou Velké národní.

Obrátil se k mamince. „Vy se zajímáte o dostihy? To je zvláštní..., a že vás zajímá právě tenhle kůň...“

„Jel ho můj syn.“

Po dlouhé odmlce (byl nemálo překvapený) se John Johnson zeptal: „Nenapadlo ještě vašeho syna, že by mohl o tom, co se stalo, napsat?“

„To určitě ne.“

„Myslíte, že by mohl mít zájem, kdybych mu to navrhl?“

„To vám opravdu nepovím.“

„Tak..., byla byste tak laskavá, mohla byste zprostředkovat, abychom se sešli a promluvili si o tom?“

Maminka mi to vyřídila. Sešli jsme se. Řekl, že je literární agent. Že prý mi sežene dobrého publicistu, aby za mne psal. Co prý já na to? Nakonec jsem se do psaní pustil sám.

Knížku - tedy tuto knížku - jsem začal psát v létě 1956 v Norfolku, na lodi. Na podzim jsem se dozvěděl, že profesionální jezdci nesmějí publikovat. Tak proč se namáhám se psáním, když nesmím nic vydat, říkal jsem si. Moje nadšení pro práci, která se mimochodem ukázala být velice obtížná a složitá, rázem vyhaslo. Když jsem ale v březnu 1957 opustil dostihovou dráhu, měl jsem vlastně už dvě třetiny knihy napsané.

(Mimochodem, od té doby se změnilы předpisy a profesionální jezdci smějí publikovat co chtějí a kolik chtějí.) Psát vlastní životopis

má jednu velikou výhodu, zvlášť pro začátečníka. Člověk nemusí studovat prostředí ani profesi jednajících postav a obsah má ve vlastní hlavě. Měl jsem vlastně velké štěstí, že mi otiskli hned můj první literární pokus, protože jak slýchám, většina spisovatelů naplní mnoho košů zmačkanými papíry, než jim někdo něco otiskne. Také naprosto bezpečně vím, že kdyby tuto první knížku nevydali, nikdy bych se už nepokusil psát. Nehořel ve mně plamen nadšení, který nepřestane plápolat ani po dvou až čtyřech zamítnutých rukopisech a hoří ještě jasnějším plamenem při rukopisu pátém. Kdyby mi životopis nevzali, jednoduše bych se smířil s tím, že na psaní nejsem, a pustil se do něčeho jiného.

Jenže věci se odehrály právě tak, jak se odehrály. Michael Joseph, pro kterého jsem několikrát jel, mi tehdy slíbil, že knížku vydá, až ji dopíšu. Pak Sunday Express vytiskl můj první článek a v redakci mi řekli, ať pracuju na dalších. Já se vlastně nikdy nerozhodl, že budu spisovatelem, stal jsem se jím takřka bezděčně, pozvolna. V létě 1957 jsem své články do Expressu považoval za východisko z nouze, za dočasnou činnost, kterou budu provozovat jen do té doby, než se rozhodnu, co vlastně budu zbytek života dělat.

Express mi nabízel stále místo redaktora a já odmítal, neuvědomil jsem si tehdy, kolik novinářů by na takovou nabídku s radostí skočilo. Došlo mi to až na podzim. Zjistil jsem, že mne vlastně psaní baví, že to vlastně není nouzové provizorium, naopak, že to je vlastně pro mne to pravé. Tak jsem tedy podepsal smlouvu. Když pak v prosinci vyšlo první vydání této knížky (v malém nákladu), byla během týdne rozebraná. Vzal jsem s konečnou platností na vědomí, že vyměním jezdecké sedlo za psací stroj.

Všechno, co vím o psaní, jsem se naučil díky tvrdé kázni redakce Expressu jako novinář: každý měl v týdeníku přísně vymezený prostor, takže každé slovo muselo mít váhu. Uzávěrky byly nemilosrdné, nepřicházelo v úvahu dodat článek se čtyřiaadvaceti hodinovým zpožděním, byť to bylo veledílo. Pro většinu lidí je psaní pracné (tomu nevěří jen ti, kdo to nezkusili), a kdo může, odsouvá okamžik, kdy musí zasednout před prázdný, nepopsaný list papíru. Všichni nakladatelé ode mne dostávají rukopisy v termínu a za mou spolehlivost vděčí listu Sunday Express.

tolik věcí v našich životech. Vyhledala pro mne v oxfordské knihovně nějaké podrobnosti o polodrahokamech, potřeboval jsem tehdy fakta o těch kamenech, protože to byl koníček mého zloducha v románu Poslední šance.

O rok později jsme letěli do Itálie s transportem koní. Já si cestovní náklady odpracoval asistencí u koní a Mary si cestou dělala poznámky a fotografovala. Odstartovali jsme z Gatwicku do Milána v šest hodin ráno starým DC 4. Tam jsme seděli čtyři hodiny a zase jsme se vrátili do Anglie. Na obou koncích jsme museli vyložit a naložit osm koní. Než jsme se ten den dostali do postele, byli jsme úplně vyčerpaní, ale také jsme měli základ k mé knize Souboj v letu.

O něco později jsme kvůli Souboji v letu zajeli na oxfordské letiště, abychom se tam poučili o pravidlech civilního letectví. Moje zkušenosti z RAF mně nebyly k ničemu. Ptali jsme se na tolik věcí, až se můj instruktor odhodlal mi navrhnout, že by bylo nejlepší, kdybych si udělal letecký kurs. Tehdy jsem ještě pracoval v redakci, takže jsem musel odmítnout. Ať prý jde do kursu Mary.

Řekl to žertem, ale Mary se do kursu přihlásila.

V životě předtím malé letadlo zblízka neviděla, po lítání nijak netoužila. Měla původně v úmyslu absolvovat tak maximálně dvě až tři lekce, prostě jen tolik, aby se dozvěděla, co jsme potřebovali.

Po třetí lekci jsem jí řekl: „Výborně, děkuju, to mi stačí, už tam nemusíš.“

„Já..., totiž..., mě to začalo bavit, já bych docela ráda ještě nějakou tu hodinu nalítala.“

Tak absolvovala další lekce. Pak ji napadlo, že by si ráda zalítala sólo. „Jen tak pro radost.“

Ta radost jí vystačila na čtyři měsíce. Pak řekla Mary zamyšleně: „Tak si myslím, že by neuškodilo, kdybych se tam vrátila a zažádala si o pilotní zkoušky.“ Pak už ji nikdo nezastavil. Lítala plných jedenáct let a získala dokonce Instrument Rating pro letecké tratě. Jeden čas jsme dokonce vlastnili tři letadla, dvě jsme pronajímali oxfordské letecké škole a jedním lítala Mary. Také jsme poskytovali službu aerotaxi s profesionálními piloty. Většinou jsme dopravovali majitele a trenéry na dostihy.

Z našeho podnikání vzešla knížka Drahý čas. Naše firma aerotaxi přešla později do jiných rukou, ale podržela si jméno, které jsme si

Lidé se mne často ptají, kde беру nápady. Abych řekl pravdu, nevím. Ptají se mne, proč píšu tak, jak píšu, ale to já také nevím. Řekl bych, že to člověk sám ani nemůže nijak ovlivnit, že si nemůže vybírat. Jane Austenová nemohla psát jako Dickens a Dickens nemohl psát jako Jane Austenová. Já bych nedokázal psát třeba jako Desmond Bagley a on by nemohl psát jako já, dopadlo by to falešně. Autoři dělají knihy a knihy dělají také autory.

Pokud jde o vlastní metodu psaní, přiznám se, že jsem mnohokrát s úžasem poslouchal odborné rozpravy o první verzi a druhé verzi. Když jsem sám začal psát, vůbec jsem nevěděl, že se něco takového dělá. Ani jsem nevěděl, že každá kniha má svého redaktora, zaměstnance nakladatelství, který text upraví a uhladí, eventuálně doporučí i změnu v obsahu. Představoval jsem si, že jak autor knihu napíše, tak ji nakladatelství vydá (nebo nevydá). Podle této představy jsem se také řídil. První „verze“ musela být to nejlepší, co jsem dokázal napsat.

Tak píšu dodnes. První verze je konečná. Nedokážu text předělávat. Pokoušel jsem se o to, ale nemám na to dost duševních sil. Mám vždycky pocit, že nová verze je sice jiná, ale určitě není lepší než ta původní, ba že dokonce může být i horší, protože mi nejde ze srdce. Moji redaktoři tuto skutečnost nakonec zasmušile vzali na vědomí a už ode mne nežadají víc, než tu a tam změnit slovo nebo přidat vysvětlení, pokud něco není zcela jasné.

Když začnu psát větu, uvažuji o tom, co vlastně chci říct. Pak zvažuju jak to říct. To už začínám psát (rukou do sešitu). Mám-li pocit, že jsem svou myšlenku vyjádřil kostrbatě nebo příliš nadneseně, sedím a čekám, až se mi vybaví správný sled slov a ten pak zaznamenám. Často vymažu, co už mám a zkouším to znovu. Jakmile se mi ale napsaná věta zdá dobrá, pouštím se do další a tak pokračuju. Jde to hodně pomalu, protože mi některé věty trvají i půl hodiny.

Ráno si čtu to, co jsem napsal večer. Pokud se mi to nepřestane líbit, pokračuju v psaní. Když se mi to nezdá, tak si trochu zoufám nad tím, jak mi to nejde, ale k velkým změnám nepřistupuju, přidám nanejvýš nějaké to slovo, eventuálně celou větu. Když tímto způsobem napíšu tak dvě kapitoly, přepisuje na stroji, a tak vzniká rukopis, který pak předávám nakladateli a který jde do tisku.

Začínám tedy psát stránku jedna kapitoly první, a tak pokračuju až k „The End“. Přibližnou představu o obsahu knihy sice už na stránce

jedna mám, ale nikdy nevím přesně, jak se děj bude rozvíjet v podrobnostech. Děj se utváří v průběhu psaní.

Mnoho spisovatelů, ne-li většina, pracuje jistě podobně. Kdysi jsem považoval za samozřejmé, jak se postupně vynořují a rozvíjejí věty, myšlenky a zápletky. Dnes je mi to čím dál tím větší záhadou.

Díky snahám Johna Johnsona, později díky snahám jeho společníka a nástupce Andrewa Hewsona, se moje knížky rozbíhají po světě v čím dál větších vlnách, překládají se do norštiny, češtiny i japonštiny. Vysílal je rozhlas jako četbu na pokračování i jako rozhlasové hry, byly nahrány na kazety a vytištěny velkým tiskem pro slabozraké. Byly vydány ve zkrácené formě a zjednodušené formě pro dospělé, kteří se učí číst.

Bylo by nepřirozené, kdybych z toho všeho neměl radost. Přiznám se, že jsem natolik ješitný, že mi skutečně dělá dobře, když své knížky vídám na stáncích na letištích od Paříže až po Los Angeles, když je nacházím i v obchodech se smíšeným zbožím v zapadlé osadě v srdci Afriky. Když nakladatelství Pan Books inzerovalo mou knihu Tvrdý úder na londýnských autobusech (bylo to v květnu 1973), stál jsem na Oxford Street a díval se na ty velké pojízdné nápisy s blaženým, přihloupkým úsměvem.

Během let mi moje knížky vysloužily ceny, kterých si velmi vážím. V roce 1965 jsem získal Stříbrnou dýku za nejlepší detektivní britskou prózu, za román Oheň a bič. V Americe jsem v roce 1970 získal Cenu Edgara Allana Poea za Hru na fanty.

V letech 1980-81 získala moje kniha Bič k mé neobyčejné radosti obě vrcholné ceny, britskou Zlatou dýku i amerického Edgara. Pokud snad někdo myslí, že si těchto poct dostatečně nevážím, tak se velmi mylí, vážím si jich a velmi se z nich těším, s pokorou a vděčností.

Čas od času se objevili zájemci o filmová práva na moje knihy, ale zdá se, že se pro filmovou podobu příliš nehodí. Zatím se na plátna biografů dostal jen jeden příběh, Smrt favorita. Ve filmu byly vynikající scény z dostihů, ale divácký ohlas nebyl valný. Je zajímavé, že i Sovětský svaz natočil svou vlastní verzi téhož příběhu pro moskevskou televizi. Film trval tři hodiny a běžel v televizi dvakrát. Když jsem v roce 1977 přijel do Moskvy, zjistil jsem, že skoro každý, s kým jsem se setkal, film viděl. Sovětská televize pozvala Mary a mne

na soukromé promítání sestřihu z filmu. Nerozuměli jsme sice ani slovo, ale zdálo se nám to skvělé.

Zdá se, že se moje knížky uplatní v televizi líp než ve filmu. K mé velké radosti použila Yorkshirská televize námět Poslední šance k šestidílnému seriálu nazvanému The Racing Game. Seriál měl velký úspěch, o což se jistě zasloužil jak Jack Stoller skvělou režii, tak herec Mike Gwilyma. Odlesk toho úspěchu se odrazil i na našich životech, hlavně ve Spojených státech, kde seriál vysílaly televize od východního pobřeží až po Pacifik. Zájem o mé knížky se rázem v celé zemi zdvojnásobil a já se náhle posunul na vyšší příčku.

Mikeu Gwilymovi také vděčím za to, že jsem napsal Bič, román, který mi znovu vynesl vítězný double obou významných cen. Gwilym, herec Královské shakespearovské společnosti, tak dokonale odpovídal mé představě Sida Halleyho, hlavní postavy Poslední šance, že jsem k vůli němu napsal další knihu se stejným hrdinou. V Poslední šanci přišel Sid Halley o levou ruku, a tak jsem se v Biči vydal na pouť do nitra člověka postiženého tak velkou ztrátou. Byla to nejobtížnější kniha, jakou jsem kdy napsal, zneklidňující a psychologicky náročná. Kladla na mne takové nároky, že jsem z toho celé měsíce trpěl nespavostí.

V literárních kruzích se často říká, že ten či onen autor „je na příčce“. Myslí se tím určitá míra popularity, kterou autor získá po úspěšném díle. Stupeň popularity zůstává beze změn až do chvíle, kdy se autorovi něco obzvlášť vydaří, nebo mu hříčka osudu udělá reklamu. Pak vlna popularity stoupne, a zase zůstane stát. Atakdále. Stoupá popularita, příčku po příčce, až nakonec autor dostoupí na vrchol a sletí dolů, protože výš už to nejde.

Člověk může zůstat na stejné příčce třeba celý život. Já vím s určitostí, že jsem až dosud absolvoval tri „příčky“, a na každé jsem strávil dlouhou dobu. Seriál The Racing Game a román Bič mne vynesly na třetí příčku a na té teď sedím. Je odtud krásná vyhlídka. Jestliže štěstí autora spočívá v tom, jak ho lidé čtou, pak si nemám na co stěžovat.

V osobním životě mně míjející léta přinesla spíš potěšení než bolest, spíš jistotu než rozpad. Moje žena, má láska na první pohled, mne ještě stále trpělivě snáší. Stala se mou nezbytnou spolupracovnicí, dělá pro mne studie prostředí. Začalo to zdánlivě nevýznamně, jako

DICK FRANCIS

NOČNÍ MŮRY

SPORT KRÁLOVEN

Z anglických časopiseckých originálů Nightmare (1974),
Carrot for a Chestnut (1970),
The Gift (1973), The Day of the Losers (1977);
The Sport of Queens 3. vydání, Michael Joseph, Londýn 1982,
přeložila Jaroslava Moserová-Davidová
Kresba na obálce Martin Zhouf
Vydalo Nakladatelství Olympia, a. s., Praha 1, Klimentská 1,
roku 1998,
jako svou 2911. publikaci
Vydání v tomto souboru první,
232 strany, TS 13/34
Odpovědná redaktorka Slávka Poberová
Technický redaktor Jan Zoul
Ze sazby PRAGERIG - DTP
Vytiskla tiskárna Severografie, s. p.,
závod 7, Most

27-024-98

vymysleli my - Merlix - obsahující části jmen našich synů, Felixe a Merricka. Mary také napsala učebnici létání. První vydání se jmenovalo „Průvodce letectvím pro začátečníky“, ale další, revidované vydání povýšilo na „Letecký start“.

Při přípravě Motivu koní se Mary naučila malovat olejovými barvami a kvůli Reflexu se zařídila jako profesionální fotograf. Temnou komoru jsme měli v koupelně. Před Hrou s čísly se naučila programovat, před Kouřovou clonou se vypravila do zlatých dolů, při přípravě Biče spolu se mnou nastoupila do balonu a vznesla se do výšky. Jestli prý ale hodlám psát o potápěčích prozkoumávajících vraky lodí, musím si příslušné zkušenosti opatřit sám, říká.

Z našich dvou chlapců jsou už muži, mají své vlastní životy a ženy. Merrick zdědil lásku k dostihovému sportu a stal se trenérem koní pro dostihy rovinové i překážkové. Má stáje v Lambournu. Felix, rozený pilot, chtěl být letcem buď v armádě, nebo v civilní službě. Bohužel ho nemohli přijmout kvůli následkům po operaci kyčle, kterou podstoupil jako dítě. Protože vystudoval fakultu fyziky, rozhodl se, že bude učit. Pro mne je neobyčejně cenným zdrojem informací o bombách, střelných zbraních a o vědě vůbec.

Oba naši synové si vzali výborné ženy a mají už několik dětí. Vnoučata jsou pro nás zdrojem radosti a přinášejí do našich životů další rozměr. Dům, který jsme postavili v roce 1954, je po menší přestavbě stále naším domovem. Odtud sledujeme nástup dalších generací, zde si uvědomujeme, jaké jsme měli v životě štěstí, až nezasloužené.

Prodělali jsme také zklamání a zármutek, samozřejmě, to se nevyhne žádnému. Zvlášť těžce jsem nesl smrt svého nakladatele Josepha. Zemřel v lednu roku 1981. Jeho vdova se stala ředitelkou a nakonec prezidentkou firmy. Pod její vládou nakladatelství vzkvétalo a získalo v literárním světě výborné jméno. Připadla mi povinnost a smutná čest přednést na jejím pohřbu báseň. Bylo to smutné requiem po dlouholetém přátelství a dvacetileté spolupráci.

V roce 1973 jsem se po šestnácti letech vzdal svého místa v redakci Expressu, přestože mne novinářská práce těšila. Tentokrát nebylo rozloučení s dlouholetou činností tak bolestné, nevzdával jsem se své práce pro celý život, neztrácel jsem nic navždy, jen jsem se odpoutal a vykročil k širšímu obzoru.

Od té doby s Mary hodně cestujeme a setkáváme se se zajímavými lidmi po celém světě. Byli jsme všude, kam jsme měli příležitost jet, v Americe, Austrálii, na Novém Zélandu, v Nizozemí, Norsku, Africe a v Kanadě, kde jsem působil jako soudce při mezinárodní výstavě steeplera, byl jsem na dostizích v Československu a Singapuru, i v zapadlých místech, kde místo tribun byly travnaté svahy. Myslím, že když se člověk pohybuje po světě na dvou rozdílných rovinách, ve světě koní a literatury, poznává a chápe možná lidstvo líp, než kdyby se na ně díval jen z jednoho z obou zorných úhlů.

Když dnes vzpomínám na Velkou národní v roce 1956, pnpadá mi mnoho z toho, co se od té doby přihodilo, skoro neuvěřitelné. Chtě nechtě uvažuji o tom, co by se v našem životě utvářelo jinak, kdyby Devon Loch tehdy zvítězil. Doznávám, že jeho tragédii vděčím možná za víc, než bych vděčil jeho vítězství.

Byl jsem žokejem necelých jedenáct let. Od mého prvního vítězství s Wrenbury Tigerem až k mému poslednímu s Crudwellem uplynulo přesně devět let a osm měsíců. V pozdějších letech mne potkalo mnoho dobrého, ale ty dostihové roky byly krásné. První mladé štěstí, zlatá léta.

Nejlepší léta mého života.

OBSAH

NOČNÍ MŮRA	4
MRKEV PRO RYZÁKA	14
DAR Z NEBES	32
DEN PRO SMOLAŘE	52
 SPORT KRÁLOVEN	65
Hříbě na oslu	67
Piliny a trávník	79
Na startérův povel	91
Černá, červená a zlatá.....	106
Jednou jsi dole, jednou nahoře	119
Všední dny jezdců	133
Koně	147
Dráhy	156
Umění steeplu.....	171
Dobrá léta	187
Amerika	201
Devon Loch, 1956	209
Co bylo potom	222

DICK FRANCIS, autor dnes už šestatřiceti románů, píše vlastně neustále sám o sobě. Je stejný jako jeho románoví hrdinové, gentleman každým coulem, se smyslem pro čest a spravedlnost. Muži v centru pozornosti povídek obsažených v souboru

NOČNÍ MŮRY

proto možná leckoho překvapí, kladnými vlastnostmi právě neoplývají. Ale tvůrce jim rozumí stejně dobře, jako svým typickým hrdinům; česky se o tom lze přesvědčit většinou poprvé.

SPORT KRÁLOVEN,

tvořící další část knihy, potom skvěle poslouží nejen jako zasvěcená informace o dostihovém světě, ale i jako jedinečný průvodce Francisovým dílem. Za to sice spisovatel od vzniku autobiografie a jejího doplnění získal ještě nová a cennější uznání, zvýšil se počet jazyků, do kterých se překládá, i celkový počet výtisků, to základní však zůstalo: Francisova lidská a umělecká kvalita.

ISBN 80-7033-512-2

9 788070 335123

Cena 99 Kč

